

DİVAN BY
KEFELİ MUSTAFA MÜDÂMÎ

Thesis submitted to the
Institute for Graduate Studies in the Social Sciences
in partial fulfillment of the requirements for the degree of

Master of Arts
in
Turkish Language and Literature

by
Nilüfer Kol

Boğaziçi University

2007

Thesis Abstract

Nilüfer Kol, “Divan by Kefeli Mustafa Müdâmî (Sixteenth century)”

The subject of this thesis is the *Divan* by Kefeli Mustafa Müdâmî, one of the sixteenth century Ottoman poets. The aim of this work is to determine and analyze the text by comparing the two manuscripts.

The thesis basically consists of two parts: The first part analyzes the *Divan* in terms of form, such as genres of verses, rhythm, rhyme, etc.; religious, historical, mythological, geographical elements; structure and characteristics of style. The second part which gives the transcribed version of the whole text presents the critical edition of the *Divan*. An index exhibiting the proper names used in the *Divan* is appended to the end of the work. A copy of one of the original manuscripts is also added to the end.

With this work, which studies the *Divan* by Müdâmî, especially by introducing the menakıbname section, it is intended to extend a new text to the literature of menakıbname genre narrating Emir Sultan. Furthermore it is tried to enlighten the poet’s life and literary style, who is not well-known in Old Turkish Literature.

Tez Özeti

Nilüfer Kol, “Kefeli Mustafa Müdâmî Divanı (16. yüzyıl)”

Bu çalışmanın konusu, 16. yüzyıl Osmanlı şairlerinden Kefeli Mustafa Müdâmî'nin *Divan*'ıdır. Çalışmada *Divan*'ın iki nüshasının karşılaştırılması yoluyla doğru bir biçimde tespit edilmesi ve incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma temel olarak iki bölümden oluşmaktadır: İnceleme bölümünde *Müdâmî Divanı*, nazım şekilleri, vezin, kafiye ve redif kullanımları gibi şekilsel özellikleri; içerdiği dinî, tarihî, mitolojik ve coğrafyaya dair unsurlar ile yapısı ve üslup özellikleri açısından tetkik edilmiştir. *Divan*'ın bütününe transkripsiyonlu metin olarak tespit edildiği bölümde ise, *Müdâmî Divanı*'nın mevcut iki nüshası karşılaştırılarak incelenmek suretiyle eserin en doğru biçimde tespit edilmesini hedefleyen bir edisyon kritik çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonuna, *Divan*'da kullanılan özel isimleri tespit eden bir indeksle nüshalardan birinin bir kopyası eklenmiştir.

Kefeli Mustafa Müdâmî Divanı'nı konu alan bu çalışmada, özellikle menakıbname bölümünün gün ışığına çıkarılmasıyla, Emir Sultan menakıbnameleri literatürüne yeni bir metin eklenmiş; ayrıca kaynaklarda hakkında geniş bilgi verilmeyen şairin hayatı ve edebî kişiliği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Önsöz

Kefeli Mustafa Müdâmî, 16. yüzyılda yaşamış bir şairdir. *Divan'*ında yer alan bilgilere göre Kefeli olan, Anadolu'ya gelip Alaşehir, Aydın ve Bursa'da bir süre bulunan Müdâmî, Emir Sultan'a bağlı Şeyh Süleyman'ın müridlerindedir. *Divan'*ını Hicri 947 (Miladi 1540) senesinin Rebiülevvel ayında tertipleyen Müdâmî hakkında kaynaklarda çok az bilgi vardır. Kefeli Müdâmî üzerine daha önce Kocaeli Üniversitesi'nde Ramazan Yaşar tarafından yapılan çalışmada eserin menakıbnâme türündeki ilk bölümü kapsam dışında tutulmuştur. Çalışmamız, *Müdâmî Divanı'*nı, bu bölümü de içine alacak şekilde eserin elde olan iki nüshasını karşılaştırmak suretiyle ele almaktadır.

Bu çalışmada *Müdâmî Divanı'*nın Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1-2-3 ve İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520'de kayıtlı bulunan yazma nüshaları kullanılmıştır. Farklı yüzyıllara ait bu yazmalardan ilkinde baştan yaklaşık 10 varak eksiktir. Ancak bu nüsha, müellif nüshası olması ihtimali ve harekeli bir metin olması, şiir başlıkları içermesi ve diğer nüshada görülen eksiklikler ile atlamalara rastlanmaması açısından önemlidir. Her iki nüsha da, kendi dönemlerinin dil ve imla özelliklerini yansıtmaktadır. İmla farklılıkları, eksikler ve atlamalar dışında, 16. yüzyılda kaleme alınan birinci nüsha ile 17. yüzyılda istinsah edilen ikinci nüsha arasında görülen birtakım farklılıklar, bu çalışmaya bir edisyon kritik özelliği kazandırmıştır.

Müdâmî Divanı'nın doğru bir şekilde tespit edilip incelenmesinde her zaman yol gösterici ve destekleyici olan sayın hocam Prof. Dr. Zehra Toska'ya, değerli zamanını ve yardımlarını esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Günay Kut'a, araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürümesi için kaynaklarından istifade ettiğim İSAM Kütüphanesi'ne teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	v
1. BÖLÜM: MÜDÂMÎ'NİN HAYATI ve EDEBÎ KİŞİLİĞİ	1
Hayatı	1
Edebî Kişiliği	19
2. BÖLÜM: DİVANIN İNCELENMESİ	26
Şekilsel Özellikler	27
Muhteva Özellikleri	40
Üslup Özellikleri	84
3. BÖLÜM: SONUÇ	94
4. BÖLÜM: NÜSHA TAVSİFLERİ	96
Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1-2-3(S) ...	96
İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520 (İ)	102
Nüsha Değerlendirmesi	106
5. BÖLÜM: METİN TESPİTİYLE İLGİLİ HUSUSLAR VE TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ	110
6. BÖLÜM: TRANSKRİPSİYONLU METİN	113
EKLER	
A. Transkripsiyonlu Metinde Geçen Özel Adlar İndeksi	311
B. Metnin Aslı	314
BİBLİYOGRAFYA	374

KISALTMALAR

age.	:	Adı geçen eser
agm.	:	Adı geçen makale
bk.	:	Bakınız
bs.	:	Basım
C	:	Cilt
ev.	:	Çeviren
drl.	:	Derleyen
G	:	Gazel
H	:	Hicri
hzl.	:	Hazırlayan/lar
Hz.	:	Hazret-i
İ	:	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520 Nüshası
Ka	:	Kaside
Kı	:	Kıta-i kebire
M	:	Miladi
m.	:	Madde
mm	:	Milimetre
Mua	:	Muaşşer
Muh	:	Muhammes
Mur	:	Murabba
Müf	:	Müfred
Müs	:	Müseddes
N	:	Nazm
No	:	Numara
öl.	:	Ölüm tarihi
S	:	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1-2-3
s.	:	Sayfa
sa.	:	Sayı
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	:	Türk Tarih Kurumu
v	:	Varak
vb.	:	ve benzeri
yty.	:	yayın tarihi yok
y.y.	:	yayınevi yok

1. BÖLÜM: MÜDÂMÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Hayatı

Müdâmî, 16. yüzyılda yaşamış bir şairdir. Hayatı hakkında az sayıda kaynakta yer alan bilgi, adı, mahlası ve memleketinden ibarettir. Bu kaynaklar; Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin Efendi'nin *Mecelletü'n-Nisâb Fi'n-Neseb Ve'l-Künâ Ve'l-Elkâb*, Bursalı İsmail Belîğ'in *Tarih-i Bursa (Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân)*, Mehmed Şemseddin'in *Yadigâr-ı Şemsî*, Mehmet Nâil Tuman'ın *Tuhfe-i Nâilî* isimli eserleridir.

Müstakimzâde'nin (öl. 1787) 350'den fazla kaynaktan yararlanarak hazırladığı ve M 1762'de tamamladığı Türk-İslam meşhurlarına dair Arapça biyografi eseri *Mecelletü'n-Nisâb¹* -kendi divanından sonra- Müdâmi hakkında en geniş bilgiyi veren kaynaktır. 9671 madde içeren eserin nisbeler bölümünde yer alan Müdâmî maddesinde, şairin adının Mustafa, mahlasının ise Müdâmî olduğu, Kefeli olduğu, H 947 senesinde Emir Muhammed Buhârî el-Burûsî menakıbını yazdığı bilgisi verilmektedir. Ayrıca bahsedilen eserin İbrahim Cevrî hattıyla yazılmış nüshasını gördüğünü de bildiren Müstakimzâde, şairin tarikate Alaşehir'de Şeyh Sinan'ın oğlu Şeyh Ahmed'in oğlu Şeyh Süleyman'a intisap ederek girdiğini de bildirir. Nâil Tuman (öl. 1958) *Tuhfe-i Nâilî²* isimli eserinde Müstakimzâde'nin eserini kaynak göstererek şairin adını, mahlasını, Kefeli olduğunu, Menakıb-ı Emir Buhârî nâzımını olduğunu bildirir ve H 947, M 1540 senelerini şairin vefat tarihi

¹ Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin Efendi, *Mecelletü'n-Nisâb Fi'n-Neseb Ve'l-Künâ Ve'l-Elkâb*, Süleymâniye Kütüphanesi, Halet Efendi No: 628, 388b.

² Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*, C 2, (Ankara: Bizim Büro Yayınları, 2001), s. 941, m. 3917.

olarak verir. Mehmet Nâil Tuman'ın Müstakimzâde'nin verdiği bilgilere ilavesi, H 947 senesini, miladi karşılığı ile birlikte ölüm yılı olarak vermek olmuştur; ayrıca Müdâmî'nin tarikate Alaşehir'de girdiğinden ve müşidlerinin silsilesinden de bahsetmemiştir. H 947 senesi, şairin kendi eserinde de belirttiği gibi, telif tarihidir.³ Belirleyici özelliklerinin başında, biyografilerde verilen doğum ve ölüm tarihlerinin müellifin ciddi tahkikleri sonucunda belirlenmiş olması sayılan *Mecelletü'n-Nisâb*'da⁴ söz konusu maddede belirtilen tek tarih, eserin telif tarihidir; bir başka deyişle Müstakimzâde şairin vefatıyla ilgili herhangi bir bilgi vermemiştir. Mehmet Nâil Tuman, şairin vefat tarihini bir başka kaynaktan öğrendiyse de bunu belirtmemiştir; gösterdiği tek kaynak Müstakimzâde'dir. Buradan yola çıkarak, *Mecelletü'n-Nisâb*'daki Müdâmî maddesinde geçen tarihin, *Tuhfe-i Nâilî*'de sehven ölüm yılı olarak belirtilmiş olabileceği sonucuna ulaşmak mümkündür. Bursalı İsmail Beliğ (öl. 1727) *Güldeste*'sinin⁵ Emir Sultan bahsinde soy ağacıyla ilgili ayrıntı verirken Müdâmî'nin ve Şevkî'nin yazdıkları menakıbnamelerdeki bilgilere gönderme yapar. Eserde Müdâmî ve Şevkî dışında yazılan Emir Sultan menakıbnâmeleri de anılarak bunlardan örnek manzumeler alıntılanmıştır. Mehmed Şemseddin'in (öl. 1936) *Yadigâr-ı Şemsî*⁶ isimli eserinde de Müdâmî yine Emir Sultan bahsinde, Emir Sultan'ın halifeleri ve sevenleri arasındaki menakıbname yazarlarından biri olarak anılır. Aynı şekilde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm

³ Müdâmî, *Divan*, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, No: 305/3, v 30a. (Bundan sonra S ile gösterilecektir.)

Müdâmî, *Divan*, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, No: T-5520, v 9b ve 26a. (Bundan sonra İ ile gösterilecektir.)

⁴ Ahmet Yılmaz, "Mecelletü'n-Nisâb", *İslâm Ansiklopedisi*, C 28, (Ankara: TDV Yayınları, 2003), s. 237-238.

⁵ Bursalı İsmail Beliğ, *Tarih-i Bursa (Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân)*, (Bursa: Hüdâvendigâr Matbaası, 1885), s. 70.

⁶ Mehmed Şemseddin, *Yadigâr-ı Şemsî Bursa Dergâhları I-II*, (Bursa: Uludağ Yayınları, 1997), s. 38.

Ansiklopedisi Emir Sultan maddesinde⁷ de Müdâmî'nin adı menakıbnâme yazarları arasında geçer ve şairin İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ne kayıtlı eserinin künyesi verilir.

Görüldüğü gibi kaynaklar Müdâmî'nin hayatı hakkında geniş bilgi içermemekte; doğum tarihi, doğum yeri, eğitimi, mesleği, ailesi, hangi tarihlerde hangi bölgelerde bulunduğu, divanını kaç yaşında tertip ettiği, ne zaman ve nerede öldüğü, başka eserlerinin olup olmadığı gibi birçok soru cevapsız kalmaktadır. Bununla birlikte, şair hakkında en geniş bilgiyi içeren kaynağın, kendi eseri olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Müdâmî Divanı'nın Sermet Çiftler Araştırma Kütüphanesi'nde bulunan nüshasındaki vakfiyelerde⁸ geçen “Muştafâ bin Aḥmed el-Ḳırîmiyyü şümme el-Kefevî” ibaresinden, şairin adının Mustafa bin Ahmed olduğu ve Kırım Hanlığı'na bağlı Kefe şehrinde doğduğu anlaşılmaktadır. 1475-1600 yılları arasında Osmanlı Devleti hakimiyetinde bulunan Kırım'da⁹ 16. yüzyılda Osmanlı kültürünün giderek güçlendiği, edebî dil olarak Doğu Türkçesi yerine Osmanlı Türkçesinin benimsendiği, Kırım Hanları'nın Osmanlı Türkçesiyle şiirler söylediği ve İstanbul'dan gelen şairleri saraylarında el üstünde tuttıkları, Kırım'dan ve özellikle Kefe'den şairlerin yetiştiği¹⁰ bilgisiyle birleştirildiğinde, Müdâmî'nin bu dönemdeki verimli ortamda Kefe'den yetişen şairlerden biri olduğu ve daha sonra Anadolu'ya geldiği anlaşılmaktadır.

⁷ Hüseyin Algül-Nihat Azamat, “Emir Sultan”, *İslâm Ansiklopedisi*, C 11, (İstanbul: TDV Yayınları, 1995), s. 146-148.

⁸ Müdâmî, *age.*, S/33a ve S/88a.

⁹ Geniş bilgi için bk. Yücel Öztürk, *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475 -1600*, (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000).

¹⁰ Mehmed Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, (İstanbul: Ötüken Yayınları, 1980), s. 378.

Müdâmî eserinin özellikle menakıbname bölümünde kendisi hakkında bilgi vermektedir.

Eger dirseñ nedür ‘âlemde nâmuñ
Tekellüm kı1 işitsünler kelâmuñ (Mesnevi 239)

Ne gûne kimsesin kimüñ nesisin
Bu yâd illerde kimüñ bilişisin (Mesnevi 240)

Kefe şehrinde bir derdimendem
Zelîlem şanma kim bir ercümendem (Mesnevi 246)

Derûnum pāk ü kalbüm pür-şafâdur
Dilüm şâfî vü nāmum Muştafâdur (Mesnevi 247)

Cihānda maḥlaşum bilki Müdāmî
Burūsada Emîr Sulţān ğulāmı (Mesnevi 248)

Şair, ‘yad iller’ tabiriyle Anadolu’nun yerlisi olmadığını, Kefeli olduğunu, adının Mustafa olduğunu ve Müdâmî mahlasını kullandığını, Bursa’da bulunan Emir Sultan’a bağlı olduğunu bildirmektedir. Divanının sebab-i telif bölümünde Kıpçak, Kırım, Anadolu ve Arap topraklarını dolaşan bir seyyah olduğunu söyleyen şair, Kefe’den Alaşehir’e gelinceye kadar bulunduğu coğrafyaları da bildirmektedir.

İşit hālüm diyeyüm saña iy yār
Ben idüm bilki bir seyyāh ü seyyār (Mesnevi 276)

Nazar-gehdi baña Kıpçāğ-ıla deşt
Kırımı eylemişdüm niçe kez geşt (Mesnevi 277)

Gehī Rüm illerin seyrān iderdüm
'Arab milkinde geh cevlan iderdüm (Mesnevi 278)

şair yalnızca bu dönemde dolaştığı bölgeleri bildirmekle kalmaz, duygu ve düşünce dünyasına dair bilgiler de verir.

Göñül māyil degüldi cāh u māla
Yüzüm cārüb idi ehl-i kemāle (Mesnevi 279)

Ki yārüm olmuşidi 'ilm-i ma'ķül
Dağı dildārum idi 'ilm-i menķül (Mesnevi 280)

Gehī 'ilm-i hadīř olurdu hoş-zevķ
Düşerdi 'ilm-i tefsīre gehī řevķ (Mesnevi 281)

İderdüm 'ālime envā'-ı 'izzet
Kılurdum fāzıla her demde ĥürmet (Mesnevi 282)

Bular daħı kılurdu baña ta‘zīm
İderdi her biri envā‘-i tekrīm (Mesnevi 283)

İşitsem kanda bir fazluñ emīri
Olurdum cān-ile anuñ esīri (Mesnevi 284)

Varup müşkillerüm taķrīr iderdüm
Eger ħall eylese taķrīr iderdüm (Mesnevi 285)

Bu dizelerde şair, makam ve maddiyata değer vermediğini, kemal ehli insanlara yöneldiğini, kendini aklî ve naklî ilimlere verdiğini, hadis ve tefsir ilimleriyle meşgul olduğunu, âlim ve fazıl insanlara hürmet gösterip onlardan da saygı gördüğünü anlatır; böyle insanların buldukları yerlere gidip onlarla görüşmeye çalıştığından bahseder. Yine sebep-i telif bölümünden, Müdâmî'nin Hz. Ebu Bekir soyundan gelen bir ‘üstad’ı olduğunu, yüksek yaratılışlı ve ilim sahibi bu kişinin Alaşehir’de olduğunu duyduktan sonra buraya gitmek için yola çıktığını öğreniriz.

Varidi baña bir üstād-ı ħāzık
‘İlimde māhir ü şab‘ içre fā’ik (Mesnevi 286)

Aña cedd idi bil Bū Bekr-i Şiddīķ
Ki şāhib-dikķat idi ehl-i taķķīķ (Mesnevi 287)

İşitdüm varmış anı Alaşehre

Teveccüh eyledüm ben de o şehre

(Mesnevi 294)

Şair, ‘üstad’ olarak bahsettiği bu kişinin ismi hakkında bilgi vermez, yalnızca Hz. Ebu Bekir soyundan geldiğini söyler; ancak üstadına övgü ve dua içeren beyitler arasında geçen

Dağı luţfuñla iy ğaffār u ma‘būd

Çamu mensübını sen eyle mes‘ūd

(Mesnevi 291)

beytinden yola çıkılarak bu kişinin, mensupları bulunan, kendisine intisap edenlere yol gösteren bir şeyh olduğunu düşünmek de mümkündür. Müdâmî, üstadını görmek için Alaşehir’e giderken yol arkadaşlarının birinden bu bölgede Şeyh Sinan isminde keramet sahibi veli bir zatın bulunduğunu, Emir Sultan’ın müridlerinden olan şeyhin çocuk yaşlarda kerametler göstermeye başladığını öğrenir. Yol arkadaşı, kendisinin Şeyh Sinan’ı görmediğini ancak oğlu Şeyh Ahmed’in hizmetinde bulunduğunu, onun da babası gibi keramet sahibi kamil bir insan olduğunu söyler; gösterdikleri kerametleri anlatır.

Bizüm ilde didi var-idi evvel

Vilāyet ıssı bir şeyh-i mükemmel

(Mesnevi 299)

Didi ol geçeli hayli zamāndur

Dağı bil ismini Şeyhī Sināndur

(Mesnevi 306)

İrişmedüm ben anuñ hazretine
Velî varmışam oğlu hizmetine (Mesnevi 307)

Mübârek ismidür Aḥmed Efendi
Daḥı boynumdadur ‘ışkı kemendi (Mesnevi 313)

Bu şeyhlerin hayatta olmadıklarına, onları görüp de meclislerinde bulunamadığına hayıflanan Müdâmî’ye yol arkadaşı, hayatta olmasalar da onlara yönelip himmet isteyebileceğini söyler; Şeyh Sinan’dan ve Şeyh Ahmed’den sonra onların makamına geçen ve Şeyh Ahmed’in oğlu olan Şeyh Süleyman’a gidip feyzinden istifade etmesini salık verir.

Didüm ismini kıl anuñda i’lām
Süleymān Şeyḥ Efendidür didi nām (Mesnevi 331)

Didüm kimüñ nesidür iy ħiredmend
Didi Aḥmed Efendiye o ferzend (Mesnevi 332)

Ki gerçek sırrıdur ol evliyānuñ
Ki oğlu oğlıdur Şeyḥī Sinānuñ (Mesnevi 333)

Görürse yüzüni ġamnāk olur şād
Vilāyet şāhibidür ider irşād (Mesnevi 334)

İder alıblere dāyım ifāde
Murāduñsa var eyle istifāde (Mesnevi 335)

İrişürse eger Hāğdan hidāyet
Delīl olup saña ide delālet (Mesnevi 336)

Seni vāşıl kıla devletlü hāna
Ki cecdi hāzret-i Şeyhī Sināna (Mesnevi 337)

Saña hāşıl ola niçe meālib
Dağı kaç‘ idesin niçe merātib (Mesnevi 338)

Alaşehir’e gidip üstadını bulduktan sonra yol arkadaşından işittiklerini üstadına anlatan Müdāmî, onun da gönlündeki bir murada erişmek için Şeyh Sinan ve Şeyh Ahmed’in mezarlarına giderek Allah’a dua ettiğini, dönüşte Şeyh Süleyman’ı rüyasında görüp ondan muradına erişeceğinin müjdesini aldığını öğrenir. Üstadının da Şeyh Süleyman’a bağlı olduğunu öğrenen Müdāmî, onu görmek, tanımak, meclisinde bulunmak ister.

Çü üstāz eyledi hālin hikāyet
Didüm iy cāna küt ü rūha rāhat (Mesnevi 354)

Diler görmek dil-i bī-çāre el’ān
Ne gūne kimsedür Şeyhī Süleymān (Mesnevi 355)

Üstad'ından müsaade alan Müdâmî, Şeyh Sinan ve Şeyh Ahmed Efendi'nin mezarlarını ziyaret ederek dua eder, onların ruhlarından himmet diler.

Diledüm bir gün andan ben icâzet
Mezâr-ı şeyhi kılam tâ ziyâret (Mesnevi 359)

Dağı idem o gice anda ihyâ
Didi nola mu'înüñ ola Mevlâ (Mesnevi 360)

Münevver merkadın kıldum ziyâret
O gice şubha dek itdüm 'ibâdet (Mesnevi 361)

Ĥüdâya eyledüm hamd ü şenâlar
Dağı ehl-i kubûra çok du'âlar (Mesnevi 362)

Diledüm bilki iy şâhib-mürüvvet
Ki ervâh-ı meşâyiğ kıla himmet (Mesnevi 363)

Ĥüdâdan pes irişdi 'avn ü nuşret
Göñülden gitdi bir miqdâr gaflet (Mesnevi 364)

Ardından Aydın'da bulunan Şeyh Süleyman'ın dergâhına giden Müdâmî burada bir süre kalır. Manevi iklimi, insanları ve coğrafyası ile burayı çok beğendiğini anlatan şair bir süre sonra da Emir Sultan'ı ziyaret etmek arzusuyla Bursa'ya gider.

Süleymān Şeyḫe varup çāker oldum
Ne çāker ḫāk-i pā-yı kemter oldum (Mesnevi 372)

Birinüñ ğill ü ğış yoḫdur dilinde
Begüm z̄ulmet nider Aydın ilinde (Mesnevi 389)

Bulardan çünki gördüm ben keremler
Ḳarār itdüm o yirde niçe demler (Mesnevi 390)

Bu vech-ile geçerken rūzigārum
Ferāġat ġüşesinde kār u bārum (Mesnevi 391)

Göñül meyl eyledi cānān iline
Muḫibb ü bendedür sulṫān iline (Mesnevi 392)

Eger kimdür diriseñ saña cānān
Muḫammed āli ya‘ni Mīr Sulṫān (Mesnevi 393)

Bursa’da Emir Sultan’ın mezarını ziyaret eder, atası Hz. Muhammed’in şefaati için duada bulunur. Emir Sultan’ın mezarı yakınlarında bir süre kalarak ibadetle meşgul olur, sonra tekrar Alaşehir’e döner.

Mezārına yaḫın yirde o ḫānuñ
Muḫammed āli ol ḫuṫb-ı cihānuñ (Mesnevi 417)

Ḳarār itdüm niçe eyyām u müddet
Ḥüdāya eyledüm ḥamd ü taḥiyyat (Mesnevi 418)

Sefer düşdi o yirden daḥı iy yār
Ki vardum Alaşehre yine tekrār (Mesnevi 419)

Şeyh Süleyman'ın dergâhına döndüğünde şeyhi ondan Emir Sultan'ın kerametlerini anlatan, okuyanları coşturacak, dilden dile dolaşıp meşhur olacak ve tarihe geçecek bir menakıbname yazmasını ister.

Baña bir gün didi ol şeyḥ-i dānā
Menākıb nazm id iy merd-i tüvānā (Mesnevi 425)

Ki ol ola tevātür birle meşhūr
Daḥı ola tevārīḥ içre meşṭūr (Mesnevi 426)

Beğāyet aḥşarın hem eyle telḥīş
Daḥı kııl nazmuñı sen aña taḥşīş (Mesnevi 427)

Beyān it ḥalka kim sultān-ı sādāt
Muḥammed āli ol kān-ı sa'ādāt (Mesnevi 429)

Ki oldur mālīk-i milk-i vilāyet
Nice kılmışdur izḥār-ı kerāmet (Mesnevi 430)

Şeyhinin bu isteği üzerine önce tereddüt eden Müdâmî, yetenek ve hünerinin azlığından söz ederek liyakatinin olmadığını belirtir. Ancak Şeyh Süleyman, Allah'ın yardımıyla yazabileceğini söyler ve Müdâmî de kabul ederek yazmaya başlar.

Didüm iy şeyh-i kâmil yok liyâkat
Beğâyet kılllet üzredür bıdâ'at (Mesnevi 433)

Didi ola mu'înüñ Rabb-ı a'lâ
Ki oldur vâhib ü feyyâz u Mevlâ (Mesnevi 434)

Çabül idüp sözün dil oldı râğıb
Ki nazm ola cihân içre menâkıb (Mesnevi 435)

Müdâmî'nin *Divan*'da verdiği bilgilerden yola çıkarak şairin hayatı şu şekilde özetlenebilir: Kırım Hanlığı'na bağlı Kefe şehrinde doğan ve asıl adı Mustafa bin Ahmed olan şair Kırım, Kıpçak ve Arap topraklarını dolaştıktan sonra Anadolu'ya gelip Alaşehir, Aydın ve Bursa'da bulunmuş; Şeyh Sinan'ın torunu ve Şeyh Ahmed'in oğlu Şeyh Süleyman eliyle Aydın'da Emir Sultan dergâhına intisap etmiş; Şeyh Süleyman'ın isteği üzerine Emir Sultan'ın kerametlerini anlatan menakıbnamayı de içeren *Divan*'ını Hicri 947 (Miladi 1540) senesinin Rebiülevvel ayında tertip etmiştir.

Müdâmî'nin eğitimi ile ilgili olarak kaynaklarda bir bilgi bulunmamakla beraber, eserinde verdiği bilgilerden onun ilim öğrenmeye büyük önem verdiği, âlim

ve fazıl kişilerin sohbetinde bulunmayı, onlardan faydalanmayı ilke edindiği anlaşılmaktadır.

Göñül mâyil degüldi cāh u māla

Yüzüm cārüb idi ehl-i kemāle (Mesnevi 279)

İderdüm ‘ālime envā’-ı ‘izzet

Çılurdum fāzıla her demde hürmet (Mesnevi 282)

İşitsem kıanda bir fazluñ emīri

Olurdum cān-ile anuñ esīri (Mesnevi 284)

Ayrıca aklî ve naklî ilimleri öğrendiğini, hadis ve tefsir ilimleriyle meşgul olduğunu belirtmektedir.

Ki yārüm olmışıdi ‘ilm-i ma‘ķūl

Dağı dildārum idi ‘ilm-i menķūl (Mesnevi 280)

Gehī ‘ilm-i hadīş olurdı hoş-zevķ

Düşerdi ‘ilm-i tefsīre gehī şevķ (Mesnevi 281)

Divan'daki Arapça ve Farsça manzumelerden şairin bu dillere şiir söyleyecek kadar hakim olduğu anlaşılmaktadır; özellikle Arapça gazellerinin sayıca çokluğu, hadis ve tefsir ilimlerine olan ilgisiyle birlikte düşünüldüğünde şairin Arapça konusunda hayli

yol kat etmiş olduğu yorumuna ulaşılabilir. Ayrıca menakıbnamede geçen bazı ifadeler, şairin eğitim seviyesi ile ilgili ipuçları olarak yorumlanabilir. Örneğin Alaşehir yolunda yol arkadaşlığı ettiği insanları anlatırken kullandığı ‘avam’ tabiri, şairin kendisini eğitim açısından belli bir seviyenin üzerinde gördüğünü düşündürmektedir.

Refîkūm̄di benūm bir niçe eşhāş

‘Avām idi velīkin şāhib-ihlāş

(Mesnevi 295)

‘Halk, aşağı tabakadan insanlar, alt sınıflar’¹¹ anlamına gelen, ‘kaba ve cahil halk, ayaktakımı’, ‘halktan ilim irfanı kıt olan kimse, okuyup yazması az olan’, ‘tasavvufta hakikate tam erememiş, tevhidin derin hakikatlerinden tam haberi olmayan’ gibi anlamlarda da kullanılan kelime, şairin en azından alınan eğitim yönüyle belirli özelliklere sahip olduğunu, kendini ‘avam’dan daha üstün gördüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, insanları değerlendirirken yalnızca aldıkları eğitimi dayanak almadığı, onların kişisel özelliklerini, manevi yönden buldukları seviyeyi, tavır ve duruşlarını da dikkate aldığı ‘velīkin şāhib-ihlāş’ ifadesinden anlaşılmaktadır.

Kaynaklar Müdâmi’nin ismini yalnızca çalışmamıza konu olan eseriyle anmaktadır; şairin başka eser ortaya koyup koymadığı noktasında da bilgi yoktur. Bununla birlikte,

Beğāyet aḥşarın hem eyle telhīş

Daḥı kıl nazmuñı sen aña taḥşīş

(Mesnevi 427)

¹¹ Francisci a Mesgnien Meninski, *Lexici Arabico-Persico-Turcici*, (İstanbul: Simurg Yayınları, 2000) C 3, s. 778.

beytinden yola çıkılarak, şairin şiir kudretini başka eserlerle de ortaya koymuş olabileceği ihtimali üzerinde düşünmek mümkündür. Şeyh Süleyman'ın şairden Emir Sultan hakkında menakıbnâme yazmasını istemesi anlatılırken kullanılan 'nazmını ona tahsis et' ifadesinde geçen ve 'var olan bir şeyi belli bir gaye için kullanmak, bir şey veya bir kimse için ayırmak, bir yere mahsus kılmak' anlamlarında kullanılan 'tahsis' kelimesi, Müdâmî'nin şiirler söyleyen, manzumeler ortaya koyan bir şairken şeyhinin isteği üzerine şiir yeteneğini bu yönde sarf etmeye başladığı yorumuna imkân verebilir.

Kaynaklarda Müdâmî mahlasını kullanan şairler incelendiğinde, şairimiz Kefeli Mustafa bin Ahmed dışında, aynı mahlası kullanan üç şairin daha bahsinin geçtiği görülmektedir. Bunlardan ilki 16. yüzyıl tezkirelerinden *Gülşen-i Şu'arâ*'da¹² Ahdî'nin yer verdiği Müdâmî Bey'dir. Sîne Bülbülü Mehmed Çelebi olarak tanınan ve sipahi bölüğünden olan şair İstanbulludur. Ahdî şairin H 960 senesinde, Dukâkinzâde Mehmed Paşa'nın Mısır'a Paşa oluşuna düşürdüğü tarihi de alıntılarla gazellerinden örnekler verir. Sîne Mehmed Çelebi'ye yer veren bir diğer kaynak 20. yüzyıl tezkirelerinden *Tuhfe-i Nâilî*'dir. Nâil Tuman şairle ilgili bilgilere, Dukâkinzâde'nin Mısır valiliğine düşürülen tarihten yola çıkarak, H 960'tan sonra vefat ettiği bilgisini eklemiştir. Tezkirelerde karşılaşılan Müdâmî mahlaslı bir diğer şair ise ilk olarak yine 16. yüzyıl tezkirecilerinden Âşık Çelebi'nin *Meşâ'irü's-Şu'arâ*'sında¹³ bahsettiği Gelibolulu Kara Çelebi'dir. Âşık Çelebi'nin verdiği bilgilere göre, Yazıcızâde'nin akrabalarından olan Müdâmî, Müftü Ali

¹² Ahdî, *Gülşen-i Şu'arâ*, hzl. Dr. Süleyman Solmaz, (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2005), s. 521-524.

¹³ Âşık Çelebi, *Meşâ'irü's-Şu'arâ*, hzl. Filiz Kılıç, (Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1994), s. 414.

Çelebi'nin oğlu Monla Çelebi'den icazet alarak Monla Çelebi'nin medresesine önce müderris, daha sonra da kadı olmuştur. Âşık Çelebi şairin,

Küh-ı gam çeşmesidür çeşm-i güher-pâş degül

Saṭr-ı târîhdür üstinde anuñ kaş degül

matla'lı şiirini de alıntılar. Aynı yüzyılda tezkiresini kaleme alan Kınalızâde Hasan Çelebi de *Tezkiretü's-Şu'arâ*'sında¹⁴ Kara Memi Çelebi olarak tanınan ve İstanbul'da beytülmal eminiyken vefat eden bir Müdâmî'den bahseder ve Âşık Çelebi'nin de alıntıladığı matla'ı verir. Ancak Kınalızâde, şairin Gelibolulu olduğundan bahsetmediği gibi Âşık Çelebi'nin verdiği bilgilere ek olarak, şairin sipahi zümresinden olduğunu söyler; Kınalızade'nin Kara Memi Çelebi'yi Ahdî'nin bahsettiği Sîne Mehemmed Çelebi ile karıştırarak sipahi zümresinden olduğu bilgisini vermiş olması muhtemeldir. Beyânî de *Tezkiretü's-Şu'arâ*'sında¹⁵ Kınalızâde'nin verdiği bilgileri tekrarlar; Muhammed isminde Kara Memi Çelebi olarak tanınan ve sipahi olan şairin aynı matla'mı alıntılar. Gelibolulu Âlî de *Künhü'l-Ahbâr*'ında¹⁶ aynı şaire işaret eder; Gelibolulu Kara Memi Çelebi olarak tanınan şairin kadılık yaptığını, Sarı Ali Çelebi isminde bir kardeşi olduğunu, sohbet meclislerinde bulunmayı sevdiğini söyler; ancak sipahi olduğundan bahsetmez. Âlî ayrıca, Âşık Çelebi'nin şairin Yazıcızâde'nin akrabası olduğu konusunda yanıldığını

¹⁴ Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-Şu'arâ*, hzl. İbrahim Kutluk, (Ankara: TTK, 1981), C 2, s. 885.

¹⁵ Beyânî Mustafa bin Cârullah, *Tezkiretü's-Şu'arâ*, hzl. İbrahim Kutluk, (Ankara: TTK, 1997), s. 258.

¹⁶ Gelibolulu Âlî, *Künhü'l-Ahbâr*, hzl. Mustafa İsen, (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1994), s. 273.

da iddia eder ve aynı matla‘ı o da alıntılar. Kafzâde Fâizî de *Zübdetü’l-Eş‘âr*’ında¹⁷ Kara Memi olarak tanınan Müdâmî’den bahseder; yalnızca şairin ismini veren Kafzâde aynı matla‘ı alıntılar.

Âşık Çelebi, Kınalızâde ve Kafzâde ile birlikte *Kâmûs-ı Âlam, Sicill-i Osmânî* ve *Atâ Tarihî*’ni de kaynak gösteren Nâil Tuman *Tuhfe-i Nâilî*’de Gelibolulu Kara Memi Çelebi’nin beytülmal eminliği yaptığını ve Muhammediye müellifi Yazıcızâde’nin akrabası olduğunu yineler ve şairin III. Murad devrinde vefat ettiğini bildirir.

İlk olarak 17. yüzyıl tezkirelerinden *Riyâzü’ş-Şu‘arâ*’da¹⁸ karşılaşılan bir diğer Müdâmî de Kadı Emir Nimetzâde’nin oğlu olarak tanıtılan Hasan Çelebi’dir. Nimetzâde’nin Belgrat’ta öldüğünü söyleyen Riyâzî şairin aşağıdaki beytini de alıntılar:

Sebeb-i naşb degül şimdi dilâ begse zât

Alamaz manşıbı seyyidde olursa bizzât

Fâizî de Nimetzâde Müdâmî olarak bahsettiği şairin H 1014’te öldüğünü söyler ve Riyâzî ile aynı beyti alıntılar. Yine 17. yüzyıl tezkirecilerinden Rızâ da eserinde¹⁹ Hasan Çelebi’ye yer verir; şairin İstanbullu olduğunu, mülazım ve müderrislik yaptığını belirterek aşağıdaki beytini alıntılar:

¹⁷ Kafzâde Fâizî, *Zübdetü’l-Eş‘âr*, hzl. Bekir Kayabaşı (Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1997), s. 495-496.

¹⁸ Riyâzî, *Riyâzü’ş-Şu‘arâ*, Nuruosmaniye Kütüphanesi, No: 3724, C 2, s. 133a-133b.

¹⁹ Zehrmarzâde Rızâ Seyyid, *Tezkire-i Rızâ* (Dersaadet: İkdâm Matbaası, 1316), s. 93.

Dilde serçeşme-i ğamdur bilirin baş degil

Dideden anuñ ayağıdur ağan yaş degil

Nâil Tuman *Tuhfe-i Nâilî* sinde²⁰ Kafzâde Fâizî, Riyâzî ve Rızâ'yı kaynak göstererek Nimetzâde'ye değinir; Hattat Emir Nimetzâde Hasan Çelebi olarak tanıttığı şairin Nimetzâde Kadı Emir Efendi'nin oğlu olduğunu, İstanbullu olduğunu ve müderrislik yaptığını bildirir. H 1014 / M 1605'te öldüğünü, Belgrat'ta medfun olduğunu söyleyerek kaynaklardaki her iki beyti de alıntılar.

Kaynaklarda yapılan bu incelemeler sonucunda, Kefeli Mustafa Müdâmî dışında 'Müdâmî' mahlasını kullandığı bilinen diğer şairlerin, şairimizle karıştırılması veya şiirlerinin birbirine karışması gibi bir durumun gözlenmediği tespit edilmiştir.

Edebî Kişiliği

Müdâmî Divanı, dinî didaktik bir metin özelliği göstermesi hasebiyle anlatım inceliğinden, sanatlı söyleyişten ziyade aktarılmak istenen mesaja yoğunlaşılacak bir anlatımla kaleme alınmıştır. Şair eserini telif etmekteki amacını,

Ġaraż nażm itmeden 'arz-ı meveddet

Muħammed āline ya'ni maħabbet

(Mesnevi 719)

²⁰ Nâil Tuman, *age.*, s. 941-942.

beytiyle özetlemiştir. Eserin sebep-i telif bölümünde de şeyhi Süleyman Efendi'nin kendisinden Emir Sultan'ın kerametlerini anlatan bir eser kaleme almasını istediğini belirtir.

Baňa bir gün didi ol şeyh-i dānā
Menāķıb nazm it iy merd-i tūvānā (Mesnevi 425)

Beyān it halka kim sulţān-ı sādāt
Muħammed āli ol kān-ı sa‘ādāt (Mesnevi 429)

Ki oldur mālīk-i milk-i vilāyet
Nice kılmışdur ızhār-ı kerāmet (Mesnevi 430)

Kerāmātı anuñ dillerde mezkūr
Vilāyātı anuñ illerde meřhūr (Mesnevi 431)

Bu bölümde eserin dilden dile dolaşması, tarihe mal olup meşhur olması, okuyup dinleyenlerin coşup aşka gelmesi arzusu da belirtilir. Özellikle –bu tür eserlerde görüldüğü gibi- sıkça tekrar edilen ‘dinlemek’, ‘kulak vermek’ ifadelerinden hareketle, eserin hitap ettiği kitlenin dergâhlarda bir araya gelen halk kesiminden insanlar olduğu, aralarında okuma yazma bilmeyenlerin de olabileceği müridlerin oluşturduğu topluluklarda manzum olarak anlatılan veya okunan hikâyeler aracılığıyla tarikatın öğretilerinin aktarıldığı düşünülebilir.

ılanlar cān ulađıyla anı gūş
Olalar vālih ü sermest ü medhūş (Mesnevi 428)

İşit imdi yine bir hoş hikāyet
Ne ılmışdur şeh-i milk-i siyādet (Mesnevi 623)

ulağ ut imdi iy kān-ı sa‘ādet
Beyān idem saña bir hoş hikāyet (Mesnevi 654)

Emir Sultan’ın kerametlerini öğrenmenin kişiye sağlayacağı huzur ve mutluluğu, onun manevi yüceliğinden istifade etmenin önemini vurgulayan şair, okuyanların kurtuluşu için de dualar eder; okuduklarından ıkardıklarını hayatlarına uygulamalarını salık verir.

Ne buyurdu resūl aña işitgil
İşidüp dağı kendüñe iş itgil (Mesnevi 226)

Emīr Sulţān ne ıldı eyle tibyān
İşidüp şeve gelsün ehl-i ĩmān (Mesnevi 653)

Kerāmātı açan kim olına yād
Harāb olmuş gönüller ola ābād (Mesnevi 503)

Müdâmî'nin kendi şiirine bakışı hakkında *Divan*'dan kayda değer veri elde edilememekle birlikte, şeyhi menâkıbname yazmasını istediğinde yaşadıkları diyalogdan, şairin kendi şiir kudretini yetersiz bulduğu yorumu çıkarılabilir. Bununla birlikte bu tür eserlerin sebep-i telif bölümlerinde buna benzer ifadelerin kullanıldığı, ayrıca şairin tasavvufî bir ekolün içinde olmakla tevazu prensibi gereği şiirini ve kendini övmekten imtina etme eğiliminde olacağı da göz önünde bulundurulmalıdır.

Didüm iy şeyh-i kâmil yok liyâķat
Beğâyet kılllet üzredür bıdâ'at (Mesnevi 433)

Didi ola mu'înüñ Rabb-ı a'lâ
Ki oldur vâhib ü feyyâz u Mevlâ (Mesnevi 434)

ķabûl idüp sözün dil oldı râķıb
Ki nazm ola cihân içre menâķıb (Mesnevi 435)

Müdâmî, divanında şiirden bahisle “eş'âr, dîvân, nazm, maķâl, söz, kelâm” gibi ifadelerin yanında “menâķıbnâme, hikâye” gibi terimleri de kullanır.

Niçün hāmüş olursun künc-i ğamda
İşitsünler oķu eş'âr u dîvân (Ka 2/2)

Özellikle ‘hikāye’ kelimesini sık kullanan şair menakıbname bölümünde anlattığı dört ayrı menkıbenin giriş kısımlarında, bağlayış özelliği taşıyan beyitlerinde ‘hikāye ettiği’ bilinciyle okuyucuya/dinleyiciye seslenir.

Neden dirseñ işitgil bir hikāyet
Nice kılmışdur ızhār-ı kerāmet (Mesnevi 445)

İşit imdi nice oldu hikāyet
Ne kıldıysa diyem rāvī rivāyet (Mesnevi 467)

Göñülden eylegil def-i melālet
Menākıbdan yine eyle hikāyet (Mesnevi 497)

Şairin, şiir söyleme gücüne sahip olmanın getirdiği bir sorumluluk duygusuyla hareket ettiği, elindeki imkânı henüz vakit ve fırsat varken değerlendirmek gerektiğine inandığı anlaşılmaktadır.

Beyāne gel Hüdā virdi çü kudret
Degüldür kimseye bākī bu devrān (Ka 2/3)

Bu dünyā didügün rāh-ı seferdür
Göçersin sen nite kim göçdi yārān (Ka 2/4)

Ecel irdükleyin hod lāl olursın

Feşāḥat birle olursañda Selmān (Ka 2/5)

Pes imdi söz-ile başla kelāma

Sözümi gūş idüp kılduñsa iz‘ān (Ka 2/8)

Kendisine mahlas olarak ‘devamlı şarap içen’ anlamındaki ‘Müdāmī’ kelimesini seçen şair, elbette kelimenin tasavvufi referansını ön plana çıkarmaktadır. ‘Müdām’ kelimesinin sözlük anlamıyla da ihamlı söyleyişler kullanan şair, bağlı olduğu yola devamını da vurgulamaktadır.

Nola meylitse Müdāmī Mīr Sulṭāndan yaña

Bendenüñ meyli olur elbette sulṭāndan yaña (Mesnevi 400)

Zıkr eyle Ḥaḫḫı dilden Müdāmī

Zıkrı Ḥüdānuñ rūḥa ğıdādur (G 16/7)

Dāmen-i Şeyḫī Süleymānı Müdāmī tutuban

İste Ḥaḫḫı vāşıl eyler Mīr Sulṭānum benüm (G 22/5)

Şairin Divan şiirinde 15. yüzyılın en önemli isimlerinden Bursalı Ahmed Paşa’dan etkilenmiş olması muhtemel olmakla birlikte şiirleri Ahmed Paşa’ninkilerle karşılaştırılacak düzeyde incelik ve derinliğe sahip değildir. Ahmed Paşa’nın iki manzumesini alıntılanakla birlikte bunlardan birinin Emir Sultan’a yazılmış iki methiye olması, şiir üzerinde bir etkiden ziyade, Ahmed Paşa’nın şiir kudretini takdir

ve Emir Sultan sevgisini paylaşma açısından bir yakınlık olduğunu düşünmek daha uygundur. Divanda Ahmed Paşa'nın şiirine nazire özelliği taşıyabilecek manzumeye rastlanmaması da bu kanıyı desteklemektedir.²¹ Nitekim Bursalı Mehmed Tahir'in Osmanlı Devleti zamanında Kırım'dan yetişen şairleri inceleyen eserinde²² Müdâmî'nin adına rastlanmamaktadır. Bu durum, Müdâmî'nin şiir alanında eser vermeye Anadolu'ya geldikten sonra başlamasından kaynaklanıyor olabileceği gibi, yukarıda sözü edilen sebeplere dayanması da muhtemeldir.

²¹ Bursalı Ahmed Paşa'ya ait söz konusu manzumeler çalışma dışında tutulmuştur.

²² Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlılar Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri: Kırmılı Meşâyih, Ulemâ, Şu'arâ, Müverrihîn, Etibbâ ve Riyâziyyûnun Terâcim-i Ahvâl ve Âsârından Bahistir*, hzl. Mehmet Sarı (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990).

2. BÖLÜM: DİVANIN İNCELENMESİ

Müdâmî Divanı, klasik divan düzeninden farklı olarak iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm mesnevi biçiminde yazılmış bir menakıbnâme niteliği gösterir, ikinci bölümde ise gazeller çoğunlukta olmak üzere diğer manzumeler yer alır. Her iki bölüm de Emir Sultan'a övgü mahiyetinde olduğundan, eserin bir bütün olarak ele alınması uygun görülmüştür.

S nüshasının baş tarafından 10 varak eksik oluşu, eserin 1a'da bulunması gereken ismini görmemizi engellemiştir. Ayrıca bölümler arasına yerleştirilen vakfiye sayfaları ile menakıbnâmenin hemen sonrasına eklenen bir mektup ve dua örneği de, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi kataloğunun düzenlenmesinde *Divan*'ın 'menakıbnâme, mektup ve divan' olmak üzere üç ayrı eser gibi düşünülmesine yol açmış olabilir. S nüshası ile karşılaştırıldığında, müstakil bir yazma olarak daha düzenli olan İ nüshasının 1a sayfasında, "Dīvān-ı Dervîş Müdāmî Der Vaşf-ı Emîr Sulţān bā Ḥaţţ-ı Cevrî" ibaresiyle eser 'Emir Sultan'ı anlatan bir divan' olarak tanımlanmıştır. Yine aynı nüshanın 9b sayfasında bulunan "Menākıb-ı Emîr Sulţān Cāmiü'l-Menākıb-ı Müdāmî Muşţafā el-Kefevî 947" ibaresinden de şairin kaleme aldığı manzumelerin bir bütün halinde sunulduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, başından sonuna Emir Sultan övgüsü mahiyetinde olan eserin, Cevrî'nin düzenlemesine uygun olarak bütün bir divan halinde ele alınması daha uygun görüldüğünden, çalışmada bu başlığı koruma yoluna gidilmiştir.

Şekilsel Özellikler

Şekilsel özellikler bölümünde *Müdâmî Divanı*'ndaki nazım şekilleri, vezinler ile kafiye ve rediflerin kullanımlarıyla ilgili ayrıntılı bilgi verilecek, eserin bütünü sayısal veriler ve tablolarla gösterilmeye çalışılacaktır.

Nazım Şekilleri

Müdâmî Divanı'nın birinci bölümünü mesnevi tarzında yazılmış bir Emir Sultan menakıbnamesi oluşturmaktadır. Hezec bahrinin *mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün* kalıbıyla yazılan menakıbname, genel olarak mesnevilerde yer alan 'giriş, konunun işlendiği bölüm ve sonuç' sınıflandırmasına²³ uygundur. Toplam 781 beyit olan mesnevi sırasıyla besmele-hamd, münacat, tevhid, na't, methiye, sebep-i telif, 4 bölümden oluşan âgâz bölümü ve hatimeden ibarettir. Her bölümün kendi başlığı vardır. Bu kısımda, ikisi sebep-i telif içinde biri ise âgâzda olmak üzere üç de gazel bulunur. Mesnevinin bölümleri şu şekilde detaylandırılabilir:

Giriş Bölümü	Besmele-hamd:	7 beyit	(1-7)
	Münacat :	64 beyit	(8-71)
	Tevhid :	34 beyit	(72-105)
	Na't :	43 beyit	(106-148)
	Methiye :	5 beyit	(149-153)
	Methiye :	5 beyit	(154-158)

²³ İsmail Ünver, "Mesnevi" *Türk Dili* 52, S 415, 416, 417 (Temmuz, Ağustos, Eylül 1986), s. 430-463.

	Methiye	:	5 beyit	(159-163)
	Methiye	:	5 beyit	(164-168)
	Methiye	:	70 beyit	(169-238)
	Methiye	:	29 beyit	(239-267)
	Sebeb-i Nazm	:	168 beyit	(268-435)
Konunun İşlendiği	Âgâz	:	296 beyit	(436-731)
Bölüm				
Sonuç Bölümü	Hatime	:	50 beyit	(732-781)

Besmele bölümünde şair, her işe Allah'ın adıyla başlamanın öneminden söz ederek Allah'a şükür ve senalarda bulunur. Münacatta günahkâr ve hakir bir kul olduğundan bahsederek Allah'tan hidayet ve mağfîret diler. Tevhidde Allah'ın isimlerini zikrederek yüceliğinden bahseder. Na't bölümünde Hz. Muhammed'i türlü özelliklerinden bahsederek över, ayın iki parçaya bölünmesi mucizesine de değinerek şefaat için dualar eder.

Methiyelerin ilk dördü, sırasıyla Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali için yazılmış müstakil övgüler mahiyetindedir; burada dört halifeden her birinin öne çıkan özelliklerinden söz edilerek Hz. Peygamber'in dostları oldukları vurgulanır. Ardından Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ile Peygamber'in soyundan gelen kişiler ve sahabe için yazılan methiye gelir. Bu bölümde şair iki kez şiirin akışını keserek araya hadis-i şerif ve açıklamalarını içeren Arapça mensur kısımlar almıştır. Bundan sonra gelen methiye ise Emir Sultan için yazılmıştır; şair burada kendisi hakkında da bilgi vererek Emir Sultan'a yürekten bağlı olduğunu söyler, onun yüceliğinden bahseder. Sebeb-i nazm bölümünde şair yine kısaca kendisinden

bahsederek Emir Sultan yoluna girinceye kadar yaşadıklarından söz eder; Şeyhi Süleyman'ın isteğiyle ve Allah'ın yardımını umarak menakıbname yazmaya başladığını anlatır. Bu bölüm, yine Emir Sultan'a methiye mahiyetinde 5'er beyitlik 2 gazel ile bir hadis-i şerif ve açıklamasını içeren Arapça mensur bir bölümü de içermektedir. Âgâz-ı dâstân bölümünde, şair Emir Sultan hakkında kısaca bilgi verdikten sonra,

Dilerseñ kılmak ecdādını ma'lūm

Beyān ider nazar kıl işbu merķūm

(Mesnevi 442)

beytiyle Arapça mensur bir metne geçer; burada Emir Sultan'ın Hz. Hasan'a dayanan soyunun şeceresini verir. Ardından 4 ayrı bölümde Emir Sultan'ın kerametlerini anlatır. Bunlardan ilki 60 beyittir; Emir Sultan'ın, çocukluğunda Buhara'dayken fakir bir ihtiyarın kurumuş bahçesini dua ederek yeşertmesini anlatır. İkincisi 121 beyitten oluşur ve Emir Sultan'ın Medine'deyken Peygamber'in soyundan geldiğine inanmayanlarla yaşadığı olayları anlatır. Buna göre, Emir Sultan kendisinden Hz. Muhammed'in soyundan geldiğini ispatlamasını isteyenlerle birlikte ravza-yı mutahharaya selam verir, ravzadan Emir Sultan'ın selamına cevap gelir ve böylece onun Peygamber soyundan geldiğine şüphe kalmaz. Bu olayı anlatırken şair Emir Sultan'ın ağzından Peygamber'e hitaben 5 beyitlik bir de gazel söyler. Üçüncü bölümde Emir Sultan'ın ilim ve kemal derecesini imtihan etmek üzere ona sorular sormaya gelen alimlerin, Emir Sultan'ın karşısında lal olup konuşamamaları, Emir Sultan onların hazırladıkları soruları kendi sorup yine kendisi cevaplayınca da mahcup olmaları 34 beyitle anlatılır. 81 beyitlik dördüncü ve son bölümde ise Emir

Sultan'ın düşman elinde esir olan İbn-i Timur isimli bir müridini, elini uzatıp zindandan kurtararak Bursa'ya getirmesi anlatılır. Hatime bölümünde şair nefesine nasihatlerde bulunur, nefsinden ve şeytandan şikayet ederek şefaât ve mağfiret için dualar eder. Ardından okuyanlardan dua, Allah'tan da dualarının kabulünü ister; menakıbnameyi bitirdiğini haber vererek telif tarihini bildirir:

Menākıbnāme hatm oldu burada

Oğuyup işiden irsün murāda (Mesnevi 777)

Çoğuz yüz kırk yedi olmışdı hicret

Müdāmī işbu nazmı kılduğı vaqt (Mesnevi 778)

Başlığı Farsça olan bu bölümün sonuna S nüshasında Arapça mensur bir metin eklenerek temmet kaydı düşülmüştür. Bu kayda göre eser, H 947 yılının rebiülevvel ayında tamamlanmıştır. İ nüshasının müstensihisi Cevrî bu kaydı almamış, hatimenin peşinden dua numunesini verdikten sonra mektup suretini de almayarak manzumeleri sıralamıştır.

S nüshasında yer alan mektup sureti, Molla Fenârî'nin Yıldırım Beyazıt'a yazmış olduğu mektuptur. Mektup Yıldırım Beyazıt'ın kızı Hundi Hatun'un Emir Sultan'la yaptığı evliliği²⁴ üzerine gelişen hadiseleri konu alır. Kaynaklarda²⁵ anlatıldığı şekliyle, Hundi Hatun, rüyasında Hz. Muhammed'i görür; Hz. Peygamber

²⁴ Alderson bu evliliğin tarihini M 1402 olarak verir. Bilgi için bk. A. D. Alderson, *The Structure of the Ottoman Dynasty*, (Oxford: The Clarendon Press, 1956) Table XXIV.

²⁵ Mehmed Şemseddin, *age.*, s. 37-38; Baldırzâde Mehmed Efendi. *Terceme-i Hâl-i Hazret-i Emir Sultan*, drl. Hayrullah Nedim Efendi, (Bursa: Vilayet Matbaası, 1307) s. 11-16; Hüseyin Algül, *Bursa'da Medfun Osmanlı Sultanları ve Emir Sultan*, (İstanbul: Marifet Yayınları, 1981), s. 237-242.

ona torunu Emir Sultan’la evlenmesini söyler. Rüyanın birkaç kez yinelenmesi üzerine Hundi Hatun o sırada Rumeli seferi nedeniyle Edirne’de bulunan babası Yıldırım’ı durumdan haberdar etme ve iznini alma fırsatını bulamadan Emir Sultan’a haber gönderir. Durumdan haberdar olduğunu bildiren Emir Sultan ile Hundi Hatun’un nikâhları kıyılır. Kızının, izni alınmadan nikâhlandığını öğrenen Yıldırım öfkelenir ve her ikisinin de öldürülmesi emriyle 40 askerini Emir Sultan ve Hundi Hatun’un üzerine gönderir. Ancak Yıldırım’ın askerleri, Emir Sultan’ın okuduğu bir ayetle bir anda düşüp oldukları yerde can verirler. Yine rivayete göre Bursa’da bulunan Kadidler Mezarlığı, bu olayda ölüp ‘kadid’ olan askerlerin kabirlerinin yeridir. Yıldırım devrinde Bursa’nın önde gelen âlim ve devlet adamlarından olan Molla Fenârî’nin, Bursa’ya gelişinden itibaren Emir Sultan’a saygı ve sevgi gösterdiğini bildiren kaynaklar,²⁶ iki âlim arasındaki dayanışmaya da dikkat çekmektedir. Yıldırım’ın ölüm emri vermesi ve askerlerin hep birden ölmesi üzerine Molla Fenârî duruma müdahale ederek Yıldırım’a bir mektup yazar. *Müdâmî Divanı*’nın S nüshasında yer aldığı şekliyle mektupta,²⁷ önce Hz. İsa’nın dine davet için gönderdiği üç elçisini öldüren Antakyalıların Cebrail’in bir çığılığıyla topluca ölüp helak olmalarını hatırlatan Molla Fenârî, gönderdiği askerlerin de bunlar gibi Emir Sultan’ın okuduğu “in kânet illâ şayhaten vâhideten feizâ hüm hâmidün”²⁸ ayetiyle oldukları yerde can verdiklerini, şehrin ileri gelenleriyle birlikte cenazeleri kaldırdıklarını anlatır. Ölümünü emrettiği kişinin Hz. Peygamber’in soyundan geldiğini ve keramet sahibi veli bir kişi olduğunu bildirir, böyle biriyle dünür

²⁶ Baldırzâde Mehmed Efendi, *age.*, s. 14; Mehmed Şemseddin, *age.*, s. 37; Hüseyin Algül, *age.*, s. 242.

²⁷ *Müdâmî*, *age.*, S/30b-31a; Transkripsiyonlu Metin s. 214-215.

²⁸ Yâsîn Suresi 29. Mealen “hiçbir şey [gerekmiyordu], bir [ceza] çığılığından başka! Ve sonunda sessiz ve hareketsiz bir kül yığına dönüşürdiler.” Muhammed Esed, *Kur’an Mesajı, Meal-Tefsir*, C 2, (İstanbul: İşaret Yayınları, 1996), s. 900. Bundan sonraki ayetler için bu kaynak kullanılmıştır.

olmanın da kendisi için büyük bir mutluluk vesilesi olacağını söyler. Bir kez daha Emir Sultan'a karşı böyle bir saldırı söz konusu olursa tüm şehrin helak olmasından korktuğunu da belirtir.

Divan'ın ikinci bölümünde "Ez Maḳālāt-ı Mevlānā Müdāmī" başlığı altında sıralanan gazel, müfred, nazm, kıta, kaside ve musammatlar iç içedir; manzumelerin sıralamasında kafiye esas alınmıştır. Ancak üçüncü muhammesten sonra harf sıralamasının karıştığı görülmektedir. Bu bölümde toplam 57 gazel²⁹, 2 müfred, 3 nazm, 1 kıta-i kebire, 1 murabba, 6 muhammes, 2 müseddes, 1 muaşşer ve 3 kaside vardır. Gazellerin 46'sı Türkçe, 10'u Arapça, 1'i ise Farsçadır. Yine müfredlerden biri Farsça, nazmlardan biri de Arapça olarak kaleme alınmıştır. Ayrıca *Divan*'ın en sonuna Bursalı Ahmed Paşa'ya ait terci-i bend şeklinde bir Emir Sultan methiyesi ile yine Ahmed Paşa'nın Şeyh Vefa'ya³⁰ yazdığı kaside biçimindeki methiyesi eklenmiştir.

Nazımların hepsi iki beyitlidir, kıta-i kebire ise beş beyitten oluşur. Gazellerin otuz tanesi beş beyit, on dokuz tanesi yedi beyit, altı tanesi dokuz beyit, bir tanesi on beyit, bir tanesi on bir beyittir. Bunlar arasında musammat gazel özelliği gösteren gazeller bulunur (G 9, G 11, G 33). Kasidelerin birincisi Şeyh Sinan için yazılmış bir methiye olup kırk dokuz beyittir, dua şeklinde yazılan diğer kasidelerden ikincisi otuz iki, üçüncüsü ise yirmi bir beyittir. Yedi bentten oluşan ve Emir Sultan'ı ziyaret etmeyi salık veren tek murabba, murabba-ı mütekerrir olup yirmi sekiz beyittir. Muhammeslerden biri yedi bent, ikisi sekiz bent, üçü on benttir. Sekiz bentten oluşan iki muhammes, muhammes-i müzdevicidir; diğerleri ise muhammes-i

²⁹ İ nüshasında, sayfa atlamasından dolayı 13. gazelin tamamı eksik olduğundan 56 gazel vardır.

³⁰ Asıl ismi Muslihiddin Mustafa olan Şeyh Vefa, İbn-i Vefa, Vefazâde, Vefa-i Konevî, Ebû'l-Vefa olarak da tanınır. bk. Divanın İncelenmesi Bölümü s. 73-74.

mütekerrirdir. Müseddeslerden biri yedi, diğeri ise on bent olup her ikisi de müseddes-i mütekerrirdir. *Divan*'daki tek muaşşer örneği ise on bir bentten oluşmuştur. *Divan*'ın sonuna alınan Ahmet Paşa'ya ait iki manzumeden terci-i bent beş bentten oluşur, kaside ise on bir beyittir.

Vezin

Müdâmî Divanı'nın ilk bölümünde yer alan mesnevi, kısalığı ve işlekliliği nedeniyle uzun hikâyelerde ve divanlardaki mesnevi parçalarında sıkça kullanılan³¹ bir kalıp olan, hezec bahrinin *mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün* kalıbıyla yazılmıştır. Mesnevi içinde yer alan üç gazelden ikisi remel bahrinin *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* kalıbıyla, biri ise muzârî bahrinin *mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün* kalıbıyla³² yazılmıştır. Şair bu gazellerin hangi vezne göre yazıldığını ve okunması gerektiğini 'taçtıühü ...' diyerek başlıkta belirtir. *Divan*'ın ikinci bölümünde ise incelenen manzumelerde kullanılan vezinler ve bunların kullanılma sıklıkları şöyledir:

Bahir	Vezin	Şiir Sayısı
Hezec	mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ülün	18 (1 Mur, 2 Müs, 3 Ka, 3 Muh, 1 Mua, 6 G, 1 Kı, 1 N)
Remel	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün	20 (18 G, 2 Muh)
Recez	müstef'ilâtün / müstef'ilâtün	7 (7 G)
Recez	müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün	7 (6 G, 1 N)
Muzârî	mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün	6 (5 G, 1 Muh)
Hezec	mef'ülü / mefâ'îlün / mef'ülü / mefâ'îlün	4 (4 G)
Remel	fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün	1 (Müf 1)

³¹ Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1994), s. 159.

³² Metinde şair vezni "Taçtıühü müstef'ilün fe'ülün müstef'ilün fe'ülün" şeklinde belirtmiştir.

Bu vezinlerin şiirlere dağılımı ise şöyledir.³³

mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ülün: Mur 1, Müs 1, Müs 2, Ka 1, Ka 2, Muh 1, Mua 1, G 29, G 30, K1 1, G 35, N 1, Muh 2, G 39, G 40, Muh 4, G 45, Ka 3. (Arapça gazellerin üçü ve Farsça müfred bu vezinle yazılmıştır.)

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün: G 1, G 2, G 3, G 6, G 7, G 12, G 13, G 14, G 15, G 18, G 21, G 22, G 24, G 25, G 41, G 42, G 43, G 44, Muh 5, Muh 6. (Mesnevi içindeki gazellerden ilki ve üçüncüsü, Arapça gazellerden biri ve Arapça nazm da bu vezindedir.)

müstef'ilātün / müstef'ilātün: G 16, G 17, G 20, G 26, G 34, G 36, G 37. (Arapça gazellerin dördü bu vezindedir.)

müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün / müstef'ilün: G 4, G 5, G 10, G 19, G 23, G 46, N 2. (Arapça gazellerden ikisi bu vezinle yazılmıştır.)

mef'ülü / fā'ilātün / mef'ülü / fā'ilātün: G 8, G 9, G 28, G 32, Muh 3, G 38. (Mesnevi içindeki gazellerden ikincisi de bu vezindedir.)

mef'ülü / mefā'īlün / mef'ülü / mefā'īlün: G 11, G 27, G 31, G 33.

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün: Müf 1.

³³ Arapça ve Farsça manzumelerin vezinleri bu döküme dahil değildir.

Metinde veznin aksadığı birkaç beyitte eklemeye yapılarak tamir yoluna gidilmiştir. Genellikle İ nüshasında rastlanan ve müstensihin dikkatsizliğinden kaynaklanmış olabilecek bu eksik ve fazla yazımlar, S nüshası ile karşılaştırıldığında veznin düzeldiği görülmektedir. Ancak, S nüshasının baştan 10 varak eksik olması dolayısıyla bu kısımda üç yerde görülen vezin aksaklıkları tamir edilmiştir. Bu aksaklıklardan ikisi hece eksikliği, biri ise fazla kelime yazımıdır (Mesnevi 66a, 101a, 177b). İki nüshanın karşılaştırılması yoluyla incelenen kalan kısımda ise toplam beş yerde İ nüshasında yanlış, eksik veya fazla yazımdan kaynaklanan hatalarla veznin aksadığı, ancak S nüshasının bu pürüzleri ortadan kaldırdığı görülmüştür (Mesnevi 263b, 678a, 715a, 757b, 761a).

Bu tespitlerden yola çıkılarak Müdâmî'nin vezin kullanımında hataya düşmediği, İ nüshasında karşılaşılan vezin aksaklıklarının şairin vezin kullanımındaki yetersizliğinden ziyade müstensihin dalgınlığı sonucu ortaya çıkan yazım hataları olabileceği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Müdâmî şiirlerinde ulama, imale, zihaf ve mede sıkça başvurmuştur:

Ulama

Ḳadīm ü evvel_ü āhirsin_ıy Ḥaḳ

‘Afüvv ü bāḫın_u zāhirsin_ıy Ḥaḳ (Mesnevi 79)

Muṭahhar ḳabrin_ıy Ḥaḳ rüşen_eyle

Gül-i cennetle dāyım gülşen_eyle (Mesnevi 265)

İmale

Gel iy Ḥaḳ ṭālībī depret zebānuñ

Çıḳarğıl göklere āh u fiğānuñ (Ka 1/1)

Bir zerreyem kılğıl nazar tā kim olam şems-i duḥā
Zulmetde **ḳoma** ṭālī‘ ol iy mihr-i raḥṣānum benüm (G 23/5)

Zihaf

Ḳılursın ‘āṣinüñ ‘aybını mestür
İdersin mücrimüñ cürmini mağfūr (Mesnevi 28)

Nebiyi-i Mekkidür ol şāh-ı ‘ālī
Cihāna gelmedi anuñ mişāli (Mesnevi 109)

Ḥadīşüñ rāvisidür İbn-i Mes‘ūd
İlāhī eylegil sen anı mes‘ūd (Mesnevi 222)

Med

Sırrısın Şeyḫī Sinānuñ ḳoma zulmetde beni
Şemsveş raḥṣān olan Şeyḫī Süleymānum yetiş (G 18/4)

Eger otdan dilerseñüz ḥalāşı
Şaḳınuñ **kesb** ḳılmaḳdan ma‘āşī (Mesnevi 596)

Müdāmī mücrim ü ‘āşī ḳuluñdur
Günāhın ‘**afv** ḳıl yā Rabbi anuñ (Ka 1/48)

Derün-ı ḳalb-ile tevḫīd ḳıl kim
Ḳomaz mir’āt-ı dilde **hiç** jengār (Ka 3/2)

Yer yer vezin gereği ünlüyle biten bir kelimedden sonra gelen ve yine ünlüyle başlayan sözcüğün ilk harfinin düşürülüp iki sözcüğün birbirine bağlandığı da görülmektedir.

İy Hakkā olan ‘āṣī viy nefse olan tābi‘

Göz yaşın’idüp bārān tevbe idelüm tevbe (G 33/4)

Müdâmî Divanı’nda kasr örneklerine de rastlanmaktadır.

Ṭotalum rub‘-i meskūne **ṣeh** idüñ

Olursın ‘ākıbet ḥāk-ile yeksān (Ka 2/7)

Ḥaṭādan ṣaḳla dilüm eyle iḥsān

Daḥı kıl ḳalbüme faẓluñ **nigehbān** (Mesnevi 49)

Medīne içine girür o **meh-rū**

Bulur her menzili ḥalk-ile memlū (Mesnevi 517)

Kafiye ve Redif

Müretteb bir divan özelliği taşımayan *Müdâmî Divanı*’nda manzume yazılmayan 15 harf vardır. Bunlar cim, ha, hı, zel, sin, sad, dad, tı, zı, ayın, gayın, fe, kaf ile Farsça çim, pe ve je harfleridir. Kafiye göre belirli bir sıra izleyen manzumeler ye harfine

ulaştıktan sonra,³⁴ son on beş manzumenin alfabenin muhtelif harfleriyle ve karışık olarak sıralandığı görülmektedir. Çalışmamız kapsamındaki Türkçe manzumelerde kafiye olarak kullanılan harflerle ilgili ayrıntı şu şekildedir:

Harf	Şiir Sayısı
ا	9
ت	4
ث	1
د	2
ر	10
ز	3
ش	1
ك (ñ)	4
ل	2
م	2
ن	5
و	1
ھ	11
ي	7

Arapça manzumeler içinde, 10 gazelin biri elif, ikisi nun, yedisi ye harfleriyle; Arapça nazm ise mim harfi ile kafiyelenerek yazılmıştır; Farsça gazelin kafiyesi be harfi ile, Farsça müfredin kafiyesi ise ye harfi ile. *Müdâmî Divanı*'nın ikinci bölümündeki Türkçe manzumelerde kullanılan kafiye ve redifler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

³⁴ Müdâmî, *age.*, İ/47a, S/72b.

Şiir	Kafiye ve Uyak
G 1	-ar yā Muḥammed Muştafā
G 2	-ā
G 3	-ā
G 4	-ā
G 5	-ā
G 6	-ā
G 7	-ā
G 8	-a yā Rabbi kıl hidāyet
G 9	-et
Mur 1	-et
G 10	-ed
G 11	-īl tevḥīd idelūm tevḥīd
Müs 1	-ādur
G 12	-ār
G 13	-a
G 14	-ūr
G 15	-ār
G 16	-ādur
G 17	-āmuz
Müf 1	-īz
G 18	-ān olan Şeyḥī Süleymānum yetiş
Müs 2	-ād eliden nefis-i şūmuñ
K 1	-ānuñ
G 19	-ā himmet gerek himmet gerek
G 20	-ānuñ
G 21	-āl
G 22	-il eyler Mīr Sulṭānum benüm
G 23	-ānum benüm
G 24	-īn
K 2	-ān
Muh 1	-ān
G 25	-āya başla gel beru şimden giru

Şiir	Kafiye ve Uyak
G 26	-āh
Mua 1	-āh
G 27	-āya
G 28	-āda
G 29	-āya
G 30	-āna
G 31	-āya
G 32	-āde
G 33	-ān tevbe idelūm tevbe
G 34	-āya
Kı 1	-et eyle yā Allāh u Hādī
G 35	-ānı
G 36	-ānı
G 37	-āsı
N 1	-ārı
Muh 2	-endi
Muh 3	-endi
G 38	-ādur
G 39	-ādan
G 40	-at
G 41	-āl
G 42	-ā
G 43	-āb
G 44	-ārımuz
Muh 4	-ān
G 45	-āya
Muh 5	-īr
G 46	-ā
K 3	-ār
N 2	-ādur yā Ğıyāşe'l-müstağīşin el-ğıyāş
Muh 6	-et ḥazret-i Sulṭān Emīr

Müdüâmî, *Divan*'ında daha çok tam ve yarım kafiye yer vermiştir. Uzun sözcük gruplarıyla kurduğu redifler de önemli yer tutar. Yer yer aynı kelimelerin bir şiirde kafiye olarak kullanıldığı da görülür (Muh 3/8).

Muhteva Özellikleri

Dinî Unsurlar

Müdâmî Divanı dinî, didaktik bir metin olması itibariyle dinî unsurların kullanımı bakımından oldukça zengin bir metindir. Metnin Emir Sultan'dan bahsediyor olması burada söz konusu olan gerçek kişilikleri kaynaklarda araştırmaya imkân vermiştir. Bunun yanı sıra şair bulunduğu şehirlerin isimlerini vererek ve yer yer mekân tasvirleri yaparak metnin coğrafya açısından incelenmesi için de hayli malzeme sağlamıştır. Çalışmanın bu bölümünde *Müdâmî Divanı* içerdiği dinî, tarihî unsurlar ve mekânlar ile ilgili veriler açısından incelenecektir.

Allah ve Esmâ-i Hüsnâ

Müdâmî Divanı'nda 64 beyitlik bir münacat ile 34 beyitlik bir tevhidin yanında manzumelerin çoğunda Allah, isim ve sıfatlarıyla anılmaktadır. Esmâ-i Hüsnâ³⁵ olarak bilinen isimlerin işlendiği beyitler *Divan*'da önemli ölçüde yer tutar. *Divan*'da, doksan dokuz isim olarak belirlenen³⁶ isimlerden kırk dokuzu muhtelif yoğunluklarla kullanılmıştır. Bunlar: “ ‘*Âdil*, ‘*Afüvv*, ‘*Âlim* (‘*âlimü*’l-*ğayb*), ‘*Âhir*, ‘*Allâh*, ‘*Azîz*, ‘*Bâ’iş* (‘*bâ’işü*’s-*seyb*), ‘*Bâkî*, ‘*Bârî*, ‘*Bâtin*, ‘*Başîr*, ‘*Cebbâr*, ‘*Evvel*, ‘*Fettâh*, ‘*Ğaffâr*, ‘*Ğafûr*, ‘*Ğanî*, ‘*Hâfiz*, ‘*Hakk*, ‘*Hamîd*, ‘*Hayy*, ‘*Hâdî*, ‘*Hâlik*, ‘*Kâdir*, ‘*Qahhâr*, ‘*Qavîy*, ‘*Qayyûm*, ‘*Kerîm*, ‘*Quddûs*, ‘*Latîf*, ‘*Mâcid*, ‘*Mâlikü*’l-*milk*, ‘*Mânî*’, ‘*Mucîb*, ‘*Muhyî*, ‘*Mümît*, ‘*Nâfî*’

³⁵ Esmâ-i Hüsnâ'nın sayısı ve mahiyeti ile ilgili geniş bilgi için bk. Bekir Topaloğlu, “Esmâ-i Hüsnâ”, *İslâm Ansiklopedisi*, C 11, (İstanbul: TDV Yayınları, 1995), s. 404-418.

³⁶ Tirmizî rivayetine dayanan tasnife göre, bk. Bekir Topaloğlu, *agm.*, s. 414-415.

Ra'ūf, Raḥīm, Raḥmān, Rezzāq, Şamed, Semī', Şekūr, Tevvāb, Vāhid, Vehhāb, Zāhir, Zü'l-celāl' dir. Bunların dışında, Kur'an-ı Kerim'de muhtelif sureler ile hadis-i şeriflerde bildirilen ve Allah'ın isim ve sıfatlarına nisbet edilerek kullanılan ifadelere de yer verilmektedir: “ *‘allām, bār-i ḥüdā, bār-i te‘ālā, bī-zevāl, dānā, deyyān, eḥad, fa‘āl, fāyüzü'l-cūd, fāyüzü's-seyb, ferd, feyyāz, gāfir, ḥākim, ḥannān, gıyāşe'l-müstağīşin el-gıyāş, ḥallāk, ḥallāk-ı ‘ālem, ḥüdā, ilāh, ilāhī, ilāhe'l-‘ālemīn, kadīm, kadīr, kāziye'l-ḥacāt, kirdgār, lā-yezāl, lem-yezel, ma'būd, maqşūd, mālik, mennān, mevlā, mu'īn, mu'tī, muhtār, nāşır, rabb, rabbü'l-‘ālemīn, rabbü'l-enāmi, rāḥim, rāzık, şāni', sātir, sebbūh, settār, sübhān, tañrı, vāhib, zü'l-kemāl, zü'n-nevāl'* bunlardan bazılarıdır. Ayrıca şairin söz konusu tamlamalardan bazılarını kendi dilince Türkçeleştirip kullandığı da görülür: “ *afv idici'* ve “ *şāni a'lā'* gibi ifadeler de bu kullanımlara örnektir.

Bu isim ve sıfatların içinde en çok kullanılanları “*Ḥaqq, Ḥüdā, İlāhī, Rabb, Hādī, Allāh'*”tır. Şair yalnızca münacat ve tevhidinde değil, *Divan'*ın bütününde hem Allah'ın isim ve sıfatlarını anmış, hem de bunları zikretmenin önemine vurgu yapmıştır.

Muḳaddes ismüñ eyle dilde zıkrüm

Mu'allā vaşfuñı her demde fikrüm (Mesnevi 55)

Ḳalbüñi şāf eyleyüp zıkr eyle her dem Ḥālīķi

Olmağ isterseñ Müdāmī ḳurb-ı Ḥaḳla bahtyār (G 15/5)

Tarikat yoluna gönülden bağlı bir müridin duaları niteliğindeki birçok beyitte şair, dualarını Allah'ın isimlerini tekrar tekrar zikrederek sürdürür. Bu şekilde dua etmenin önemine işaret eden “Allah’ın esmâ-i hüsnâsı vardır. O halde O’na bunlarla dua edin. O’nun isimleri konusunda eğri yola sapanlara uymayın.”³⁷ mealindeki ayete de telmihte bulunur. Ayrıca, bir hadis-i kudside³⁸ de belirtildiği gibi, Allah’ı zikretmenin duaların kabulüne vesile olduğu inancı da hatırlatılır.

İlâhî zât-ı pākūñ ‘izzetîçün

Dağı cümle şıfātuñ hürmetiçün (Mesnevi 67)

Bu miskînuñ du‘âsını revâ kııl

Dil-i mecrûhına dâyim devâ kııl (Mesnevi 70)

Hadis-i kudsiden hareketle, Esmâ-i Hüsnâ’yı zikretmenin kalbe huzur ve sükûn verdiği, lutuf ve rahmet ümidi telkin ettiği, Esmâ-i Hüsnâ bilgisine sahip olanlara bu bilginin meziyet ve şeref kazandırdığı görüşü de beyitlerde kendini hissettirmektedir.

Zıkr eyle Hâkķı dilden Müdâmî

Zıkrî Hüdânuñ rûha ğıdâdur (G 16/7)

Çokdur Müdâmî kuluñuñ katuñda iy Hâkķ eksügi

Zâtuñ şıfātuñ ‘izzeti ‘afv it şuçın rüz-ı cezâ (G 4/5)

³⁷ A’râf Suresi 180.

³⁸ Ebu Hureyre’den rivayet edilen hadis-i kudsi “Kulum beni zikredip dudaklarımı kıpırdattıkça avn ü inayetim onunla beraberdir.” anlamındadır. bk. *Kırk Kudsi Hadis*, drl. Aliyy-ül-Kârî, çev. Hasan Hüsnü Erdem, (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1982), s. 26.

Z̄ātuñ şıfātuñ ‘izzetiçün yā İlähe’l-‘âlemîn

Çokdur günâhum cümlesin bağışlağıl rûz-ı cezâ (G 46/4)

Şair kimi beyitlerde yalnızca doğrudan Allah’ın isimlerini zikreder:

Ki sensin kâdir ü fa‘âl ü muhtâr

Kerîm ü râhîm ü settâr ü ğaffâr (Mesnevi 27)

Ki sensin vâhib ü feyyâz ü ma‘bûd

Mucîb ü mu‘ti vü hannân ü maşşûd (Mesnevi 30)

İlâhî vâhid ü ferd ü ehadısın

Rahîm ü bâki vü hayy u şamedsin (Mesnevi 72)

Semî‘ vü hâlik ü hallâk-ı ‘âlem

Başîr ü nâşır u rezzâk-ı ‘âlem (Mesnevi 73)

Ḳaviyy ü ḥâkim ü sebbûḥ u hannân

Ra’ûf u ‘âdil ü ḳuddûs ü mennân (Mesnevi 74)

Ḥamîd ü ḥâfız u cebbâr ü ḳahhâr

Ḳadîr ü hâdi vü fettâḥ ü kâdir (Mesnevi 76)

‘Afüvv ü ğâfir ü ‘allâm u ‘âlim

Kerīm ü mācid ü settār ü rāḥim

(Mesnevi 77)

Kimi beyitlerde ise isim ve sıfatları anmadan bunların anlamlarını açıklayarak dua eder. Bu beyitlerde şair kulun acziyetiyle Allah'ın yüceliği arasındaki tezatı vurgulayarak Allah'tan bu sıfatlarının tecellisi için duada bulunur.

Ḳılursın 'āşinüñ 'aybını mestür

İdersin mücrimüñ cürmini mağfūr

(Mesnevi 28)

Allah'ın isim ve sıfatları dışında, O'nun insan tarafından duyularla idrak edilemeyeceğine, yaratılmış olan her şeyden ayrı, her türlü beşeri düşüncenin üzerinde olduğuna da yer verilir.

Degülsin āb ü bād ü āteş ü ḥāk

Mu'allā zātuñı 'aql itmez idrāk

(Mesnevi 80)

Allah'ın zatı yaratılmışlarla karşılaştırılmaz, onlara benzemez; araz ve cevher değildir, her yönüyle münezzehtir.

'Araz cevher denilmez bu cihetden

Ki zātuñdur münezzeḥ şeş-cihetden

(Mesnevi 82)

Ḳadīm ü lem-yezelsin çün ḳademden

Muḳaddesdür vücūduñ pes 'ademden

(Mesnevi 83)

Şair gazellerinde de Allah'ın birliğini işler, tarikat yoluna girmiş salıklere tövbe ve tevhidi tavsiye eder.

İy mücrim ü viy 'āşī cürmüñe idüp tevbe

Haḫka oluban māyil tevḫīd idelüm tevḫīd (G 11/2)

Divan'da gazel biçiminde bir tevhid (G 21) vardır; ayrıca *Divan*'daki tek kıta-i kebire ve muaşşer örnekleri ile bir gazel ve bir muhammes de münacat türündedir (K1 1, Mua 1, G 26, Muh 4). Aşağıdaki beyitler gazel biçimindeki tevhidden alınmıştır.

Sensin iy Allāh ü hādī bī-zevāl ü lā-yezāl

Mālikü'l-milk ü raḫīm ü zü'l-celāl-i zü'l-kemāl (G 21/1)

Zātuñi fehm itmede ḫaşır-durur yā Rab 'uḫūl

Mu'terifdür iy Ḥüdā 'aczone hem vehm ü ḫayāl (G 21/2)

Ayet ve Hadisler

Müdâmî Divanı'ndaki Türkçe manzumelerde geçen ayetler ve hadisler, kimi yerde orijinal metinden alıntı şeklinde kullanılırken kimi yerlerde ise kısa kalıplarla referans verme yoluyla veya ayet/hadisın anlamını hatırlatmak suretiyle kullanılmıştır.

Fikr it ol eyyāmı kim dūzah diye hel min mezīd

Nolısar hālūñ mu‘azzeb mi olursın ya müşāb (G 43/4)

Mūdāmî bu beyitte Kur’an-ı Kerim’de Kâf Suresi’nde³⁹ geçen “Daha var mı?” ifadesine yer vermektedir.

Aşağıdaki beyitte de Necm Suresi’nde⁴⁰ geçen ‘Kābe Kavseyn’ ifadesi kullanılarak İsrâ ve Miraç olayında Allah’ın Hz. Peygamber’i kendisine iki yay aralığı kadar, hatta ondan daha da fazla yaklaştırdığına gönderme yapılmaktadır.

Çağırıp dir ki iy sultān-ı kevneyn

Maķām-ı kurbetüñdür Kābe Kavseyn (Mesnevi 554)

Aşağıdaki beyitlerde Kur’an-ı Kerim’de Zümer,⁴¹ Hicr, Ankebut, Hacc, Fussilet, Yusuf gibi birçok surede geçen ‘Allah’ın rahmetinden ümit kesilmemesi’ ifadesi hatırlatılmaktadır.

Egerçi eyledük çok cürm ü ‘işyān

Recāmuz rahmetüñ iy Hakk u rahmān (Mesnevi 773)

³⁹ Kâf Suresi 30. Meâlen: “O gün Cehennem’e ‘Doldun mu?’ diyeceğiz. O da ‘Daha var mı?’ diyecek.” Yine Buhari ve Müslim’in Enes Bin Malik’ten rivayet ettikleri bir hadis-i şerifte, cehennemin çok geniş ve büyük olduğu, dolmasının mümkün olmadığı, küfrü seçenlerin atılmasıyla doymayacağı ifade edilir. bk. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’an Dili: Türkçe Tefsir*, (İstanbul: Eser Kitabevi, 1942), C 6, s. 4518.

⁴⁰ Necm Suresi 9. Mealen: “aralarında iki yay mesafesi kalıncaya kadar, hatta daha da yakınına.”

⁴¹ Zümer Suresi 53. Mealen: “Ey Muhammed de ki Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin ... ”/ “De ki ‘Ey nefislerinin aleyhinde haddi aşan Allah’ın kulları! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları mağfiret eder. Zira O, Gafur’dur, Rahim’dır.’ ”; Hicr Suresi 55. ve 56. ayetler. Mealen: “Elçiler İbrahim’e ‘Sana gerçeği müjdeliyoruz. Umutsuzlardan olma.’ demişlerdi. İbrahim: ‘Rabbinin rahmetinden sapıklar dışında kim ümidini keser ki?’ dedi.”

Ḳuluz dāyim bize dūŝen ḥaḫādur

Ḥüdāsın sen saña lāyık ‘aḫādur (Mesnevi 774)

Umaruz luḫf u iḥsān ḥazretüñden

Recā kesmeñ didüñ çün raḫmetümden (Mesnevi 775)

Geldük ḫapuña ‘iŝyān idüben

Luḫfuñdan iy Ḥaḫ raḫmet recāmuz (G 17/6)

Müdâmî Divanı'nın menakıbname bölümünde şair üç ayrı yerde hadis-i ŝeriflere yer verir. Bunlardan ikisinin ravisini bildirirken birinde yalnızca Hz. Muhammed'in sözü olduğunu söyleyerek alıntılar. Hadislerin verildiği bu bölüm Arapça ve mensur olarak kaleme alınmıştır, şair bu bölümlerin öncesinde ve sonrasında hadisin anlamına dair açıklamalarda bulunur. Hz. Muhammed'in ashabına yazılan methiyede geçen aşağıdaki beyitlerde önce sahabenin faziletlerinden bahsedilmiŝ, hadisin anlamına paralel ifadelerle konuya giriş yapılmıştır.

Bulardur āsmān-ı şer‘a encüm

Gözetmeyen kiŝinüñ yolıdur güm (Mesnevi 183)

Bulardan irişür ḫalka selāmet

Ki her biri-dürür nūr-ı hidāyet (Mesnevi 184)

Bularuñ her biridür necm-i lāmi‘

Olıgör bunlara cān-ile tābi‘ (Mesnevi 185)

Hidāyetde uyanlar uymayan dāl

Resūlüñ kavli dađı bu söze dāl (Mesnevi 186)

Ardından Peygamber’in bu yöndeki “Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayeti bulursunuz.”⁴² anlamındaki hadisi Arapça mensur bir metin şeklinde verilmiş; sonra da manzum olarak açıklaması yapılmıştır.

Ĥadīşüñ bu-durur mazmun-ı ġālib

İşit ger cān-ile olduñsa tālīb (Mesnevi 187)

Nücūma beñzer aşhābum dir ol māh

Pes imdi sev kāmusun olma güm-rāh (Mesnevi 188)

Olursañ kañkısına müktedā sen

Resūlullāh dir olduñ mühtedā sen (Mesnevi 189)

Aynı methiyede geçen bir diğer hadiste de şair yine önce kendi düşüncesini verdikten sonra bu yöndeki hadisi anarak görüşünü destekler.

Bu da‘vāya ider bilgil şehādet

Kelām-ı ĥazret-i faħr-i risālet (Mesnevi 220)

⁴² “Aşhābī ke’n-nücūmi bi eyyihüm iĥtedeytüm ihtedeytüm.” bk. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, (İstanbul: Akçağ Yayınları, 1995), C 12, s. 246.

Ardından Arapça ve mensur bir şekilde hadisi ve ravilerini verir; hadisin Müslim ve Buhari yoluyla İbn-i Mesud'dan rivayet edildiğini belirterek hadisin söylendiği anda cereyan eden diyaloglara da değinir. “Kişi sevdiği kimse ile beraberdir.”⁴³ anlamındaki hadisi verdikten sonra mesneviye devam ederek anlaşılır bir dille hem hadisi hem de bu diyalogları açıklamış ve sonunda da kendi mesajını vermiştir.

- Hadīsidür bu fāhr-i enbiyānuñ
Ebü'l-Ḳāsım Muḥammed Muştafānuñ (Mesnevi 221)
- Hadīşüñ rāvisidür İbn-i Mes'ūd
İlāhī eylegil sen anı mes'ūd (Mesnevi 222)
- Muḥibb olan didi maḥbūb-iledür
Ḥabībi ḳanda ise ol biledür (Mesnevi 227)
- Kimi kim sen seversin cān u dilden
Olursın bilki anuñ zümresinden (Mesnevi 229)
- Gerekdür sevdüğüñ pes imdi şālih
Ki tā olmayasın 'ālemde ṭālih (Mesnevi 230)
- Maḥabbet ḳılduğuñ olursa ebrār
Ümiz oldur ki yaḳmaya seni nār (Mesnevi 231)

⁴³ “El mer'u me'a men eḥabbe” bk. *Sahih-i Buhari ve Tercemesi*, çev. Mehmed Sofuoğlu, (İstanbul: Ötüken Yayınları), C 13, s. 6129.

Kabir ziyareti ve kabir ehline dua etme, onların manevi varlıklarından yardım isteme konusunu mütemadiyen vurgulayan ve kabir ziyaretini tavsiye eden şair, şeyhlerinin mezarını ziyaret edişini anlatır:

Münevver merķadin ķıldum ziyāret

O gice şubħa dek itdüm ‘ibādet (Mesnevi 361)

Ĥüdāya eyledüm ĥamd ü şenālar

Daħı ehl-i ķubūra çok du‘ālar (Mesnevi 362)

Diledüm bilki iy şāhib-mürüvvet

Ki ervāħ-ı meşāyiħ ķıla himmet (Mesnevi 363)

Şair ortaya koyduğu görüşü desteklemek üzere, ‘Arap, Acem ve Anadolu’nun müftüsü’ olarak nitelediği İbn-i Kemal’i⁴⁴ kaynak göstererek alıntıladiğı hadise⁴⁵ de referans verir. ‘Kabir ehlerinden yardım isteğinde bulunulabileceği’ anlamındaki hadis doğrultusunda, şeyhlerinin mezarını ziyaret edip dua ettikten sonra huzur bulduğunu söyler.

⁴⁴ Asıl adı Şemseddin Ahmed olan Osmanlı şeyhüislamı ve tarihçisi İbn-i Kemal (öl. 940/1534), Kemalpaşazāde olarak da tanınır. bk. Şerafettin Turan-Şükrü Özen-İlyas Çelebi-M. A. Yekta Saraç, “Kemalpaşazāde”, *İslām Ansiklopedisi*, C 25, (Ankara: TDV Yayınları, 2002), s. 238-247.

⁴⁵ Hadis, metinde “İzā teħayyertüm fi’l-‘umūri festa’İnü min ehl-i-ķubūr” şeklinde verilmektedir. Naklettiđi hadisleri çoğunlukla kaynak göstermeden kaydetmesiyle bilinen İbn-i Kemal dışında bir ravi ismi verilmemiştir. Geniř bilgi için bk. Mustafa Kılıç, *İbn-i Kemal Hayatı, Tefsire Dair Eserleri ve Tefsirindeki Metodu*, (Erzurum: Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1981), s. 151.

Hüdâdan pes irişdi ‘avn ü nuşret
Göñülden gitdi bir miqdâr gâflet (Mesnevi 364)

Ki göñlüm gözi bir miqdâr açıldı
Bu dünyānuñ hevāsından çekildi (Mesnevi 365)

Qılur mı diriseñ ervāḥ i‘ānet
Ya şer‘îmidür itmek isti‘ānet (Mesnevi 366)

Eḥādīs-i şihāḥ içinde meşṭūr
Biz olmak isti‘ānet birle me’mūr (Mesnevi 367)

Divan’da, hadis-i kudsi olarak bilinen ve “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.”⁴⁶ anlamındaki söze telmihle, Hz. Peygamber olmasaydı alemlerin yaratılmış olmayacağı hatırlatılır.

Senüñçün yaradıldı nev‘-i ādem
Ne ādem belki işbu cümle ‘ālem (Mesnevi 555)

Vücūda gelmeseydi zātuñ iy şah
Cihāna gelmez idi mihr-ile mäh (Mesnevi 556)

Gelmeseydüñ ‘āleme ḥalq olmazidi bu cihān

⁴⁶ İsmail bin Muhammed Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, C 2, (Beyrut: Dâru’l-Kütübü’l-İlmiye, 1988), s. 164.

Yā resūlallāhi yā maḥbūbe Rabbi'l-‘ālemīn (G 24/4)

Bazı beyitlerde ise doğrudan ‘levlāke levlāk’ ifadesine yer verilerek hadis-i kudsîye gönderme yapılır.

Muḥammed olmasa olmazdı ādem
Ne ādem bilki işbu cümle ‘ālem (Mesnevi 117)

Denildi şânına levlāke levlāk
Eger sen olmasañ olmazdı eflāk (Mesnevi 118)

Divan’da, sufiler tarafından hadis olarak kabul edilen ve “Yā Rab, seni zatına yakışır şekilde bilmedik.”⁴⁷ şeklinde rivayet edilen söze de telmih vardır.

Cemālün vāşîfi dir mā ‘arefnāk
Celālüh ‘ākîfi dir mā ‘abednāk (Mesnevi 81)

Bu beyitte de Hz. Peygamber’in yaratılışının yüceliğinden bahisle “*‘alā ḥuluḳun ‘azīm*”⁴⁸ ifadesine telmihte bulunulur.

Ḳamudan ḥüsn-i ḥulḳı anuñ a‘zam
Müsemması gibi ismi mu‘azzam (Mesnevi 112)

⁴⁷ “Mā-‘arefnāke ḥaḳḳa ma‘rifetik” şeklinde verilen sözün hadis olup olmadığı şüphelidir. bk. Mehmet Yılmaz, *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*, (İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992), s. 117.

⁴⁸ Kalem Suresi 4. Mealen: “Hiç şüphesiz, sen büyük bir ahlak üzerindesin.”

Divan'da kıyamet gününe nisbetle “*yevm-i kıyāmet, yevme'l-cezā, yevm-i maḥşer, yevme'l-ḳarār, yevme'l-ḳiyām, yevme'n-nüşūr, yevme's-su'āl*” gibi tamlamalar kullanılır. Ayrıca “*ilā yevmi'l-ḳarār*” ibaresiyle de Kur'an'da birçok ayette geçen “kıyamet gününe kadar” ifadesine⁴⁹ gönderme yapılır.

Ẓāt-ı pākūñle ider milk-i Buḥārā iftiḥār

Belki iy şeh cümle dünyā tā ilā yevmi'l-ḳarār

Ḥalk-ı Rūma daḥı raḥmet itmekiçün Kirdgār

Ravzañı Rūm içre ḳılmışdur senüñ iy baḥtyār

İy meşāyiḥ zümresine ḥān olan Sultān Emīr

(Muh 5/6)

“Tekrarlanan yedi” anlamına gelen ve yedi ayetten oluşup Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi olan Fatiha'yı ifade eden “*seb'a'l-meşāñī*” de *Divan*'da kullanılan telmihler arasındadır. Kur'an-ı Kerim'de Fatiha için kullanılan⁵⁰ bu isim, muaşşer biçimindeki münacatta zikredilir.

Yaratduñ ādemi virdüñ zebānı

Daḥı 'aḳl ile cism ü rūḥ u cānı

Daḥı Ḳur'ān-ile seb'a'l-meşāñı

İdeler tā ki idrāk-i ma'āñı

Ḳılalar şun'uñı bir bir beyānı

(Mua 1/3)

⁴⁹ Âl-i İmrân Suresi 55, Nisâ Suresi 87, Mâide Suresi 14-64, En'âm Suresi 12, A'râf Suresi 167.

⁵⁰ Hicr Suresi 87.

Aşağıdaki beyitte de Kur'an'da birçok ayette geçen,⁵¹ Allah'ın kainatı "Ol" emri ile yaratmasına telmihle Arapça "kün" kelimesinin iki harfinin ayrı ayrı okunması yoluyla kurulan "kaf ile nun" kalıbına yer verilmiştir.

Sen etdüñ kâf-ile nûnı mürekkeb

Sevād-ı kâyināt oldu müretteb

(Mesnevi 86)

Bu beyitte de "göz nuru, göz bebeği" gibi anlamlara gelen ve Kur'an'da üç yerde geçen⁵² "kurretü'l-'ayn" ifadesi, Hz. Peygamber'in torunlarına olan sevgisini anlatmada kullanılmıştır.

Siyâdet âsmâni içre şemseyn

Ĥabîbullâha anlar kurretü'l-'ayn

(Mesnevi 172)

Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu levha anlamında kullanılan "levh-i maḥfûz"⁵³ ve bunun paralelinde "levh u kalem" de *Divan*'da kullanılan ifadeler arasındadır.

Ḳalemle 'arş u kürsî levh-i maḥfûz

Olupdur cümlesi emrûñle maḥfûz

(Mesnevi 87)

Divan'da Hz. Peygamber'den söz edilirken kullanılan sıfatlardan biri olan "şeffî'ü'l-

⁵¹ Bakara Suresi 117, Âl-i İmrân Suresi 47, En'âm Suresi 73, Nahl Suresi 40, Meryem Suresi 35, Yâsîn Suresi 82.

⁵² Furkan Suresi 74, Kasas Suresi 9, Secde Suresi 17.

⁵³ Buruc Suresi'nde (22) Kur'an-ı Kerim'in levh-i mahfuzda tespit edilmiş olduğu bildirilir.

müznibîn' kalıbı da Kur'an'da Allah'ın Hz. Peygamber'e şefaathet yetkisi verdiğiine telmihte bulunan, ayrıca hadis-i şeriflerde geçen bir ifadedir.⁵⁴

Şefî'ü'l-müznibîn şahib-mürüvvet
Habîb-i Hâk şeh-i mülk-i nübüvvet (Mesnevi 110)

Şefî'ü'l-müznibînün re'fetîcün
Şuçum bağışla yâ Ğaffâr u Raḥmân (Ka 2/56)

Allah'ın ilim sıfatının bir ifadesi olan 'vallâhü a'lem bi's-şevâb' sözü Kur'an'da birçok ayette geçmektedir.⁵⁵ "Doğruyu en iyi bilen Allah'tır." anlamında, özellikle ilmî eserlerin sonunda, en iyi bilenin Allah olduğunu ifade etmek için kullanılan söz, *Divan*'da da bir muhammeste geçer.

Vâşıl olur maḥlabına saña iden intisâb
Bildüğüm budur benüm vallâhü a'lem bi's-şevâb (Muh 5/4)

Peygamberler ve Dinî Şahsiyetler

Hiz. Muhammed

Müdümi Divanı'nda Hiz. Muhammed'i övmek için yazılmış 43 beyitlik bir na't vardır.

Bu manzumede Hiz. Peygamber kendi isimleriyle ve "*Habîb-i Hâk, ma'din-i envâr-ı*

⁵⁴ Âl-i İmrân Suresi 159, Muhammed Suresi 19, Bakara Suresi 225. Ayrıca bk. Sünen-i Ebi Davud 11/537, Sünen-i Tirmizi hn. 2435.

⁵⁵ Âl-i İmrân Suresi 36, Nisâ Suresi 25, Mâide Suresi 6, En'âm Suresi 58, Yûsuf Suresi 77.

Ḥaḳ, mazhar-ı esrār-ı Ḥaḳ, müctebā, şaḥib-mürüvvet, ‘aṭālar menba‘ı, kān-ı şehā, şef‘ü’l-müznibīn, , şeh-i mülk-i nübüvvet, imāmü’l-ķıbleteyn, tāc-ı ebrār, āb-ı rüy-ı enbiyā, nūr-ı çeşm-i evliyā, şāh-ı risālet, dü kevn içinde sulṭān, resūl-ı cinn ü insān, ḥurşīd-i rahmet ...” gibi ifadelerle anılır. Yaratılışının yüceliğinden söz edilerek isimlerinin hikmetlerine gönderme yapılır.

- Ḳamudan ḥüsn-i ḥulķı anuñ a‘zam
Müsemması gibi ismi mu‘azzam (Mesnevi 112)
- Mübārek ismidür anuñ Muḥammed
Mükerremdür mu‘azzedür mümecced (Mesnevi 113)
- Hem oldur Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥtār
İmāmü’l-ķıbleteyn ü tāc-ı ebrār (Mesnevi 115)
- Anuñ meddāḥıdır Allāh u ḥālik
Nice na‘t ola ol sulṭāna lāyık (Mesnevi 116)
- Muḥammed ismin itdi ḥayy u fettāḥ
Serāy-ı maḥzen-i tevḥīde miftāḥ (Mesnevi 130)
- Muşaffādur derūnuñ pür-şafādur
Özüñ muḥtār ü ismüñ Muştafādur (Mesnevi 137)

Ayrıca Hz. Peygamber'in parmağının bir işaretıyla Ay'ın ortadan ikiye ayrılması mucizesine⁵⁶ telmihte bulunulur.

İşāret eyledüñ bir kerre iy şāh
İki şakḳ oldu bedr olmışiken māh (Mesnevi 141)

Yine Miraç hadisesine gönderme yapılarak Hz. Peygamber'in ayağının tozunun göklerin iftiharını olduğu söylenir; özellikle mahşer günü ümmetine şefaattmesi üzerinde durularak şefaatt için dilekte bulunulur.

Mübārek na'linüñ iy şeh gubārı
Olupdur fark-ı eflāk iftiḥārı (Mesnevi 142)

Muḥammedür kılan rüz-ı kıyāmet
Cemī'-i ehl-i ĩmāna şefā'at (Mesnevi 128)

Cesed ḥaşr ola çün ḳopa kıyāmet
Şefā'at kıl şefā'at kıl şefā'at (Mesnevi 144)

Şair kâh Allah'tan mağfiret dilerken Hz. Peygamber'in adını anar, kâh onun şefaattini nasip etmesi için Allah'a yalvarır.

Müdāmī ḳuluñuñ çokdur günāhı

⁵⁶ bk. Kamer Suresi 1-2.

Muhammed hürmeti ‘afv it İlähî (Mesnevi 764)

‘İnāyet eyle yā Rabbi ‘ināyet

Muhammed Muştafâ kılsun şefâ‘at (Mesnevi 776)

Sünnetine riayet etmek, şer’ini takip etmek, soyundan gelenlere muhabbet etmek ve ashabına uymak üzerinde tekrar tekrar durulur; soyundan gelenleri sevmeyenler lanetlenir.

Muhibb olan ola mes‘ūd u mağfūr

Olısar sevmeyen merdūd [u] mağhūr (Mesnevi 202)

Muhibbe irişe dāyim ‘aṭālar

Daḥı sevmeyene renc ü ‘anālar (Mesnevi 204)

Muhibbüñ rūhına her demde rahmet

İdüñ buğz idenüñ cānına la‘net (Mesnevi 205)

Muhibbe virile ğılmān-ile hūr

Zebāniler ide buğz ideni hūr (Mesnevi 208)

Muhibbe viriser Hāq āb-ı kevşer

İçeler buğz idenler hūn-ı aḥmer (Mesnevi 209)

Muhibb için nefāyis ola hāşıl

Yiyeler sevmeyenler zehr-i kâtil

(Mesnevi 210)

Yalnız na‘tta değil, *Divan*’ın bütününde Hz. Peygamber’in şahsına övgü içeren ve şefaati istenen beyitler yoğunluktadır. *Divan*’ın ikinci bölümünün birinci ve ikinci Türkçe manzumeleri gazel biçiminde yazılmış na‘t örnekleridir; bunlarda da yine Hz. Peygamber’in vasıfları övülerek kıyamet gününde şefaati istenir (G 1, G 2). *Divan*’da müseddes biçiminde bir na‘ta da yer verilmiştir (Müs 1); burada da Hz. Peygamber “*nūr-ı Hüdā, hayrū’l-verā, hayra’l-’enāmi, fahr-i ‘ālem, fahr-i cihān, fahr-i enbiyā, Habīb-i Haq, baħr-i şafā, kān-ı hayā, müctebā, kān-ı emānet, nūr-ı hidāyet, şeh-i taht-ı risālet*” gibi ifadelerle anılır.

Yalnız doğrudan övgülerle yetinilmez; övülen diğer kişiler de ona olan yakınlıkları ve muhabbetleri söz konusu edilerek yüceltilirler.

Muhammed ālidür ehl-i siyādet

Muhammed ālidür kān-ı sa‘ādet

(Mesnevi 196)

Muhammed ālidür ‘ālemlere hān

Çamu cānlar beden anlar-durur cān

(Mesnevi 198)

Muhammed ālidür ol şānı ‘ālī

Cihāna gelmedi anuñ mişāli

(Mesnevi 251)

Ki ben de bendeyem oldur baña hān

Muhammed āli ya‘ni Mīr Sulṭān (Mesnevi 273)

Aşağıdaki beyitte de yine Hz. Muhammed’in Miraç’a çıkmasına telmihte bulunulur.

Leyle-i mi‘râc olıcağ heb melâ’ik yâ Resûl
Hâk-i pâyuñ eylediler gözlerine tütüyâ (G 2/2)

Müdâmî Divanı’nda peygamberlerin isimlerine sıklıkla rastlanmaz; şair diğer peygamberlere, tek tek isimlerini anmak yerine Hz. Muhammed’in bütün nebilerin sonuncusu ve sultanı oluşunu belirterek değinir.

Muhammeddür nebîler başına tâc
Çamunuñ ümmetidür aña muhtâc (Mesnevi 127)

Nebîler serveri hatm-i nübüvvet
Dü ‘âlem mefharı kân-ı mürüvvet (Mesnevi 550)

Mürselîne server ü cümle nebîye müktedâ
Aḥmed ü Maḥmûd ü Muhtâr ü Muhammed Muştafâ (G 2/1)

Hz. Süleyman

Aşağıdaki beyitte şair kendini aczi temsil eden karıncaya, Emir Sultan’ı ise gücün sembolü olan Süleyman’a benzeterek bende-sultan ilişkisi kurar ve karınca-Süleyman kıssasına gönderme yapar:

Merķadin görmek diler bu bendesi sulţānumuñ

‘Azm ider mūram ben ol ķabr-i Süleymāndan yaña (Mesnevi 399)

Hz. Adem

Divan’da Hz. Adem’in ismi tevhid bölümünde, yaratılmışların ilki olmasına telmihte bulunularak anılır:

Yoğidi Ādemiñ hīç adı şanı

Ne Ādem ‘ālemüñ nām ü nişānı (Mesnevi 85)

Dört Halife

Divan’da dört halife için dört ayrı methiye yer almaktadır; müstakil başlıkları olan bu manzumelerde dört halifenin her biri öne çıkan özellikleri anılarak Hz. Peygamber’in dostları oldukları vurgulanır. Hz. Ebu Bekir ‘sıddık’ sıfatıyla anılır.

Muħammed Muştafānuñ yāri haķīķ

Şadīķ-i şādīķ-ı Bū Bekr-i şıddīķ (Mesnevi 152)

Hz. Ömer de, halifeliği döneminde doğrulukla hükmettiği, adaletten ayrılmadığı için kendisine verilen “haklıyı haksızdan ayıran” anlamındaki “faruk” lakabıyla anılır; onun İslam’a girmesiyle İslam’ın açıktan açığa konuşulmaya başlanmasına gönderme yapılarak dinin onunla kuvvet bulduğu hatırlatılır.

Sa‘ādet ma‘dini kān-ı mürüvvet

Ki buldı işbu dīn anuñla kuvvet (Mesnevi 155)

Mu‘īn-i Hāq idi dāyim o server

Gözine ehl-i küfrüñ oldu hañçer (Mesnevi 156)

Hz. Peygamber’in iki kızıyla evlendiği için “iki nur sahibi” anlamında “zū’n-nūreyn” lakabıyla anılan Hz. Osman’a yazılan methiyede onun haya, hilm ve vakar sahibi bir insan olması, Kur’an-ı Kerim’i çoğalttırması ve Kur’an okurken şehit edilmesi hatırlatılır.

Şehādet şehrine şāh-ı mu‘azzam

Hayā tahtında sulţān-ı mükerrrem (Mesnevi 159)

Vaқār u hilm-ile ‘ilmüñ enīsi

Dağı ihsān-ile luţfuñ celīsi (Mesnevi 160)

İmām-ı cāmi‘-i āyāt-ı Qur’ān

Muḥammed Muşţafānuñ yarı ‘Oşmān (Mesnevi 162)

Hz. Ali, cömertliği, kahramanlığı, imamlık ve velilik vasıflarıyla konu edilir.

Seḫā meydānınuñ çāpuk-süvāri

Çamu aşḫāb u ālüñ iftiḫāri (Mesnevi 165)

İmām-ı müttekî şādık velīdür

Muhammed Muştafâ yār-ı ‘Alidür (Mesnevi 167)

Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin

Divan’da Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ile birlikte Hz. Peygamber’in soyundan gelenler ile sahabe için yazılmış müstakil methiyede Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin, soylarının şerefliliği ile imamlık, şehitlik gibi vasıfları ve Hz. Peygamber’in onlara olan sevgisi işlenerek anılır.

Gülistān-ı şehādet gülleridür

Sa‘ādet bāğınūñ sünbülleridür (Mesnevi 171)

Siyādet āsmānı içre şemseyn

Ḥabībullāha anlar kıurretü’l-‘ayn (Mesnevi 172)

Ḥasan birle Ḥüseyin pür-şafādur

Ki bunlar ḥāfidīn-i Muştafādur (Mesnevi 173)

Cebrail

Divan’da meleklerle sıkça yer verilmemekle birlikte Cebrail’in ismi bir müseddeste anılır; vahiy getirmesi, bazen Hz. Peygamber’e insan suretinde görünmesi, Miraç’ta onu arşa kadar götürmesi gibi özelliklerine bağlı olarak Hz. Peygamber’e yakınlığı vurgulanan Cebrail’i şair onun “*hem-nişîni*” olarak niteler.

Risālet hāteminüñ ol nigīni
Dağı Cibrīl anuñ bil hem-nişīni
Tutupdur ümmeti rüy-ı zemīni
Kamu edyānı hem nesh itdi dīni
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muştafādur (Müs 1/5)

İbn-i Mesud ve Enes Bin Malik

Mesnevide manzumeler arasına eklenen hadis-i şeriflerin ravileri de belirtilmiştir.

İbn-i Mesud ve Enes Bin Malik'in isimleri hem manzum olarak hem de Arapça mensur eklemelerde zikredilir. Müslim ve Buhari'nin isimleri de yine Arapça mensur bölümlerde geçmektedir.

Ḥadīşüñ rāvisidür İbn-i Mes'ūd
İlāhī eylegil sen anı mes'ūd (Mesnevi 222)

Enes Bin Mālik işit iy perī-rū
Ne dimişdür diyeyin ol melek-ḥū (Mesnevi 232)

Bişr-i Hafî

Şair *Divan*'da Bişr-i Hafî'nin adını, Allah'tan ilim ve irfan nasip etmesi için duada bulunurken zikreder; dalalet içindeki Bişr-i Hafî'nin Allah'ın lutfu ile doğru yolu bulmasını örnek vererek kendi eksiklerinin de bunun gibi giderilmesi için dua eder.

Ḍalālet içreyiken Bişr-i Hāfī

Olupdur fażl-ı Hākla ‘ayn-ı a‘yān (Ka 2/53)

Emir Sultan ve Şeyhleri

Emir Sultan

Müdâmî Divanı başından sonuna bir Emir Sultan övgüsü olarak nitelendirilebilecek mahiyette bir eserdir. İlk bölümü, şairin sebep-i nazm bölümünde de belirttiği gibi, Emir Sultan’ın kerametlerini anlatmak üzere kaleme alınmış mesnevi biçiminde bir menakıbnamedir. İkinci bölüm ise yine büyük çoğunluğu Emir Sultan ve onun dergâhına bağlı şeyhleri öven, onların keramet sahibi veli kişiler olduğunu bildiren manzumeler ile bu yola intisap etmiş müridlere tavsiyelerde bulunan şiirlerden oluşmaktadır. Mesnevi bölümünde Emir Sultan için yazılmış müstakil bir methiyeye yer verilmiştir. Ayrıca Emir Sultan’ı övmek için murabba, gazel, nazm ve muhammes biçiminde methiyeler de yazılmıştır (Mur 1, G 22, Muh 1, Muh 2, Muh 3, Muh 5, Muh 6, N 1). Mesnevinin 442. ve 443. beyitleri arasında, Emir Sultan’ın şeceresini açıklayan bir metne yer verilmiştir; *Divan*’daki mektup örneği de yine Emir Sultan hakkında, onun yüceliğini Yıldırım Beyazıt’a açıklayan tarihî bir belge mahiyetindedir.

Divan’daki manzumelerde Emir Sultan’ın Hz. Peygamber’in soyundan gelmesi en sık işlenen unsurlardan biridir; bu bakımdan “*faḥr-i siyādet, faḥr-i āl-i Aḥmed, sulṭān-ı sādāt*” gibi tamlamalar sıkça kullanılır.

Emīr Sulṭān-durur sulṭān-ı sādāt

Hz. Peygamber’in manevi yönlendirmesi üzerine Emir Sultan’ın Anadolu’ya gelmesi üzerinde durularak onun Allah’ın Anadolu’ya rahmeti olduğu belirtilir.

Sulṭānı enbiyānuñ idüp saña işāret

Rūma kılup teveccüh eyle didi ikāmet

Şer‘-i şerīfūme hem kıl ümmetüm delālet

Çok çok şükür Hüdāya kılduk saña itā‘at

İy fahr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

(Muh 3/4)

Emir Sultan’ın kabrinin ziyaret edilmesi gerektiği üzerinde tekrar tekrar durulur, gönüllere huzur vereceği belirtilerek ziyaret tavsiye edilir; ziyaret edenlere Hz. Peygamber’den şefaath dilenerek dualar edilir.

Emīr Sulṭān-durur baḥr-i vilāyet

Emīr Sulṭān-durur kân-ı kerāmet

Emīr Sulṭān-durur nūr-ı hidāyet

Emīr Sulṭānı var eyle ziyāret

(Mur 1/3)

Diyār-ı Rūmadur raḥmet biḥārı

Burūsada yatan Seyyid Buḥārī

Mübārek ravzasın eyleñ ziyāret

Ḳomaz āyīne-i dilde gubārı

(N 1)

Dağı her kim kıla anı ziyâret

Muhammedden müyesser kıl şefâ‘at

(Mesnevi 262)

Şeyh Sinan

Divan'da ismi sıkça geçen kişilerden biri olan Şeyh Sinan, Emir Sultan'ın halifelerinden olup Müdâmî'nin şeyhi Şeyh Süleyman'ın dedesidir. Kaynaklarda anlatıldığına göre, beş yaşındayken babasıyla gittiği karpuz tarlasında Emir Sultan'la karşılaşır ve gösterdiği kerametle onun veli bir kişi olduğunu görür. Emir Sultan ona Bursa'ya gelmesini ve kendisini bulmasını söyler; babasıyla Bursa'ya gidip Emir Sultan Dergâhı'na intisap eder ve orada uzun yıllar kalır. Sonra Emir Sultan kendisine hilafet vererek 'fesat ehlini ıslah için tavsiyelerde bulunması, müslümanları Kur'an ve sünnete dayalı doğru yola çağırması' için Alaşehir'e gönderir. Kaynaklarda Manisa evliyasından olduğu ve M 1450 yılında vefat ettiği bildirilen Şeyh Sinan ile Müdâmî'nin bahsettiği, Emir Sultan'ın halifelerinden olan Şeyh Sinan'ın aynı kişi olması mümkündür.⁵⁷

Divan'da Şeyh Sinan ile ilgili yaşadığı bölge, medfun olduğu yer, oğlu ve torununa dair bilgiler sunulmaktadır. Şair üstadının yanına gitmek üzere Alaşehir yolunda katıldığı kervanda, yol arkadaşlarının birinden onun methini işitir; Emir Sultan'ın halifelerinden olduğunu, daha çocuk yaşta kerametler gösterdiğini öğrenir.

Bizüm ilde didi var-idi evvel

⁵⁷ Hasan Turyan, *Emir Sultan ve Zeyniler Haziresi*. (Bursa: Prestij Matbaası, 1995), s. 56-58; "Şeyh Sinan", *Evlialar Ansiklopedisi*, C 11, (İstanbul: İhlas Gazetecilik Holding AŞ Yayınları, 1993), s. 303.; Hüseyin Algül, *age.*, s. 250-251.

Vilāyet ıssı bir şeyh-i mükemmel (Mesnevi 299)

Emīr Sulṭānuñ ol perverdesidür

‘Uluvv-ı himmeti şermendesidür (Mesnevi 302)

Dağı tıfl iken ol şāhib-vilāyet

İdermiş niçe izhār-ı kerāmet (Mesnevi 303)

Kasidelerde ve yer yer gazellerde övülen Şeyh Sinan’a, Emir Sultan övgüsü manzumelerde rastlanır; Alaşehir’deki mezarının ziyaret edilmesi tavsiye edilir.

Cihānda var-durur bir şeyh-i a‘lā

Murabbāsı ḥalīfesi o cānuñ (Ka 1/29)

Olupdur cümle āfāk içre meşhūr

Vilāyātı kerāmātı o ḥānuñ (Ka 1/30)

Alaşehir varup eyle ziyāret

Münevver ḳabrini Şeyhī Sinānuñ (Ka 1/31)

Şehy Ahmed Efendi

Şeyh Sinan’ın oğlu olan Şeyh Ahmed Efendi’den birçok beyitte övgüyle bahsedilir.

Müdâmî’nin şeyhi Şeyh Süleyman Efendi’nin de babası olan Şeyh Ahmed Efendi,

hem mesnevi bölümünde hem de kasidelerde övülür; Şeyh Sinan gibi keramet sahibi bir veli olduğu anlatılır.

Ol-idi atası mānendi bir hān
Kerīm ü şāfi dil bir kāmīl insān (Mesnevi 308)

Var-idi anda bil çok dürlü hālet
Niçe kez itdi izhār-ı kerāmet (Mesnevi 309)

Mübārek ismidür Aḥmed Efendi
Daḥı boynumdadur ‘ışķı kemendi (Mesnevi 313)

Şeyh Ahmed’e, babası ve Emir Sultan’ın halifesi olan Şeyh Sinan’a ulaşmada bir yardımcı özelliği yüklendiği görülür.

Beni Aḥmed Efendi rūḥı birle
Enīs it kim kılam ‘arş üzre cevlān (Ka 2/44)

Daḥı Şeyḥī Sināna eyle vāşıl
Ki oldur mürşid-i fursān-ı meydān (Ka 2/45)

Şeyh Süleyman

Divan’da verilen bilgilerden Müdāmî’nin Emir Sultan yoluna intisabının, Şeyh Sinan’ın torunu ve Şeyh Ahmed’in oğlu olan Şeyh Süleyman eliyle, Aydın’da

gerçekleştığı anlaşılmaktadır. Şeyh Sinan'ı ve Şeyh Ahmed'i sağlıklarında görme imkânı olmayan şair, yol arkadaşı ve üstadının tavsiyeleri üzerine Aydın'a giderek intisap ettiği Şeyh Süleyman'a eserinde önemli ölçüde yer vermiştir. Mesnevinin sebeb-i nazm bölümünde onun teşviki ve duasıyla eserini yazmaya başladığını belirten şair, hem mesnevide hem de gazel biçiminde kaleme aldığı iki müstakil methiyede Şeyh Süleyman'a olan sevgi ve bağlılığını ifade eder (Mesnevi 331, 347, 355, 357, 372, 380, 420; G 18 ve G 23).

Şeyh Süleyman'ın, Emir Sultan'ın halifesi olan Şeyh Sinan'ın makamında oturuyor olması birçok beyitte belirtilir.

Bugün kâyim maķâmı vü hem oğlı
Süleymân Şeyh Efendi ol hümānuñ (Ka 1/33)

Elin öp al du'āsın ol 'azizüñ
Ki gerçek sırrıdur ol reh-nümānuñ (Ka 1/34)

Şeyh Süleyman övgüsü, özellikle "Şeyh Sinan'ın sırrı" olması üzerinde durularak işlenir; müridlerini irşad etmesi ve onları Şeyh Sinan'a ulaştırması dolayısıyla yardımı istenir, dualarda bulunulur.

Şeyhî Süleymāna varup di sen tazarru' eyleyüp
Şeyhî Sinānuñ rûhına kıl bu ğaribi āşinā (G 5/6)

Sırrısın Şeyhî Sinānuñ koma zulmetde beni

Şemsveş rahşān olan Şeyhī Süleymānum yetiş (G 18/4)

Divan'daki 23. gazel, Müdāmî'nin şeyhi Süleyman Efendi için yazdığı bir methiye olmakla birlikte, Şeyh Süleyman'ın Hacc ibadeti sonrasında müridleriyle tekrar buluştuğu bilgisini de vermektedir. Bu manzumenin, Şeyh Süleyman'ın Hacc yolculuğu dönüşünde kendisine sunulmuş bir armağan niteliğinde olması da muhtemeldir.

İy mürşidüm viy rehberüm iy ehl-i 'irfānum benüm

Çok çok şükür gördüm yüzüñ Şeyhī Süleymānum benüm (G 23/1)

İy rûhuma olan ğızā viy derdüme olan devā

Şāğ u esen geldüñ yine iy māh-tābānum benüm (G 23/2)

'Ömrüñ ziyāde eylesün maķbül edüp haccuñ Hüdā

Hem dāyimā kılsun 'azīz iy kāmīl insānum benüm (G 23/3)

Geldi Müdāmī şıdķ-ile himmet umuban iy hümā

Dil-ħastedür rahm eylegil iy derde dermānum benüm (G 23/7)

Emir Ali

Divan'da ayrıca Emir Sultan'ın oğlu Emir Ali de bir beyitle anılır, mezarının Emir Sultan haziresi içinde, babasının mezarının yanında olduğu bildirilir.

Dağı yanındağı MİR-i ‘Alīnūñ

Ki ciger gūşesidür ol velīnūñ (Mesnevi 264)

Muṭahhar kabrin iy Ḥaḫ rūşen eyle

Gül-i cennetle dāyim gülşen eyle (Mesnevi 265)

Kaynaklarda bildirildiğine göre⁵⁸ Emir Ali Timurleng vakası sırasında isyancılar tarafından kandırılıp Emir Ali Adası’na götürülür ve burada insanları onun çevresinde toplayarak bir cemiyet oluşturulur. Emir Sultan’ın durumdan haberdar olması üzerine, babasının ettiği bir duayı takiben Emir Ali ölür, naaşı daha sonra Bursa’ya getirilip defnedilir.

İbn-i Timur

Divan’daki menkıbelerde geçen isimlerden biri de İbn-i Timur’dur. İbn-i Timur’un Emir Sultan’ın müridlerinden biri olduğu ve savaşlara katıldığı bilinmektedir. Bu savaşlardan birinde esir düşen İbn-i Timur 7 yıllık esaretten sonra Emir Sultan’ın inayetiyle Bursa’ya getirilir.

Aynı olayda ‘vezir’ olarak anılan ancak hakkında başka bilgi verilmeyen kişinin de, İbn-i Timur gibi, gerçekte kim olduğunu araştırmaya yetecek bilgi yoktur. Aynı şekilde şair ismini belirtmeden bir ‘üstad’ı olduğundan bahseder ve onun Ebu Bekir soyundan gelen âlim bir kişi olduğunu bildirir; yine şairin verdiği bilgilere göre bu kişi de Şeyh Süleyman’a intisap edenlerdendir.

⁵⁸ Mehmed Şemseddin, *age.*, s. 39.; Hasan Turyan, *age.*, s. 88-89.

Bursalı Ahmed Paşa

Müdâmî Divanı'nda Ahmed Paşa, eserin sonuna alıntılanan Emir Sultan methiyesi dolayısıyla geçer. Şair bu bölümün başına, manzumenin Ahmed Paşa'ya ait olduğunu bildiren "Ez Maḳālât-ı Sulṭānu'ş-şu'arā E'l-Merḫūmu'l-Maḡfūr Aḫmed Paşa" başlığını atmıştır. Ahmed Paşa'nın onar beyitlik beş bentten oluşan ve Emir Sultan'ın manevi yüceliğini anlatan terci-i bend şeklindeki methiyesinin terci' bendi,

İy 'ālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr

Viy milk-i Rūma raḫmet-i raḫmān olan Emīr

şeklindedir. Müdâmî, manzumesine verdiği başlıkta andığı 'şairlerin sultanı' ünvanı ile Ahmed Paşa'ya duyduğu saygı ve hayranlığı da dile getirmektedir. Bursalı olması ve Emir Sultan'a duyduğu muhabbetle ona methiyeler yazması hasebiyle de Ahmed Paşa'nın Müdâmî'yi etkilemiş olduğunu söylemek mümkündür.

Şeyh Vefâ

Müdâmî Divanı'nın sonuna Ahmed Paşa'ya ait iki manzumeden biri olarak alıntılanan,

Sen ol āyīne-i nūr-ı Hüdāsın

Ki her bir şūrete ma'nî nümāsın

matla‘lı kaside, Şeyh Vefa⁵⁹ için yazılmış bir methiyedir. 15. yüzyılda Osmanlı sahasının önemli âlim ve mutasavvıflarından olan Şeyh Vefa⁶⁰ için *Ahmed Paşa Divanı*’nda, Emir Sultan’a yazılan terci-i bend biçimindeki methiyeden hemen sonra, ‘dervişler’ redifli bir kaside ile Müdâmî’nin alıntılıdığı bu kaside gelir.⁶¹ Söz konusu kasidenin, Ahmed Paşa’nın Emir Sultan methiyесinden sonra aynı özellikte bir Emir Sultan övgüsü olduğu zannedilerek veya yalnızca Ahmed Paşa’nın bir diğer beğenilen manzumesini alıntılılamak hasebiyle *Müdâmî Divanı*’nda yer aldığını düşünmek yerinde olacaktır.

Tarihî ve Mitolojik Unsurlar

Ünlü İran şairi Selman-ı Sâvecî’nin adı (öl. 1367) *Divan*’da iki kez geçer; Selman güzel söz söyleme gücüne yapılan gönderme ile anılır. Emir Sultan’ın niteliklerinin kelimelere dökülebilmesinin güçlüğü konusunda da Selman’ın söz söylemedeki üstün başarısına telmihte bulunulur (Muh 6/9).

Ecel irdükleyin h d l l olursın

Feş hat birle olursa nda Selm n

(Ka 2/5)

⁵⁹ Asıl ismi Muslihiddin Mustafa olan Şeyh Vefa, İbn-i Vefa, Vefaz de, Vefa-i Konev , Eb ’l-Vefa olarak da tanınır. Geniş bilgi için bk. Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, (İstanbul: Matbaa-i Amire, 1333) C I, s. 216.; bk. Avni Erdemir, *Muslihu’-d-din Mustafa İbn Vef  Hayatı, Eserleri, Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni*, (Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1999).

⁶⁰ Harun Tolasa, *Ahmed Paşa’nın Şiir Dünyası*, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2001), s. 82-83.

⁶¹ Ahmed Paşa, *Divan*, hzl. Ali Nihat Tarlan, (Ankara: Akçağ Yayınları, 1992), s. 38-41.

Divan'da geçen mitolojik unsurlardan olan keyvan, büyüklüğü ve yüksekliği vesilesiyle şiire konu edinilir.

Vücūduñ maḥv olup ḳalmaz nişānuñ

Eger rıf'atde olursañda Keyvān

(Ka 2/6)

Kaf Dağı da büyüklüğüne nisbet edilerek anılır; yüksekliğin, uzaklığın, ihtişamın sembolü olarak bilinen Kaf Dağı'nın yüceliği ile, arpa tanesinin küçüklüğü arasında kurulan tezat ilişkisi içinde yine Emir Sultan'ın cömertliği ve kerem sahibi oluşu vurgulanır. Ayrıca Emir Sultan'ın methi ve onun cömertliği bağlamında söz konusu edilmesi, kanaatin sembolü oluşunu ve tasavvufi anlayışta “mürşid-i kamil”in vücudunu temsil edişini de hatırlatmaktadır.

Merḳadin ider melā'ik zümresi her gün ṭavāf

Baḳ başiret çeşmi birle gel beru iy göñli şāf

Ḥirmen-i cūdine nisbet dāne-i cev kūh-ı Ḳāf

Server-i ecvād ü kān-ı mekrumetdür bī-ḥilāf

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥāzret-i Sulṭān Emīr

(Muh 6/7)

Coğrafya

Mūdāmî Divanı'nda, Osmanlı topraklarının önemli bölümünü içine alacak şekilde geniş bir daire teşkil eden bir coğrafyadan söz edilebilir. Kırım'a bağlı Kefe'den yetişen şair, Kırım ve Kıpçak toprakları üzerinden Acem/İran ve Arap Yarımadası

topraklarına geçmiş, buradan Anadolu'ya gelerek Alaşehir, Aydın ve Bursa'ya varıncaya kadar batıya ilerlemiştir. *Divan*'da şairin bizzat bulunduğu ve ismini telaffuz ettiği yerlere ilaveten, Emir Sultan'ın Buhara'dan Bursa'ya varıncaya kadar geçtiği coğrafyaların bilgisi de verilmektedir.

Kefe / Kırım / Kıpçak / Deşt

Divan'ında Kırım'a bağlı Kefe şehrinde doğduğu bilgisini veren şair, Kırım'ı ve yakın coğrafyayı sık sık dolaştığını da bildirmektedir.

Kefe şehrindenem bir derdmendem
Zelîlem şanma kim bir ercümendem (Mesnevi 246)

İşit hâlüm diyeyüm saña iy yâr
Ben idüm bilki bir seyyâh ü seyyâr (Mesnevi 276)

Nazar-gehdi baña Kıpçâğ-ıla deşt
Kırımı eylemişdüm niçe kez geşt (Mesnevi 277)

Kırım ve Kıpçak topraklarından başka Anadolu üzerinden Arabistan'a geçtiği de yine şairin verdiği bilgiler arasındadır.

Gehî Rûm illerin seyrân iderdüm
'Arab milkinde geh cevân iderdüm (Mesnevi 278)

Acem / Arap / Rum

Divan'da coğrafya yalnız belirli bir toprak parçasını kasetmek amacıyla değil, tarihi ve kültürel bağlantılar içinde daha geniş bir ilişkiler yumağı halinde kullanılmaktadır. Bu bağlamda Arap ve Acem toprakları, yetiştirdikleri söz ustaları ile birlikte anılır.

Medhîni imlāya iqdām itse seh̄bān-ı ‘Arab

Dirse elken añā Selmān-ı ‘Acem olmaz ‘aceb

Şerh olunmaz na‘ti biñ yıl çekse vāşıflar ta‘ab

Şānı a‘lā zī-şeref kıadri celī ‘ālī neseb

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḫāzret-i Sulṭān Emīr

(Muh 6/9)

Anadolu ise hem Müdāmî'nin *Rūm* topraklarına gelişi anlatılırken hem de Emir Sultan'ın bu topraklara Allah'ın bir rahmeti olarak gönderildiğini belirtmek için sıklıkla kullanılır.

Gelüpdür Rūma bilki rahmet için

Muḫammed ümmetine şefkat için

(Mesnevi 582)

Emir Sultan'ın Hz. Peygamber'in manevi işaretiyle, halkı Kur'an ve sünnet üzere yaşamaya davet etmek amacıyla Anadolu topraklarına gönderildiği, kendisine yol gösteren kandillerin ışıkları bir bir sönünceye kadar yola devam edip nihayet Bursa'da ikamet etmeye başladığı hatırlatılır.

Sulṭānı enbiyānuñ idüp saña işāret

Rūma kılp tevccüh eyle didi ikāmet
Şer‘-i şerīfūme hem kılp ümmetüm delālet
Çok çok şükür Hüdāya kılduk saña itā‘at
İy fahr-i āl-i Ahmed Sulţān Emīr Efendi (Muh 3/4)

Emir Sultan’ın Anadolu topraklarına gelişi, Hz. Peygamber’in şefkatinin ve Allah’ın bu topraklara rahmetinin bir göstergesi olarak ele alınır; “*milk-i Rūma rahmet*” tamlamasıyla anılan Emir Sultan’ın kabrinin bu topraklarda olmasının da yine Allah’ın bir lutfu olduğu belirtilir.

Zāt-ı pākūnle ider milk-i Buḥārā iftiḥār
Belki iy şeh cümle dünyā tā ilā yevmi’l-ḳarār
Halk-ı Rūma dahı rahmet itmekiçün Kirdgār
Ravzañı Rūm içre kılmışdur senüñ iy baḥtyār
İy meşāyih zümresine ḥān olan Sulţān Emīr (Muh 5/6)

Alaşehir / Aydın

Müdâmî, üstadı olarak andığı kişiyi görmek üzere Alaşehir’e yönelmiş; yol arkadaşından Şeyh Sinan, Şeyh Ahmed ve Şeyh Süleyman’ın kerametlerini dinleyip onların yoluna girmeye yönelmesi de bu yolculuk sırasında gerçekleşmiştir. Müdâmî’nin Şeyh Sinan’ın Alaşehir’de bulunan kabrini ziyaret ettiği de mesnevide verilen bilgiler arasındadır; şair eserini okuyanlara da bunu tavsiye eder.

Alaşehir varup eyle ziyāret

Münevver kabrini Şeyhî Sinānuñ

(Ka 1/31)

Alaşehir'den Şeyh Süleyman'ı görmek amacıyla Aydın'a geçen Müdâmî, buradan Bursa'ya giderek Emir Sultan'ın kabrini ziyaret ettikten sonra yine Alaşehir'e döner.

Sefer düşdi o yirden dağı iy yār

Ki vardum Alaşehir yine tekrār

(Mesnevi 419)

Müdâmî'nin Emir Sultan Dergâhı'na intisabı, Aydın'da Şeyh Süleyman vasıtasıyla olur. Üstadından Şeyh Süleyman'ın methini işiten şair onu görmek üzere Aydın'a gider. *Divan*'da mekân ve doğa tasviri bakımından en zengin olan bu bölümde şair Aydın'ı doğal güzelliklerini anarak anlatır.

Ser-ā-ser bilki şehruñ içi gülzār

İder her gūşeden bülbülleri zār

(Mesnevi 378)

'Aceb yaylaları var ol diyāruñ

Ki üstinde-durur bir kūhsāruñ

(Mesnevi 383)

Beğāyet bî-bedel anuñ hevāsı

Dimāğumda-durur dağı hevāsı

(Mesnevi 385)

Dağı āb-ı revānı iy dilāver

Hayat ırmağıdır ya āb-ı kevşer (Mesnevi 386)

Mekân tasviri bağlamında, Aydın'da Şeyh Süleyman'ın dergâhı da birkaç beyitle işlenir; dergâh cennet bahçelerine benzetilerek tasvir edilir.

Süleymān Şeyh Efendi gülsitānı
Şanasın cennetüñ bir büstānı (Mesnevi 380)

Reyāhīn birle ʔolu bir Һaremdür
Gören dir anı bu bāğ-ı iremdür (Mesnevi 381)

İçinde var anuñ bir serv-i bālā
Dıraht-ı ʔübīdür ya daħı a'lā (Mesnevi 382)

Şair Aydın şehrini tanıtırken yalnız fiziksel özelliklere değinmekle kalmaz; toplumsal yapıyı da dikkate alan bir gözlemci bakışıyla şehrın halkı hakkındaki düşüncelerini de verir.

Eger dirseñ nice bulduñ o şehri
Hem ehli rūsitāyī mi ya şehri (Mesnevi 377)

O şehriñ halkını buldum tamāmet
Kerīm ü şāfi vü şāhib-şadākat (Mesnevi 388)

Birinũñ ğill ü ğiş yoğdur dilinde

Begũm zũlmet nider Aydın ilinde

(Mesnevi 389)

Bursa

Emir Sultan'ın Anadolu'ya geldikten sonra yerleştiği ve vefatına kadar yaşadığı Şehir olan Bursa, *Divan*'da en çok adı geçen Şehirlerin başında gelir. Buhara kũkenli Emir Sultan'ın hacc vazifesini ifa için gittiği Medine'den Hz. Peygamber'in manevi işaretiyle çıkıp Bursa'ya yũneldiđi bildirilir.

Medĩneden çıkup sultũn-ı sũdũt

Sa'ũdet ma'dini kũn-ı kerũmũt

(Mesnevi 598)

Gelũben Bursada itdi arũrı

Muğammed ¢linũñ ol iftiđũrı

(Mesnevi 599)

Emir Sultan'ın mezarının Bursa'da olması da bu Şehri ũnemli kılan bir diğer husustur; Şair Emir Sultan'ın kabrini ziyaret etmek için Bursa'ya gidilmesinin ũzerinde tekrar tekrar durur, bunun bu topraklara rahmet olduğu gũrũřũnũ yineler.

Diyũr-ı Rũmadur rağmet biđũrı

Burũsada yatan Seyyid Buđũrĩ

(N 1/1)

Buhara / Semerkand / Horasan / Sıfahan

Divan'da Buhara, Semerkand, Horasan ve Sıfahan şehirleri birbiriyle ilişkili kullanımlarla karşımıza çıkmaktadır. İran'ın doğusunda, Türkistan topraklarının güneyinde kalan ve İslam dünyasının fikir, kültür ve sanat tarihi bakımından hayli bereketli bir daire oluşturan bu bölge, yetiştirdiği âlim ve sanatkârlarla buradan Anadolu'ya yapılan göçlerin Anadolu'nun manevi ikliminde bıraktığı izler bakımından önemlidir. Emir Sultan'ın doğduğu yer olması hasebiyle Buhara *Divan*'da en sık zikredilen şehirlerdendir. Emir Sultan'ın ağzından Hz. Peygamber'e na't olarak söylenen gazelde (Mesnevi 563-567 arası), çocukluğu ve ilk gençliği Buhara'da geçen Emir Sultan'ın hacc için Hicaz'a gidip bir süre burada yaşaması, Hz. Peygamber'in ravzasına selam verip selamının alınması üzerine seyyidliğine şüphe kalmaması hatırlatılır. Aşağıdaki beyitler, bu gazelden alınmıştır:

Bir ğarīb üftādeyem şehrūne geldüm iy ħabīb

Bu faķire kıl 'aķā vaşluñ nişābından naşīb (Mesnevi 563)

Meskeniydi işbu miskīnūñ Buĥārā illeri

Āstāneñ bendesi olmaĝa geldüm yā ħabīb (Mesnevi 565)

Bilmezem ħālüm nice 'izz-i ħuzūruñda senūñ

Kimse yok işbu ğarībe līk hīç senden ħarīb (Mesnevi 566)

Neslūñ isem kıl işāret yā Muĥammed Muştafā

Muntazırdur işbu sırıruñ keşfine bunca nesīb (Mesnevi 567)

Buhara topraklarının Emir Sultan gibi bir veliyi yetiştirdiği için övünmesi gerektiği vurgusuyla da sıkça karşılaşılır; onun gibi birinin daha bu topraklardan çıkmadığı söylenir (Muh 2). “Güneşin doğduğu yurt” anlamına gelen Horasan da Emir Sultan’ın Anadolu üzerine bir güneş gibi doğması hayalini işlemek üzere kullanılır.

Buḥārādan ṭulū‘ itdi o ḥurşīd

Ufūl itdi gelüp Bursada ol cān (Ka 2/30)

Getürmedi velī aña mümāşil

Semerḳand ü Buḥārā vü Ḥorāsān (Ka 2/31)

Getürmedi daḥı hem-tā o māha

Ḥiṭā vü Çīn ü Māçīn ü Şifāhān (Ka 2/32)

Çin / Maçin / Hita

Çin ülkesi, kuzeyindeki bölgeyi ifade eden Maçin ve Hita toprakları, bir yandan Emir Sultan’ın manevi gücünün ve etkisinin ne denli geniş bir coğrafyaya yayıldığını göstermek amacına hizmet ederken, diğer yandan da Rum ülkesiyle tenasüp ilişkisi içinde kullanılarak gerçek bir mekân dairesine işaret etmektedir. Çin, Maçin ve Hita ülkeleri *Divan*’da genellikle Sıfahan, Buhara, Semerkand ve Horasan kelimeleriyle bir arada kullanılmaktadır.

Semerķand u Buķārā vü Horāsān

Daķı bil Ćın ü MāĆın ü Őıfāhān

(Mesnevi 443)

Vilāyetde kerāmetde o cāna

Getürmedi mümāŐil bu cihāna

(Mesnevi 444)

Üslup Özellikleri

Müdâmî Divanı, üslup özellikleri açısından ele alındığında, okurunu düşünerek, edep ve erkan öğretmek, doğru yola davet etmek ve bilgi vermek amacıyla yazılmış öğretici bir metin olduğu görülür. Bununla birlikte, şiirsel bir metin olduğu için şiir özellikleri de taşımaktadır; ancak şekilsel açıdan bir yetersizlik göstermemekle birlikte anlatımda mazmunlara yoğunlaşmayan, mesajını doğrudan veren bir metinle karşı karşıya bulunduğumuz açıktır. Bu şiirlerde ince hayaller, derin anlamlar, sanatlı ve girift söyleyişler yerine öğretiyi basit, açık ve anlaşılır bir dille veren, iletisini doğrudan aktaran bir anlatım söz konusudur. Yer yer bir niyaza benzeyen, yer yer bir ikaz tonunda, yer yer ise yol gösterici nasihatler niteliğindeki şiirler, hitap edilen kitlenin özellikleri hakkında da çıkarımlar yapma imkânı sunmaktadır.

16. yüzyıl Osmanlı sosyal yaşamında önemli bir yeri olan tarikatler ve bunların işlerliklerini sürdürmesini sağlayan mekânlar olarak dergâhlar, buralara devam eden halkın eğitim seviyesi ve inanışlardaki eğilimlerin çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, belirli bir anlaşılabilirlik düzeyi korunarak söylenen şiirlerin, aynı zamanda kitlesel okumalara da elverişli olmasına dikkat edilmiş olduğu görülebilir. Dinleyici/okuyucu bağlamında bir topluluk resmi çizmekte olan hitaplardaki çoğul

ifadeler ve ‘āmīn’ diyerek katılım gösterme unsurunun sıkça kullanılması, metnin bir kitleye hitap ettiği, geniş topluluklarca okunup dinlenmeye uygun olması düşünülmüş olarak oluşturulduğu kanısını desteklemektedir. *Divan*’da, toplu halde yapılan dualarda ‘āmīn’ diyerek etkinleşen dinleyici topluluğun, şairin muhatap aldığı kitleyle örtüşüğünü söylemek mümkündür. Aşağıdaki beyitler bu yöndeki kullanımlara örnektir:

Ne deñlü var-ise mü'min günahkār
Çamuya raħmet it iy ħayy u ğaffār (Mesnevi 494)

İşidüp kim ki sözüm diye āmīn
İlāhī cennet it anuñ maķāmın (Mesnevi 495)

İşidüp kim ki dirse yā Rab āmīn
Anuñ üstine rıdṽanı Ĥūdānuñ (Ka 1/49)

Divan’da yer yer bire bir aynı beyitlerle karşılaşılır. Bu aynılıklar genellikle, hikāye anlatımına yoğunlaşılın menakıbneme bölümünde, bağlayıcı nitelik taşıyan geçiş beyitlerinde görülmektedir.

Çılanlar cān ķulağıyla anı ğuş
Olalar vālih ü sermest ü medhūş (Mesnevi 428 ve Mesnevi 507)

Du‘āmı yā İlāhī müstecāb it
Ĥiṭāb-ı pür-ķuşūrum müsteṭāb it (Mesnevi 57 ve Mesnevi 781)

İlāhī zāt-ı pākūñ ‘izzetīçün

Dağı cümle şıfātuñ hürmetīçün

(Mesnevi 67 ve Mesnevi 235)

Bu gibi bire bir aynılıkların yanında, anlam tekrarlarıyla da sıkça karşılaşılır.

Divan'da bu kadar çok tekrara düşülmüş olması, şairin şiir yeteneği açısından bir kusur olarak değerlendirilebilir; ancak bu durum, tekrar etme suretiyle öğretme yolunun, öğretilerin aktarılmasında bir yöntem olarak kullanılışıyla birlikte değerlendirildiğinde, tekrarın eserin bütününe sağladığı devamlılık ve bütünsellik özelliği de ön plana çıkacaktır.

Müdâmî Divanı'nın menakıbnameyi oluşturan mesnevi bölümü ile diğer manzumeler karşılaştırıldığında, şairin üslubunun gazellerde nisbeten âşıkane bir söyleyiş kazandığı söylenebilir. Hatta mesnevi içindeki gazellerde türün bu doğal söyleyiş farkını tespit etmek mümkündür. Aşağıdaki beyitler, şairin sufiyane bir söyleyişle Emir Sultan'a olan bağlılığını anlattığı yek-âhenk gazelden alınmıştır:

Murğ-ı dil pervāz ider ‘arş-ı mu‘allādan yaña

Çuṭb-ı ‘ālem Mīr Sulṭān hānķāhından yaña

Āstānına zarūrī meyl ider göñlüm benüm

Zerreveş kim āftāb-ı ‘ālem-ārādan yaña

Dir görenler kaçdüm ol devletlü sulṭāndan yaña

Çaṭredür kim meyl ider deryā-yı ‘ummāndan yaña

Merķadin görmek diler bu bendesi sulţānumuñ
'Azm ider mūram ben ol ķabr-i Sūleymāndan yaña

Nola meyl itse Mūdāmī Mīr Sulţāndan yaña

Bendenūñ meyli olur elbette sulţāndan yaña (Mesnevi 396-400)

Dil ve Anlatım Özellikleri

Mūdāmī Divanı'nda Türkçe manzumelerin yanında Arapça ve Farsça şiirlere de yer verilmiştir. Türkçe manzumelerin birkaçında mülemmaya başvurularak Arapça mısralara yer verilmiştir (G 24, G 26). Bazense manzumenin yalnızca bir bendinin Arapça söylendiği olmuştur (Muh 3/10).

Çalışmamızın kapsamına dahil olan Türkçe manzumelerde, dilin kullanımında anlaşılır olma özelliği ön plana çıkmaktadır. Didaktik bir metin olması dolayısıyla, şairin iletisini muhatap kitleye ulaştırmaya öncelik tanımış olması doğaldır. *Divan*'da çoğunlukla konuşma diline yakın, anlaşılır ve sade bir dil kullanılmıştır. Arapça-Farsça tamlamalara da sıkça verilmekle birlikte bunlar genellikle ayet veya hadis alıntıları, Allah'ın isim ve sıfatları arasında kullanılan terkipler, Hz. Peygamber için kullanılan kalıplaşmış tamlamalar, Emir Sultan ve şeyhlerine övgüde başvuru olan yüceltici nitelermelerdir. Bu gibi kullanımların şiirin anlaşılır olma özelliğini gölgelemediğini, anlamı giriftleştirmedini söylemek mümkündür. Aşağıdaki beyitler bu kullanımlara örnektir:

Beni maķşūduma irgür İlahī

Ki sensin kâziye'l-hâcât her ân (Ka 2/48)

Kârum haţâdur yâ Ğıyâşe'l-müstaĝîşin el-ĝıyâş

Pîşem riyâdur yâ Ğıyâşe'l-müstaĝîşin el-ĝıyâş (N 2/1)

Müdâmî Divanı'nda arkaik bazı kelimelerle eklere de rastlanmaktadır. *Segirtmek*, *öget*, *eşi*, *kopar*, *yarlığa* gibi kelimelerle *tutuban*, *görüben*, *irdükleyin*, *diyeyin*, *kılgıl*, *kılmayıcak*, *viriser* sözcüklerinde altı çizili ekler bu kullanımlara örnektir.

16. yüzyılda kaleme alınan *Müdâmî Divanı*'nda, Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri görülmekle birlikte eser dil özellikleri bakımından bir geçiş dönemi metni niteliği arz etmektedir. Bazı kelime ve eklerde metin içinde farklı kullanımlara rastlanır. Örneğin ağırlıklı olarak *maĥabbet* şeklinde harekelenen kelime yer yer *muĥabbet* şeklinde okutulur. Aynı şekilde, *degül*, *nedür*, *yir* kelimelerinin de nadiren de olsa *degil*, *nedir*, *yer* yazılışlarına tesadüf edilir; *mıhr* kelimesinin bir yerde *mehr* olarak kullanıldığı (Muh 2/1) görülür. Şairin genel olarak kelimelerin Farsça söyleyişlerini tercih etme eğiliminde olduğu gözlenmektedir; *Divan*'da geçen *dîzâr*, *pezer*, *bürâzer*, *ümîz*, *üstâz*, *hizmet* ve *ĝızâ* kelimeleri ile Farsça kelimelerdeki kesrenin Osmanlı Türkçesinde 'i' ile karşılanması sonucu *pinhân* olarak kullanılan kelimenin⁶² *Divan*'da *penhân* okunuşuyla karşımıza çıkması (Ka 2/49, Mesnevi 510) bu durumu destekleyen örnekler arasında sayılabilir.

Divan'da ayrıca yuvarlak ünlü olarak kullanılan eklerin yer yer ünlü uyumuna tabi olacak şekilde harekelenildiği de görülmektedir. Örneğin, aşağıdaki beyitlerde görüldüğü gibi, birinci tekil şahıs iyelik ekinin nadiren de olsa dar ünlü

⁶² konuda bilgi için bk. İsmail Ünver, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" AÜDTCF *Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkoloji Dergisi* 11, S 1 (1993), s. 75-76.

olarak kullanıldığı kelimelerle karşılaştırılır.

Dir zāhirūm görenler bu muttekī velīdür

Kārūm velī ma‘āşī fi‘lūm şamu riyādur (G 38/4)

Kārūm-durur đalālet fi‘lim-dürür şabāhat

Şavlūm-dürür fezāhat yā Rab meded hidāyet (G 9/4)

Bir başka dil özelliği olarak, iki sesli arasında kalan ق harflerinin yer yer غ’a dönüştüğü görülür.

Mücrim ü ‘āşī Müdāmī teşne-leb olduğu vaqt

İçür aña āb-ı kevşer yā Muşammed Muştafa (G 1/5)

Edebî Sanatlar

Telmih

Müdāmî Divanı’nda özellikle Hz. Peygamber’in hayatıyla ilgili olaylara telmihlerde bulunulur. Aşağıdaki beyitlerde, Hz. Peygamber’in parmağının bir hareketiyle Ay’ın ikiye ayrılması olayı ile Miraç mucizesine telmih vardır:

İşāret eyledūñ bir kerre iy şāh

İki şakş oldu bedr olmişiken māh (Mesnevi 141)

Leyle-i mi'râc olıcağ heb melâ'ik yâ Resûl

Hâk-i pâyuñ eylediler gözlerine tütüyâ (G 2/2)

Hüsn-i Tehallüs

Müdâmî, mahlasının kelime anlamıyla hüsn-i tehallüs örneklerine sıklıkla başvurmuştur; mahlasının hem sözünü hem de anlamını kastedecek şekilde kullandığı beyitlere *Divan'* da sıkça rastlanır.

Şeyhî Süleymâna benüm sözüm Müdâmî bu-durur

Şimden giru ben kuluña himmet gerek himmet gerek (G 19/5)

Dâmen-i Şeyhî Süleymânı Müdâmî tutuban

İste Hâkkı vâşıl eyler Mîr Sulţānum benüm (G 22/5)

Derd-ile demâdem sen gel eyle Müdâmî âh

Di cürmüñ añup her ân tevbe idelüm tevbe (G 33/5)

Tecâhül-i Ârif

Kişi maţlûbına vâşıl olur mı

Yolında kıymayınca başa cāna (G 30/4)

Tenâsüp

Tutmuş-durur jeng-i hevâ bu kalbümüz âyînesin

Şâf eylegil her giz koma 'ucb u riyâ kibr ü hased (G 10/2)

Geldi ‘ömrüm geçdi gitdi kārüm oldı dāyimā

Kibr ü ‘ucb u şūr u şer envā‘-i fişk-ile riyā (G 42/3)

Tezat

Derūnum kibr ü ‘ucb-ile töludur

Velī vaz‘ u vaqārüm şūfiyāne (G 30/5)

İstifham

Fikr it ol eyyāmı kim dūzaḡ diye hel min mezīd

Nolısar ḡālūñ mu‘azzeb mi olursın ya müşāb (G 43/4)

‘Ābid misin beru gel Ḥaḡḡa ḡanı ‘ibādet

‘Āşık mısın Ḥüdāya ‘ışḡa gerek ‘alāmet (G 9/1)

İktibas

Cemālün vāşıfı dir mā ‘arefnāk

Celālūñ ‘ākifi dir mā ‘abednāk (Mesnevi 81)

İştikak

Murādum budur iy vehhāb-ı maḡşūd

Ġafūr u ġāfir ü ġaffār u ma‘būd (Mesnevi 766)

Tekrir

Şol deñlü kılduḡ cürmi kim yoḡdur aña her giz ‘aded

Yā Rab meded yā Rab meded Allāh meded Allāh meded (G 10/1)

Redd-i Matla‘

Zühd-ile taq̄vāya başla gel beru şimden giru

Nefs-ile ğavgāya başla gel beru şimden giru (G 25/1)

Ḥaḳ rızāsın ister-iseñ iy Müdāmī derdmend

Zühd-ile taq̄vāya başla gel beru şimden giru (G 25/5)

Ol şer‘a tābi‘ uyma hevāya

Şarf eyle ‘ömrüñ vird ü du‘āya (G 34/1)

Budur naşīḥat saña Müdāmī

Ol şer‘a tābi‘ uyma hevāya (G 34/7)

Mülemma

Gelmişüz rahmet recā idüp ḳapuña iy Ḥüdā

Fā‘fu ‘annā külle zenbin yā mucībe’s-sā’ilīn (G 24/2)

Bilmezüz kim ḥālümüz yarın nolısar yā Ḥabīb

İRtekebnā martekebnā min zünūbin külle ḥīn (G 24/6)

Cinas

Ne buyurdı resül aña işitgil

İşidüp daḫı kendüñe iş itgil (Mesnevi 226)

Hidāyetde uyanlar uymayan dāl

Resūlüñ kavli dahı bu söze dāl

(Mesnevi 186)

Nida

İy mücrim ü viy ‘āşī cürmüñe idüp tevbe

Haqqa oluban māyil tevḥīd idelüm tevḥīd

(G 11/2)

İy mürşidüm viy rehberüm iy ehl-i ‘irfānum benüm

Çok çok şükür gördüm yüzüñ Şeyḥī Süleymānum benüm (G 23/1)

Atasözü ve Deyimler

Müdâmî Divanı’nda halk arasında kalıplaşmış olarak kullanılan bazı deyimlere rastlanır. “*Can kulağıyla guş etmek, yol azmak (yolunu azmak), kulak olmak, dilek eylemek (dilek kılmak), kopmak, tiğini tevhid eylemek, sefer düşmek, yelüp yüpürmek*” bunlardan bazılarıdır.

Hevā-y-ile dahı yeldüm yüpürdüm

Degüldür ḥāşılum illā ki ‘iṣyān

(Ka 2/14)

Aşağıdaki beyitte şair, babasından duyduğunu belirttiği bir atasözünü de alıntılar.

‘İzzet eyle her kişiye olmağ isterseñ ‘azīz

Qaldı yādumda pezerden bu naşīḥat yādgar

(G 30/2)

3. BÖLÜM: SONUÇ

16. yüzyıl şairlerinden Kefeli Mustafa Müdâmî hakkında kaynaklarda geniş bilgiye rastlanmaz; aynı mahlası taşıyan şairler bulunmakla birlikte bunların şiirlerinin veya kişisel bilgilerin şairimizle karışması söz konusu değildir. Müdâmî'nin hayatına dair bilinenler, *Divan*'ında verdiği bilgilerle sınırlıdır; mesnevi biçiminde kaleme aldığı Emir Sultan Menakıbnamesi ile gazel ve musammatlarından şairin hayat görüşüne dair fikir edinmek mümkündür. Kırım Hanlığı'na bağlı Kefe'den yetişen Müdâmî, Anadolu'ya gelip Alaşehir, Aydın ve Bursa'da bir süre bulunmuş; Emir Sultan'a bağlı Şeyh Süleyman'a intisap ederek Emir Sultan övgüsü niteliğindeki *Divan*'ını kaleme almıştır.

Müdâmî Divanı'nın Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1-2-3 ve İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520'de kayıtlı bulunan yazma nüshalarının karşılaştırılarak metnin tespit edilmesinin ardından yapılan inceleme sonucunda, şairin *Divan*'ı şekilsel özellikler ve muhteva özellikleri bakımından tetkik edilmiştir. Bu çalışma sonunda, Kefeli Mustafa Müdâmî'nin *Divan*'ı ile ilgili olarak şunlar söylenebilir: *Müdâmî Divanı* dinî, didaktik bir metin özelliği gösterir; şairin eserini telif etmekteki amacı, Emir Sultan'ın manevi yüceliğini anlatmak ve ona duyduğu muhabbeti ifade etmektir. Bu bağlamda, *Divan*'da klasik Divan şiiri çizgisi içinde, bu çizgiye paralel bir üslup izlenmekle birlikte anlatım inceliği, sanatlı söyleyişler, derin hayaller, yeni mazmunlar ortaya koymaktan ziyade aktarılmak istenen iletiye öncelik verilen bir anlatım söz konusudur. Şair, okura yönelik, geniş halk kitlelerine hitap edip onlara bilgi vermek amacıyla öğretici bir eser ortaya koymuştur. Bağlı bulunduğu tasavvufî ekolün

prensipieri uyarınca maddiyata değer vermeyip ilim ve irfana talip olma yolunda bir hayat görüşü benimseyen Şair, *Divan*'ında Emir Sultan'a olan bağlılığını ve bu yolun öğretilerini basit, açık ve anlaşılır bir dille ifade etmiştir. İletisini doğrudan aktaran bir anlatım kullanmakla birlikte, yer yer âşıkane, çoğunlukla sufiyane bir tarzla, samimî bir söyleyiş yakaladığını söylemek mümkündür.

Müdâmi Divanı, başından sonuna Emir Sultan'ı, Hz. Peygamber'i ve onun soyundan gelenleri öven, hemen her beytinde bir tasavvuf ehlinin Allah'a yakarış ve dualarının duyulduğu, yer yer okuyucusuna seslenerek yol gösterici nasihatlerde bulunan dinî didaktik bir metindir. Bu eserin Şekilsel zellikleri ve muhtevası bakımından incelenmesi, Emir Sultan menakıbnameleri literatürüne henüz gün ışığına kavuşturulmamış yeni bir metin kazandırmakla birlikte, bu alanda yapılacak yeni çalışmalara da veri sağlamaktadır.

4. BÖLÜM: NÜSHA TAVSİFLERİ

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1-2-3 (S)

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'ne Cavit Baysun tarafından bağışlanan yazma şirazeli, sırtı tamir görmüş, basma orta şemseli, salbekli koyu kahverengi meşin cilt içindedir. 244x168 (150x103) mm ve 244x168 (113x106) mm ölçüleri kullanılarak, 11 satırlı, âharlı orta kalınlıkta sarı kâğıda yazılmıştır. Çoğunlukla çift sütun kullanılmakla birlikte yer yer tek sütuna bir satır sağa, bir satır sola dayalı olacak şekilde yazıldığı görülmektedir. Söz başları kırmızı tezhiplidir; bölüm başlarında yer yer başlıklara ve ikinci bölümde ise manzume başlarında “velehü eyzen” yazılarına yer verilmiştir. Her beş varakta bir, varakların a ve b yüzlerine karşılıklı gelecek şekilde kırmızı mürekkeple ‘vakafe’ ibaresi düşülmüş, bölüm sonlarına da yazmanın Emir Sultan Dergâhı'na vakfedildiğini ve hiçbir şekilde buradan dışarı çıkarılmaması gerektiğini bildiren Arapça vakfiyeler eklenmiştir. Yazma, 947 (1540) tarihinde istinsah edilmiştir; ancak 18. yüzyılda yazmaya 13 varak tutan bir hikâyeler bölümü eklenmiştir.

Toplam 137 varak olan yazma, baş tarafından 10 varak eksiktir. Bu eksiklik nedeniyle, kopan kısmın 1a sayfasında bulunması gereken isim de görülememektedir. Yazma, *Müdâmî Divanı*'ndan başka üç ayrı eseri daha içermektedir. *Divan*'ı takip eden bölümde 88b-101a varakları arasında yer alan “Mevâhibü'l-Fettah fi'l-Eşbâh” isimli Arapça eser 305-4 numarasıyla kayıtlıdır. 305-5'te kayıtlı İbrahim b. Zeynüddin el-Hâc Kâsım el-Halebî el-Hanefî'ye ait “Vesîletü'l-Metâlib fi Cevâhiri'l-Mevâkıb” isimli Arapça mensur eser ise 102b – 123a varakları arasındadır. Bu eserde,

Emir Sultan Menakıbnamesi'nin sonuna Arapça bir manzume eklenmiştir. Her iki eser de 11 satırlı, iki kırmızı çizgiden ibaret cetvelli, âharlı orta kalınlıkta sarı kâğıda nestâlik hatla yazılmıştır. Bu bölümden sonra, yazmaya sonradan eklendiği anlaşılan 13 varaklık “Hikâyeler” bölümü gelmektedir. Dağınık nesih ve nestâlik hatla, cetvelsiz ve muhtelif satırlı olarak 18. yüzyılda istinsah edilen Türkçe hikâyeler, 124b-136b varakları arasındadır.

Yazmanın baş kısmından eksik oluşu sonucu eser isminin okunamayışının yanında, bölüm aralarındaki vakfiye sayfaları ile menakıbnamenin hemen sonrasına eklenen mektup ve dua örneği de, Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi katalogu düzenlenirken *Müdâmî Divanı*'nın 350-1, 350-2 ve 350-3'te ‘menakıbname, mektup ve divan’ olmak üzere üç farklı eser gibi düşünülüp kaydedilmesinde etkili olmuş olmalıdır. Bununla birlikte yazmanın 1a-87b varakları arasındaki kısmının, mesnevi biçiminde bir menakıbnameyle birlikte bir mektup ve dua numunesini de içeren bütün bir divan olarak ele alınması uygun görülmüştür.⁶³

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/1'de, 1a-30a varakları arasında ‘Menakıbname-i Emir Sultan’ olarak kayıtlı bulunan kısım, *Müdâmî Divanı*'nın ilk bölümünü oluşturan mesnevidir. Harekeli nesih hatla, Hicri 947 senesinde istinsah edilmiştir. Yazmanın başından yaklaşık 10 varak kopmuştur; bu nedenle *Müdâmî Divanı*'nın menakıbname bölümü de baş kısmından eksiktir. Tasnif sırasında varaklar numaralandırılırken, mesnevinin 209. beytiyle başlayan varak, 1. varak

⁶³ Bununla ilgili açıklama için bk. Divanın İncelenmesi Bölümü, s. 26.

olarak alınmıştır. Yaprakların kopmalara karşı tamir gördüğü anlaşılmaktadır. 244x168 (150x103) mm ölçülerinde, yer yer tek sütunlu sayfalar olmakla birlikte çoğunlukla 2 sütunlu, iki kırmızı çizgiden ibaret cetveli, âharlı orta kalınlıkta sarı kâğıda, 11 satırla yazılmıştır. Metin siyah, söz başları ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır; reddâde kullanılmıştır. Her beş sayfada bir a ve b yüzlerine karşılıklı gelecek şekilde ‘vakafe’ kaydı bulunur. Bazı sayfalarda, okumaya engel oluşturmayacak ölçüde su lekeleri görülmektedir, 12a’da bir satır dikey olarak sayfa kenarına sıkıştırılmıştır. Nüsha 1a’da ehl-i beyte yazılan methiyenin,

Muhibbe viriser Hâk âb-ı kevşer

İçeler buğz idenler hûn-ı aḥmer

beytiyle başlamaktadır. Bu beyit *Müdâmî Divanı*’nın mesnevi biçimindeki Emir Sultan Menakıbnamesi’nin 209. beytidir. Eksik olan varaklarda menakıbnameye ait münacat, na‘t, dört halifeye yazılan methiyeler, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin, Hz. Muhammed’in soyundan gelenler ve sahabe için yazılan methiyenin de bir bölümünü kapsayan 208 beyit eksiktir.⁶⁴ 1b ve 2b arasında yine bir hadis-i şerif açıklaması olan manzumeden sonra “Der Hiṭâb-ı ‘Aql Ber Sebîl-i Tecrîd” başlıklı bölüm gelir. Burada şair kendini tanıtır; Kefeli olduğu, isminin Mustafa, mahlasının ise Müdâmî olduğu bilgisini verir. Bursa’da medfun Emir Sultan’a gönülden bağlı olduğundan bahsederek ona ve aynı yerde medfun oğlu Mir Ali’ye dualar eder; Emir Sultan’ın kabrini ziyaret edenlere şefaet diler. Ardından gelen “Der Sebeb-i Nazm-ı Menakıbname” başlıklı sebeb-i telif bölümünde şair yine kendisi hakkında bilgiler

⁶⁴ Çalışmada bu kısım İ nüshasından tamamlanmıştır.

verir; Kıpçak, Kırım, Anadolu ve Arap topraklarında seyahat ettiğinden, ilim ve kamil insan sevgisinden bahseder. Alaşehir'e gidişinden, yolculuğu sırasında Emir Sultan'ın müritlerinden Şeyh Sinan'ın ve oğlu Ahmed Efendi'nin keramet sahibi veliler olduğunu öğrenerek Ahmed Efendi'nin oğlu ve halifesi Şeyhi Süleyman'ı Aydın'da bulup ona bağlanışından söz eder. Süleyman Şeyh'in Emir Sultan'ı anlatan bir menakıbname yazması yönündeki teşviki üzerine önce liyakati olmadığı yönünde tereddüt ettiğini, ancak şeyhinin “Allah yardım eder.” telkiniyle yazmaya başladığını anlatır. Hadis-i şerif açıklamaları ve Emir Sultan'ın soy ağacını da veren şair Emir Sultan'a ve şeyhine olan bağlılığını ifade eder ve 4 menkıbeyle Emir Sultan'ın gösterdiği kerametleri anlatır. Bu bölümde şair ikisi kendi ağzından, biri ise Emir Sultan'ın ağzından olmak üzere üç de gazele yer vermiştir; bunları “gazel” veya “şi'r” olarak ayrıca başlıklandırır şair, manzumenin veznini de “taḳṭīhü ...” ifadesiyle verir. 27a'da Emir Sultan'ın kerametlerinin anlatmakla bitmeyeceğini, nazımdan kasdının muhabbetini göstermek olduğunu belirterek okuyanlara nasihat ve dualar eder, Hicri 947 tarihini vererek,

Du'āmı iy Hüdā sen müstecāb it

Hıṭāb-ı pür-ḳuşūrum müsteṭāb it

(Mesnevi 781)

beytiyle menakıbnameyi bitirir. Manzumenin sonunda ayrıca risalenin bittiğini bildiren ve H 947 senesinin Rebiülevvel ayı tarihini veren temmet bölümü vardır.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/2

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/2’de ‘Mektup’ ibaresiyle kayıtlı bulunan ve 30b-31a sayfalarında yer alan metin, Molla Fenârî’nin Emir Sultan hakkında Yıldırım Beyazıt’a yazdığı mektubun bir örneğidir. 244x168 (113x106) mm ölçülerinde, nestâlik hatla yazılan mektup, 30b’de menakıbnamenin cetvelli 11 satırlık sayfa düzenine uygun olarak yazılmışken, 31a’da çerçevesiz ve 13 satırlık bir düzenle devam etmiştir. Yıldırım Beyazıt’ın kızı Hundi Hatun ile Emir Sultan’ın nikâhlanması hakkında, Edirne’de bulunan Yıldırım Beyazıt’a yazdığı mektupta Molla Fenârî, izninin alınmasına gerek duyulmaksızın nikâh kısılmasına kızan Yıldırım’a, Emir Sultan ile Hundi Hatun’u öldürmek üzere gönderdiği kırk askerin, Emir Sultan’ın okuduğu bir ayetle oldukları yere düşüp öldüklerini anlatır; Hz. Muhammed’in neslinden böyle yüce bir kişinin Anadolu’ya gelmiş olmasının ve onunla dünür olmanın büyük bir şeref olduğunu söyleyerek bir daha böyle bir kötü muamele olursa tüm şehrin helak olacağından korkulması gerektiğini belirtir.⁶⁵ Bu mektubun ardından 31b ve 32a’da, nasıl dua edilmesi gerektiğini belirten bir dua örneği gelir; bu kısım da yine 11 satırlı ve iki kırmızı çizgiden oluşan çerçeve içindedir. 32b sayfası boş bırakılmıştır.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/3

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 350/3’te ‘Divan’ adıyla kayıtlı bulunan bölüm 33b-87b varakları arasındadır. 33a’da şair vakfiyesi yer almaktadır;

⁶⁵ bk. Divanın İncelenmesi Bölümü, s. 30-32. Ayrıca bk. Transkripsiyonlu Metin, s. 214-215.

yazmanın hiçbir şekilde Emir Sultan Dergâhı'ndan çıkarılmaması gerektiğini bildiren metin Arapçadır. 33b'den başlayan manzumeler yer yer tek sütunlu sayfalar olmakla birlikte çoğunlukla 2 sütunlu, iki kırmızı çizgiden ibaret cetvelli, âharlı orta kalınlıkta sarı kâğıda, 244x168 (113x106) mm ölçülerinde, 11 satırla ve harekeli nesih hatla yazılmıştır. Söz başları kırmızı tezhiplidir, reddâde kullanılmıştır. Her beş sayfada bir a ve b yüzleri karşılıklı gelecek şekilde 'vakafe' yazılmıştır. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Kataloğu'nda görülen 'nüshanın müellif hattı olması ihtimali'ne dair düşülen notun, 350/4, 350/5 ve 350/6 bölümlerindeki eserlerin hatlarından farklı olarak, Müdâmî'ye ait olan ve menakıbnâme, mektup ve divan olmak üzere üç ayrı esermiş gibi kaydedilen *Müdâmî Divanı*'nın bütününe aynı hatla yazılmış olmasına dayandığı muhtemeldir.

32b'de "Ez Maḳālât-ı Mevlânâ Müdâmî ..." başlığıyla başlayan ilk manzume Arapçadır.

Yā men lehü ḥamdü'l-verā entellezī yemḥū'l-ḥaṭā

Şafḥan cemīlen nertecī 'ammā mezā fīmā mezā

beytiyle başlayan gazelle birlikte *Divan*'da 10 Arapça gazel vardır. Bir gazel ile bir müfred de Farsça olarak kaleme alınmıştır. *Divan* 46 Türkçe, 10 Arapça, 1 Farsça olmak üzere toplam 57 gazel içermektedir. Ayrıca biri Türkçe diğeri Farsça 2 müfred, biri Arapça ikisi Türkçe olmak üzere 3 nazm, 1 kıta-i kebire, 1 murabba, 6 muhammes, 2 müseddes, 1 muaşşer ve 3 kaside vardır. Bunlardan başka, *Divan*'ın en sonuna Bursalı Ahmed Paşa'ya ait terci-i bend şeklinde bir Emir Sultan methiyesi ile

yine Ahmed Paşa'nın Şeyh Vefa'ya yazdığı kaside biçimindeki methiyesi eklenmiştir.⁶⁶ Divan Ahmed Paşa'nın Şeyh Vefa methiyesinin son beyti olan,

Muhammed haqqı Ahmed düşdi hâke

Elini al ki zıll-ı kibriyâsın

beytiyle 87b'de sona erer. 88a'da yine yazmanın Emir Sultan Dergâhı'ndan dışarı çıkarılmaması gerektiğini belirten vakfiye vardır.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520 (İ)

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-5520'de 'Dīvān-ı Müdāmī Der Vaşf-ı Emīr Sultān' ismiyle kayıtlı bulunan yazma, İbrahim Cevrî Çelebi tarafından 17. yüzyılda istinsah edilmiştir. Varaklar numaralandırılırken 1b dikkate alınmamış, 2a'ya 1 numarası verilerek yazma yanlış numaralandırılmıştır. Bunun sonucunda aslında 54 varak olan yazma, kayıtlarda 53 varak gibi görünmüştür. Ayrıca, ciltleme yapılırken 40. ve 46. varakların yeri birbirine karışmış, bunun sonucunda da birkaç manzume iç içe geçmiştir.⁶⁷ Nüsha şirazeli, yekpare orta şemseli, açık kahverengi cilt içindedir. 210x137 mm ölçülerinde, 2 sütunlu, 17 satırlı, tâlik hatla yazılmıştır. Reddâde kullanılmamıştır. İçi yaldız doldurulmuş iki siyah çizgiden ibaret cetvellidir. Söz başları kırmızı tezhiplidir. 1b'deki serlevha tezhiplidir. Manzum bölümlerde 2 sütun düzeni takip edilirken 7a, 7b, 8b, 13a, 15b, 16a ve 26b sayfalarındaki mensur

⁶⁶ Bursalı Ahmed Paşa'ya ait bu manzumeler çalışma dışında tutulmuş ve Transkripsiyonlu Metin'e dahil edilmemiştir. Şeyh Vefa ile ilgili bilgi için bk. Divanın İncelenmesi Bölümü, s. 73-74.

⁶⁷ Çalışmada numaralandırma 1b esas alınarak baştan düzenlenmiş, çalışmanın sonuna eklenen asıl metinde yanlış sayfa numaralarının üstü çizilerek doğruları belirtilmiştir. Okuma yapılırken de 40. ve 46. varaklar doğru yerlerine alınarak okunmuş ve bu şekilde sıralanmıştır.

dua ve hadis açıklamaları tek sütuna yazılmıştır. 1a'da "Dīvān-ı Dervīş Müdāmī Der Vaşf-ı Emīr Sulţān bā Ḥaṭṭ-ı Cevrī" ibaresi düşülmüştür, bu sayfada İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi mühründen başka 2 mühür daha vardır. Sayfanın sol üst köşesine "Yaḥyā Bağdādī" mührü düşülmüş, sağ üst köşeye ise "153/1002" şeklinde bir numaralandırma yapılmıştır. Sayfanın orta kısmına birtakım yazılar yazıldığı; ancak daha sonra silindiği anlaşılmaktadır. 9b'de sayfa kenarına "Menākıb-ı Emīr Sulţān Cāmi'ü'l-Menākıb-ı Müdāmī Muştafā El-Kefevī 947" kaydı düşülmüştür. 18b'de sayfa kenarında dikey olarak "velā küllün ve bağzun zü işṭihā" yazısı vardır. Öncekilerden kısa süren mısraların sonlarına kırmızı mürekkeple noktalar eklenerek satırların uzunluklarının denk görünmesine özen gösterilmiştir. 26b'de nasıl dua edileceğine dair Arapça mensur metin vardır. Çift sütun üzerine çerçevesiyle hazırlanan 27a sayfası boş bırakılmıştır. *Divan*'ın ikinci bölümü 27b'den başlamaktadır. Nüsha 1b'de,

Di söz fetḥinde bismillāh her gāh
Degülsin çünkü lāl elḥamdülillāh

beytiyle başlar. Menakıbname bölümü 26a'da,

Du'āmı iy Ḥüdā sen müstecāb it
Ḥiṭāb-ı pür-kuşūrum müsteṭāb it

beytiyle sona erer, 26b'deki dua numunesinden sonra 27b'de "Ez Maḳālāt-ı Mevlānā Müdāmī ..." başlığının altında

Yā men lehü ḥamdü'l-verā entellezī yemḥü'l-ḥaṭā

Şafḥan cemīlen nertecī 'ammā mezā fīmā mezā

beytiyle Arapça gazel başlar. *Divan* 54a'da Ahmed Paşa'nın Şeyh Vefa'ya yazdığı kasidenin,

Muḥammed ḥaḥkḳı Aḥmed düşdi ḥāke

Elini al ki zıll-ı kibriyāsın

beytiyle sona erer. Son beytin yanına müstensih “Ketebehu El-Faḳīr Cevrī Ğafarallāhu zünūbehu” kaydını düşmüştür. Cevrī (öl. H 1065 / M 1654) hattıyla yazılan bu nüshanın 17. yüzyılda istinsah edildiği anlaşılmaktadır. 9b'de sayfa kenarına düşülen 947 senesi, eserin yazılış tarihine işaret etmektedir.

İ nüshasında, müstensih'in dalgınlığından kaynaklanan birtakım atlamalar görülmektedir. S'de 18a sayfasının sonuna denk gelen menakıbname bölümünün 531, 532 ve 533. beyitleri İ'de atlanmış, müstensih İ'de de sayfa sonuna denk gelen bu üç beyti yazmadan 19a sayfasından devam etmiştir. Yine gazellerden ikincisinin S nüshasında 35a'nın sayfa sonuna denk gelen makta beytini İ nüshasının müstensihi Cevrī atmıştır. S'de 43b, 44a ve 44b sayfalarında bulunan ve 12. gazelin yarısı, 13. gazelin tamamı ile 14. gazelin yarısını kapsayan toplam 24 beyitlik bölüm İ nüshasında yoktur. İ nüshasında görülen bir başka müstensih hatası sonucunda da, ikinci kasidenin 54. beytinin ikinci mısraı ve 55. beytin birinci mısraı atlanmış, iki beyit birleştirilerek tek beyit halinde yazılmıştır. Ayrıca İ nüshasında, 6. muhammesin 4. bendini oluşturan beş dizenin de olmadığı görülmektedir.

S nüshasında olup İ nüshasında bulunmayan kısımların yanında, S’de olmayan ancak İ nüshasında bulunan bir beyitten de söz etmek gerekmektedir. Mesnevinin 498. beyti olan,

Haḳāyıḳdan dem ursañ bülbülāsā
Ḳulaḳ ola saña her verd-i ra‘nā

beyti, S nüshasından sonra veya önce en az bir nüshanın varlığına ve İ nüshasının bundan istinsah edilmiş olma ihtimaline işaret etmektedir.

S ve İ nüshaları arasındaki farklardan biri de bazı beyitlerin, bazen de mısraların yer değiştirmesidir. İ’de 11. gazelin yine sayfa sonuna denk gelen 4. ve 5. beyitleri, 22. gazelin 3. ve 4. beyitleri yer değiştirmiştir. 3. muhammesin 8. bendinde ise mısralar kendi arasında yer değiştirilmiştir; bu değişiklik sonucunda aynı kelimeyle kafiyelenmiş iki mısranın arka arkaya gelmesi durumunun da ortadan kalkmış olması, yer değiştirmenin bilinçli bir müdahale olup olmadığı sorusunu da akla getirmektedir.

İ nüshasında mükerrer beyitlere de rastlanmaktadır. Mesnevinin 588. ve 589. beyitleri İ’de 595. ve 596. beyitler arasında tekrar edilmiştir. Aynı şekilde, 26. gazelin S’de 58a sayfasının sonuna denk gelen dört beyti, İ’de tekrar edilmiştir; ancak Cevrî sayfa kenarına ‘mükerrer 3’ ibaresiyle bu hatayı belirtmiştir.

Bunların dışında, Cevrî’nin müzdevic müseddeslerde (Müs 1/7-8-9-10. bentler, Muh 3/10. bent, Muh 4/3. bent) ve muaşşerdeki (Mua 1/5-7-9-10. bentler) tekrar eden mısralar ile redifli şiirlerde redif kelimelerinden bazılarını yazmama eğiliminde olduğu görülmektedir. Nüshanın şiir başlarında çerçeve içine kırmızı

mürekkeple yazılan ‘velehu’ ibarelerinin yer yer, şiir başlangıçlarının sayfa başına denk gelmesi durumunda yazılmadığı, yer yer de bentler arasındaki boşluklara yeni bir şiir başlıyormuş gibi yanlışlıkla ‘velehu’ ibareleri yazıldığı görülmektedir.

Divan’ın sonunda Ahmed Paşa’ya ait olan bir terci-i bentle kasideye de, S nüshasında başlık bulunduğu halde İ’de başlık atılmadığı, ‘velehu’ ibaresiyle bu şiirlerin Müdâmî’ye ait şiirler arasına karışmış bir şekilde durduğu görülmektedir.

Nüsha Değerlendirmesi

İ nüshasında görülen atlamaların genellikle S’deki sayfa sonlarına denk gelmesi veya İ’nin sayfa başlarına denk düşmesi, İ nüshasının S’den istinsah edilmiş olduğu ihtimalini desteklemektedir. Bununla birlikte, S’de bulunmayıp İ’de bulunan tek beyit (Mesnevi 498), S ile İ arasında bir başka nüshanın var olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Bu nüsha S’den önce olabileceği gibi sonrasında yazılıp şairin daha sonra yaptığı eklemeyi de içeriyor olabilir. Bu durumda Cevrî’ye atfettiğimiz müstensih hatalarını, bu aradaki nüshanın müstensihine de paylaşırma gereği söz konusu olacaktır.

Metnin nüshalarda tespit edilen imla özellikleri şu şekildedir:

16. yüzyılda istinsah edilen S nüshası harekeli bir metin olması itibariyle döneminin dil ve imla özelliklerini yansıtmaya bakımından önemlidir. S nüshasında ve bağlacı, öncesindeki kelimenin son harfine ötre koymak suretiyle verilmiştir. Harekesiz bir metin olan İ nüshasının müstensihini bunları çoğunlukla râbıt vavları ile

karşılamiştir; ancak yer yer bunların da atlandığı görülmektedir.⁶⁸ S nüshasında izâfetler genellikle kelimenin son harfini esre ile harekeleyip ي harfi eklenerek verilmiştir. İ'de ise bunların olmadığı, bazı yerlerde ise izâfetlerin hemzeyle karşılandığı görülmektedir. Yine İ nüshasında gayr-i mefuz (okunmayan) *he'* den sonra gelen belirtme durumu ekinin hemze ile yazıldığı görülmektedir; S nüshası ise bunları ي harfi ile verir. S nüshasında esreyi belirtmek için kullanılan ي harflerinin de bazen مليليچ (Ka 3/3) kelimesinin ilk hecesinde olduğu gibi *hiyleyle* okunacak şekilde cezm ile harekelendiği görülmektedir. *Ḳur'ân* kelimesinin yazımında S nüshası yalnızca elif kullanırken İ nüshası kelimeyi elif üzerinde hemze ile vermiştir. S nüshasında بآء şeklinde yazılan *ḥāb*, ر و خمء şeklinde yazılan *ḡam-ḥor* ve ءجودء şeklinde yazılan *ḥoca* kelimeleri İ'de vāv-ı ma'duleler kullanılarak باوءء, ر و خمء, باوءء ve ءجودء şeklinde yazılmıştır.⁶⁹ Aynı şekilde S nüshasında رائزء şeklinde yazılan *zūnnār* kelimesinin (Mesnevi 685) İ'de harf-i tarif eklenerek رائناوزء şeklinde yazıldığı görülmektedir.

Nüşaların belirgin imla özelliklerinden biri de *dā'im*, *dā'imā*, *ḡā'im*, *ṣā'im*, *mā'il*, *zā'il*, *ḡā'il*, *kā'ināt* sözcüklerinin *dāyim*, *dāyimā*, *ḡāyim*, *ṣāyim*, *māyil*, *zāyil*, *ḡāyil*, *kāyināt* şeklinde yazılmalarıdır. Ancak iki yerde (Mesnevi 733, G 11/3) *zā'il* ve *ḡā'il* kelimelerinde S nüshasının hemze kullandığı görülmektedir. Aynı şekilde *mesā'il* ve *fezā'il* kelimelerinin yazımında her iki nüshada da (Mesnevi 628) hemze kullanılmıştır. S nüshasında *id* şeklinde dal ile yazılan kelime İ'de *it* şeklinde yazılmıştır (Ka 2/38). S nüshasına göre İ'nin belirgin farklarından bir diğeri, noktalı harflerin yazımı hususundadır. İ nüshasında müstensihin genel olarak noktaları

⁶⁸ Transkripsiyonlu metinde, S nüshasının başından eksik olan 10 varaklık kısmına denk gelen kısımlarda da rabbit vavlarının unutulduğu yerler tamamlanmıştır.

⁶⁹ Transkripsiyonlu metinde S nüshası esas alındığından ḥāb, ḡam-ḥor ve ḥoca yazımları kullanılmıştır.

yazmama eğilimi olduğu görülmektedir, iki tane noktalı harfin bir araya geldiği durumlarda tek noktayı her ikisinde birden okunacak şekilde yazması da karşılaşılan durumlardandır. Aynı şekilde İ nüshasının nadir de olsa harf atlamaları veya fazladan harf eklemelerine de rastlanır, örneğin *alursa* sözcüğü (Mesnevi 542) fazladan bir *vav* eklenerek *ولوارسه* şeklinde yazılmıştır.

Harekeli bir metin olması dolayısıyla S nüshasında, uzun ünlü taşıyan ve aruz veznine göre med yapılması beklenen bazı kelimelerle iki ünsüzün ardından uzun ünlü içeren bir heceye bağlanan kelimelerin esre ile harekelendiği görülmektedir. Bununla birlikte bu kelimeler, asıllarında bulunmayan bir ünlü türetilmesi veya medi vurgulamak üzere koyulan harekenin ünlü olarak okunmasından kaçınılarak asıl halleriyle transkribe edilmişlerdir.⁷⁰ Bu bağlamda, metinde esre ile harekelenen *kirdigār* kelimesi *kirdgār* olarak (Mesnevi 683, Muh 3/9, Muh 5/6); *māhitāb* kelimesi *māh-tāb* olarak (Mesnevi 620, G 23/2, Ka 2/40, Muh 1/3); *āsītān* kelimesi *āstān* olarak (Mesnevi 397, 406, 413, 565, G 6/5, G 7/1, G 7/4 G 15/4, G 18/5, Muh 5/2); *būsitān* kelimesi *būstān* olarak (Mesnevi 380); *rūzigār* kelimesi *rūzgār* olarak (Mesnevi 391); *yādigār* kelimesi *yādgār* olarak (G 12/2); *rayigān* kelimesi *rāygān* olarak (Mektup, G 30/3); *āsumān* kelimesi *āsmān* olarak (Mesnevi 91, 149, 172, 183, Müs 1/4, Ka 1/27, Mua 1/2, G 30/9, G 41/3, Muh 5/5, Muh 6/3); *āfitāb* kelimesi *āftāb* olarak (Mesnevi 149, 397, 408, Müs 1/4, Muh 1/3); *naḥlibend* kelimesi *naḥl-bend* olarak (Muh 3/2); *ṣādumān* kelimesi *ṣādmān* olarak (Mesnevi 489, 608); *derdimend* kelimesi *derdmend* olarak (Mesnevi 52, 246, 409, 712, Ka 1/41, G 22/3, G 25/5, Muh 2/8, Muh 5/2); *destigār* kelimesi *destgār* olarak (Mesnevi 695, G 6/3, G 30/9, G 37/6, Mu h 5/1); *ṣehriyār* kelimesi *ṣehryār* olarak

⁷⁰ Bu konuda İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" makalesine uyulmuştur.

(Mesnevi 256, Muh 6/4); *baḥtiyār* kelimesi *baḥtyār* olarak (G 12/1, G 15/5, Muh 5/6) transkribe edilmiştir.

Metinde *tācdār* kelimesinin, cim harfi cezm ile harekelenerek yazıldığı görülmektedir (Mesnevi 301, 580, Muh 6/4); *pīṣvā* kelimesi bir yerde (Muh 6/3) *pīṣüvā* okunacak şekilde ötre ile harekelenmiş, *pāy-māl* kelimesi *pāyimāl* okunacak şekilde (Muh 5/1) esre ile harekelenmiş olmalarına karşın transkripsiyonlu metinde *pīṣvā* ve *pāy-māl* şeklinde yazılmıştır. Yine *müşkülāt* kelimesi *mişkilāt* veya *müşkilāt* okunacak şekilde esre ile harekelenmiş olmasına rağmen *müşkülāt* şeklinde yazılmıştır (Müs 1/7, Mesnevi 636). Yer yer *muḥabbet*, çoğunlukla ise *maḥabbet* şeklinde harekelenen kelimenin okunuşunda, geçtiği yere göre hareke esas alınmıştır. Aynı şekilde çoğunlukla, metnin yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtabilecek şekilde *nedür* ve *degül* şeklinde harekelenen kelimelerin yer yer *nedir* ve *degil* okunacak şekilde esre ile yazıldığı görülmektedir; bu durumlarda ilk okunuşa uyma yolu tercih edilmiştir. Bu tür farklılıklar metnin bir geçiş dönemi ürünü olduğunu göstermektedir.

İ ve S nüshaları arasındaki bir diğer fark da S nüshasında ˆ ile yazılan *dīzār*, *pezer*, *bürāzer*, *ümīz*, *üstāz*, *hizmet* ve *gīzā* kelimelerinin İ nüshasında ˆ ile yazılmış olmalarıdır; bu kelimelerin yazımında, eserin oluşturulduğu dönemin dil ve imla özelliklerini yansıtabilmek amacıyla, telif edildiği tarihe en yakın olan ve asıl nüsha olarak ele aldığımız S nüshasına uyulmuştur. Aynı şekilde, İ’de *bilmem*, *kendüsine* şeklinde yazılan kelimelerde de S’deki *bilmen*, *kendüzine* yazılışları tercih edilmiştir.

5. BÖLÜM: METİN TESPİTİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

VE TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

1. Divanın İncelenmesi kısmında, örnek olarak gösterilen beyitlerin yanında parantez içinde verilen detay bilgisinde ilk kısaltma manzumenin türünü, ardından gelen rakamlardan ilki manzume, ikincisi ise beyit numarasını belirtir.
2. İki bölümden oluşan eserde manzumelerin numaralandırılması yapılırken, menakıbnâme bölümündeki gazeller kendi içinde numaralandırılmış, ikinci bölümde sıralama tekrar 1'den başlatılmıştır.
3. Kur'an-ı Kerim'den yapılan alıntılarda sure isminden sonra verilen sayı, alıntının yapıldığı ayetin numarasıdır.
4. Metinde eksik bırakılan kısımlar ile vezin bozukluğu görülen mısralara yapılan müdahaleler [] içinde gösterilmiştir.
5. İ nüshasında atlamalar dolayısıyla eksik olan beyit ve dizeler dipnotlarda belirtilmiştir.
6. İki nüsha arasındaki farklılıklar (varyantlar) dipnotlarda gösterilmiştir.
7. Anlamı etkilemeyen imla farklılıkları, İ nüshasında müstensihin bazı yazım hataları ile tekrar edilen kelime ve dizelerdeki atlamaları gösterilmemiştir. Bunlar, nüshaların değerlendirilmesi kısmında örneklendirilerek anlatılmıştır.
8. Türkçe kelimelerin sonundaki 'b' harfleri 'p' olarak yazılmıştır.
9. 'ile' edatı kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldığında vezne göre '-le/-la' ya da '-ile' şeklinde okunmuştur.
10. durur sözcüğü '-durur' şeklinde yazılmıştır.

11. Esmâ-i Hüsnâ olarak bilinen ifadeler metin içinde çok sık geçtiğinden, bu kelimelerin baş harfleri küçük yazılmıştır.
12. Müstensihin *dāyim, dāyimā, kāyim, šāyim, māyil, zāyil, kāyil, kāyināt* şeklinde yazdığı *dā'im, dā'imā, kā'im, šā'im, mā'il, zā'il, kā'il, kā'ināt* kelimelerinin yazıldıkları şekilde okunması yolu benimsenmiştir.
13. Metinde geçen *dīzār, pezer, bürāzer, ümīz, üstāz, hizmet* ve *gīzā* kelimeleri, S nüshasındaki yazımları esas alınarak yazıldıkları şekliyle okunmuştur.
14. Türkçe eklerin yazılışında dönemin imla özellikleri dikkate alınmıştır.
15. ۴ ve ۵ harflerinin kelime sonunda sesli olarak okunduğu kelimelere eklenen akuzatif eklerinin hemze ile gösterildiği durumlarda, kelime *-bendeyi, giryeyi* örneklerinde olduğu gibi- kaynaştırma harfi 'y' eklenerek yazılmıştır.
16. Arapça ve Farsça manzumeler çalışmanın dışında tutulmuştur. Türkçe manzumeler içinde yer alan Arapça ve Farsça bentler atlanarak dipnotlarda belirtilmiş, kalıplaşmış bazı ibareler ise transkribe edilerek verilmiştir.
17. Arapça ve Farsça terkip, ek ve kelimelerin yazılışında İsmail Ünver'in 'Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler'⁷¹ adlı makalesi esas alınmıştır.
18. Metni çeviriyazı ile yazarken aşağıdaki tabloda verilen transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

⁷¹ İsmail Ünver, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *AÜDTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkkoloji Dergisi*, C 11, sy 1 (1993): 51-89.

أ	a, e, '
آ	ā, a
ب	b
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	š
ص	ṣ
ض	ḏ, ḏ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	'
غ	ğ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ü, ū
ه	h
ي	y, ı, i, ī

6. BÖLÜM: TRANSKRİPSİYONLU METİN

Dīvān-ı Dervīş Müdāmī Der Vaşf-ı Emīr Sultān

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

- İ/1b Bismillāhirrahmānirrahīm
- 1 Di söz fetħinde bismillāh her gāh
 Degülsin çünki lāl elħamdülillāh
- 2 Dilerseñ kim işüñ olmaya beter
 İdegör zıkr-i bismillāhı rehber
- 3 Çü bismillāh ile başlana her şey
 Urulur kalb-i şeytāna o dem key
- 4 Dālālet görmeye ol sālīk-i rāh
 Kim ide zıkr-i bismillāhı hem-rāh
- 5 Ne işüñ kim ola ħamd iptidāsı
 Ola ħayr ile anuñ intihāsı
- 6 Müdāmī ‘āciz ü bī-çāre kemter
 İlāhī başladı ħamdüñle defter
- 7 Qabül eyle Ĥüdāyā itme merdūd

Ki Һamdüñle olupdur eyle maҺmüd

Der Münacät-ı Һaqq-ı Celle ve ‘Alā taqđıs ü Te‘alā ‘izz-i celäle ve ‘azım ü şäne velā
äle ğayra

- 8 Һüdāyā sen ılursın cümleyi var
Senüñ atuñda āsān cümle düşvār
- 9 İdersin zerreyi Һurşīd-i ‘ālem
ılursın nuᠫfe-i nāçizi ādem
- 10 Kimin Һādīm kimin maҺdüm idersin
Kimin mevcüd iken ma‘düm idersin
- 11 Kiminüñ menzili ğülzār olupdur
Kiminüñ meskeni pür-Һār olupdur
- 12 Kimi şahrā-yı şıᠫhatde feraҺnāk
Kimi dil-Һastedür ğurbetde ğamnāk
- 13 Virürsin kimine ‘izz ü riyāset
Kimine zillet-i faqr ü felāket
- İ/2a
- 14 İdersin kimisinüñ taᠫtını ‘āc
Geyer her demde zerrīn ᠫil‘at ü tāc

- 15 Kılursın kimisin bir pula muhtāc
 Gezer ol kapu kapu yalın u āc
- 16 Biri dāyim huzūr içre feraḥnāk
 Birinüñ bağırı hūn u çeşmi nemnāk
- 17 Dilerseñ bendeyi sulṭān idersin
 Dilerseñ şāhı sen derbān idersin
- 18 Dilerseñ ḥandeyi giryān idersin
 Dilerseñ giryeyi ḥandān idersin
- 19 Virürsin kimisine ‘ilm ü ḥikmet
 Rızāña bulur ol anuñla vuşlat
- 20 Kimi olur cihānuñ zü-fününü
 Bu ḥāl-ile yine nefsiñ zebünü
- 21 Kimisinüñ dimāğı pür-hevādur
 Kiminüñ kārı tesbīḥ ü du‘ādur
- 22 Gice gündüz kimi dünyāya ṭālib
 Rızāñ ister kimi ‘uqbāya rāğıb
- 23 Kiminüñ ḳalbi olmuş toṭṭolu şevḳ

- Kimi ‘ālemde bilmez hīç nedür zevk
- 24 Kimine keşf idersin niçe esrār
Kimi olmaz bu hāletden haberdār
- 25 Su’āl olup denilmez neyki hikmet
Nedür aña sebep ya bu ne ‘illet
- 26 Ki sensin ‘ālim ü ‘allām ü hālīk
İdersin anı kim ol ola lāyīk
- 27 Ki sensin kādīr ü fa‘āl ü muhtār
Kerīm ü rāhīm ü settār ü gaffār
- 28 Kılursın ‘āşinüñ ‘aybını mestūr
İdersin mücrimüñ cürmini mağfūr
- 29 Kime kim irişe senden ‘ināyet
Dü kevn içre olur ehl-i sa‘ādet
- 30 Ki sensin vāhib ü feyyāz ü ma‘būd
İ/2b Mucīb ü mu‘ti vü hannān ü maşşūd
- 31 Kāmu nācī saña ider münācāt
Kātuñda hāşıl olur cümle hācāt

- 32 İdinür her biri bir nesne maķşūd
Olur vāşıl aña iy Hakk [u] ma‘būd
- 33 Melā’ik zümresi vü cinn ü insān
Görürler hāzretüñden dāyim ihsān
- 34 Bularun ğayrı dađı cümle mevcūd
Görürler luţfuñı yā fāyüzü’l-cūd
- 35 Hüveydādur řatuñda her hafıyyāt
Saña hācet degüldür ‘arz-ı hācāt
- 36 Bilürsin hālümü yā ‘ālimü’l-ğayb
‘Aţāñı umaram yā bā‘işü’s-seyb
- 37 Gice gündüz işüm cürm ü haţādur
Fesād ü kibr ü ‘ucb-ile riyādur
- 38 Degül māyil gönül illā hevāya
Virür a‘mālümü her dem hebāya
- 39 İlahī şalb idersin sen şulübı
İlahī keşf idersin sen kürübı
- 40 İdüben içini vü şaşını pāk

Bu bī-inşāfa yā Rab sen vir idrāk

- 41 Ṭarīqat rāhına sen sālīk eyle
 Ḥaḳīqat mülkine sen mālīk eyle
- 42 Yolum azdum hidāyet eyle Allāh
 Zebūn oldum ‘ināyet eyle Allāh
- 43 Muḳirrem zenbime ‘afv it zūnūbum
 Daḥı setr eyle yā Rabbi ‘uyūbum
- 44 Za‘īfem yā Ḳavīy vir baña ḳuvvet
 Beḡāyet ‘ācizem vir baña ḳudret
- 45 Zelīlem zilletim eyle izāle
 Kerīm ü hādisin virme rezāle
- 46 Dilüm cehl-ile mürde eyle iḫyā
 Ḳati nādānam iy Ḥaḳ eyle dānā
- 47 Derūnum eyle ‘irfānuñla pür-nūr
 Serīr-i sīnemi sırruñla mesrūr
- İ/3a
- 48 Serī‘ eyle zebānum vir feşāḥat
 Ki vaşfuña ola bende liyāḳat

- 49 Haṭādan şakla dilüm eyle ihsān
 Dahı kıl kalbüme fazluñ nigejbān
- 50 İdüben kavlümi şer‘a muṭābık
 ẖamu fi‘lüm rızāña kıl muvāfık
- 51 Halāş it nefşümi ‘ucb u riyādan
 ‘Alāqam kes cemī‘-i māsivādan
- 52 Dilüm derdüñle dāyım derdmend it
 Dahı dīdāruñ-ile behremend it
- 53 Bu kalb-i nā-tüvānum eyle pür-şevk
 Ledünnī ‘ilmini itdür aña zevk
- 54 Biküllü işbu dünyādan çeküp dest
 Olam ‘ışkuñla hoş dīvāne sermest
- 55 Muḫaddes ismüñ eyle dilde zikrüm
 Mu‘allā vaşfuñı her demde fikrüm
- 56 Ser-ā-ser it vücūdum mülkini ḥāk
 Velī kıl rūḥa menzil ‘arş u eflāk
- 57 Du‘āmı yā İlāhī müstecāb it

Hiṭāb-ı pür-kuşūrum müsteṭāb it

- 58 Benüm ḳālūmi tebdīl eyle ḥāle
Ḳamu nokṣānumı irgür kemāle
- 59 Ki sensin ḳādir ü fettāḥ u vehhāb
Kerīm ü hādi vü feyyāz ü tevvāb
- 60 Müdāmī bende ḡāyetde günahkār
Ümīd-i raḥmünüñ iy Rabb [u] ḡaffār
- 61 Muḥammed ḥürmeti yā ḥayy ü raḥmān
Refīḳ eyle baña ṣoñ demde ĩmān
- 62 Ne deñlü var-ise anuñ günāhı
Nebīler ‘izzeti ‘afv it İlähī
- 63 Ḥalāş için aña virgil berātı
‘Azābuñdan bula tā kim necātı
- 64 Şu dem ki ḳopa yā Rabbī ḳıyāmet
Müyesser ḳıl resūlüñden şefā‘at
- İ/3b
- 65 Daḥı luṭfuñla iy bār-i Te‘ālā
Maḳāmın eylegil firdevs-i a‘lā

- 66 Bu[nu] direm saña idüp tazarru‘
Dil ü cāndan kı lup yā Rab tevaḳḳu‘
- 67 İlahī zāt-ı pākūñ ‘izzetīçün
Daḫı cümle şıfātuñ ḫürmetīçün
- 68 Cemī‘-i enbiyāñuñ ‘işmetīçün
Ḥabībūñ Muştafāñuñ şafvetīçün
- 69 Ne deñlü var-ise mü’min günahkār
İdüp raḫmet müyesser eyle dīdār
- 70 Bu miskīnūñ du‘āsını revā kı l
Dil-i mecrūḫına dāyım devā kı l
- 71 Ki sen ğaffār u rāḫımsın bilāreyb
Kerīm-i Rabbi hādī fā(y)izü’s-seyb

Der Şıfāt-ı Ḥaḳḳ-ı Celle ve ‘Alā ve Tebāreke ve Te‘ālā teḳaddese ‘ani’l-emşāli zāte
ve tenezzehe ‘an müşābehetihı el’emşālū şıfātehü ve delle ‘alā vaḫdāniyyetehü
āyātihı ve şehidet birubūbiyyetihı maşnū‘atihı bikülliyātihı ve cüz’iyyātihı

- 72 İlahī vāḫid ü ferd ü eḫadsın
Raḫīm ü bāḳı vü ḫayy u şamedsin

- 73 Semī‘ vü hālik ü hallāk-ı ‘ālem
Başır ü nāşır u rezzāk-ı ‘ālem
- 74 Kaviyy ü hākim ü sebbūh u hannān
Ra’ūf u ‘ādil ü quddūs ü mennān
- 75 Ğanī vü mālīk [ü] vehhāb ü māni‘
Mucīb ü mu‘ti vü tevvāb ü nāfi‘
- 76 Hāmīd ü hāfız u cebbār ü qahhār
Qadīr ü hādī vü fettāh ü qādir
- 77 ‘Afüvv ü ğāfir ü ‘allām u ‘ālim
Kerīm ü mācid ü settār ü rāhim
- 78 İlāhī ente ğaffārü ve raḥmān
Recāi minke iḥsānū ve ğufrān
- İ/4a
- 79 Qadīm ü evvel ü āhirsın iy Hāq
‘Afüvv ü bāṭın u zāhirsın iy Hāq
- 80 Degülsın āb ü bād ü āteş ü hāk
Mu‘allā zātuñı ‘aql itmez idrāk
- 81 Cemālün vāşıfı dir mā ‘arefnāk

Celālũñ ‘ākifi dir mā ‘abednāk

- 82 ‘Araz cevher denilmez bu cihetden
Ki zātuñdur münezzeh şeş-cihetden
- 83 adım ü lem-yezelsin çün ademden
Muaddesdür vücũduñ pes ‘ademden
- 84 Ne deñlü var ise ‘ālemdede eşyā
amu ma‘dũm idi sen ılduñ inşā
- 85 Yoğidi Ādemiñ hiç adı şanı
Ne Ādem ‘ālemũñ nām ü nişānı
- 86 Sen etdũñ kāf-ile nũnı müreккеb
Sevād-ı kāyināt oldu müretteb
- 87 alemle ‘arş u kürsī levħ-i maħfũz
Olupdur cümlesi emrũñle maħfũz
- 88 Yoğidi cennet ü ğılmān-ile ħũr
Şırāţ-ile caħīm ü zulmet ü nũr
- 89 Semā’-i seb‘a daħı necm-i lāmi‘
amu maşnũ‘ sen bunlara şāni‘

- 90 Eger şems ü vü ger neykim kamerdür
Senüñ feyz-i vücūduñdan eşerdür
- 91 Ki āl idersin işbu āsmānı
Ki idersin kara vu āsmānī
- 92 Kılursın gāh sāde geh münakkaş
Ki fehminden ‘uḳūl olur müdehhiş
- 93 Tağayyurdan degüldür çünki ḥālī
Delīl olur fenāsına bu ḥālī
- 94 Daḥı ḥalḳ eyledüñ yā Rab melekler
Ki tolu bunlar-ile nüh felekler
- 95 Saña anuñ ḳamusı bendedürler
Ne bende bende-i efgendedürler
- İ/4b
- 96 Kimi tehlīl ider kimisi tevḥīd
Kimi taḳdīs ider kimisi temcīd
- 97 Kimi ḳāyim kimi ḳā‘id bularuñ
Kimi rāki‘ kimi sācid bularuñ
- 98 Bu vech-ile ḳılur cümle ‘ibādāt

Şenā vü ḥamd ü şükr-ile taḥiyyāt

- 99 Daḥı var eyledüñ sen niçe deryā
Zemīn ü heft kūh u daḥı şaḥrā
- 100 Yitürdüñ anda envā‘-i nebātāt
Kılurlar birligüñe heb şehādāt
- 101 Hemān bunlar degül cümle cemādāt
Kılurlar dāyimā ḥamd ü taḥiyyāt
- 102 Daḥı ḥalḳ eyledüñ çok dürlü ni‘met
Ki her birinde var bir dürlü lezzet
- 103 Kāmusın ḳullaruña itdüñ i‘tā
Zihī ḥallāḳ u rāzıḳ şānı a‘lā
- 104 Olur āḥir bu ‘ālem cümle hālik
Hemān sen bāḳisin iy ḥayy u mālik
- 105 Senüñdür mülk sensin ferd ü vāhid
Mümīt ü muḥyi vü ḳayyüm u mācid

Der Na‘t-ı Resülü’ş-şāḳaleyn ceddü’l-ḥasaneyn imāmü’l-ḳıbleteyn hümāmü’l-

101 Hemān bunlar degül [her] cümle cemādāt : İ Vezin gereği, “her” kelimesi çıkarılmıştır.

ḥarameyn seyyidünā ve nebiyyünā muḥammedü'ş-şāfi'î'ş-şefî'î'l-mümeccedi āleyhi
efdalü'ş-şalavāti ve ekmelü't-tahiyy āti mādāmeti's-semavāti ve 'alā ālihi'l-kirām ve
aşḥābihi'l-'izām

106 Leke'l-ḥamd ü leke'l-ġufrān ve'l-mecd
Leke'l-luṭf u leke'l-iḥsān ve'l-ḥamd

107 Sañadur ḥamd ü şükr iy ḥayy [u] raḥmān
Ki virdüñ bize sen ĩmān ü Qur'an

108 Bizi sen ümmet itdüñ müctebāya
'Aṭālar menba'ı kān-ı seḥāya

109 Nebiyy-i Mekkidür ol şāh-ı 'ālī
Cihāna gelmedi anuñ mişāli

İ/5a

110 Şefî'ü'l-müznibīn şaḥib-mürüvvet
Ḥabīb-i Ḥaḳ şeh-i mülk-i nübüvvet

111 Semā-ı raḥmetüñ şems-i duḥāsı
Risālet taḥtınıñ hem pādişāsı

112 Ḳamudan ḥüsn-i ḥulḳı anuñ a'zam
Müsemması gibi ismi mu'azzam

- 113 Mübārek ismidür anuñ Muḥammed
Mükerremdür mu‘azzedür mümecced
- 114 Resülün ibtîhayyün zemzemiyyün
Ḳureyyüyyün kerîmün hâşimiyyün
- 115 Hem oldur Aḥmed ü Maḥmūd u Muḥtār
İmāmü’l-ḳıbleteyn ü tāk-ı ebrār
- 116 Anuñ meddāḥıdur Allāh u ḥālîḳ
Nice na‘t ola ol sulṫāna lāyîḳ
- 117 Muḥammed olmasa olmazdı ādem
Ne ādem bilki işbu cümle ‘ālem
- 118 Denildi şānına levlāke levlāk
Eger sen olmasañ olmazdı eflāk
- 119 Muḥammed mümkünātuñ ekmelidür
Muḥammed kāyinātuñ efḫalidür
- 120 Muḥammed āb-ı rüy-ı enbiyādur
Muḥammed nūr-ı çeşm-i evliyādur
- 121 Muḥammed ḥātemidür mürselînüñ

- Muḥammed raḥmetidür ‘ālemīnūñ
- 122 Muḥammedür dil-i mecrūḥa dermān
Ḳamu cānlar beden ol cümleye cān
- 123 Cemī‘-i enbiyādan oldur ekrem
Aña şāhid-durur Ḳur’ān-ı a‘zam
- 124 Muḥammed ma‘din-i envār-ı Ḥaḳdur
Muḥammed mazḥar-ı esrār-ı Ḥaḳdur
- 125 Muḥammed serveridür aşfiyānuñ
Muḥammed rehberidür etḳiyānuñ
- 126 Muḥammedür dü kevn içinde sultān
Muḥammedür resūl-i cinn ü insān
- İ/5b
- 127 Muḥammedür nebīler başına tāc
Ḳamunuñ ümmetidür aña muḥtāc
- 128 Muḥammedür ḳılan rüz-ı ḳiyāmet
Cemī‘-i ehl-i ĩmāna şefā‘at
- 129 Muḥammedür ma‘ānī baḥrine kān
Muḥammedür ḥaḳāyık mülküne ḥān

- 130 Muḥammed ismin itdi ḥayy u fettāḥ
Serāy-ı mahzen-i tevḥīde miftāḥ
- 131 Muḥammed şer‘idür şer‘-i muṭahhar
Müzekkādur muḳaddesdür münevver
- 132 Olupdur tā kıyāmet dīni rāsih
Olupdur cümle-i edyāni nāsih
- 133 Bu ḥāletler kıılır cümle delālet
Muḥammed olmağa şāh-ı risālet
- 134 Cihānda yoğidi bir ehl-i ĩmān
Ser-ā-ser olmışidi ehl-i tuğyān
- 135 Ḥarīmi Ka‘benüñ tolmışdı eşnām
Nedür bilmezdi ḥalkı dīn-i İslām
- 136 Çü geldüñ dehre iy ḥurşid-i raḥmet
Cihān nūr-ile toldı gitdi zulmet
- 137 Muşaffādur derūnuñ pür-şafādur
Özüñ muḥtār ü ismüñ Muştafādur
- 138 Ḥüdā virdi saña āyāt-ı ‘izzet

Nüzül itdi saña rāyāt-ı nuşret

- 139 Sen açduñ çünki tūmār-ı hidāyet
Dürüldi defter-i küfr ü dālālet
- 140 Beyān olmaz dil-ile beyyinātuñ
Ki haddi haşrı bu kadar mu‘cizātuñ
- 141 İşāret eyledüñ bir kerre iy şāh
İki şakç oldu bedr olmışiken māh
- 142 Mübārek na‘linüñ iy şeh ğubārı
Olupdur fark-ı eflāk iftiḥārı
- 143 Müdāmī bende bendüñ bendesidür
Cenāb-ı pākiñüñ efgendesidür
- İ/6a
- 144 Cesed haşır ola çün qopa kıyāmet
Şefā‘at kıl şefā‘at kıl şefā‘at
- 145 Ne deñlü ‘āşî varsa ümmetüñde
Dilek eyle kamu Hāq ḥāzretünde
- 146 Şefī‘i ente fī yevmi’l-kıyāmeḥ
Fenercū küllenā minke’ş-şefā‘ah

147 Nitekim devr ide seb‘a semavāt
Muṭahhar rūhıñña biñ biñ şalavāt

148 Dağı aşhāb u ālüñe tamāmet
İrişsün dāyimā Hağdan selāmet

İ/6b

Der Vaşf-ı Hağret-i Ebī Bekrū’ş-şiddīk Rađiyallāhü Tebareke ve Te‘ālā ‘Anhü

149 Hilāfet āsmānı āftābı
Resülünñ ya‘ni kim nāyib-menābı

150 Kāmu aşhāb u ālüñ müktedāsı
Reh-i Hağda bularuñ pīşvāsı

151 Şefīk ü müşfik ü rūh-ı muşavver
Delīl ü mürşid ü şeyh-i münevver

152 Muğammed Muştafānuñ yarı hağīk
Şadīk-i şadīk-ı Bū Bekr-i şiddīk

153 Mağāmın eyle yā Rab dāyim enver
Ki sensin rūh-bağş u rūh-perver

Der Vaşf-ı Hâzret-i ‘Ömerü’l-Fârûk Rağiyallâhü Tebâreke ve Te‘âlâ ‘Anhü

- 154 İmâmü’l-müttekîn ü zeyn-i mihrâb
Hümâmü’l-mü’minîn ü fahr-i aşhâb
- 155 Sa‘âdet ma‘dini kân-ı mürüvvet
Ki buldı işbu dîn anuñla kuvvet
- 156 Mu‘în-i Hâk idi dâyim o server
Gözine ehl-i küfrüñ oldu hançer
- 157 Hâkâyık mahzeni şâhib-hünerdür
Muhammed Muştafâ yâr-ı ‘Ömerdür
- 158 Rızâñı iy Hüdâ dâyim refîk it
Mezârın her zamân nûra ğarîk it

Der Vaşf-ı Hâzret-i ‘Osmân zi’n-nüreyn ez-zekî Rağiyallâhü Tebâreke ve Te‘âlâ
‘Anhü

- 159 Şehâdet şehrine şâh-ı mu‘azzam
Hayâ tahtında sulţân-ı mükerrerem
- 160 Vaķâr u hilm-ile ‘ilmüñ enîsi
Dağı ihsân-ile luţfuñ celîsi

- 161 Vefā yenbū‘ı hürmet ma‘dinidür
Kerem kânı vü ‘izzet maḥzenidür
- 162 İmām-ı cāmi‘-i āyāt-ı Kur’ān
Muḥammed Muṣṭafānuñ yārı ‘Oṣmān
- 163 Kemāl-i luṭf-ile bār-i Te‘ālā
Münevver merḳadin ḳılsun mücellā

Der Vaşf-ı Ḥazret-i ‘Ali Raḍiyallāhü Tebāreke ve Te‘ālā ‘Anhü

- 164 Şecā‘at maḥzeni şāh-ı vilāyet
Ma‘ārif ma‘dini kân-ı mürüvvet
- 165 Seḥā meydānınuñ çāpuk-süvārı
Ḳamu aşḥāb u ālüñ iftiḥārı
- 166 ‘Ulūm-ı ḥikmete deryā-yı bī-ḥad
Kemāl-i fażlını mümkün degül ‘ad
- 167 İmām-ı mütteḳī şādık velīdür
Muḥammed Muṣṭafā yār-ı ‘Alidür
- 168 Ḥüdāyā meşhedin ḳıl nūr-ı raḥşān
İdüp envā‘-ı fażluñ aña iḥsān

Der Vaşf-ı İmām Ḥasan ve İmām Ḥüseyn ve sāyir āl ve aşhāb Raḍiyallāhu Te‘ālā

‘Anhümā ve ‘Anhüm

- 169 İmāmeyn-i şerīfeyn-i ḥasībeyn
Hümāmeyn-i kerīmeyn-i nesībeyn
- 170 Ḥalīmeyn-i selīmeyn-i şehīdeyn
Ḥabībeyn-i melīḥeyn-i sa‘īdeyn
- 171 Gülistān-ı şehādet gülleridür
Sa‘ādet bāğınun sünbülleridür
- 172 Siyādet āsmānı içre şemseyn
Ḥabībullāha anlar ḳurretü'l-‘ayn
- İ/7a
- 173 Ḥasan birle Ḥüseyn pür-şafādur
Ki bunlar ḥāfidīn-i Muştafādur
- 174 Ḳılup menzillerin yā Rabbi pür-nūr
Rızāñ-ile buları eyle mesrūr
- 175 Ne deñlü var-ise ‘ālemde aḥbāb
Muḥammed Muştafāya āl ü aşhāb
- 176 İlāhī cümleye fażluñ refīḳ it

Rızāñuñ baħrine dāyim ğarīk it

177 Resūlüñ şahbıdur ümmetde aħrār

Ki anlar kıldı[lar] bu dīni izhār

178 Bulardan çün bize irişdi İslām

Bize pes lāzım oldu itmek ikrām

179 Rızā-yı Haqq-ile kılamak du‘ālar

Du‘ā kılan göre Haqdan ‘a‘ālar

180 Habībullāha çünki bunlar ařhāb

Sever bunları bil Allāh [u] Vehhāb

181 Buları sevmeyen ehl-i Őekāvet

Sevenlerdür bilün ehl-i sa‘ādet

182 Bularuñ yolu iy Őāhib-fazīlet

Őerī‘atdür Őerī‘atdür Őerī‘at

183 Bulardur āsmān-ı Şer‘a encüm

Gözetmeyen kiřinüñ yolıdur güm

184 Bulardan irişür halka selāmet

Ki her biri-dürür nūr-ı hidāyet

185 Bularuñ her biridür necm-i lâmi‘

Olıgör bunlara cān-ile tābi‘

186 Hidāyetde uyanlar uymayan dāl

Resülüñ kavli dahı bu söze dāl

Ḳāle ḥabībū Rabbū’l-‘Ālemīn Ḥātemū’l-enbiyāi ve’l-mürselīn Şādıķū’l-va‘dū’l-
’emīn Şāḥibū livāi’l-ḥamd ve’l-tāc rākibū’l-burāķi leyletū’l-mi’rāc şefi‘ü’l-‘uşāt
yevmü’l-‘araşāt seyyidünā ve nebiyyünā Muḥammedü’ş-şāfi‘ü’ş-şefi‘ü’l- // İ/7b //
müşeffi‘ü’l-mümecced sallallāhü Tebāreke ve Te‘ālā ‘Aleyhikemā emarenā en
nuşalli ve nüsellim ‘aleyh ve kemā yenbeġi’ş-şalātu ve’s-selāmü ‘aleyh ve ‘alā
ālihi’ṭ-ṭayyibīn ve aşḥābihi’ṭ-ṭāhirīn Aşḥābī ke’n-nücūm bi eyyihūm iķtedeytüm
ihtedeytüm

187 Ḥadışüñ bu-durur mażmun-ı ġālib

İşit ger cān-ile olduñsa ṭālib

188 Nücūma beñzer aşḥābum dir ol māh

Pes imdi sev ḳamusın olma güm-rāh

189 Olursañ ḳanķısına müķtedā sen

Resülullāh dir olduñ mühtedā sen

190 Derūnuñ derdine dermān dilerseñ

Göñül mülkine ger sulṭān dilerseñ

- 191 'Umūmā idüp aşhāba muḥabbet
Ḳamu āl-i resūle ḳıl meveddet
- 192 Hūdādan ister-iseñ cāna raḥmet
Muḥammed āline eyle meveddet
- 193 Muḥammedden dilerseñ sen şefā'at
Ri'āyet eyle āline ri'āyet
- 194 Bu gün ḳıl āline anuñ ri'āyet
Ḳıla ol da saña yarın şefā'at
- 195 Muḥammed ālini sevmek revādur
Ki ḥubbı anlaruñ derde devādur
- 196 Muḥammed ālidür ehl-i siyādet
Muḥammed ālidür kân-ı sa'ādet
- 197 Ser-ā-ser işbu 'ālem bil şadefdür
Bular līkin şadef içindeki dürr
- 198 Muḥammed ālidür 'ālemlere ḥān
Ḳamu cānlar beden anlar-durur cān
- 199 Göricek cān u dilden eyle ta'zīm

Dağı envā‘-i i‘zāz eyle tekrīm

- 200 Bu vech-ile kılsañ iy eşi şağ
İki ‘ālemde olur bil yüzüñ āğ
- İ/8a
- 201 Muḥibb olan-durur ehl-i sa‘ādet
Bilüñ sevmeyeni ehl-i şeķāvet
- 202 Muḥibb olan ola mes‘ūd u mağfūr
Olısar sevmeyen merdūd [u] maķhūr
- 203 Muḥibbe iriše Ḥaķdan ‘ināyet
Görıser buğz iden dāyim ḥaķāret
- 204 Muḥibbe iriše dāyim ‘aḫālar
Dağı sevmeyene renc ü ‘anālar
- 205 Muḥibbūñ rūḫına her demde raḫmet
İdüñ buğz idenüñ cānına la‘net
- 206 Muḥibb olan cihān içre mü’ebbed
Ki sevmeyen caḫīm içre muḫalled
- 207 Muḥibb olan olur ‘ayş u ṫarabda
Olur sevmeyenüñ cānı ta‘abda

- 208 Muḥibbe virile ğılmān-ile ḥūr
Zebānīler ide buĝz ideni ḥor
- S/1a
- 209 Muḥibbe viriser Ḥaḳ āb-ı kevşer
İçeler buĝz idenler ḥūn-ı aḥmer
- 210 Muḥibb içün nefāyis ola ḥāşıl
Yiyeler sevmeyenler zehr-i ḳātil
- 211 Bu sözlere kimesne itmez inkār
Meger ki kāfir ü bī-dīn ü murdār
- 212 Budur bilgil aña zīrā ki ḥikmet
Öget fehm it yoĝ-ise dilde ‘illet
- 213 Me’āl-i ḥürmet-i āl-i Muḥammed
Olur bil ‘izzet-i zāt-ı Muḥammed
- 214 Dilerseñ eylemek sen aña ‘izzet
Maḥabbet eyle āline maḥabbet
- 215 Kime kim olasın cān-ile ‘āşık
Reh-i ‘ışkıında anuñ yār-ı şadıḳ
- 216 Ḳoparsın anuñ-ile rüz-ı maḥşer

Görürsin gördüğünü hayr eger şer

217 Muhibb olup iden âle ri'âyet
Kopar bular-ile rüz-ı kıyâmet

İ/8b

218 Muhibb olan dağı olursa 'âşî
Ümîz oldur ki ola Tañrı hâşî

219 Bularuñ hürmetine ola mağfûr
Görüben cennet içre ola mesrûr

S/1b

220 Bu da'vâya ider bilgil şehâdet
Kelâm-ı hazret-i fahr-i risâlet

Qāle müslimün ve'l-Buḥāriyyü * 'aleyhümā raḥmetullāhi'l-bārī * māsāḥe'l-mā'ü'l-
cārī * Qāle İbnü Mes'ûdin raḍiyallāhu tebareke ve te'ālā 'anhü cā'e racülün feḳāle yā
Resûlallāhi keyfe teḳülü fî racülin eḫabbe ḳavmen velem yelḫaḳ bihim feḳāle
seyyidü'l-enbiyā'i ve sende'l-aşfiyā'i 'aleyhi's-şalātü ve's-selāmü elmer'ü me'a men
eḫabbe ya'ni men eḫabbe ḳavmen bi'l- ihlāşî yekünü min zümretihim ve inlem
ya'mel 'amelehüm lişübüti't-teḳārubi beyne ḳulübihim ve rubbemā yü'eddī tilke'l-
meḫabbetü ilā muvāfaḳatihim ve fîhi ḫaṣṣün 'alā maḫabbetihî's-şüleḫā'i ve'l-aḫyāri
* recā'ü'l-liḫāki bihim ve'l-ḫalāşî 'ani'n-nār * ḳale enesün raḍiyallāhu tebareke ve
te'ālā 'anhüm māferīḫa'l-müslimüne mişle fereḫihim bihāzā'l- // S/2a // ḫadîş
neḳalnāhü 'an şerhi'l-meşārıḳı'l-ibni ferişteh evşalahümā Allāhu tebareke ve te'ālā

217 bular-ile : anlar ile İ

218 dağı olursa : olursa dağı İ

birüşdihî ilā cennetihî *

Nazm

- 221 Hādīşidür bu fahr-i enbiyānuñ
 Ebü'l-Ḳāsım Muḥammed Muştafānuñ
- 222 Hādīşüñ rāvisidür İbn-i Mes'ūd
 İlāhī eylegil sen anı mes'ūd
- 223 Didi bir kimse geldi Muştafāya
 Su'āl idüp didi ol pür-şafāya
- 224 Eger bir kimse iy şāhib-mürüvvet
 Göñülden itse bir kavme muḥabbet
- 225 O kavme bulmasa līkin vuşūli
 Nedür ḥāli buyur iy Ḥaḳ resūli
- İ/9a
- 226 Ne buyurdu resūl aña işitgil
 İşidüp daḫı kendüñe iş itgil
- 227 Muḫıbb olan didi maḥbūb-iledür
 Ḥabībi ḳanda ise ol biledür
- 228 Ger olmadıysa da fi'liyle fā'il

Dağı a‘māli birle hīç ‘āmil

229 Kimi kim sen seversin cān u dilden
Olursın bilki anuñ zümresinden

S/2b

230 Gerekdür sevdüğüñ pes imdi şālih
Ki tā olmayasın ‘ālemde ṭālih

231 Maḥabbet kılduğıñ olursa ebrār
Ümīz oldur ki yakmaya seni nār

232 Enes Bin Mālik işit iy perī-rū
Ne dimişdür diyeyin ol melek-hū

233 Bunı aşḥāb işidüp oldı hürrem
Ḳulūbından ḳamunuñ def^o olup ğam

234 Bu vech-ile feraḥ anlara ḥāşıl
Dağı olmamışidi dir o kāmil

235 İlahī zāt-ı pāküñ ‘izzetīçün
Dağı cümle şifātuñ hürmetīçün

236 Beni de ḥaşr kııl iy ḥayy u ma‘būd
Ki var göñlümde bir ma‘şūḳ-ı maḳşūd

237 Serîr-i sîneme oldur sürûrum
Reh-i 'ışkıında gerçi çok kuşûrum

238 Egerçi yok-durur bende liyâkat
'Înâyet eyle yâ Rabbi 'inâyet

Der Hıfâb-ı 'Aql Ber Sebîl-i Tecrîd

239 Eger dirseñ nedür 'âlemde nâmuñ
Tekellüm kı1 işitsünler kelâmuñ

S/3a

240 Ne gûne kimsesin kimüñ nesisin
Bu yâd illerde kimüñ bilişisin

241 Beyân eyle bize kimdür ħabîbüñ
Derûnuñda olan derde tabîbüñ

İ/9b

242 Ĥabîb-i Ĥağ Muhammed baña maĥbûb
Dil-i bî-çâre tâlîbdür o maĥlûb

243 Muhammeddür gönül taĥtında ĥânum
Fidâ olsun anuñ yolına cânum

244 Daĥı bil cân u dilden baña aĥbâb
Ĥamu âl-i resûl ü cümle aşĥâb

- 245 Naḥīfem ‘ācizem ḥoram ḥaḳīrem
Za‘īfem nā-tüvānem bir faḳīrem
- 246 Kefe şehrintenem bir derdmendem
Zelīlem şanma kim bir ercümendem
- 247 Derūnum pāk ü ḳalbüm pür-şafādur
Dilüm şāfī vü nāmum Muştafādur
- 248 Cihānda maḥlaşum bilki Müdāmī
Burūsada Emīr Sulţān ğulāmı
- 249 O sulţānuñ kemīne bendesiyem
Cenāb-ı pākinüñ efgendesiyem
- 250 Emīr Sulţān-durur bil nūr-ı dīde
Var-ise ‘aḳluñ ol sen daḥı bende
- S/3b
- 251 Muḥammed ālidür ol şānı ‘ālī
Cihāna gelmedi anuñ mişāli
- 252 Vücūd-ı pākidür ğāyetde a‘lā
- 947 Ki fehminde ‘uḳül olur ḥayāra

- 253 Mürüvvet tahtına sulṭān-durur ol
Derūnı dertlüye dermān-durur ol
- 254 Emīr Sulṭān-durur sulṭān-ı sādāt
Ma‘ārif kāmı yenbū‘-ı sa‘ādāt
- 255 Haḳāyık ehlinüñ ol pīşvāsı
Meşāyih zümresinüñ müktedāsı
- 256 Şerī‘at şehrinüñ ol şehryārı
Ṭarīḳat rāhınüñ çāpuk-süvārı
- 257 Vefā ırmağıdur ‘ayn-ı kerāmet
Şafā ser-çeşmesi baḫr-i vilāyet
- 258 Hidāyet evcinüñ oldur hümāsı
‘Uluvv-ı himmetüñ oldur semāsı
- İ/10a
- 259 Ki raḫmet gülsitānınuñ gülidür
Fezā-yı lā-mekānuñ bülbülidür
- 260 İlāhī merḳadin eyle münevver
Daḫı kıl büy-ı cennetle mu‘aṭṭar
- 261 Daḫı yā Rab aña luṭfuñ enīs it

Kemāl-i fazluñı dāyım celīs it

S/4a

262 Dağı her kim kıla anı ziyāret
Muḥammedden müyesser kıl şefā‘at

263 Getürdīse aña her kim irādet
İki ‘ālemde vir yā Rab sa‘ādet

264 Dağı yanındağı Mīr-i ‘Alīnūñ
Ki ciger gūşesidür ol velīnūñ

265 Muṭahhar kabrin iy Haḫ rüşen eyle
Gül-i cennetle dāyım gülşen eyle

266 Ne deñlü var-ise aḫbāb u enşār
Ḳamunuñ kabrin it yā Rabbi envār

267 Ḳamu mü’minlere eyle ‘ināyet
Ḥabībūñdür müyesser kıl şefā‘at

Der Sebeb-i Naẓm-ı Menākıbnāme

268 Kelāma başla iy yār-ı sūḫanver
Ki sözüñden olur ḳalbüm münevver

- 269 Neden irdi saña işbu sa‘adet
Ki olduñ bende-i şāh-ı siyādet
- 270 Neden irdüñ cihānda işbu қadre
İrişdüñ mi бүrāzer yoһsa қadre
- 271 Serencāmuñ ser-ā-ser eyle taқrīr
Kerem luṭf eyle anı қılma te’ḥīr
- S/4b
- 272 Sözüñden irişür cāna feraһlar
Olur zāyil қamu ḥüzn ü teraһlar
- 273 Ki ben de bendeyem oldur baña ḥān
Muḥammed āli ya‘ni Mīr Sulṭān
- 274 O sulṭāna göñülден ‘āşıkam ben
Reh-i ‘ışkıñda anuñ şādıkam ben
- İ/10b
- 275 Sözüм güş eyle imdi ‘āşık iseñ
Sözüñde iy бүrāzer şādık iseñ
- 276 İşit ḥālüm diyeyüm saña iy yār
Ben idüm bilki bir seyyāḥ ü seyyār
- 277 Nazar-gehdi baña Қıpçāğ-ıla deşt

- Qırımı eylemişdüm niçe kez geşt
- 278 Gehĩ Rũm illerin seyrãn iderdũm
‘Arab milkinde geh cevlan iderdũm
- 279 Gõnũl mãyil degũldi cãh u mãla
Yüzũm cãrũb idi ehl-i kemãle
- 280 Ki yãrũm olmışidi ‘ilm-i ma‘kũl
Dağı dildãrum idi ‘ilm-i menķũl
- 281 Gehĩ ‘ilm-i hadĩř olurdu ĥoř-zevķ
Dũřerdi ‘ilm-i tefsĩre gehĩ řevķ
- 282 İderdũm ‘ãlime envã‘-ı ‘izzet
Qılurdum fãzıla her demde ĥũrmet
- S/5a
- 283 Bular dağı qılurdu baña ta‘zĩm
İderdi her biri envã‘-i tekrĩm
- 284 İşitsem qanda bir fazluñ emĩri
Olurdum cãn-ile anuñ esĩri
- 285 Varup mũřkillerũm taķrĩr iderdũm
Eger ĥall eylese taĥrĩr iderdũm

- 286 Varidi baña bir üstād-ı hāzık
‘İlimde māhir ü ṭab‘ içre fā’ik
- 287 Aña cedd idi bil Bū Bekr-i Şiddīk
Ki şāhib-dikḳat idi ehl-i taḥḳīk
- 288 ‘Ulūm olmışidi aña musaḥḥar
Şalāḥ u zūhd-ile ḳalbi münevver
- 289 Nazīri yoğidi ḥilm ü ḥayāda
Şebīhi yoğidi fehm ü zekāda
- 290 Hüdā ḳılsun aña envā‘-i iḥsān
Refīḳin eylesün şoñ demde īmān
- 291 Daḥı luṭfuñla iy ḡaffār u ma‘būd
Ḳamu mensūbını sen eyle mes‘ūd
- İ/11a
- 292 Behişt içre maḳām idüp müyesser
‘Aṭā ḳıl cümlesine āb-ı kevşer
- 293 Ne deñlü var-ise hem ehl-i İslām
İlāhī fazluñ-ile eyle in‘ām
- S/5b
- 294 İşitdüm varmış anı Alaşehre

- Teveccüh eyledüm ben de o şehre
- 295 Refîkündi benüm bir niçe eşhâş
‘Avām idi velīkin şāhib-ihlāş
- 296 İçinde bunlaruñ ben bir harīfe
İderdüm ğuşşa def^ˆ-içün laṭīfe
- 297 Aña bir gün didüm eyle hikāyet
Ki var dilde bu gün hūzn ü melālet
- 298 Melālet def^ˆine hoşdur hikāyet
Bilürseñ bir hikāye it rivāyet
- 299 Bizüm ilde didi var-idi evvel
Vilāyet ıssı bir şeyh-i mükemmel
- 300 ‘İbādet kārı taqvā pīşesiydi
Rızā-yı Hāq hemīn endīşesiydi
- 301 Şalāh ehlinüñ oldur iftiḥārı
Ḥayā ḥaylinüñ oldur tācdārı
- 302 Emīr Sultānuñ ol perverdesidür

298 hikāye it rivāyet : hikāyet it hikāyet S

‘Uluvv-ı himmeti şermendesidür

- 303 Dağı tıfl iken ol şāhib-vilāyet
İdermiş niçe izhār-ı kerāmet
- 304 Kerāmātından itdi çok hikāyet
Vilāyātından itdi çok rivāyet
- S/6a
- 305 Didüm çoqdan mı geçmişdür o sulţān
Nedür ismi bize sen eyle i‘lān
- 306 Didi ol geçeli hayli zamāndur
Dağı bil ismini Şeyhī Sināndur
- 307 İrişmedüm ben anuñ hazretine
Velī varmışam oğlu hizmetine
- 308 Ol-idi atası mānendi bir hān
Kerīm ü şāfi dil bir kāmil insān
- İ/11b
- 309 Var-idi anda bil çok dürlü hālet
Niçe kez itdi izhār-ı kerāmet
- 310 Beyān itdi bize pes niçe hālin
‘Ayān itdi bize niçe kemālin

- 311 Degüldür çünkü dünyā cāvidānī
O daḥı bil ki terk itdi cihānı
- 312 Didüm nāmı ne ol şeyḥ-i ‘azīzūñ
Beyān it ismin ol şāhib-temīzūñ
- 313 Mübārek ismidür Aḥmed Efendi
Daḥı boynumdadur ‘ıṣḫı kemendi
- 314 Bu sözi didi kıldı derd-ile āh
İrişdi cismüme bir lerze nā-gāh
- 315 Ğamum ğuşşam kaması zāyil oldu
Göñül bunlara ğāyet māyil oldu
- S/6b
- 316 O gün olmuşdı dil ğāyetde ğamnāk
Nihāyet mertebe oldu feraḥnāk
- 317 Didüm ol şaḥşa urduñ yürece dāğ
Ki şevķümden eridi dildeki yāğ
- 318 Eger olaydı ‘ālemde bular şağ
‘İlācile gideydi dildeki dāğ
- 319 Didi mümkün-dürür iy yār-ı dildār

Bular kılmak senüñ derdüñe tımār

- 320 ‘İlāc emrinde var didüm şu‘ūbet
Didi anlar kıatında var sühūlet
- 321 Didüm kıalbümde yokdur rüşinālık
Didi ider münevver āşinālık
- 322 Nidem kim ola himmet evliyādan
Hidāyet irişür bilgil Hüdādan
- 323 Didüm mürşid gerek şāhib-taşarruf
Didi bu emr için kıлма tevakkuf
- 324 Şanur mısın ki sen ervāḥ-ı kümmel
Taşarrufdan kıala ola mu‘aṭṭal
- 325 Bular bi’l-fi’l iderler ḥalkı irşād
Kıılurlar müstemidde bunlar imdād
- İ/12a
- 326 Ne maķşūd idinürseñ ola ḥāşıl
Bulardur şimdi zırā Hāķķa vāşıl
- S/7a
- 327 Dilerüz varuban idüp ziyāret

322 kim : ki İ

325 müstemidde : müstemiddi

Bulardan himmet ü Hâkdan hidâyet

- 328 Niçe nesne idinürüz murâdı
Virür maqşûdumuz Allâh u hâdî
- 329 Didüm varmı-durur kıyım maqâmı
Didi vardur belî kıyım maqâmı
- 330 Didüm bilür misin anuñ ne hâli
Didi ol da degüldür şöyle hâlî
- 331 Didüm ismini kıl anuñda i'lâm
Süleymân Şeyh Efendidür didi nâm
- 332 Didüm kimüñ nesidür iy hiredmend
Didi Aḫmed Efendiye o ferzend
- 333 Ki gerçek sırrıdur ol evliyānuñ
Ki oğlı oğlıdur Şeyhî Sinānuñ
- 334 Görürse yüzüni gamnāk olur şād
Vilāyet şāhibidür ider irşād
- 335 İder tāliblelere dāyim ifāde
Murāduñsa var eyle istifāde

- 336 İrişürse eger Hâkdan hidāyet
Delīl olup saña ide delālet
- 337 Seni vāşıl kıla devletlü hāna
Ki cecdi hāzret-i Şeyhī Sināna
- S/7b
- 338 Saña hāşıl ola niçe meţālib
Dağı kaç' idesin niçe merātib
- 339 Bize oldı çü şeyhüñ adı ma'lüm
Bu gūne vaşf u ahvālide mefhüm
- 340 Varup günlerde bir gün şehre girdüm
Bulup üstādumı maqşūda irdüm
- 341 Kāmusın eyledüm üstāza takrīr
O şahş-ile ne kim oldıysa bir bir
- 342 Sözüm gūş itdi çün ol nesl-i şiddīk
Kāmusın bī-tevaqquf itdi taşdīk
- İ/12b
- 343 Didi işit benüm dağı kelāmum
Ki var-idi gönülde bir merāmum
- 344 Niçe yıllardı ol hāşıl degüldi

Göñül maqşūdına vāşıl degüldi

- 345 Mezārına varup ol iki hānuñ
Ki her biri-dürür quṭbı cihānuñ
- 346 Bulardan idüben himmet tevaqqu‘
Hüdāya eyledüm ḥamd u tazarru‘
- 347 Dönüben menzilüme çünki geldüm
Süleymān Şeyhi ben ḥābumda gördüm
- 348 O sulṭān eyledi baña işāret
Vuşūli maṭlaba ya‘ni beşāret
- S/8a
- 349 Yine zāhirde de ol kāmil insān
O maqşūduñ ḥuşūlin itdi i‘lān
- 350 Murādum kimseye hic añmamışdum
Daḥı neydüğini hic dimemişdüm
- 351 Murādum ḥāşıl oldı tiz zamānda
Hüdā kılsun seni dāyim imānda
- 352 Bunuñ emşāli daḥı niçe ḥālet
Bil izhār itdi ol şāhib-vilāyet

- 353 Beni ol kendüzine bende kıldı
Kemāl ü luḡf-ile Őermende kıldı
- 354 Çü üstāz eyledi ḡālin ḡikāyet
Didüm iy cāna ḡūt ü rūḡa rāḡat
- 355 Diler görmek dil-i bī-çāre el'ān
Ne gūne kimsedür Őeyḡī Süleymān
- 356 Nice oldu baña daḡı işit ḡāl
Ki emri nefis emir yoḡ ḡıyl-ile ḡāl
- 357 Süleymān Őeyḡ Efendiye varuban
Mübārek yüzüni anuñ görüben
- 358 Dil ü cāndan aña itdüm muḡabbet
Derün-ı ḡalb-ile kıldum meveddet
- 359 Diledüm bir gün andan ben icāzet
Mezār-ı Őeyḡi ḡılam tā ziyāret
- İ/13a - S/8b
- 360 Daḡı idem o gice anda iḡyā
Didi nola mu'īnūñ ola Mevlā

- 361 Münevver merķadin ķıldum ziyāret
O gice şubħa dek itdüm ‘ibādet
- 362 Hüdāya eyledüm ħamd ü şenālar
Daħı ehl-i ķubūra çoķ du‘ālar
- 363 Diledüm bilki iy şāħib-mürüvvet
Ki ervāħ-ı meşāyih ķıla himmet
- 364 Hüdādan pes irişdi ‘avn ü nuşret
Göñülden gitdi bir miķdār ğaflet
- 365 Ki göñlüm gözi bir miķdār açıldı
Bu dünyānuñ hevāsından çekildi
- 366 Kılur mı diriseñ ervāħ i‘ānet
Ya şer‘īmidür itmek isti‘ānet
- 367 Eħādīs-i şihāħ içinde meşūr
Biz olmaķ isti‘ānet birle me’mūr

Ķāle ekremü’l-ħalk * ve a‘zamü’l-ħalk * ħabībullāhi’r-raħmān * Şāħibü’l-āyāti ve’l-
burhān * mefħarü’l-kāyināti * Menba‘ü’l-mu‘cizāti * Seyyidünā ve nebiyyünā
Muħammed * // S/9a // eşşāfi‘ü’ş-şefi‘ü’l-müşeffi‘ü’l-mümecced * ‘aleyhi’ş-şalātü
ve’s-selāmu minallāhi elmeliki’l-‘allām * Mā dāreti’l-leyāli ve’l-eyyām ve ‘alā

ālihi'l-müntehabīn * ve şaḥbihi'l-müntecibīn * ecma'īn İzā teḥayyertüm fi'l-umūri
festa'īnü min ehli'l-ḳubūr Şadaḳa resūlullāhi ve şadaḳa ḥabībullāhi neḳalnāhü 'ani'l-
eḫādīši'l-erba'īnelletī cema'ahā müftī'l-'arābi ve'l-acemi ve'r-rüm * Aḫmed bin
Kemāl Paşa el maḡfūru'l-merḫūm

Mesnevī

368 İlāhī 'ālim ü Ḥallāḳ u Mevlā
Kerīm ü rāḫim ü feyyāz u dānā

İ/13b

369 Ḳubūrın bunlaruñ sen cennet eyle
Eḫibbāsına cümle raḫmet eyle

370 Buları her kim iderse ziyāret
İki 'ālemde vir yā Rab sa'ādet

371 Var-ise her ne deñlü ehl-i ĩmān
Ḥüdāyā cümlesine eyle iḫsān

372 Süleymān Şeyḫe varup çāker oldum
Ne çāker ḫāk-i pā-yı kemter oldum

S/9b

373 Getürdüm şāfi dil olup irādet
Baña pes zāhir oldı niçe ḫālet

- 374 Ne gördüñ dir-iseñ taķrīr olunmaz
Ki emri zevķidür taķrīr olunmaz
- 375 Gelürse zerre deñlü ħalbe inkār
Dilüñ şāfī ħılup ol işige var
- 376 Ezelde her ne kim oldısa taķrīr
İrişür saña yoķ taķdıre taġyīr
- 377 Eger dirseñ nice bulduñ o şehri
Hem ehli rüsitāyī mi ya şehri
- 378 Ser-ā-ser bilki şehriñ içi gülzār
İder her gūşeden bülbülleri zār
- 379 Fida olsun mezār-ı şeyhe rüħum
Ki andandur benüm fetħ-i fütüħum
- 380 Süleymān Şeyħ Efendi gülsitāmı
Şanasın cennetüñ bir büstānı
- 381 Reyāħīn birle tolu bir ħaremdür
Gören dir anı bu bāġ-ı iremdür
- 382 İçinde var anuñ bir serv-i bālā

Dıraht-ı Tūbīdūr ya daḥı a‘lā

383 ‘Aceb yaylaları var ol diyāruñ
Ki üstinde-durur bir kūhsāruñ

S/10a

384 Hūşūşā kim anuñ ol diyü cānı
Bağışlar ādemüñ cānına cānı

385 Beğāyet bī-bedel anuñ hevāsı
Dimāğumda-durur daḥı hevāsı

İ/14a

386 Daḥı āb-ı revānı iy dilāver
Ḥayat ırmağıdur ya āb-ı kevşer

387 Nedür dirseñ eger aña delīlūñ
Ki lezzet içre ‘ayn-ı selsebīlün

388 O şehruñ ḥalkını buldum tamāmet
Kerīm ü şāfi vü şāhib-şadākat

389 Birinūñ ğıll ü ğış yoḡdur dilinde
Begüm zulmet nider Aydın ilinde

382 Tūbidūr : Tūbādūr İ

388 şāfi vü : şāf-dil İ

390 Bulardan çünkü gördüm ben keremler
Karâr itdüm o yirde niçe demler

391 Bu vech-ile geçerken rûzgârum
Ferâgat güşesinde kâr u bârum

392 Göñül meyl eyledi cânân iline
Muhibb ü bendedür sulţân iline

393 Eger kimdür diriseñ saña cânân
Muhammed âli ya‘ni Mîr Sulţân

394 Dükendi kalmadı şabr u karârum
Elümden gitdi âhir ihtiyârum

S/10b

395 Demâdem kıılır-idüm derd-ile zâr
Bu nazmı ider-idüm dilde tekrâr

Gazel

fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilâtün / fâ‘ilün

396 Murğ-ı dil pervâz ider ‘arş-ı mu‘allâdan yaña
Kuţb-ı ‘âlem Mîr Sulţân hânķâhından yaña

- 397 Āstānına zarūrī meyl ider göñlüm benüm
Zerreveş kim āftāb-ı ‘ālem-ārādan yaña
- 398 Dir görenler kaçdüm ol devletlü sulṭāndan yaña
Çatredür kim meyl ider deryā-yı ‘ummāndan yaña
- 399 Merḳadin görmek diler bu bendesi sulṭānumuñ
‘Azm ider mūram ben ol ḳabr-i Süleymāndan yaña
- 400 Nola meyl itse Müdāmī Mīr Sulṭāndan yaña
S/11a Bendenüñ meyli olur elbette sulṭāndan yaña
İ/14b
Mesnevī
- 401 Hüdānuñ emri birle āḫir-i kār
O yirden bi’z-zarūrī oldı reftār
- 402 Mu‘īn ü hādi ḳıldı hoş hidāyet
O sulṭānı varup ḳıldum ziyāret
- 403 O sulṭānuñ mezārı toḫtolu nūr
Görenler anı şanur beyt-i ma‘mūr

399 bendesi : bende ol İ

402 ḳıldum : ḳıldı İ

- 404 Maḳāmı sidredür ya dahı a‘lā
Ya cennetdür yaḥud ‘arş-ı mu‘allā
- 405 Bu vech-ile olıcaḳ anı vaşşāf
Beyān idebilür mi eyle inşāf
- 406 Yüzüm sürdüm vuruban āstāna
Beden bī-cān idi pes irdi cāna
- 407 Ḥüdāya idüben ḥamd ü şenālar
Muṭahhar rūḥına kıldum du‘ālar
- 408 Dir-idüm dāyimā kılup ḥiṭābı
Muḥāṭab idinüp ol āftābı
- 409 Ğarībem bī-kesem bir derdmendem
Cenāb-ı ‘izzetüñden müstemendem
- S/11b
- 410 Günahkāram baña eyle ‘ināyet
Ki ceddüñ Muştafā ide şefā‘at
- 411 Bu nazmı bilki andan yād iderdüm
Dil-i ğamnākumı ben şād iderdüm

Gazel

mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün

- 412 İy menba'-ı sa'âdet iy maḥzen-i vilâyet
İy şâhib-i ḥimâyet iy ma'din-i kerâmet
- 413 Bu bende-i kemîne şıdḳ-ile cân u dilden
Yüz sürüp âstâna geldi umar 'inâyet
- 414 Fikrüm-dürür ḥaṭâlar fi'lüm-dürür ma'âşî
Himmat gerek baña kim Ḥaḳdan ire hidâyet
- 415 Ceddüñden iy ḥabîbüm bu mücrimi dilek kııl
Çoḳdur benüm günâhum kıılsun baña şefâ'at
- S/12a
- 416 Bendeñ-dürür Müdâmî dāmānuñı tıttupdur
Olḡıl mu'în aña sen iy mefḥar-ı siyâdet
- İ/15a
- Mesnevî
- 417 Mezârına yaḳın yirde o ḥānuñ
Muḥammed āli ol ḳuṭb-ı cihānuñ

- 418 arr itdüm nie eyym u müddet
 Hdya eyledüm amd  taiyyat
- 419 Sefer düşdi o yirden daı iy yr
 Ki vardum Alaşehre yine tekrr
- 420 ‘Azzm mürşidüm Őeyh Süleyman
 Ki oldur derdmn derdine dermn
- 421 İlh ‘mrni anu mezd it
 İki ‘lemde dyim sen sa‘d it
- 422 amu maşdn sen eyle şıl
 Murdtna ılıl an vşıl
- 423 Eibbsna y Rabbi tammet
 Muammedden müyesser ıl Őef‘at
- 424 Ne del var-ise m‘min gnahkr
 amusn yarlıa iy Rabb u affr
- S/12b
- 425 Bana bir gün didi ol Őeyh-i dn
 Menb nazm it iy merd-i tvn
- 426 Ki ol ola tevtr birle meşr

Dağı ola tevāriḥ içre meşūr

427 Beğāyet aḥşarın hem eyle telḥiṣ

Dağı kıl nazmuñı sen aña taḥşış

428 Kılanlar cān kulağıyla anı gūş

Olalar vālih ü sermest ü medhūş

429 Beyān it ḥalka kim sulṭān-ı sādāt

Muḥammed āli ol kān-ı sa‘ādāt

430 Ki oldur mālīk-i milk-i vilāyet

Nice kılmışdur izḥār-ı kerāmet

431 Kerāmātı anuñ dillerde mezkūr

Vilāyātı anuñ illerde meşūr

432 Ki gelsün işidüp aḥbāb cūşa

Eḥibbā dağı deryāveş ḥurūşa

İ/15b

433 Didüm iy şeyḥ-i kāmīl yok liyāḳat

Beğāyet kıllet üzredür bıdā‘at

434 Didi ola mu‘īnūñ Rabb-ı a‘lā

432 aḥbāb : aḥbābı İ

Ki oldur vāhib ü feyyāz u Mevlā

435 Ƙabūl idüp sözin dil oldı rāğıb
 Ƙi nazm ola cihān içre menāķıb

Der Menķabet-i Seyyid Muħammedü'l-Buħārī ‘Aleyhi Raħmetullāhi'l-Bārī mā
sāħa'l-mā'ü'l-cārī

436 Biyā iy bülbul-i bāğ-ı belāğat
 Biyā iy tūti-i milk-i feşāħat

437 Rivāyet ķıl menāķıb olma ħāmūş
 Eħibbā şevķe gelsünler idüp gūş

438 Emīr Sulţān ne ķılmışdur ‘ayān it
 Maķām u mevlidin daħı beyān it

439 Nedür ismi di ol şāh-ı cihānuñ
 Nedür nāmı di ol ķuţb-ı zamānuñ

440 İşit imdi eyā ķalbi olan şāf
 O sulţānı nice vaşf ide vaşşāf

441 Mübārek ismidür Seyyid Muħammed

Ki oldur āb-ı rüy-ı āl-i Aḥmed

442 Dilerseñ kıлмақ ecdādını ma'lūm

Beyān ider nazār kıl işbu merķūm

Baḥr-i ensāb-ı Mīr Sulṭān Aleyhi raḥmetullāhi ve'l-ḡufrān ve 'alā cemī'-i ehli'l-īmān
A'lam enne 'aliyyen raḍiyallāhü tebāreke ve te'ālā 'anhü māte maḳtūlen ve ibnühü'l-
ḥasan // S/13b // raḍiyallāhü tebāreke ve te'ālā 'anhü māte mesmūmen ve ahühü'l-
ḥüseynü raḍiyallāhü tebāreke ve te'ālā 'anhü māte şehīden şümme ibnühü zeynü'l-
'ābidīne revvahallāhü te'ālā rūḥahü māte mesmūmen şümme ibnühü Muḥammedü'l-
bāķır 'aleyhi raḥmetullāhi'l-ķādir şümme ibnühü ca'ferü'ş-şādıķ 'aleyhi
raḥmetullāhi'l-ḥālīķ māte mesmūmen şümme ibnühü müsā'l-kāzımu ḳaddesallāhü
te'ālā sırrahü // İ/16a // şümme ibnühü 'aliyyü'r-rızā 'aleyhi raḥmetullāhi ve'r-rızā
şümme ibnühü Muḥammedü'l-cevādü't-teķıyyü berredallāhü tebāreke ve te'ālā
mezce'ahü şümme ibnühü 'aliyyü't-teķıyyü elhādī 'aleyhirraḥmetü minallāhi'l-hādī
şümme ibnühü'l-ḥasanü'l-'askeriyyü zā'afellāhü tebāreke ve te'ālā ecreḥasenātihi
şümme ibnühü Muḥammedün laṭṭafallāhü tebāreke ve te'ālā bihī şümme ibnühü's-
seyyidü 'aliyyün ṭayyeballāhü tebāreke ve te'ālā şerāhü ve ce'ale'l-cennete meşvāhü
şümme ibnühü's-seyyidü Muḥammedün ce'alellāhü tebāreke ve te'ālā ḳabrehü nūran
ve ḳarīnehü ḥevāran şümme ibnühü's-seyyid // S14a // ḥüseynü ātāhüllāhü tebāreke
ve te'ālā şevāben cezīlen ve 'aṭā'en cemīlen şümme ibnühü's-seyyid Muḥammed
rādallāhü tebāreke ve te'ālā raḥmetehü şümme ibnühü's-seyyidü 'aliyyün raḍiyallāhü
tebāreke ve te'ālā 'anhü ve erzāhü şümme ibnühü's-seyyidü Muḥammedü'l-
buḥāriyyü medfūnü fī bursa el-meşhūru beyne'n-nāsi bi Emīr Sulṭān 'aleyhi
raḥmetullāhi ve'l-ḡufrānü fehüve emīru nāverūḥunā ve şeyḥünā ve 'azīzünā ve

mülkedānā ve mürşidünā ve mesnedünā ve zāhirünā ve mefharünā ve melcā'ünā ve
melāzünā ve sultānünā

Mesnevī

443 Semerķand u Buḡārā vü Ḥorāsān

Daḡı bil Çīn ü Māçīn ü Şıfāhān

444 Vilāyetde kerāmetde o cāna

Getürmedi mümāşil bu cihāna

445 Neden dirseñ işitgil bir ḡikāyet

Nice kılmışdur izhār-ı kerāmet

446 Vilāyet menba'ı kān-ı kerāmet

Sa'ādet ma'dini şāh-ı siyādet

S/14b

447 Meger bir gün atasıyla ṡururđı

Yüzi nūrı cihāna berķ ururđı

İ/16b

448 Daḡı beş yaşına girmişdi ol ḡān

Muḡammed āli ya'ni Mīr Sultān

449 Gelüp bir zillet ehli açdı ḡüftār

Didi ḡālüm benüm ḡāyetde düşvār

- 450 Bu ben üftāde bāğçe itmişidüm
Cemī‘-i mālumı harc itmişidüm
- 451 Ne deñlü var ise içinde eşcār
Çurıdı hāliyā virmedi eşmār
- 452 Nola bilmem benüm hālüm haķīrem
Zelīlem bī-kesem ğāyet faķīrem
- 453 Beyān itdi bu hālin vardı gitdi
Vilāyet ma‘dini işit ne itdi
- 454 O miskīne teraħħum kıldı ol hān
Kerāmet ehli ya‘ni Mīr Sulţān
- 455 Çü şeb irdi turup sulţān-ı sādāt
Hidāyet nūrı ol kān-ı sa‘ādāt
- 456 Varup bāğçeyi seyr itdi ser-ā-ser
Du‘ā kıldı ve şuladı o server
- 457 Didi Haķķa ki iy Mevlā-yı sübhān
Çamu müşkil senüñ katuñda āsān
- S/15a
- 458 Çamu hāmidlerüñ maħmūdı sensin

- Ḳamu ‘ābidlerüñ ma‘būdı sensin
- 459 Nübüvvet ehlinüñ mevdūdı sensin
Kerāmet ehlinüñ maḳşūdı sensin
- 460 Ḥabībüñ Muştafānuñ ḥürmetiçün
Cemī‘-i enbiyānuñ ‘izzetiçün
- 461 Ṭapuñda aşfiyānuñ şafvetiçün
Ḳatuñda etḳiyānuñ ‘iffetiçün
- 462 Ma‘ārif ehlinüñ ‘irfāniyiçün
Ḥaḳāyık ehlinüñ erkāniyiçün
- 463 Dilerüm senden iy bār-i Te‘ālā
Bu eşcārı kılasın cümle ḥaḍrā
- 464 Yemiş virsün bular yā Rab tamāmet
Mu‘īn ü ḥādisin eyle ‘ināyet
- İ/17a
- 465 İlāhī ol zelīli ercümend it
Murādına irişdür behremend it
- 466 Bu vech-ile tazarru‘ kılup ol şāh
Dönüben menziline geldi ol māh

- 467 İşit imdi nice oldu ħikāyet
Ne kıldıysa diyem rāvī rivāyet
- 468 Kabūl idüp du‘āsın Haq Te‘ālā
Dıraht emvātın itdi cümle ihyā
- S/15b
- 469 Ne deñlü var-ise bāğçede eşcār
O gice bilki virdi cümle eşmār
- 470 Zalāmı çünki leylüñ oldu zāyil
Olur bāğçenüñ ıssı seyre māyil
- 471 Turuban seyre varur ol seher-gāh
Girür bāğçesine idüben ol āh
- 472 Görür nāgeh kamu eşcār-ı ħađrā
Ĥüdā kılmış nebāt emvātın ihyā
- 473 Kamu řāhı yemişlerle pür olmiş
Giyāhı def olup sebz-ile şolmiş
- 474 Ser-ā-ser idüben bāğçeyi seyrān
Bu ħālet neyki diyu oldu ħayrān

- 475 ‘Aceb dūş mi görinen ya ḥayālüm
Yaḥud dīvānem’ oldum neyki ḥālüm
- 476 Kıluban Ḥaḳḳa bī-ḥad nāliş ü zār
Bu sırrı eyle yā Rab dirken izhār
- 477 Olur bir gūşeden bir nūr raḥşān
İçinden zāhir olur Mīr Sultān
- 478 Kılup ol şahşı işbu sırdan āgāh
Olur gāyib yine ol demde ol māh
- 479 Çü bilür ḥāli olur şād ü hürrem
Varup ḥalka bu sırrı dir ol ādem
- S/16a
- 480 Bilürlerdi ḥalāyık işbu ḥāli
Ḳuruduğın anuñ cümle nihāli
- 481 Tıruban cümle bāğçeye varurlar
O şahşuñ didigi gibi bulurlar
- İ/17b
- 482 Ḳamu dirler ki ol māh-ı münevver
Melek midür yaḥud rūḥ-ı muşavver
- 483 O sultāndan ‘aceb mi bu kerāmet

Ki anuñ ceddidür şāh-ı risālet

484 Beru gel kıl te'emmül eyle idrāk
Dilüñ şāfiyise zihnüñ eger pāk

485 Dağı şeyḫ olmadın ḥāl-i şibāda
Bu deñlü meretebe olan hümāda

486 Ki beş yaşında bu deñlü kerāmet
İde izhār o sulṭān-ı siyādet

487 Ne deñlü fazl olur eyle tefekkür
Derün-ı ḳalb-ile idüp taşavvur

488 Vilāyetde kerāmetde o ḥāna
Mümāşil geldi mi fikr it cihāna

489 Ziyāret ide her kim ki o ḥānı
İki 'ālemde olsun şādmānī

490 İdüp her zā'irüñ ḳalbin münevver
Ḥüdāyā kıl şevāb-ı ḥacc müyesser

S/16b

491 İlāhī enbiyānuñ 'işmetiçün
İlāhī aşfiyānuñ şafvetiçün

- 492 Habībūñ Muştafānuñ ‘izzetīçün
Çamu aşhāb u āli hürmetīçün
- 493 Müdāmī kuluña eyle müyesser
Şarāb-ı selsebīl ü āb-ı kevşer
- 494 Ne deñlü var-ise mü’min günahkār
Çamuya raḥmet it iy ḥayy u ğaffār
- 495 İşidüp kim ki sözüñ diye āmīn
İlāhī cennet it anuñ maḳāmın

Der Menḳabet-i Sulṭān-ı Sādāt Menba‘-ı ‘izz ü sa‘ādāt şāhib-vilāyet ü kerāmāt
nevverallāhü Te‘ālā merḳadehü ve fī ‘ğurafī’l-cenāni erḳadehü

- 496 Şürū‘ it nazma iy yār-ı şadīḳum
Ġam u şādīde rüz u şeb refīḳum
- İ/18a
- 497 Göñülden eylegil def‘-i melālet
Menāḳıbdan yine eyle ḥikāyet
- 498 Ḥaḳāyıḳdan dem urşañ bülbulāsā
Çulaḳ ola saña her verd-i ra‘nā

495 İşidüp kim ki sözüñ diye : İşidüben sözüñ kim ki dir İ
498 Bu beyit S’de yok.

- 499 Hākāyık menba‘ı ol kân-ı ih̄sān
 Cihānuñ k̄uṭbı ya‘ni Mīr Sulṭān
- 500 Ne kılmıṣdur bize kıl anı i‘lān
 İṣidüp cūṣa gelsün cümle ih̄vān
- S/17a
- 501 Ki oldur eṣref-i evlād-ı Aḥmed
 Daḥı hem mefḥar-ı āl-i Muḥammed
- 502 Odur ser-çeṣme-i baḥr-i vilāyet
 Ma‘ārif ma‘dini ‘ayn-ı kerāmet
- 503 Kerāmātı kaçan kim olına yād
 Ḥarāb olmiṣ gönüller ola ābād
- 504 İṣit imdi muḥibb-i ṣādık-iseñ
 O sulṭāna gönüldeñ ‘āşıq-iseñ
- 505 Sa‘ādet ma‘dini sulṭān-ı sādāt
 Nice kılmıṣdur izḥār-ı kerāmāt
- 506 Kılursa Ḥaḳ Te‘ālā ger ‘ināyet
 Saña bir bir idem anı ḥikāyet
- 507 Kılanlar can kulağıyla anı gūṣ

Olar vālih ü sermest ü medhūş

- 508 Emīr Sulţān ider her ‘ilmi taḥşīl
Ḳılur ‘ilm-i ledünnīyide tekmīl
- 509 Göñülden giderür ğayruñ hevāsın
Diler ol dāyimā Ḥaḳḳuñ rızāsın
- 510 Velīlerden niçe kimseyle ol ḥān
Ḳılur kendin varup ṭāğ içre penhān
- 511 Gice gündüz tamāmet on iki yıl
Bularuñ cümlesi ṭā‘at ḳılur bil
- S/17b
- 512 Ot otlayup yimezlerdi ṭa‘āmı
Ḥüdāya ḳıluban şükr-i müdāmī
- 513 Bu vech-ile riyāzet eyler-iken
Gice gündüz ‘ibādet eyler-iken
- İ/18b
- 514 Emīr Sulţānuma olur işāret
Muḥammed ravzasın ḳılmaḳ ziyāret
- 515 Revān olur hemān ol demde ol şāh
Medīne cānibine ṭutuban rāh

- 516 Vilāyet ma‘dini ol şeyh-i kāmil
Gelüp bir gün olur çün aña vāşıl
- 517 Medīne içine girür o meh-rū
Bulur her menzili halk-ile memlū
- 518 Meger ol vaqt-idi haccuñ zamānı
Nider sulṭān daḡı işitgil anı
- 519 Gezerken sū-be-sū ol şānı ‘ālī
Bulur bir hoş maḡāmı şöyle ḡālī
- 520 Girür anda o dem şāh-ı siyādet
Diler kim ide anda istirāḡat
- 521 Geçüp bir hoş yerine anuñ ol dem
Ḳarār ider o sulṭān-ı mūkerrem
- 522 Nice oldı diyem ḡālī işitgil
Eger ki şıdḡ-ile olduñsa muḡbil
- S/18a
- 523 Oraya bilki kimse girmez olmış
Daḡı hem girüben oturmaz olmış

- 524 Meger ola o kimse nesl-i Aḥmed
Şerīf ü seyyid ü āl-i Muḥammed
- 525 Şaḥīḥ olmak gerek daḥı nesebden
Kimesne şübhe kılmaya ‘Arabdan
- 526 Emīr Sulṭān oturduḡı yeri bil
Ḥuşūşā kim olimiş şadr-ı maḥfil
- 527 Medīnede olan sādāt-ı server
Ḳamusı ittifāk anda gelürler
- 528 Görürler şadra oturmuş bir ādem
Ne ādem belki bir şems-i dü ‘ālem
- 529 Görenler zāhirin şanur gedādur
Velīkin fi’l-ḥaḳīḳā pādişādur
- 530 Bularuñ cümlesi kılup ḥiṭābı
Emīr Sulṭānuma ider ‘itābı
- 531 Ḳamu dir ki gedā kılmaz iḳāmet
Burada oturur ehl-i siyādet

531 Bu beyit İ’de yok.

- 532 Saña lâyıķ degüldür işbu menzil
Budur sādāta zīrā bilki maḥfil
- 533 Bular kıılır bu resme çün ḥiṭābı
Emīr Sultānumuz virür cevābı
- İ/19a - S/18b
- 534 Dir anlara ki iy ehl-i sa‘ādet
Bilüñ var bende de daḥı siyādet
- 535 Didiler kimse ider mi şehādet
Saña cedd idügin faḥr-i risālet
- 536 Daḥı dirler oturduḡuñ bu menzil
Aramuzda budur bil şadr-ı maḥfil
- 537 Olur işbu maḳāma bilki enseb
Neseb içre resüle olan aḳrab
- 538 Emīr Sultānda dir iy ḳavm-i ebrār
Ḥüdā kılsun sa‘ādetle sizi var
- 539 Kimesnem yoḳ baña ide şehādet
Meger ki ḥāzret-i faḥr-i risālet

532 Bu beyit İ’de yok.

533 Bu beyit İ’de yok.

- 540 Varalum biz sizüñle bilesine
Muḥammed Muṣṭafānuñ ravzasına
- 541 Diyelüm cümlemüz virüp selāmı
Eyā ceddī vü yā ḥayra'l-'enāmī
- 542 Selāmın her kimüñ alursa Aḥmed
Bilüñ ol eşref-i āl-i Muḥammed
- 543 Bu söze idüben anlar iṭā'at
Ḳamusı didiler sem'an ve ṭā'at
- 544 Emīr Sultān-ile ol cümle sādāt
Daḥı bile niçe ehl-i sa'ādāt
- S/19a
- 545 Ṭuruban yirlerinden heb varurlar
Muṭahhar ravzaya karşı ṭururlar
- 546 Saña imdi diyem netdiyse eşrāf
Sözüm güş it kıluban ḳalbüñi şāf
- 547 Bularuñ her biri ol dem varuban
Cenāb-ı ravzaya yüzün sürüben

- 548 Bülend-āvāz-ile virüp selāmı
Dir iy ceddī vü yā ḥayra'l-'enāmī
- 549 Bu vech-ile bular bilgil tamāmı
Resül-i pāke virürler selāmı
- 550 Nebīler serveri ḥatm-i nübüvvet
Dü 'ālem mefḥarı kân-ı mürüvvet
- İ/19b
- 551 Sözine bunlaruñ virmez cevābı
Mübārek ravzadan kılmaz ḥiṭābı
- 552 İrişür çün Emīr Sulṭāna nevbet
Gör imdi ne kıllur ol kân-ı ḥikmet
- 553 Tazarru' idüben bār-i Ḥüdāya
Yüzün sürer cenāb-ı Muştafāya
- 554 Çağırup dir ki iy sultān-ı kevneyn
Maḳām-ı ḳurbetüñdür Ḳābe Ḳavseyn
- 555 Senüñçün yaradıldı nev'-i ādem
Ne ādem belki işbu cümle 'ālem
- S/19b
- 556 Vücūda gelmeseydi zātuñ iy şah

Cihāna gelmez idi mihr-ile māh

- 557 Selām olsun eyā ḥatm-i risālet
Saña vü āl ü şaḥbuña tamāmet
- 558 Ğarībem şehrüñe geldüm ḥabībüm
Derūnum derdine sensin ṭabībüm
- 559 Baña dirler ki bu ehl-i siyādet
Kimesneñ varmıdur ide şehādet
- 560 Saña cedd idüğine müctebānuñ
Ebü'l-Ḳāsım Muḥammed Muştafānuñ
- 561 'Ayān it ceddüm iseñ yā Muḥammed
Beyān it neslüñ isem yā Muḥammed
- 562 Ḳıluban işbu nazmuñ ḥāşılın yād
İderdi derd-ile ol āh u feryād

Gazel

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

- 563 Bir ğarīb üftādeyem şehriñe geldüm iy ħabīb
Bu faķīre ķıl ‘aķā vaşluñ nişābından naşīb
- 564 Derd-i ‘işķuñla ciger pür-dāĝ ü çeşmüm nem-dürür
S/20a Merhem-i luţfuñ buyursañ nola kim sensin ŧabīb
- 565 Meskeniydi işbu miskīnūñ Buĥārā illeri
Āstāneñ bendesi olmaĝa geldüm yā ħabīb
- 566 Bilmezem ħālüm nice ‘izz-i ħuzūruñda senūñ
Kimse yoķ işbu ğarībe līk ħiç senden ķarīb
İ/20a
- 567 Neslüñ isem ķıl işāret yā Muĥammed Muşţafā
Muntazırdur işbu sırruñ keşfine bunca nesīb
- Mesnevī
- 568 Bu vech-ile nidā itdi çün ol ħān
Muĥammed āli ya‘ni Mīr Sulţān
- 569 Münevver merķadinden faĥr-i ‘ālem
Muţahhar ravzasından nūr-ı ‘ālem
- 570 Selāmın aluban virür cevābı

566 yoķ işbu : yoķdur bu İ

Eyā oğlum diyü kııur ĩııābı

S/20b

571 Görür bu ĩāli ĩalkuñ ĩāş u ‘āmı

Ėamu dir eşşalavat ve’s-selāmı

572 Bülend-āvāz-ile virüp şalāvāt

Dilerler her biri ol demde ĩācāt

573 Dilerseñ ger cehennemden necātı

Derün-ı ĩalb-ile di eşşalātı

574 Ne deñlü var-ise ehl-i siyādāt

Muĩammed rüĩına virüp şalāvāt

575 Gelüp dirler Emір Sulıāna iy māĩ

Ėamumuz bendedür sensin bize şāĩ

576 Senüñmiş şadr-ı maĩfil bildük iy ĩān

Ėamu sādāta sensin şāĩ-ı sultān

577 Seni biz bilmedük kııduĩ ĩaıālar

Kerem kıı luıı idüp eyle ‘aıālar

578 Kııur Sulıān daĩı bunlara tekrīm

Hezārān ʿizzet ü hürmetle taʿzīm

- 579 Varup bunlar-ile sulṭān-ı sādāt
Kerāmet menbaʿı kār-ı saʿādāt
- 580 Kılur şadrında maḥfilüñ qararı
Odur zīrā kamunuñ tacedarı
- 581 Neyiçün geldi ol Rūma dir-iseñ
Diyeyim cān-ile ger diñler-iseñ
- S/21a
- 582 Gelüpdür Rūma bilki raḥmet için
Muḥammed ümmetine şefkat için
- İ/20b
- 583 İşit imdi nice oldı hikāyet
Diyem rāvī ne kıldıysa rivāyet
- 584 Meger bir gün Muḥammed Muştafādan
Dü ʿālem mefḥarı ol müctebādan
- 585 Emīr Sulṭānuma olur işāret
Bu yirde kıлмаğıl diyu iḳāmet

580 şadrında maḥfilüñ : pes şadr-ı maḥfilde İ

582 Rūma bilki : bilki Rūma İ

583 rivāyet : hikāyet İ

- 586 Varup Rūma benüm sen ümmetüme
Olup mürşid delīl ol sünnetüme
- 587 Şu kimsedür baña bil hāliš ümmet
Tutup şer‘üm ri‘āyet ide sünnet
- 588 Kılursa sünnetüm her kim ri‘āyet
Şefi‘ olam aña rüz-ı kıyāmet
- 589 Tutandur şer‘ümi ehl-i sa‘ādet
Dağı bil tutmayan ehl-i şeķāvet
- 590 Benüm kıl ümmetümi böyle irşād
Tutan ola iki ‘ālemde dilşād
- 591 Resūlullāha dir ki Mīr Sulţān
Kemīne bendeñem sen baña sulţān
- 592 Kābūl itdüm sözüñi iy ḥabībüm
Dil-i mecrūḥuma sensin ṭabībüm
- S/21b
- 593 Muṭī‘em her ne kim olursa fermān
Fidā olsun yoluñda baş-ile cān

- 594 Eyā ümmet olan ehl-i sa‘ādāt
Çağırup derd-ile virüñ şalāvāt
- 595 Eger ki olduñuzsa cāndan ümmet
Ri‘āyet eyleñüz her demde sünnet
- 596 Eger otdan dilerseñüz halāşı
Şaқınıñ kesb kıлмақdan ma‘āşī
- 597 ‘İnāyet eyle yā Rabbī ‘ināyet
Қıyāmetde Muḥammedden şefā‘at
- İ/21a
- 598 Medīneden çıқup sulḫān-ı sādāt
Sa‘ādet ma‘dini kān-ı kerāmāt
- 599 Gelüben Bursada itdi қarārı
Muḥammed ālinüñ ol iftiḫārı
- 600 Gelüben Bursaya girdügi gice
Girüp şehre қarār itdügi gice
- 601 Ne ḫālet oldı diyem eylegil güş
Dutarsañ cān-ile benden yaña güş
- 602 Burūsanuñ görür kim ehli iy ḫān

Olur bir gūşede envār rahşān

603 Direk direk oluban urur ol berķ
Olur envār içinde cümle ħalk ħarķ

S/22a

604 Gelür ħalka ser-ā-ser bilki ħayret
Ķamu dirler ‘aceb neyki bu ħikmet

605 Segirdüp işbu ħalk cümle varurlar
Emīr Sultānı ol yirde görürler

606 Düşerler ayaĝına cümle anuñ
Muĥammed āli ol ħuṭb-ı cihānuñ

607 O sultāna ide her kim maĥabbet
İki ‘ālemde vir yā Rab fazīlet

608 Ziyāret ide her kim ki o ħānı
Kemāl ü luṭf-ile ħıl şādmānī

609 Muĥammed Muştafānuñ ħürmetine
Daĥı aşĥāb u āli ‘izzetine

604 serāser : serāpā İ

605 işbu ħalk cümle : ħalk-ı ‘ālem heb İ

609 ħürmetine : ħürmetiçün İ / āli ‘izzetine : āliñ ħürmetiçün İ

- 610 ‘Azābuñdan İlāhī kııl ııalāşı
Müdāmī kıuluñ itdi çok ma‘āşī
- 611 Hüdāyā olmuşam ğāyet de ğümrāh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh
- 612 Benüm kārüm-durur cürm ü đalālet
Hidāyet umaram senden hidāyet
- 613 Bağışlayup ğünāhum eyle mağfür
Dil-i maĥzūnumı fażluñla mesrūr
- 614 Kıamu mevcūda sen idersin iĥsān
Ki sensin hādi vü feyyāz u raĥmān
- İ/21b - S/22b
- 615 Kıamu mü‘minler-ile kııl ‘atā sen
Bu miskīne cinān içinde mesken
- 616 İşidüp kim ki dirse yā Rab āmin
Müyesser kııl aña kevşer şarābın

Der Menkıabet-i Mīr Sultān ‘Aleyhi’r-raĥmete ve’l-ğufrān minallāhi’l-ğafūri’r-
raĥmān fı külli ĥın ü ān ve ‘alā cemī‘-i ehl-i ĩmān

- 617 Gel iy ğavvāş-ı deryā-yı ma‘ānī
Hakāyık dűrlerin eyle beyānı
- 618 Gōñűl műştāk u dil ğāyetde t̄alib
Diler kim yine gűş ide menākıb
- 619 Menākıbdan ne dem kılsañ hikāyet
Gōñűlden def‘ olur cűmle melālet
- 620 Kaçan kim yād ola ol māh-tābān
Muħammed āli ya‘ni Mīr Sulṫān
- 621 Olur řalbűm kűdűretten mu‘arrā
Gōñűl āyīnesi olur muşaffā
- 622 Emīr Sulṫān ne kıldı eyle inşā
İşidűp cűşa gelsűnler eħıbbā
- 623 İşit imdi yine bir hoş hikāyet
Ne kılmışdur şeh-i milk-i siyādet
- S/23a
- 624 Ne deñlű var-ise Bursada fāzıl
Faķīh ű ‘ālim ű niħrīr ű kāmil

618 yine gűş ide : gűş ide yine İ

- 625 'İlimde her biri şāhib-mahāret
Dağı hem mālīk-i milk-i kiyāset
- 626 Gelüp bir yire dirler kim varalum
Emīr Sultānı biz cümle görelüm
- 627 İdelüm her birimüz bir su'ālī
Bilelüm nicedür 'ilm ü kemālī
- 628 Añalum hem aña müşkil mesā'il
Görelüm var mıdur anda fezā'il
- 629 Bu fikr ile varur bunlar o cāna
Kerāmet kānı ol ıuııb-ı cihāna
- 630 Vilāyetle bularuñ bilki Sultān
Çamu ma'lūmını kabz ider iy cān
- İ/22a
- 631 Ki olmaz hıç birisi nuııka kādīr
Kelām içreyiken her biri māhir
- 632 Bulara 'ārız oldı çün bu hālet
Çamuya geldi gāyetde hacālet

629 varur bunlar : bular varur İ

- 633 Hiṭāb idüp didi sulṭān-ı sādāt
Muḥammed āli ol ‘ayn-ı sa‘ādāt
- 634 Eger ĩrād olursa böyle işkāl
Bu vech-ile anı def‘ ide ḥallāl
- S/23b
- 635 Su‘ālin bunlaruñ heb itdi taḫrīr
Ḳamunuñ hem cevābın virdi bir bir
- 636 Beyān itdi daḫı çok müşkölātı
‘Ayān itdi daḫı çok mübhemātı
- 637 Didi hem bunlara iy ḳavm-i kümmel
Ḥüdā ḳılsun sizi dāyim mübeccel
- 638 ‘Ulūmı ki ḳıla bir kimse taḫṣīl
Ḳomayup şübhe ide cümle tekmīl
- 639 Ola medresesi ‘arṣ-ı mu‘allā
Daḫı ta‘līm iden Allāh u mevlā
- 640 İdüp ol kimseye sizler mülāḳāt
Bu vech-ile aña ḳılmaḳ su‘ālāt

- 641 Size lāyık mıdur eyleñ ‘ayānı
Revā mıdur bize kıluñ beyānı
- 642 Emīr Sultānumuñ sözin idüp gūş
O meclis ehli oldı cümle medhūş
- 643 Tırup cümle ayağın öpdi anuñ
Muḥammed āli ol quṭb-ı cihānuñ
- 644 Qamusı cān u dilden bende oldı
Cenābından qamu efgende oldı
- 645 Ziyāret ide her kim ki o māhı
Ḥüdā olsun anuñ pūşt ü penāhı
- S/24a
- 646 Olursa bendesi kim ki o ḥānuñ
İlāhī kıl şehi her dü cihānuñ
- 647 Müdāmīnūñ egerçi çok quşūrı
Recā ider yine ḥūr u quşūrı
- İ/22b
- 648 Muḥammed Muştafānuñ ‘izzetīçün
Qamu aşḥāb u āli ḥürmetīçün

644 Cenābından : Cenābında S

647 ḥūr u : ḥavz-ı İ

- 649 İlahî şoñ nefesde eyle ihsân
Kamu mü'minler-ile aña îmân
- 650 İşidüp kim ki dirse yâ Rab âmin
Müyesser kı1 aña cennet ta'âmın

Der Menkabet-i Sulţân-ı Sādāt Mazhar-ı Envā'-ı Kerāmāt Menba'-ı Cümle Vilāyet
mahzen-i luţf u kerem ma'din-i ihsân ü himem

- 651 Gel iy Haq tãlibi depret zebânı
Menâkıbdan yine eyle beyânı
- 652 Nidem ki dil ola maḥzûn u ğamnâk
Kelâmuñdan olur ğâyet feraḥnâk
- 653 Emîr Sulţân ne kıldı eyle tibyân
İşidüp şevke gelsün ehl-i îmân
- 654 Kulaq tut imdi iy kân-ı sa'âdet
Beyân idem saña bir hoş hikâyet
- S/24b
- 655 Cihânda var-idi bir şeyḥ-i meşhûr
O şeyḥe dirler idi İbn-i Tîmûr
- 656 Hüdâ kılsun anuñ kabrin münevver

Saňa diyem ne kılmıřdur o server

657 Didi sulţānuñ irdüm ĥazretine
Ki vardum cān-ile her ĥidmetine

658 Niçe yıllar kıatında oldum anuñ
Muĥammed āli ol řāh-ı cihānuñ

659 Ne ĥāl olur işitgil bu gedāya
Cihān içre nice uğrar belāya

660 Diler dil kim ide dāyim ġazāyı
Kıla cānına küffāruñ ezāyı

661 Varup sulţāna ‘arz itdüm murādı
Didüm ġāyet diler ġöñlüm cihādı

662 Didi varġıl yürü řāġ u selāmet
Velī bir kerreye vardur icāzet

663 Ğuzāt-ile pes iy kān-ı sa‘adet
Varuban eyledük küffārı ġāret

İ/23a

664 Çıkarduk şol kıadar māl ü üsārā

661 Didüm ġāyet diler : Diler ġāyet didüm İ

Görenler cümle olurdu hayārā

665 Ḳamu ġāzī gelüben bir araya
 Hiṭāb idüp didiler bu gedāya

S/25a

666 Ḳıluruz niçe yıllardur ġazāyı
 İderüz kāfire dāyim ezāyı

667 Bize şimdiye dek işbu ġanīmet
 Daḫı olmadı iy şāhib-fazīlet

668 Meşakḳatler görürdük biz seferden
 Emīnüz bu sefer cümle ḫaṭardan

669 Sen olmağ-ıla oldı işbu ḫālet
 Bize senden irişdi bu sa‘ādet

670 Kerem luṭf eylegil iy yār-ı dildār
 Ġazāya var bizümle yine tekrār

671 Didüm ki mālīk-i milk-i siyādet
 Bize tekrāra virmedi icāzet

672 Şu deñlü ḳıldı bunlar baña ibrām

Ġazāya eyledüm ben yine iġdām

- 673 Sefer kıldum bularla bile tekrār
Firenge nāgehān oldum giriftār
- 674 İderdi baña her kāfir ezāyı
Kııurdum līk ben ħamd ü ŗenāyı
- 675 Dir-idüm ney-ise çekmek gerekdür
Ĥüdādan geldi pes nitmek gerekdür
- 676 Bu vech-ile geçerken ‘ömrüm iy māh
Vezīr oldı benüm ħālümden āgāh
- S/25b
- 677 Getürdüp ħatna tenhā beni ol
Didi ġam yimegil Allāh vire yol
- 678 Seni alup bugünden idem āzād
Göñülden ġuşşai def` eyle ol ŗād
- 679 Sarāyumda daġı bir cāy-ı tenhā
Saña iy merd-i ŗālıġ idem i‘tā

673 bile : yine İ

677 Getürdüp : Getürüp İ

678 idem : eyledüm İ

- 680 Şeb ü rûz eylegil kendüñe ‘âdet
Du‘â-y-ile şenâ vü hamd tã‘at
- İ/23b
- 681 Kelâmın güş idüp oldum ferahnâk
Cihânda olmadum güyâ ki ğamnâk
- 682 Didi giygil libâsuñ kâfirâne
Dilüñ şâf eyleyüp olğıl yegâne
- 683 Firenge zâhirâ beñzet vaķârũñ
Velî terk itme zıkrin Kirdgârũñ
- 684 Bu vech-ile kılursañ iy dilâver
Hâlâş ide ümîzüm bu ki dâver
- 685 Çıgırup bir kılına didi kim var
Getür bu şahşâ tîz hil‘atle zünnâr
- 686 Getürdi varuban eşvâb-ı küffâr
Pes anı geydüm ol dem çâr u nâçâr
- 687 Baña bir hoş maķâm-ı dil-güşâyı
Virüp def‘ itdi benden her belâyı

S/26a

- 688 Yedi yıl bilki anda ben tamāmet
Hüdāya eyledüm t̄ā‘at ‘ibādet
- 689 Gelür bir gün benüm gönlüme ol h̄ān
Kerāmet ıssı ya‘ni Mīr Sultān
- 690 Hı̄ṭab idüp didüm iy Mīr Sultān
Derūnum dertlūdür sen eyle dermān
- 691 Firāḳuñdan benüm h̄ālüm mükedder
Vişālūñ ola mı bilmen müyesser
- 692 Görem mi bir daḫı cānā cemālūñ
İşidem mi ‘aceb ṭatlu maḳālūñ
- 693 Niçe yıl oldı dūram ḫazretūñden
Nidem bilmem ıraḡam ḫıdmetūñden
- 694 Bizi dünyāda sen kılmayıncaḳ yād
İder misin ‘aceb ‘uḳbāda dilşād
- 695 Kemīne bendeyem sensin emīrüm
Nola luṭfuñla olsañ dest-gīrüm

- 696 Kelāmum eyledüm ben daḥı āḥir
Eli oldı anuñ ol demde zāhir
- 697 Yapışdı koluma kuvvetle ol ḥān
Muḥammed āli ya‘ni Mīr Sultān
- İ/24a
- 698 Beni kendüzine çekdi o kāmil
Hemān ol demde ‘āqlum oldı zāyil
- S/26b
- 699 Gelüp başuma ‘aqlum çünki iy yār
Öñümde görürem birkaç kişi var
- 700 Görürem kendümi Bursa içinde
Buluram kendümi Bursa içinde
- 701 Biri dir ki degül bu ehl-i İslām
Biri dir gördüğüñ var eyle i‘lām
- 702 Biri gider gelür tīz yine mesrūr
Muḥarrer buyimiş dir İbn-i Tīmūr
- 703 Bularuñ sözlerinden geldi ḥayret
Velī ḳalbümde var ḡāyetde riḳḳat

- 704 Didüm birine iy şāhib-mürüvvet
Sözünüzdən gelüpdür baña dehşet
- 705 Beyān eyle baña luḫf eyle anı
Nedür maḫşūduñuz iy rūḫ-ı şānī
- 706 Dil-i bī-çāredür gāyetde ğamnāk
İşidüp sözünüz olam feraḫnāk
- 707 Didi biz bendeyüz bilgil bize ḫān
Ḥabibullāhuñ āli Mīr Sultān
- 708 Bize emr eyledi şimdi o perver
Cihānuñ ḫuḫbı ol rūḫ-ı muşavver
- 709 Ki taşrada muḫibbüm İbn-i Tīmūr
Niçe vaḫt oldı bizden idi mehcūr
- S/27a
- 710 Getürüñ varuban didi anı siz
Anuñçün çıḫmışuzdur taşraya biz
- 711 Seni bulduk çıḫup iy şāhib-ikrām
Varuban eyledük biz ḫāli i'lām

- 712 Didi sulţānda oldur İbn-i Tīmūr
Belā-keş derdmend üftāde ğam-ħor
- 713 Kılupdur ğāyeti şeklini tebdīl
Baña aluñ gelüñ siz ānı ta‘cīl
- 714 Bular daħı o dem bilgil varurlar
Emīr Sulţāna anı irgürürler
- İ/24b
- 715 Emīr Sulţānuma vardı çün ol māh
Yüzün görüp didi elħamdülillāh
- 716 Düşüp ayağına didi ki iy cān
‘Aceb kılduñ dil-i mecrūħa dermān
- 717 Ĥalāş itdüñ beni miħnet elinden
Ĥalāş itdüñ beni ğurbet elinden
- 718 Burada idelüm ĥatm-i ĥikāyet
Kerāmātına yoķ zīrā nihāyet
- 719 Ğaraż nazm itmeden ‘arz-ı meveddet
Muħammed āline ya‘ni maħabbet

712 oldur : odur İ
715 vardı : varaydı İ

720 Budur mercū ki ol fahr-i siyādet
Mu‘īn ola baña rüz-ı kıyāmet

S/27b

721 Muḥibbem cān-ile zīrā ki bende
Kemīne kemter ü bī-çāre bende

722 Ümīzüm bu irüp Ḥaḫdan ‘ināyet
Kıla bu mücrime cediti şefā‘at

723 İlāhī hürmetine sen o ḥānuñ
Muḥammed āli ol ḫuṭb-ı cihānuñ

724 Refīküm idüben şoñ demde ĩmān
Enīsüm eylegil yā Rabbi Ḳur‘ān

725 Virüben rüḫuma ḳabr içre rāḫat
Kıyāmet ḳopıcaḳ virgil sa‘ādet

726 Meded senden hidāyet eyle Allāh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

727 Emīr Sulṫāna kim kılsa maḫabbet
Müyesser kııl İlāhī aña cennet

723 ol : o İ

724 Refīküm idüben : Refīk idüp baña İ / yā Rabbi : şoñ İ

726 eyle Allāh : yā İlāhī İ

- 728 Ziyāret ide her kim ki mezārın
Şefî‘ eyle ḥabībūñ aña yarın
- 729 Var-ise her ne deñlü ehl-i ĩmān
Īlāhī cümlesine eyle iḥsān
- 730 Müdāmī ḳuluña eyle müyesser
Elinden Muştafānuñ āb-ı kevşer
- 731 İşidüp derd-ile kim dirse āmīn
Anuñ ḳıl cennet-i ‘ulyā maḳāmın

İ/25a - S/28a

Ber Sebil-i Tecrīd nefis rā naşīḥatkerden ve ez aḥvāli o şikāyet kerden

- 732 Berü gel ḳıl ferāgat her hevādan
Ne virdüñ alımazsın māsivādan
- 733 Bu dünyā fi’l-meşel bir zıll-i zā’il
Niçün ‘āḳıl olan bağlar aña dil
- 734 Muḳarrerdür bu dünyānuñ fenāsı
Yapıldı zīra āb üzre bināsı
- 735 Yarāguñ ḳıl saña lāzım sefer var

732 alımazsın : alımazsañ İ

- Yolında lîk çok havf u haţar var
- 736 Eger olmağ dilerseñ ğamdan āzād
Tedārük eyle erkenden yola zād
- 737 ‘Amel kııl iy bürāzer kıılma da‘vā
Hüdā didi ki ğayre’z-zādı tađvā
- 738 Zamān-ı fırsatı kıılma şağın fevt
İrişür nāğehān bir ğün saña mevt
- 739 Eger biñ yıl olursa ‘ömrüñ iy yār
Ser-ā-ser ğāk olursın āĥir-i kār
- 740 İki ‘ālemde isterseñ felāĥı
İdegör kendüñe pīşe şalāĥı
- 741 Kāmu itdüklerüñ cürmi idüp yād
Gice ğündüz anuñçün eyle feryād
- S/28b
- 742 Şağın meyl eyleme her ğiz ğarāma
Ki meyl iden aña uğrar ğarāma
- 743 Muĥammedden ümīzūñ çün şefā‘at

- Demādem sūnnetin eyle ri‘āyet
- 744 Muḥammed sūnnetin iden ri‘āyet
Giriser cennete rūz-ı kıyāmet
- 745 Uyup nefsūne itdūñ niçe ‘iṣyān
Gözūnden yağdur imdi dürr ü mercān
- 746 Gelüp inṣāfa di estağfirullāh
Derūn-ı kalb-ile kıl dāyimā āh
- 747 Kılanlar ādem oğlun ḥor u mağbūn
Bu nefs-i zālīm ü şeytān-ı mel‘ūn
- İ/25b
- 748 Nidem bilmen bu nefs-i şūm elinden
Çıkarur ādemi toğrı yolından
- 749 Hezārān dād elinden nefs-i şūmuñ
Meded feryād elinden nefs-i şūmuñ
- 750 Baña nefs itdügin hıç kimse itmez
Ḥayāline dahı belki irişmez
- 751 Baña emr itdügi cürm ü ḥaṭādur

Fesād ü kibr ü ‘ucb-ile riyādur

752 Degüldür hāli hīc tül-i emelden
Velī hazz eylemez her giz ‘amelden

S/29a

753 Kılur da‘vī urur lāf ü güzāfi
Bilür cehlini itmez i‘tirāfi

754 ‘İbādetden kaçar itmez riyāzet
Gedālık dilemez ister riyāset

755 Begāyet meyl ider ‘izz ü hużūra
Dağı envā‘-i hubş-ile ğurūra

756 Gehī bed-hū gehī şāhib-ġarāzdur
Ki her biri cibillī bir marāzdur

757 Olur mesrūr iderlerse eger medħ
Melül olur kılurlarsa eger kadh

758 Eger ilkā idem bir emr-i ma‘kūl
Hilāfidur anuñ dir baña maqbūl

751 kibr ü ‘ucb-ile : kibr ile ‘ucb u İ

753 itmez : kılmaz İ

754 kaçar : kaçup İ

757 kılurlarsa : kılursa İ

- 759 Ferāgat mümkin idi her hevādan
Ḥalāş olması güc ‘ucb u riyādan
- 760 Virür şeytānda iğvā bir tarafından
Diler kim ayıra dürr-i şadefden
- 761 Nedür dürdür didüğüm dürr-i ĩmān
Bulur insān anuñla kurb-ı raḥmān
- 762 İlāhī mekr-i şeytāndan ḥalāş it
Müsülman kullaruñ içinde ḥāş it
- 763 İlāhī bakma yüzüm karasına
Buyur merhem bu gönüm yarasına
- S/29b
- 764 Müdāmī kuluñuñ çokdur günāhı
Muḥammed ḥürmeti ‘afv it İlāhī
- İ/26a
- 765 Müyesser eyle āḥir demde ĩmān
Kerīm ü hādisin iy Ḥaḳḳ u raḥmān
- 766 Murādum budur iy vehhāb-ı maḳşūd
Ġafūr u ġāfir ü ġaffār u ma‘būd

761 Nedür dürdür didüğüm dürr-i ĩmān : Nedür dürr didüğün ḥün-ı dürr-i
765 Ḥaḳḳ : ḥayy

- 767 abirde grmeyem her giz ‘azābı
Meleklerle virem Őāfı cevābı
- 768 Ola yā Rabbi unki rz-ı maĥŐer
Muĥammedden Őefā‘at kıl müyesser
- 769 Őıřatzre kaçan kılsam mrrı
Shletle müyesser kıl ‘ubrı
- 770 Ne deñlü var-ise mücrim günahkār
amusın yarlıĥa iy Rabb u ĥaffār
- 771 İlāhı eyleyüp def‘-i belıyyāt
‘Aťa kıl bize elťāf-ı ĥafıyyāt
- 772 Ĥdāyā fażluñ-ile raĥmet eyle
Bu ‘āŐı kıllaruña re’fet eyle
- 773 Egerçi eyledük çok cürm  ‘ıŐyān
Recāmuz raĥmetñ iy Ĥa u raĥmān
- 774 uluz dāyim bize düŐen ĥaťādur
Ĥdāsın sen saña lāyık ‘aťādur

773 Ĥa : ĥayy İ

774 lāyık : düşen İ

S/30a

- 775 Umaruz luḡf u iḥsān ḥazretüñden
Recā kesmeñ didüñ çün raḥmetümden
- 776 ‘Īnāyet eyle yā Rabbi ‘ināyet
Muḥammed Muṣṭafā kılsun şefā‘at
- 777 Menākıbnāme ḥatm oldı burada
Oḡuyup işiden irsün murāda
- 947**
- 778 Toḡuz yüz kırk yedi olmışdı hicret
Müdāmī işbu nazmı kılduḡı vaḡt
- 779 Anı her kim kılursa ḥayr-ile yād
İki ‘ālemde yā Rab eyle dilşād
- 780 İderse fātiḥā her kim ki iḥsān
Müyesser kıl aña şoñ demde ĩmān
- 781 Du‘āmı yā Īlāhī müstecāb it
Ḥiṡāb-ı pür-ḡuşūrum müsteṡāb it

Temmet¹

Temmet er-risāletü bi'avnillāhi ve ḥüsni hidāyetihī * velḥamdülillāhi 'alā itmāmihā bimaḥzi 'avnihī ve 'ināyetihī * ve'şalātü ve's-selāmü 'alā resūlihī Muhammedin seyyidi'l-enbiyā'i ve'l-mürselīn * eşşāfi'i'ş-şefi'i'l-müşeffe'i yevme // S/30b // lāyenfe'u şey'ün mine'l-māli ve'l-benīn * ve 'alā ālihi'l-kirāmi * ve aşḥābihī'l-ğizāmi * fī evāḥiri şehri rebī'i'l-evvel sene seb'a ve erba'īn ve tis'amā'e * mine'l-hicreti'l-meşhūreti'n-nebeviyyeti * ve 'alallāhi eteve küllü ve ileyhi ünīb * ve hüve ni'me't-tevvābu 'alā men yetūbu ileyhi ve yünīb *

Mektup²

Şüret-i mektübü'l-Mevlānā Fenārī ilā Yıldırım Bāyezid berā-yı Ḥāzret-i Emīr Sulṭān ḳaddese sırrıhu'l-'azīz inneḥü min Süleymāne ve inneḥü bismillāhirrahmānirrahīm ve's-salātü ve's-selām 'alā seyyidinā Muhammed ḥabībü'l-kerīmü'r-raḥīm emmā ba'dü min ez'afī'l-'ibādi ilā ḥāfızı'l-bilād es-sulṭān ibni's-sulṭān meḥar-ı āl-i 'Osmān ebu'l-mücāhidīn nāşırü'l-İslām ve'l-müslimīn meddellāhü te'ālā biṭüle ḥayātike ve keşşeret evlādeke müteselsilen ilā yevmi'd-dīn Şöyle ma'lūm pādīşāh-ı 'ālem-penāh ki bizüm resūlümüz Muhammed Muştafa 'aleyhi'ş-şalātü ve's-selāmdan öñürdi 'İsā 'aleyhisselām aşḥābından üç peygamberi Anṭakya ḳavmi tekzīb idüp ḳatlı itdüklerinden sonra yedinci gün ve ba'zıları ḳavlinde üçüncü gün ve ba'zı ehl-i tevārīḥde ol nebīleri ḳatlı idüp daḥı sevinişi sevinişi // S/31a // evlü evlerisine geldükleri sâ'at Cebrā'il 'aleyhisselām bir şayḥa birle helāk ḳıldı cemī'ini fenā eyledi maḡbūn u maḥrūm ne dünyā ne āḥiret ḥāşıl oldu ne'üzü billāhi min zālik imdi bu emr-i 'azīm iḥün pādīşāh-ı 'ālem-penāhdan recāmuz ve temennāmuz oldur ki şimdiki

¹ Bu bölüm İ nüshasında yoktur.

² Bu bölüm İ nüshasında yoktur.

halde ol katline emr itdügünüz kimse evlād-ı resūlden bir şālih ‘azīzdür ki ehl-i vilāyet ve ehl-i kerāmet ma‘lūm degüldür ki Rūm iklīmine buncılayın āl-i resūlden ‘azīz kadem başmış ola elān rāygān güveygünüz olmuşlardır. ‘Acem iklīminde işitse idiñüz niçe niçe tuhaflar ve armağanlar ve pīškeşler gönderüp Buḥārādan sa’y idüp getürdigümüz ḥāzret-i resūl ‘aleyhe şalli eş-şalavatü ve ekmelü’l-iklīm gibi sulṭān-ı enbiyā ile dūñür dūñürşi olasuz zihī sa‘ādet İlāhī ki zāhiren ve bāṭinen size müyesser olmışdur dünyāñuz ve āḥiretiñüz ma‘mürdur daḥı ziyāde ola yevmen fe-yevmen ve andan soñra bu güveygünüz olan Emīr Sulṭān ‘ulemā-i ümmetī k’enbiyā’i benī İsrā’īl maḳūlesinden ‘add olınanlardan olına bī-iştibāḥ ümmetligi cihetinden ḥuṣūṣā ki bu nesl-i resūl ‘aleyhi’ş-şalātü ve’s-selām daḥı ola vü hem biz bundan gördigümüz āṣārı ḥāzret-i resūlden soñra bunlardan zāhir olan key rivāyet olunmaz zīrā ki dūnki gün bir şayḥa birle ya’ni kırā’at-ı in kānet illā şayḥaten vāḥideten feizā hüm ḥāmidūn³ demek birle kırk nefer ḳuluñuz bir nefesde düşüp ḳadidlerinde cān virdiler kendümüz varup a’yān-ı şehri ile namazların ḳılup cümlesini defn eyledük şöyle ki bir daḥı tecāvüz olına ḥavf u ḳorḫudur ki aşḥāb-ı ḳaryeye olan ma’nā bizüm şehrimüze daḥı vāḳi’ ola ümiddir ki bu dilegümüz ḳabūl ol ḥāzretten bāḳī emr ü re’y pādişāh-ı ‘ālem-penāhıñdur

İ/26b - S/31b

Du‘ā ḳılınmalu olıcaḳ bu vech-ile ḳılına

Allāh Tebāreke ve Te‘ālānuñ rızāsıçün ve cemī‘-i enbiyā vü mürselīn için

şalavātallāhi Te‘ālā ve selāmühü ‘aleyhim ecma‘īn Ḥātemü’n-nebiyyīn Ḥabīb-i

³ Yāsīn Suresi 29. Mealen “hiçbir şey [gerekmiyordu], bir [ceza] çıḳlıḳından başka! Ve sonunda sessiz ve hareketsiz bir kül yığınına dönüverdiler.” Muhammed Esed, *Kur’an Mesajı, Meal-Tefsir, C 2*, (İstanbul: İṣaret Yayınları, 1996), s. 900.

Rabbi'l-‘ālemīn Muḥammed Muṣṭafānuṣ ṣallallāhu te‘ālā ‘aleyhi ve sellem
münevver (ü) muṭahhar Rūḥiçün āliçün ezvāziçün Aşḥābiçün aḥbābiçün çehār-ı yār
ervāhiçün Rıdvanullāhi te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn Etimme’i dīn-i İslām ervāhiçün
imāmumuz Ḥazreti Ebū Ḥanīfe rūḥiçün cemī‘-i evliyā’ullāh içün şeyḥümüz Emīr
Sultān rūḥiçün (ve) mute‘allikātiçün bu silsileden geçenler-içün Bāḳileri
selāmetligiçün * cümle ‘ulemā vü şuleḥāyiçün üstāzlarımız içün üstāzlarımızı
üstāzlarıçün bizi ḥayr du‘ādan unutma diyenleriçün def‘-i // S/32a // belāyiçün
Ḳabūl-i ṭā‘at içün pādişāh-ı İslām-içün Üstümüzde ḥaḳḳı olan mü’mınleriçün Ḥaḳḳ
Celle ve ‘alā cümlemuze tevbe vü tevfiḳ ‘ilm-i nāfi‘ ü ‘amel-i şāliḥ müyesser idüp
āḥir nefesde İmānı Ḳur’ānı refīkümüz kılup kemāl ü luṭfını mu‘īnümüz idüp
‘āḳıbetümüz āḥiretümüz ma‘mūr kılup dīzār-ile mesrūr itmeklik-içün cemī‘-i ümmet-
i Muḥammed içün kāffe-i ehl-i İmān-içün Fātiḥa Ḳablel fātiḥa bu vech-ile şalavāt
virile Allāhümme ṣalli ‘alā seyyidinā ve nebiyyinā Muḥammedin ve ‘alā ālihī ve
aşḥābihī ve sellim Ba‘de’l-fātiḥa bu vech-ile şalavāt virile Allāhümme Şalli ve sellim
‘alā ‘abdike ve resūlike ve ḥabībike Seyyidinā ve nebiyyinā Muḥammedi’ş-şāfi‘i’ş-
şefī‘i’l-müşeffi‘i’l-muṭahhari’l-mükerremi’l-mu‘azzami’l-mümeccedi * ve ‘alā
ālihi’ṭ-ṭayyibīn * ve aşḥābihī’ṭ-ṭāhirīn

İ/27b - S/33b

Ez Maḳālāt-ı Mevlānā Müdāmī ḥaşerenallāhü Te‘ālā ve iyyāhü yevme’l-cezā-i
veddin taḥte livā’in-nebiyyinā ve şefī’inā Muḥammedin seyyidi’l-enbiyā’i ve’l-
mürselīn biḥürmeti ālihī ve aşḫābihī ecma‘īn

G 1

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 Kıldı Ḥaḳ zātuñ muḥahhar yā Muḥammed Muştafā
İtdi cümle ḥalkā rehber yā Muḥammed Muştafā
- 2 Ḥāteme’r-rusuli’l-kirām idüp seni bar-i Ḥüdā
Küllisine itdi mefḥar yā Muḥammed Muştafā
- 3 Yine zülmet içre ‘ālem ḳalmışidi Ḥaḳ seni
Cümlesine ḳıldı rehber yā Muḥammed Muştafā
- 4 Rüz u şeb fi’lüm ma‘āşī vü ḥaḫādur yā Ḥabīb
Ḳıl şefā‘at rüz-ı maḫşer yā Muḥammed Muştafā
- 5 Mücrim ü ‘āşī Müdāmī teşne-leb olduğı vaḳt
İçür aña āb-ı kevşer yā Muḥammed Muştafā

G 2

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1 Mürselîne server ü cümle nebîye müķtedā
Aħmed ü Maħmūd ü Muħtār ü Muħammed Muştafā

İ/28a

2 Leyle-i mi'rāc olıcaķ heb melā'ik yā Resūl
Hāk-i pāyuñ eylediler gözlerine tütüyā

S/35a

3 Tāc-ı 'izzetdür mübārek na'linüñ iy şeh senüñ
İftihār ider anuñla cümle-i fark-ı semā

4 Şāfi'üm ol rüz-ı maħşer yā şefī'al-müznibîn
İrtikāb itdüm ma'āşī eyledüm çok çok huḫā

5 Şer'-i pāküñle nidem bilmen ki 'āmil olmadum
Oldı kārüm dāyimā 'işyān ü 'ucb-ile riyā

6 Ehl-i ĩmāna ķamū eyle şefā'at yā Hābīb
Enbiyā vü mürselīn ol demde kim ide ḫayā

7 Ümmetüñ içre Müdāmī mücrim ü ‘āşī-durur
Kıl şefā‘at rüz-ı maḥşer yā Muḥammed Muştafā

G 3

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

S/35b

- 1 Hālümü hîç kimse bilmez senden özge iy Hüdā
Bu dil-i mecrūḥuma yā Rabbi sen kılgıl devā
- 2 Māsivā sevdāsını bu sīneden selb eyleyüp
Luṭfuñ-ile ‘ışk-ı pākūñden aña virgil cilā
- 3 Zāt-ı pākūñ hem şıfātuñ ḥürmetiçün yā Ğafūr
Cürmüme cümle şefi‘ olsun Muḥammed Muştafā
- 4 Enbiyāñuñ ḥürmetiçün yā İlāhe’l-‘ālemīn
Kıl ḥabībüñ rūḥı-y-ile bu ğarībi aşınā
- 5 Her günāhına Müdāmī tevbe kıılup āh ider
Raḥmet eyle tevbesin maḳbül idüp yā Rabbenā

7 Bu beyit İ’de yok.

G 4

Velehü eyzen

müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

S/36a

- 1 Şer' i koyup nefse uyup çoğ eyledük cürm ü haṭā
Yarın nolısar ḫālümüz vā ḫasretā vā ḫasretā
- 2 Yā Rab senüñ emrüñ şıduḫ ḫükmüñle 'āmil olmaduḫ
Terk eyledük her dem edeb vā ḫacletā vā ḫacletā
- 3 Ḳaṭ' itmezüz her giz recā dāyım umaruz raḫmetüñ
Luṭfuñla maḡfūr eylegil yā Rabbenā yā Rabbenā
- 4 Bilmezlik-ile iy Ḥüdā kılduḫ günāh u ma'şiyet
Şimdi peşimān oluban tevbe kıluḫ geldük saña
- 5 Çoḫdur Müdāmī ḫuluñuñ ḫatuñda iy Ḥaḫ eksügi
Zātuñ şıfātuñ 'izzeti 'afv it şuçın rüz-ı cezā

G 5

3 S' de metin daḡmık.

5 Ḥaḫ : - İ

müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

S/36b

- 1 Gel hâb-ı gâfletden uyan bilgil cihâni bî-vefâ
Hîç kimse bâķî kalmayup fânî olur şâh u gedâ
- 2 Dünyâ-yı dün âlâyişi gönüni almışdur senüñ
'Âķil iseñ meyl itmegil terk eylegil iy mübtelâ
- 3 Nefsüñ hevâsına uyup kâlbüñ kudüret bağlamış
Âyîneveş şâf eylegil cânüñ bula tâ kim şafâ
- 4 Dil nâre biryân eyleyüp çâk-ı girîbân eyleyüp
Derd-ile efgân eyleyüp kân ağlağıl şubḥ u mesâ
- 5 Niçe niçe tül-i emel Hâķķa yarar kânı 'amel
Nefse uyup itme kesel dön iy gönül Hâķdan yaña
- 6 Şeyḥî Süleymâna varup di sen tazarru' eyleyüp
S/37a Şeyḥî Sinânuñ rûḥına kıl bu ġarîbi âşinâ
- 7 Yâ Rab Müdâmî kuluñı ĩmân-ile ḥatm eyleyüp
Yevm-i kıyâmetde anuñ kılğıl şeff' in Muştafâ

G 6

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

- 1 Ḳalbümüñ āyīnesin tutmış-durur jeng-i hevā
 Bu sebebden ḥayret aldı 'aqlumı ḳaldum ṭana
- 2 Dāmenüñ çün tutdum iy Şeyḥī Süleymānum senüñ
 Himmet it kim 'ālem içre mūr iken olam hümā
- 3 Rāh-ı gāflet içre ḳaldum pāy-māl oldum meded
 Sırrısın Şeyḥī Sinānuñ dest-gīr olgıl baña
- 4 Bir nazār ḳılsañ eger iy şeyḥ-i kāmīl luṭf-ile
S/37b Bu vücūdum bir avuc ḥāk iken olam kīmyā
- 5 İstinād idüp Müdāmī āstānuña senüñ
 Zerre-i nāçiz-i kem dir ḳıl beni şems-i duḥā

G 7

Velehü eyzen

1 aldı : alup İ

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 albümüz āyīnesi bulmış-durur āyet řafā
unki oldu āstān-ı Mīr Sultāna gedā
- 2 Mīr Sultānuñ yolu cedd-i Muammed şer‘idür
Kim ki sālİK oldu aña ördi ol nūr-ı Hudā
- 3 İy Muammed ümmeti diñ münkir olan zālİme
İy münāfıķ cānuña virsün senüñ Tañrı belā
- İ/29a
- 4 Ger var-ise mürşid-i kāmİl murād iden mürīd
S/38a Gel diñüz řeyhī Süleymān āstānından yaña
- 5 Zāt-ı pāküñ ‘İzzetīün ıl Mūdāmī mücrimüñ
Yevm-i maşerde Hūdāyā sen řefī‘in Muřtafā

G 8

Velehü eyzen

mef‘ülü / fā‘ilātün / mef‘ülü / fā‘ilātün

- 1 Her dem öñül hevāda yā Rabbi ıl ‘ināyet

- S/38b Meyl eylerem fesāda yā Rabbi kı̇l hidāyet
- 2 Rāh-ı mezellet içre ğāyet zebūn-ı nefsem
 Kı̇oma beni fütāde yā Rabbi kı̇l ‘ināyet
- 3 Olup esīri nefsūñ deřt-i đalālet içre
 Düşdüm ‘aceb piyāde yā Rabbi kı̇l hidāyet
- 4 Yā vāhibe’l-‘aṭāyā yā dāfi‘a’l-belāyā
 Dil dāyimā ḥaṭāda yā Rabbi kı̇l ‘ināyet
- 5 Dir derd-ile Müdāmī ‘ucb u ḥased riyāda
 Zātumdadur nihāde yā Rabbi kı̇l hidāyet

G 9

Velehü eyzen

mef‘ülü / fā‘ilātün / mef‘ülü / fā‘ilātün

- 1 ‘Ābid misin beru gel Ḥaḳḳa ḳanı ‘ibādet
- S/39a ‘Āşık mısın Ḥüdāya ‘ışḳa gerek ‘alāmet
- 2 Fāriğ misin hevādan ḳanı aña delīlūñ

3 hidāyet : ‘ināyet İ

Şādık mısın yoluñda göster bize sadākat

İ/29b

- 3 Kıl şehrüñi şeri‘at kıl rāhuñı tarīkat
 Kıl fahruñı haķīkat ol ma‘din-i sa‘ādet
- 4 Kārum-durur dālālet fi‘lim-dürür kabāhat
 Kavlüm-dürür fezāhat yā Rab meded hidāyet
- 5 İy ‘ālemüñ penāhı çoğ eyledüm günāhı
 ‘Āşī kulam İlāhī senden meded ‘ināyet
- 6 İy ümmet-i Muḥammed isterseñüz fazīlet
 Budur size naşīhat sünnet kılıñ ri‘āyet
- S/39b
- 7 İy Aḥmed ü Muḥammed iy kendüsi mümecced
 İy āyini mü‘ebbed kılğıl bize şefā‘at
- 8 Şeyḥüm Emīr efendi boynumda ‘ışkı bendi
 Budur mürīde pendi kılma şaķın irā‘et
- 9 Terk eyleyüp ḥarāmı dilden gider zālāmı
 Şeyḥüñ-dürür Müdāmī çün mefḥar-ı siyādet

MUR 1

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

1 Gel iy perverde-i rāh-ı sa‘ādet
Hüdādan ister iseñ cāna rāhat
Muḥammed şer‘ini idüp ri‘āyet
Emīr Sulṭānı var eyle ziyāret

2 Şefā‘at diler-iseñ müctebādan
Ebü'l-Ḳāsım Muḥammed Muştafādan
Ferāgat idüben cümle hevādan
Emīr Sulṭānı var eyle ziyāret

S/40a

3 Emīr Sulṭān-durur baḫr-i vilāyet
Emīr Sulṭān-durur kân-ı kerāmet
Emīr Sulṭān-durur nūr-ı hidāyet
Emīr Sulṭānı var eyle ziyāret

4 Var ise ‘aḫluñ ol iy merd-i şādık
Emīr Sulṭānuma cān-ile ‘aşık
Buluban kendüñe yār-ı muvāfık

4 Var ise : Var-iseñ S

Emîr Sultānı var eyle ziyāret

İ/30a

5 Dilerseñ ger dil-i bīmāre tīmār
Muşaffā eyle albũñ oma jengār
ıluban cürmũñiçün āh-ile zār
Emîr Sultānı var eyle ziyāret

6 Murāduñsa dü kevn içinde ‘izzet
‘İbādet ılmada fevt itme fırsat
Muammed āline idüp maabbet
Emîr Sultānı var eyle ziyāret

7 Müdāmī ister-iseñ derde dermān
Refiuñ oluban şoñ demde ĩmān
Enīs ola saña ūr-ile ılmān
Emîr Sultānı var eyle ziyāret

G 10

S/40b

Velehü eyzen

müstef‘ilün / müstef‘ilün / müstef‘ilün / müstef‘ilün

1 Şol deñlü ıldı cürmi kim yodur aña her giz ‘aded
Yā Rab meded yā Rab meded Allāh meded Allāh meded

- 2 Tutmış-durur jeng-i hevā bu albümüz āyīnesin
Şāf eylegil her giz oma ‘ucb u riyā kibr ü ased
- 3 ‘Āşīlerüz rahmet umup dergāhuña geldük senüñ
Luţfuñla ‘afv it cürmümüz yā vāhid ü ferd ü şamed
- 4 Çünki ire bize ecel gönder bizüm sen cümlemüz
Īmān-ile ur’ān-ile yā vāhib ü ayy ü ead
- 5 uluñ Müdāmī mücrime mü’minler-ile cümleten
ılsun şefā‘at Muşafā şol dem opa yā Rab cesed

G 11

S/41a

Velehü eyzen

mef‘ülü / mefā‘īlün / mef‘ülü / mefā‘īlün

- 1 Depret dilüñ iy ğāfil tevīd idelüm tevīd
Maşūd ola tā āşıl tevīd idelüm tevīd
- 2 İy mücrim ü viy ‘āşī cürmüñe idüp tevbe
aa oluban māyil tevīd idelüm tevīd

4 Çünki : Cünki S

- 3 İy sâlik-i üftâde bu rāh-ı tarīkatde
Gel kavlüme ol kâ'il tevḥīd idelüm tevḥīd
- İ/30b
- 4 Nākış iseñ iy derviş tut dāmenini şer'üñ
Cehd eyleyüp ol kāmīl tevḥīd idelüm tevḥīd
- 5 Envā'-i ḥuzū'-ile derd-ile ḥuşū'-ile
Ādāb-ile iy 'āqīl tevḥīd idelüm tevḥīd
- S/41b
- 6 Bu-y-ise eger kaşdüñ senden ola Ḥaḳ rāzı
'İlm-ile olup 'āmil tevḥīd idelüm tevḥīd
- 7 Şevḳ-ile Müdāmī gel ol Ḥālīḳ u Mevlāya
Olmaqlığıçün vāşıl tevḥīd idelüm tevḥīd

MÜS 1

Velehü eyzen

mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ülün

- 1 Muḥammed Muştafā nūr-ı Hudādur
Muḥammed Muştafā ḥayrū'l-verādur

İ'de 4. ve 5. beyitlerin yerleri değışmiş.

Muḥammed Muṣṭafā baḥr-i şafādur
Muḥammed Muṣṭafā kân-ı hayādur
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muṣṭafādur

2 Muḥammed ḥātemi cümle nebīnün
Muḥammed raḥmetidür ‘alemīnün
Muḥammed seyyididür evvelīnün
Muḥammed seyyididür āḥirīnün
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ebü'l-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafādur

S/42a

3 Muḥammed mürselīne pīşvādur
Muḥammed āb-ı rüy-ı enbiyādur
Muḥammed nūr-ı çeşm-i evliyādur
Muḥammed yolına cānum fidādur
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muṣṭafādur

4 Nübüvvet āsmānı āftābı
Ḳamudan ‘ālidür anuñ cenābı
Aña virdi Ḥüdā faşle'l-ḥiṭābı
Ki Ḳur’ân-ı mübīn anuñ kitābı
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur

Ebü'l-Kāsım Muḥammed Muştafādur

İ/31a

5 Risālet ḥāteminüñ ol nigīni
Daḥı Cibrīl anuñ bil hem-nişīni
Tutupdur ümmeti rüy-ı zemīni
Ḳamu edyānı hem nesh itdi dīni
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muştafādur

6 Muḥammed Muştafā kân-ı emānet
Ḳamu ḥalkı kıılır Ḥaḳḳa delālet
Eyā ümmet olan ehl-i sa'ādāt
Muḫahhar rūḥına virüñ şalāvāt

S/42b Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ebü'l-Kāsım Muḥammed Muştafādur

7 Muḥammed kâşifidür müşkülātuñ
Muḥammed mefḫaridür kāyinātuñ
Muḥammed menba'ı 'ayn-ı ḥayātuñ
Muḥammed ma'dinidür mu'cizātuñ
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muştafādur

5 hem : heb İ
7 İ'de son mısra atlanmış.

- 8 Muḥammed Muṣṭafā nūr-ı hidāyet
Muḥammedür ŧeh-i taḥt-ı risālet
Muḥammedür kılan rüz-ı kıyāmet
Cemī‘-i ehl-i ĩmāna ŧefā‘at
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ebü’l-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafādur
- 9 Cesed ḥaŧır ola çün ḳopa kıyāmet
‘İnāyet eyle yā Rabbi ‘ināyet
Ḥabībün Muṣṭafā kılsun ŧefā‘at
Ki biz kılduḳ niçe cürm ü cināyet
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ḥabīb-i Ḥaḳ Muḥammed Muṣṭafādur
- 10 Saña vü āl ü ŧaḥbuña Müdāmī
Ṣalāt-ile virür her dem selāmı
- S/43a Ṣefā‘at kııl eyā ḥayra’l-’enāmi
Çaḡırup derd-ile dir bu kelāmı
Biḥamdillāh nebīmüz müctebādur
Ebü’l-Ḳāsım Muḥammed Muṣṭafādur

G 12

8 İ’de son mısra atlanmıŧ.

9 İ’de son mısra atlanmıŧ.

10 dem selāmı : demde İ / İ’de son iki mısra atlanmıŧ.

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

İ/31b

- 1 Ger dilerseñ her dü ‘ālem içre olmağ bahtyār
İy bürāzer kıl kanā‘at eyle ‘uzlet ihtiyār
- 2 ‘İzzet eyle her kişiye olmağ isterseñ ‘azīz
Çaldı yādumda pezerden bu naşīhat yādgār
- 3 Sū’-i zann itme şağın mü’min olana iy aḥī
Ola katuñda meger aḥvāli anuñ āşikār
- 4 Āḥiret fikrin idüp kıl ḥālika her dem niyāz
Göçmek için gelmişüz yoğdur bu dünyāda karar

S/43b

- 5 Dime vardur daḥı ‘ömrüm nāgehān irer ecel
Furşatı fevt etme ta‘at eylegil leyl ü nehār
- 6 Ḥamdülillah Mīr Sulṭān Ḥazretidür şeyḥümüz
Rāhumuz cedd-i Muḥammed şer‘idür iy kāmkar

4 her dem : dāyim İ

5, 6 ve 7. beyitler İ’de atlanmış.

7 Kı1 Müdāmīnūñ şefi‘in sen Muḥammed Muşţafā
Cümle mü’mīn kıllaruñla iy Ḥüdā yevme’l-karār

G 13

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Tālib ol dīzār-ı Ḥaḳḳa virmek Allāhun-durur
Cān u dilden añı iste virmek Allāhun-durur

2 Niçe bir tih-i ḍalāl içre yürürsin serserī
Sālik olğıl rāh-ı şer‘a virmek Allāhun-durur

S/44a

3 ‘Āḳil-iseñ bu cihān fānīdurur terk eyleyüp
Māyil ol dār-ı beḳāya virmek Allāhun-durur

4 Şıdḳ-ile meydāna girgil tīḡiñi tevḥīd idüp
Ḥamle kılgıl nefsi-i şūma virmek Allāhun-durur

5 İy gönül Şeyḥī Süleymānuñ ḥuzūrında bu gün
Tevbe eyle cümle zenbe virmek Allāhun-durur

13. gazel İ’de atlanmış.

- 6 Vuşlat ise kaçduñ iy dil hâlik-i eşyāya ger
Zühd-ile taqvāya başla virmek Allāhun-durur
- 7 İy Müdāmī himmeti eyle büleñd öz zātuña
Nesne yok hālümde dime virmek Allāhun-durur

G 14

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

S/44b

- 1 Vādi-i hayretde yā Rab kalmışidüm pür-kuşūr
Rāh-ı Mīre sālīk etdüñ şükr saña yā Şekūr
- 2 Hāzretine şıdk-ile Şeyhī Süleymānuñ varup
Tevbe itdüm cümle zenbe sen kabül et yā Ğafūr
- 3 Bunca demdür gelmemişdür kalb-i maḥzūna feraḥ
Yā İlāhī sırruñ-ile sīneme virgil sürür
- 4 Luḥfuñ-ile virgil envā'-i ma'ārif yā laṭīf
Fazluñ-ile hıfz kılğıl gelmesün kalbe gurūr

14. gazelin ilk iki beyti ve üçüncü beytin ilk mısraı İ'de atlanmış.

5 Enbiyāñuñ evliyāñuñ hürmetiçün iy Hüdā
Çıl Müdāmīnūñ şefi'in Muştafā yevme'n-nüşür

G 15

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

S/45a

1 Evc-i bākī içre iy dil tutmağ isterseñ qarār
Milk-i fāñide vücūduñ ser-te-ser eyle ğubār

2 Rūz u şeb şimden giru tāt 'ibādet eylegil
Nefs atına niçe bir olursun iy ğāfil süvār

3 İtdüğñ cürmi tefekkür kılp istigfār idüp
Bağruñı hūn it gözüñden dürr ü mercān it nişār

4 Çatre olup āstān-ı Mīr Sulţāna iriş
Çatreyi zīrā kılp deryā-yı bī-ğadd ü kenār

5 Çalbūñi şāf eyleyüp zikr eyle her dem Hālikı
Olmağ isterseñ Müdāmī ğurb-ı Hağla bağtyār

2 Nefs atına niçe bir : Nefs için İ

G 16

Velehü eyzen

müstef' ilātün / müstef' ilātün

S/45b

1 Her vaqt ü her an fikrüm hevādur
Cümle 'amel kim kıldum riyādur

2 Āhir girürsin taht-ı zemīne
Fikr eylemek pes hālūñ revādur

3 Meyl itme zinhār dünyāya iy merd
Bu çarḥ-i ğaddār çün bī-vefādur

İ/32a

4 Yoқdur cihānda her giz qarāruñ
Güyā bu 'ömrüñ bād-ı şabādur

5 Şeyhüm 'azizüm bil Mīr Efendi
Yolında anuñ cānum fidādur

6 Āl-i resüle eyle maḥabbet
Ḥubbı bularuñ derde devādur

7 Zikr eyle Ḥaққı dilden Müdāmī

Zikri Hüdānuñ rûḥa ğidādur

G 17

Velehü eyzen

müstef' ilātün / müstef' ilātün

1 Yok kimseye hîç luḥ u vefāmuz

Hālî degüldür lîkin cefāmuz

2 Hîç bulmaduḡ biz bir yār-ı şādık

Zāhirde gerçi çok āşināmuz

3 İtdük cihānda çok çok ḥaṭālar

Tevbe kıluban yoḡdur bukāmuz

S/46a

4 Şer'-i nebīden kılduḡ tecāvüz

Eksük degüldür başdan hevāmuz

5 Di dāyimā sen elḥamdülillāh

Şāh-ı rüsüldür çün müḳtedāmuz

6 Geldük kapuña 'iṣyān idüben

Luḥfuñdan iy Ḥaḡ raḥmet recāmuz

7 Dir ki Müdāmī iy Rabb ü Ğaffār
Fazluñla ‘afv it çokdur haṭāmuz

MÜF 1

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 ‘İzzet-i zātuñ haqıyçün iy ‘aziz
Ğıll u ğişdan ḳalbümi eyle temiz

G 18

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Cismüm içre cān olan Şeyhī Süleymānum yetiş
Derdüme dermān olan Şeyhī Süleymānum yetiş

2 Ḳaṭreyem yokdur vücūdum senden ayru hiç benüm
Menba‘-ı ‘ummān olan Şeyhī Süleymānum yetiş

S/46b - İ/32b

- 3 Tih-i zulmet içre almış bir ġarib üftādeyem
Fāris-i meydān olan Őeyhī Sūleymānum yetiř
- 4 Sırrısın Őeyhī Sinānuñ oma zulmetde beni
Őemsveř rahřān olan Őeyhī Sūleymānum yetiř
- 5 Luřfuñı umar Mūdāmī āstānuña gelüp
Ma‘din-i iħsān olan Őeyhī Sūleymānum yetiř

MÜS 2

Velehü eyzen

mefā‘ilün / mefā‘ilün / fe‘ülün

- 1 Yanar zühhād elinden nefs-i řūmuñ
Dağı ‘ubbād elinden nefs-i řūmuñ
‘Amel berbād elinden nefs-i řūmuñ
Göñül nāřād elinden nefs-i řūmuñ
Hezārān dād elinden nefs-i řūmuñ
Meded feryād elinden nefs-i řūmuñ
- 2 Demādem kārı sehv-ile ġařādur

4 Redif kelimeleri İ’de atlanmış.

5 yetiş : - İ

- S/47a Cihānda maḳşadı şīt ü şadādur
Murādı dāyimā ḥalḳa riyādur
Dimāgum anuñ içün pür-hevādur
Ḳazādur pür-belādur pür-belādur
Meded feryād elinden nefsi-i şūmuñ
- 3 Ḳaçar taḳvādan olmaz aña ṭālib
Hevālardur aña dāyim meṭālib
Ḥilāf-ı şer‘adur gāyetde rāgıb
Fesād u kibr-ile ‘ucbe müvāzıb
Ḳatı mağlūbem oldur baña gālib
Meded feryād elinden nefsi-i şūmuñ
- 4 İder ṭül-i emel ḳılmaz ḳanā‘at
Gedālık dilemez ister riyāset
‘Amelden ḥazzı yok itsem delālet
Virür dāyim baña ḥüzn ü melālet
‘İnāyet eyle yā Rabbī ‘ināyet
Meded feryād elinden nefsi-i şūmuñ
- 5 Mesāvī ḳılmada gāyetde üstād
Ma‘ārif şatmağa illere mu‘tād
- İ/33a Gice gündüz murādı ḳılmağ ifsād
Ṭarīḳ-ı Ḥaḳdan itmek diler ib‘ād

Emîr Sulţānum eyle baña imdād
Meded feryād elinden nefs-i şūmuñ

S/47b

6 Reh-i şer‘ içre var çok çok kuşūrum
Dağı ‘ucb-ile var gāyet gurūrum
Anuñçün var-durur dilde fütūrum
Serîr-i sînede yokdur sürūrum
Nidem bilmen ki yok her giz huzūrum
Meded feryād elinden nefs-i şūmuñ

7 Müdāmî mücrim ü ‘āşî günahkār
Za‘îf ü ‘āciz ü dil-ḥaste bīmār
Günāhın ‘afv idüp iy Ḥayy u Ğaffār
Dil-i mecrūhına sen eyle tīmār
İder āh u kıılır bu kavli tekrār
Meded feryād elinden nefs-i şūmuñ

KA 1

Velehü eyzen

mefā‘îlün / mefā‘îlün / fe‘ülün

1 Gel iy Ḥaḳ tālîbi depret zebānuñ

7 āh u kıılır : āh eyleyüp İ

Çıkarğıl göklere āh u fiğānuñ

2 Söze başla niçün hāmūş olursın
Beyān eyle derūnuñda nihānuñ

3 Mürīd-i Hāḡ iseñ iy merd-i ‘āḡil
Ḳamu varını terk eyle cihānuñ

4 Eger irmek dilerseñ ol Hūdāya
Dilūñden gitmesün tevḡīdi anuñ

S/48a

5 Gice gündüz dimegil eyle ḡā‘at
Huzūrın isteseñ dār-ı beḡānuñ

6 Revān eyle bugün eşki gözüñden
Saña nef‘i yoḡ irteki bukānun

7 Zamāne ḡalḡına her giz ḡarışma
Ḳabūli olmaḡ isterseñ Hūdānuñ

8 Cihānda bulmadum bir yār-ı şādıḡ
Vücūdı çoḡdur ammā āşinānuñ

İ/33b

6 yoḡ irteki : irer irte İ

- 9 Bu dünyā-yı denīye olma mağrūr
Şebātı yok-durur bu bī-vefānuñ
- 10 Eger biñ yıl olursa ‘ömrüñ āhır
Cihānda qalmaya nām ü nişānuñ
- 11 Qamunuñ menzilin bī-şek ider hāk
Qatında farkı yok şāh u gedānuñ
- 12 Yarāguñ eyle iy miskīn ü dervīş
Bu yirlerde degüldür āşiyānuñ
- 13 Sarāy-ı qalbūñi pāk idegörgil
Budur kim ‘ādeti ehl-i şafānuñ
- 14 İdüp taşdıq cümle enbiyāyı
Ri‘āyet eyle şer‘in Muştafānuñ
- 15 Qudūmiyle münevver oldı ‘ālem
Zalāmı getdi küfr-ile cefānuñ
- S/48b
- 16 Vücūd-ı pākiyiçün halk olupdur
Qamu varı bu kevn-ile mekānuñ

- 17 Muḥammed ekmel ü efḍal ḳamudan
Muḥammed bilki ḥatmi enbiyānuñ
- 18 Muḥammed mazḥar-ı envār-ı Ḥaḳdur
Muḥammed mecma‘-ı baḥri ḥayānuñ
- 19 Şalāt-ile selām üstine anuñ
Daḥı āline ol faḥr-i cihānuñ
- 20 Ḳamu aşḥābını sev cān u dilden
Ki anlar serveridür evliyānuñ
- 21 Derūnuñdan çıkarma ḥubb-ı āli
Ki anlar rehberidür etḳiyānuñ
- 22 Biri āli resūlüñ Mīr Efendi
Mezār u merḳadi Bursada anuñ
- 23 ‘İnāyet eyledi Ğaffār u Raḥmān
Ziyāret eyledük ḳabrini anuñ
- 24 Fidā olsun anuñ yolına cānum
Ki bī-şek ālidür ḥayrū’l-verānuñ

- 25 Muḥibbi ol o sultānuñ göñülden
Murāduñ seyr-ise fevķin semānuñ
- İ/34a
- 26 Anuñ rūḥı saña rehber bu yolda
Eger şer‘in tütarsañ Muştafānuñ
- S/49a
- 27 Maķāmuñ kıla a‘lā āsmāndan
Eger sedd idesin yolın hevānuñ
- 28 Hevāya uyma źabṭ it kendüzüñi
Ki ma‘nisi yoğ irḥā-yı ‘inānuñ
- 29 Cihānda var-durur bir şeyḥ-i a‘lā
Murabbāsı ḥalīfesi o cānuñ
- 30 Olupdur cümle āfāķ içre meşhūr
Vilāyātı kerāmātı o ḥānuñ
- 31 Alaşehre varup eyle ziyāret
Münevver ķabrini Şeyḥī Sinānuñ
- 32 Cenābına yüzüñ sür it tazarru‘
Şafālar kesb ide tā rūḥ u cānuñ

- 33 Bugün k̄āyim maḳāmı vü hem oğlı
Süleymān Şeyḫ Efendi ol hümānuñ
- 34 Elin öp al du‘āsın ol ‘azīzüñ
Ki gerçek sırrıdur ol reh-nümānuñ
- 35 Eger himmet iderse bu faḳīre
Oluram sālik-i rāhı Hüdānuñ
- 36 Hevā vü nefis elinde key zebūnam
Devāsın bulmadum her giz bu dā’nuñ
- 37 ‘Amel idinmedüm bir Ḥaḳḳa lāyıḳ
Hisābı yoḳdur itdügüm ḥaḫānuñ
- S/49b
- 38 Yine ḳaḫ‘ itmezem her giz recāmı
Ḳapuda biriyem raḫmet umānuñ
- 39 Ümīzüm bu-durur āḫir nefesde
Refīḳüm ola tevḫīḳi Hüdānuñ
- 40 Dil-i bī-çāre gāyet muḫḫaribdür
Emīn ola irişürse amānuñ

- 41 Müyesser kı1 İ1āhī derdmendüz
Devāsından bize dārū'ş-şifānuñ
- 42 amu ullaruña eyle 'ināyet
İ1āhī hürmetine etkıyānuñ
- İ/34b
- 43 amu ılduğumuz a'māli yā Rab
alāş eyle şürürından riyānuñ
- 44 Müyesser kı1 şefā'at Muştafādan
İ1āhī hürmetiün aşfiyānuñ
- 45 Tenümüz yakmağıl nār-ı caħıme
İ1āhī 'izzetiün enbiyānuñ
- 46 abībūñ hürmeti gösterme bize
İ1āhī şiddetin yevme'l-cezānuñ
- 47 Cemī'-i ehl-i ĩmān-ile yā Rab
Maāmum eylegil vaşın cinānuñ
- 48 Müdāmī mücrim ü 'aşı uluñdur
Günāhın 'afv kı1 yā Rabbi anuñ

S/50a

49 İşidüp kim ki dirse yā Rab āmīn
Anuñ üstine rıđvānı Hūdānuñ

G 19

Velehü eyzen

müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

1 Bī-çāreyem iy reh-nümā himmet gerek himmet gerek
Mūr-ı za'īfem iy hümā himmet gerek himmet gerek

2 Yolum urup varum alur her dem hevānuñ 'askeri
Şeyhī Süleymānum baña himmet gerek himmet gerek

3 Ğaflet ilinde rüz u şeb kıoma beni pāmāl olam
Ğāyet zebūnam ben gedā himmet gerek himmet gerek

4 Mesken idi tahte'ş-şerā mercū budur şimden giru
Menzil ola fevka'l-'ulā himmet gerek himmet gerek

5 Şeyhī Süleymāna benüm sözüm Müdāmī bu-durur

S/50b Şimden giru ben kıuluña himmet gerek himmet gerek

G 20

Velehü eyzen

müstef' ilātün / müstef' ilātün

- 1 Dilden çıkarğıl ğayrın Hüdānuñ
Tevhīde başla depret zebānuñ
- 2 Virme şağın dil dünyā-yı dūna
Yokdur bekāsı bu bī-vefānuñ
- 3 Zühd-ile var mı hiç āşınālık
Vardur der-iseñ kanı nişānuñ
- İ/35a
- 4 Fikreyle iy merd āhır nolursın
Şiddetlerin añ rüz-ı cezānuñ
- 5 Hakkuñ rızāsı ola refīkūñ
Şer'in tutarsañ sen Muştafānuñ
- 6 Bursada yatan şol Mīr Efendi
Sırrı-durur bil fahr-i cihānuñ

7 Olup Müdāmī cān-ile bende
Şıdķ-ile tutdı dāmānın ānuñ

G 21

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 Sensin iy Allāh ü hādī bī-zevāl ü lā-yezāl
S/51a Mālikü’l-milk ü raḥīm ü zü’l-celāl-i zü’l-kemāl
- 2 Zātuñı fehm itmede kâşır-durur yā Rab ‘uķıl
Mu‘terifdür iy Hüdā ‘aczone hem vehm ü ḥayāl
- 3 Mücrimem ‘afv eyle cürmüm luḥfuñ-ile yā Ğafūr
Nākış u kâşır ḳuluñam fażluñ-ile vir kemāl
- 4 Māsivā sevdāsını sīnemden iḥrāc eyleyüp
‘Işķuñ-ile ḳıl münevver iy kerīm ü zü’n-nevāl
- 5 Faḥr-i ‘ālem Muştafānuñ ḥürmetiçün yā İlāh
Geç Müdāmīnūñ günāhından ḳamu yevme’s-su’āl

G 22

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 Nākışı bil kāmīl eyler Mīr Sulṭānum benüm
S/51b Cümle ‘aybı zāyil eyler Mīr Sulṭānum benüm
- 2 Her hevādan sālīki қаṭ‘ eyleyüp Hāḫdan yaña
Bizzarūrī māyil eyler Mīr Sulṭānum benüm
- 3 Niçe biñ biñ derdüñe olup devā iy derdmend
Her murāduñ ḥāşıl eyler Mīr Sulṭānum benüm
- 4 Vuşlat ise Hāḫ ḥuzūrına murāduñ iy mürīd
Şöyle bil kim vāşıl eyler Mīr Sulṭānum benüm
- 5 Dāmen-i Şeyḫī Süleymānı Müdāmī tutuban
İste Hāḫkı vāşıl eyler Mīr Sulṭānum benüm

G 23

Velehü eyzen

İ’de 3. ve 4. beyitlerin yerleri değişmiş.

müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

İ/35b

1 İy mürşidüm viy rehberüm iy ehl-i 'irfānum benüm

S/52a Çok çok şükür gördüm yüzüñ Şeyhî Süleymānum benüm

2 İy rûḥuma olan ğızā viy derdüme olan devā

Şāğ u esen geldüñ yine iy māh-tābānum benüm

3 'Ömrüñ ziyāde eylesün maḳbül edüp ḥaccuñ Ḥüdā

Hem dāyimā ḳılsun 'azīz iy kāmīl insānum benüm

4 Dāmānuñı tutdum senüñ ḳaşdüm budur iy reh-nümā

Bir ḳatreyem deryā olam iy baḥr-i 'ummānum benüm

5 Bir zerreyem ḳılgıl naẓar tā kim olam şems-i duḥā

Zulmetde ḳoma ḫālī' ol iy mihr-i raḥşānum benüm

6 Şeyhî Sinānuñ sırrısın cānum saña olsun fidā

Himmet gerek himmet gerek Şeyhî Süleymānum benüm

S/52b

7 Geldi Müdāmī şıdḳ-ile himmet umuban iy hümā

Dil-ḫastedür raḥm eylegil iy derde dermānum benüm

G 24

5 kim : ki İ

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Aḥmedullāhü’l-lezī kad ‘alleme’ş-şer‘a’l-mübīn

Errāḥime’l-gāfire’l-hādi’s-sebīle’l-müstebīn

2 Gelmişüz raḥmet recā idüp kapuña iy Ḥudā

Fā‘fu ‘annā külle zenbin yā mucībe’s-sā’ilīn

3 Cürmümüz ‘afv eyle yā Rab bir bölük üftādeyüz

Eyledüñ çünkü nebīmüz raḥmeten li’l-‘ālemīn

4 Gelmeseydüñ ‘āleme ḥalk olmazidi bu cihān

Yā resūlallāhi yā maḥbūbe Rabbi’l-‘ālemīn

S/53a

5 Ümmetüñden saña vü aşḥāb u ālüñe selām

Yā Muḥammed yā mümecced yā imāme’l-mürselīn

6 Bilmezüz kim ḥālümüz yarın nolısar yā Ḥabīb

İRtekebnā martekebnā min zünūbin külle ḥīn

7 Oldı tābi‘ nefsine itdi Müdāmī çok günāh

2 Gelmişüz : Gelmişüzdür İ

KA 2

Velehű eyzen

mefā‘ılűn / mefā‘ılűn / fe‘űlűn

1 Gel iy ‘āıl niűn olduđ perıŐān

Nedűr ĥālűđ bize ıl anı i‘lān

İ/36a

2 Niűn ĥāműŐ olursun kűnc-i ĥamda

İŐitsűnler ou eŐ‘ār u dıvān

3 Beyāne gel Ĥűdā virdi ű ĥudret

Degűldűr kimseye bāı bu devrān

4 Bu dűnyā didűĥűđ rāh-ı seferdűr

Gűersin sen nite kim gűdi yārān

S/53b

5 Ecel irdűkleyin ĥod lāl olursın

FeŐāĥat birle olursağda Selmān

2 İŐitsűnler : İŐitsűn İ

4 kim : ki İ

5 irdűkleyin : oldukleyin İ

- 6 Vücūduñ maḥv olup ḳalmaz nişānuñ
Eger rıf'atde olursañda Keyvān
- 7 Ṭotalum rub'-i meskūne şeh idūñ
Olursın 'āḳıbet ḥāk-ile yeksān
- 8 Pes imdi söz-ile başla kelāma
Sözümü gūş idüp ḳılduñsa iz'ān
- 9 Bu gūnedür cihānuñ ḥāli iy merd
Kimin giryān ider kimini ḥandān
- 10 Kişinūñ māyesine göre olur
Ḳamu ḥāşıl olan aşşı vü ḥüsrān
- 11 Uyup nefse ider kimisi 'işyān
Muṭī' olup ṭutar kimisi fermān
- 12 Marīz oldum hevā vü nefis elinde
Eger var-ise çāre eyle dermān
- 13 Refīḳ idinmedüm illā ki nefsi
'Amel idinmedüm illā ki ṭuḡyān

- 14 Hevā-y-ile dahı yeldüm yüpürdüm
Degüldür hāşılum illā ki ‘işyān
- 15 ıluram bir dem içre biñ günāhı
Yine olman bu hāle zār u giryān
- S/54a
- 16 Cihān içinde kendüm bileliden
İşüm dāyim haṭā vü sehv ü noḡşān
- 17 Güzergehdür bu dünyā menzil olmaz
Şu yire varuruz kim vardı ihvān
- 18 Budur guşşam ki düştüm pā-bürehne
Ne zādum var ne yoldaşum bir insān
- İ/36b
- 19 Müyesser ola mı aṭ‘-ı menāzil
Yolum şahrā içi hār-ı muḡeylān
- 20 Meger ‘avn ü hidāyet ide bize
Mu‘īn ü hādi vü feyyāz u raḡmān
- 21 ‘Aceb mi cürm ü ‘iştānum çoḡ-ise

Anuñ yoq raḥmetine ḥadd ü pāyān

- 22 Biḥār-ı raḥmetüñe nisbet olsa
Degül bir қаtre yā Rab baḥr-i ‘ummān
- 23 İlahī raḥmetüñ ābını virgil
Dil-i bī-çāredür gāyetde ‘aṣṣān
- 24 Serāyın gōñlümüñ pür-nūr kılgıl
Zalām-ı ḥubṣ-ile oldı çü zindān
- 25 Libās-ı luṭfuñ-ile kıl mülebbes
Ki kaldum ḥalk içinde şöyle ‘üryān
- 26 Muḥammed şer‘i üzre eyle қāyim
Ḥüdāyā fazluñı idüp nigeḥbān
- S/54b
- 27 Ki oldur efḍal u ekmeḥ Ḥabībüñ
Қamusın ten kılup itdüñ anı cān
- 28 Şalāt aña daḥı āline olsun
Beқā üzre ola mādem bu eyvān

- 29 Gelüpdür Rūma āli ol Ḥabībūñ
Cihānuñ k̄uṭbı ya‘ni Mīr Sulṭān
- 30 Buḥārādan ṭulū‘ itdi o ḥurşīd
Ufūl itdi gelüp Bursada ol cān
- 31 Getürmedi velī aña mümāşil
Semerḳand ü Buḥārā vü Ḥorāsān
- 32 Getürmedi daḫı hem-tā o māha
Ḥiṭā vü Çīn ü Māçīn ü Şifāhān
- 33 Derūn-ı dilden it aña maḫabbet
Ki anuñ ḥubbıdur her derde dermān
- 34 Gezerken vādi-yi ḫayretde medhūş
Ḥüdādan irdi nāgeh luṭf u iḫsān
- 35 Süleymān Şeyḫ Efendinüñ öñünde
Olup itdüklerüm cürme peşīmān
- İ/37a
- 36 İdüp tevbe didüm estağfirullāh
Ṭarīḳ-i Mīre girdüm ben de el’ān

- 37 abl it tevbemz virgil ma'arif
Bizi y Rabbi oma Őyle ndn
- S/55a
- 38 Mesirem olsun eflk  semvt
Baña himmet it iy Őeyh Sleymn
- 39 Egerçi 'adet bu mümteni'dr
Vel ztında vardur aña imkn
- 40 Blendedr himmetm gerçi harem
Anuñcn libem iy mh-tbn
- 41 'Uluvv-ı himmet İmandan dimişdür
HadŐinde d 'lem fari iy cn
- 42 Nola mu'zam da olsa bu murdum
opar himmet olursa kh-ı Lbnn
- 43 Bize himmet gerek iy Şeyh-i kmil
utuldı cn u dilden cnki dmn
- 44 Beni Amed Efendi rh birle
Ens it kim ılam 'arş üzre cevn

- 45 Dahı Şeyhî Sināna eyle vāşıl
Ki oldur mürşid-i fursān-ı meydān
- 46 Erenlerden gerek himmet dimişler
Egerçi kim Hüdānuñ virmek iy cān
- 47 Degül cū‘ u seherler aña lāzım
Eger ki mihr-i feyż olursa raşşān
- 48 Beni maqşūduma irgür İlāhî
Ki sensin qāziye’l-ħacāt her ān
- S/55b
- 49 Murād-ı dil dile gelmek ne ħacet
Hüveydādur qatūnda cümle penhān
- 50 Hüdāyā eyle tevfiķuñ refiķüm
Olam dīzāra qarşu mest ü ħayrān
- 51 İlāhî fazluñ-ile bu ħaķîri
Ma‘ārif maħzenine eyle derbān
- 52 Bu qadre gerçi müşkildür irişmek

Hüdānuñ fażlı olsa olur āsān

İ/37b

- 53 Dālālet içreyiken Bişr-i Hāfī
 Olupdur fażl-ı Haķla ‘ayn-ı a‘yān
- 54 Hābībūñ Muştafānuñ hürmetiçün
 Müyesser eyle āhir demde ĩmān
- 55 Cemī‘-i enbiyāñuñ ‘izzetiçün
 Maķāmum itmegil yā Rabbi nīrān
- 56 Şefī‘ü’l-müznibīnūñ re’fetiçün
 Şuçum bağışla yā Ğaffār u Raḥmān
- 57 Muḥammed ümmetinūñ cümlesile
 Müyesser eyle bize hūr u ğılmān
- 58 Müdāmīnūñ İlāhī soñ nefesde
 Refiķin eyle ĩmān-ile Qur’ān
- 59 İşidüp kim ki dirse yā Rab āmīn
 Ķarīn eyle aña hūr-ile rıdvān

52 olsa olur : olursa İ

54 Bu beytin ikinci mısraı İ’de atlanmış.

55 Bu beytin ilk mısraı İ’de atlanmış.

59 rıdvān : ğılmān İ

MUH 1

S/56a

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

- 1 Benem bir mücrim ü ‘āşī vü nādān
İşimdür dāyimā cürm-ile ‘iṣyān
Meşāyih serveri iy kāmil insān
Derūnum dertlödür kıl aña dermān
Kerāmet menba‘ı iy Mīr Sulṭān
- 2 Yoluñda başum u cānum fidādur
Ki şevküñle bu gönüm rüşinādur
Senüñ ‘iṣkuñ baña Haḫdan ‘aṭādur
Senüñ ḫubbuñ kamu derde devādur
Ḥabībüm müḫtedām iy Mīr Sulṭān
- 3 Kūlam ḫapuñda iy ‘ālī cenābum
Beni redd itmegil iy āftābum
Sañadur cān u dilden intisābum
Umaram himmetüñ iy māh-tābum

Sa'adet ma'dini iy Mîr Sultân

İ/38a

4 Senüñ 'ışkuñ-durur boynumda bendüm
Hümāmüm rehberüm iy ercümendüm

S/56b Benem tũtĩ vü nāmuñ dilde kandüm
Kemîne bendeyem sensin efendüm
Zahîrüm mesnedüm iy Mîr Sultân

5 Seni sevmekde yoğdur ihtiyārum
Cihān içre senüñle iftihārum
Katuñda var mı bilmen i'tibārum
Kuşūrum çoğ saña var i'tizārum
Mürüvvet şāhibi iy Mîr Sultân

6 Ma'ārif milkine iy baħr-i mevvāc
Daħı ehl-i sa'adet bāşma tāc
Hevā kıldı bu dil milkini tārāc
Hüdādan dile kılsun cümle ihrāc
'Azîzüm mürşidüm iy Mîr Sultân

7 Benüm kārüm-durur dāyım fazāħat
Daħı envā'-i ħubş-ile kabāħat
Ĥabîbüm kıl dilek rüz-ı kıyāmet

Muhammed Muştafâ kılsun şefâ‘at
Ümîzüm himmetüñ iy Mîr Sultân

S/57a

8 Müdâmî bende iy kân-ı sa‘âdet
Tutup dāmānuñ iy fahr-i siyâdet
Getürdi cān u dilden çün irâdet
Delîl ol kıl anı dāyım delâlet
Tariķat rāhına iy Mîr Sultân

İ/38b - S/57b

G 25

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Zühd-ile taķvāya başla gel beru şimden giru
Nefs-ile ğavġāya başla gel beru şimden giru

2 Şāyım olġıl mü‘mini ğıybet mesāvî eyleme
Giceler iħyāya başla gel beru şimden giru

3 Muştafâ şer‘ini tut eyle ri‘āyet sünnetin
Cürmüñi iħşāya başla gel beru şimden giru

8 dāmānuñ : dāmānuñı İ / anı : aña İ

4 Hāliḳuñ zıkrını terk itme göñülden iy mürīd
S/58a Hālūñi ihfāya başla gel beru şimden giru

5 Haḳ rızāsın ister-iseñ iy Müdāmī derdmend
Zühd-ile taḳvāya başla gel beru şimden giru

G 26

Velehü eyzen

müstef' ilātün / müstef' ilātün

1 ıldum ma'āşī ḫālüm nola āh
Estağfirullāh estağfirullāh

2 Nola çoğ-ise cürmüm günāhum
Elluṭfulillāh elluṭfulillāh

3 Geldüm apuña yā Rab zelīlem
Elmecdülillāh elmecdülillāh

4 Cümle zünūbe tevbe nedāmet
El'afvulillāh el'afvulillāh

İ'de 26. gazelin 4, 5, 6 ve 7. beyitleri mükerrer yazılmış.

5 Hāk emri birle cismüm olur hāk
 Elhükümülillāh elhükümülillāh

6 Yā Rab ḥabībūñ eyle şefi‘üm
 Erraḥmülillāh erraḥmülillāh

7 Virdüñ Müdāmī kı l cān u dilden
 Estağfirullāh estağfirullāh

S/58b - İ/39a

8 Şeyḥüm ‘azizüm çün Mīr Efendi
 Eşşükrülillāh eşşükrülillāh

9 Şehrüm şerī‘at rāhum tarīkat
 Elḥamdülillāh elḥamdülillāh

10 Faḥrüm ḥaḳīkat ḳavlüm naşīhat
 Elvehbülillāh elvehbülillāh

MUA 1

Velehü eyzen

mefā‘ilün / mefā‘ilün / fe‘ülün

1 Seni tevḥīd ider yā Rabbi her gāh
Feleklerde melekler mihr-ile māh
Seni taḳdīs ider yok diyu eşbāh
Ḳamu mü'min ḳuluñda olan efvāh
Yaratduñ bu cihānı bir güzergāh
Ecel bir gün irişür bize nā-gāh
İlāhī faḳluñı ḳıl bize hem-rāh
Ḍalālet eyledük biz gāh u bī-gāh
Saña lāyık ‘amel hīç ḳılmadıḳ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

2 İlāhī ḥālik u ḳuddūs u Mevlā
Ġafūr u vāhib u feyyāz u dānā
Raḥīm ü sātir ü bār-i Te‘ālā
Yoĝidi işbu ‘ālem ḳıldıñ inřā

S/59a Zemīn ü āsmān u heft deryā
Daḳı levḥ u ḳalem ‘arş-ı mu‘allā
Senüñ zātuñ cihetdendir mu‘arrā
Daḳı cümle neḳāyiřden müberrā

İ/39b Saña lāyık ‘amel hīç ḳılmadıḳ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

3 Yaratduñ ādemi virdüñ zebānı

Dahı ‘aql ile cism ü rûh u cānı
Dahı Qur’ān-ile seb‘a’l-meşānī
İdeler tā ki idrāk-i ma‘ānī
Kılalar şun‘uñı bir bir beyānı
Ecelden bulmayup bunlar emānı
Olurlar bunlar iy Haq cümle fānī
Yine ihyā idersin külli ānı
Saña lāyık ‘amel hīç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

4 Recāmuz iy Hüdā senden ‘aṭādur
Göñüller derdine dāyım devādur
Egerçi kārumuz cürm ü ḥaṭādur
Dimāgumuz ṭolu dürlü hevādur
İşimüz zāhirā vird ü du‘ādur
Dahı tesbīḥ ü zıkr ile şenādur

S/59b Bulardan kaçdumuz şīt ü şadādur
Kamu ef‘ālümüz ḥalka riyādur
Saña lāyık ‘amel hīç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

5 Çü beñzer ‘ömrüñüz bād-ı şabāya
Şağın virmeñ göñül siz māsivāya

Ki ʔuř olmayasız renc ü ‘anāya
Dahı envā‘-i vech-ile belāya
Cehālet birle biz uyduğ hevāya
Kamu a‘mālümüz virdük hebāya
Çürütdük cümle varı yoğ behāya
Ki yoğdur zādumuz rüz-ı cezāya
Saña lāyık ‘amel hıç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

İ/40a

6 Şu dem ki yitişe evķāt ü sā‘āt
Olur fānī zemīn-ile semāvāt
Kamu haşr olısar ecsād-ı emvāt
Ne deñlü kıldılarsa sehv ü zellāt
İde a‘zā añā cümle şehādāt
İlāhī kılmaduğ dünyāda ʔā‘āt
Şenā vü şükr ü hamd-ile taḥıyyāt
Velīkin işledük çoğ çoğ ḥaḥī‘āt

S/60a Saña lāyık ‘amel hıç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

7 İdindük kārumuz cürm ü cināyet
‘Amel idinmedük illā ḥabāšet
Murād idinmedük illā đalālet

5 İ’de son iki mısra atlanmış.

Nolısar hālümüz rüz-ı kıyāmet
Şuçumuz ‘afv olursa hoş sa‘ādet
Eger ‘afv olmaz-ise vā hacālet
‘İnāyet eyle yā Rabbi ‘ināyet
Muḥammed Muştafā kılsun şefā‘at
Saña lāyık ‘amel hıç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

8 Hüdāya vāşıl iden yol ḥaḳīkat
Şerī‘atdūr şerī‘atdūr şerī‘at
Murāduñsa dü kevn içinde ‘izzet
Beyān idem saña bir hoş naşīhat
İdüp her demde lāzım nefse ‘iffet
Ḥarāma meyl kıлма itme şirret
Hüdāya ḥamd idüben eyle ‘izzet
‘İbādet kılmada fevt itme fırsat
Saña lāyık ‘amel hıç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

S/60b - İ/40b

9 ‘Aceb ḥālet ‘aceb ḥikmet behey yār
Ki gülzār-ı cihānuñ āḫiri zār
Gel imdi iy za‘īf ü ḥaste bīmār
Bilüp dünyāyı bir mekkār u ğaddār

7 İ’de son mısra atlanmış.

Dilũnde ¼oma ‘illet eyle tĩmār
Muşaffā ¼ıl derũnuñ ¼olu jengār
Tefekkür ¼ıl nolursın ā¼ir-i kār
Zebānuñda ¼ılup bu ¼avli tekrār
Saña lāyık ‘amel hĩ¼ ¼ılmadu¼ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

10 Ne deñlü var-ise ‘ālemde server
Fa¼ĩr ü pādişāh-ı heft-kişver
Ne ¼ıldıysa cihānda iy bürāzer
Eger ¼ayr u eger şũr u eger şer
Melekler ¼ılup anı cümle defter
Hũdānuñ emri birle rũz-ı maşşer
Verilür anda bilgil sen ser-ā-ser
Taşavvur ¼ıl o dem ¼ālũñ nolısar
Saña lāyık ‘amel hĩ¼ ¼ılmadu¼ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

11 Müdāmĩ olsa himmet evliyādan
Şefā‘at hem Mu¼ammed Muştafādan
S/61a ‘Ināyet irişüp bār-i Hũdādan
Dilũm ¼ālĩ ola ‘ucb u riyādan
Çekem el dāyimā cürm ü ¼a¼ādan

9 İ’de son mısra atlanmış.

Alam ‘ibret bu dehr-i bī-vefādan
Kesüp cümle ‘alāqam māsivādan
Emīn olam dü ‘ālemde belādan
Saña lāyık ‘amel hīç kılmaduğ āh
Meded senden ‘ināyet eyle Allāh

G 27

Velehü eyzen

mef‘ülü / mefā‘ilün / mef‘ülü / mefā‘ilün

İ/41a

- 1 Gel eyle teveccüh sen ol Hālik-i Mevlāya
Ğayrısı anuñ bilgil çıkar qurı sevdāya
 - 2 Dünyāyı bilüp ğaddār pür-hīle vü bir sehhār
Meyl itme şaқın zinhār kıl қаşdüñi ‘uqbāya
 - 3 Hāққı bilüben hāzır aqvālüne heb nāzır
Hāk olacağuñ āhir aldanma bu dünyāya
- S/61b
- 4 Her neyler-iseñ eyle cehd eylegil iy t̄alib
Қatre oluban irmek bī-ḥadd ulu deryāya
 - 5 Şevқ-ile Müdāmī gel zikr eylegil Allāhı

‘Älemden edüp ‘uzlet kıl kulluğı Mevlāya

G 28

Velehü eyzen

mef‘ülü / fā‘ilātün / mef‘ülü / fā‘ilātün

- 1 İller kamu Őenāda zıkr eyleyüp du‘āda
Hağdan yaña yönelmez gönlüm benüm hevāda
 - 2 Nefsün olup esiri azdum yolum şarıküm
Deş-i řalālet işe düşdüm meded piyāde
 - 3 Dil-şasteyem ğaribem řālüm şatı mükedder
‘Arz itmege murādum yoğdur bir āřināda
- S/62a
- 4 İy mürşidüm ‘azizüm Sulřān Emir Efendi
Çāpuk-süvār olup gel şoma beni fütāde
 - 5 Çün řıdķ-ile yapıřduñ dāmānına o māhuñ
şimden giru Müdāmī meyl eyleme fesāda
 - 6 řeyhī Sinān mezārın ger kılasın ziyāret
Řalbün ola münevver cānuñ ola řafāda

7 Yolın eger o hānuñ tıtuþ revān olursañ
Aħmed ola Şefi‘uñ rāzı ola Ĥüdāda

G 29

Velehü eyzen

mefā‘ılün / mefā‘ılün / fe‘ülün

1 Eger irmek ise kaşduñ Ĥüdāya
‘İbādet eylegil uyma hevāya

2 Ta‘alluķ kılma dūnyāya çü beñzer
Ķararı ‘ömrüñüñ bād-ı Őabāya

S/62b

3 Maķām-ı lā-yezāle tālīb iseñ
Vücūduñ milkini virgil fenāya

İ/41b

4 Mezellet rāhı içre ĥāk olanlar
İrişürler bilüñ evc-i semāya

5 Göñül bāzār-ı ‘ıŐka varuban Őat
Cemī‘-i māsivāyı yoķ behāya

- 6 Muḥammedden şefā‘at ister-iseñ
Muḥibb ol ḥāne-dān-ı Muştafāya
- 7 Emīr Sultān-durur āl-i Muḥammed
Ḳul olğıl cān u dilden ol hümāya
- 8 Mu‘īnüm ola luṭfullāh eger ki
Dü kevn içre irem her dem şafāya
- 9 Müdāmī bendeñi maḥşerde yā Rab
Enīs eyle ḥabībüñ Muştafāya

G 30

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

- 1 Şaḳın aldanma iy ‘āḳil cihāna
Degüldür kimseye bāḳī zamāna
- 2 Ḳanı ḥallāḳ u rezzāḳa ‘ibādet
Bahāri ‘ömrüñüñ irdi ḥazāna

3 Mürîd-i Hâk olan merd-i hîredmend
Bu fânî milki almaz râygâna

S/63a

4 Kişi maṭlûbına vâsıl olur mı
Yolında kıymayınca başa cāna

5 Derûnum kibr ü ‘ucb-ile ṭoludur
Velî vaz’ u vaḳârum şûfiyâne

6 Hevâ şehrinde bâzâr-ı riyâda
Ḳamu sermâyemi virdüm ziyâna

7 Biḥamdillâh Müdâmî intisâbum
Emîr Sulṭân gibi devletlü ḥâna

8 İlâhî cümlemüz kıl luṭfuñ-ile
Muḥammed şer‘i üzre cāvidâne

9 Eger fazluñ olursa dest-gîrüm
İrem üftâdeyiken âsmâna

G 31

Velehü eyzen

mef'ülü / mefâ'ilün / mef'ülü / mefâ'ilün

İ/42a

1 Var-ise eger 'aqluñ aldanma bu dünyāya
'Ömrüñi kamu şarf it sen zühd-ile takvāya

2 Tevḥīdini ol Ḥaḫḫuñ çıkarma derūnuñdan
Ger ṭālib iseñ iy merd ol maṭlab-ı a'lāya

S/63b

3 Cānuñı fidā eyle iy derviṣ-i üftāde
İrmek ise maḫşūduñ ol maḫşad-ı aḫşāya

4 Dāmānını bek ṭutğıl gel Şeyḫī Süleymānuñ
Çün Şeyḫī Sinānuñ ol sırrıdur eḫibbāya

5 Yā Rabbi Müdāmīnūñ 'afv eyle kamu cürmin
Raḫmet uma geldi çün sen Ḥālik u Mevlāya

G 32

Velehü eyzen

3 derviṣ-i : zāhid-i İ

4 Dāmānını bek ṭutğıl : Dāmānını ṭut muḫkem İ

mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün

1 Şöyle bilün bulunmaz hem-tā baña haṭāda
Zirā geçürmişümdür 'ömrüm kamu hevāda

2 Bilmezlik-ile yā Rab zillet eline düşdüm
Ol dest-gīrüm iy Hāk koma beni fütāde

S/64a

3 'Āṣī kulam kapuñda 'afv eylegil günāhum
Fikr iderem haṭālar koma beni haṭāda

4 Kaşdum saña irişmek yā Rab baña mu'īn ol
Fazluñ kılup refiküm irgür beni murāda

5 Baḥr-i zünūba yā Rab ṭalmış-durur Müdāmī
Bendeñ-durur ḥalāş it terk itmegil belāda

G 33

Velehü eyzen

mef'ülü / mefā'īlün / mef'ülü / mefā'īlün

1 İnşāfa gelüp yārān tevbe idelüm tevbe

2 eline : iline İ

Çoğ eylemişüz ‘işyān tevbe idelüm tevbe

2 Yād eyleyelüm her dem kılduğlarımız cürmi
Hakdan umuban ğufrān tevbe idelüm tevbe

S/64b

3 Zıkr eyleyüben Hakkı dāyim diyelüm Allāh
Şevk-ile olup nālān tevbe idelüm tevbe

4 İy Hakkā olan ‘āşī viy nefse olan tābi‘
Göz yaşın’idüp bārān tevbe idelüm tevbe

5 Derd-ile demādem sen gel eyle Müdāmī āh
Di cürmüñ añup her ān tevbe idelüm tevbe

G 34

Velehü eyzen

müstef‘ilātün / müstef‘ilātün

İ/42b

1 Ol şer‘a tābi‘ uyma hevāya
Şarf eyle ‘ömrüñ vird ü du‘āya

2 tevbe : - İ

3 tevbe : - İ

4 tevbe idelüm tevbe : - İ

5 ān : gāh S

- 2 Ğāyet hāzır kııı ‘ucb u riyādan
Meşğūıı oluban zıkr ü şenāya
- 3 Hāđdan dilerseñ ger cāna rağmet
Eyle tazarru‘ dilden Hūdāya
- 4 Āı-i Muğammed iy Mır Efendi
Himmet gerekdür işbu gedāya
- S/65a
- 5 Ceddüñ Hābībüm kııısun şefā‘at
Maşşerde yarın bu mübtelāya
- 6 Sevdā-yı ‘ālem kıalbe ıolupdur
Hāđdan dilek kııı virsün hebāya
- 7 Budur naşığat saña Müdāmıı
Ol şer‘a tābı‘ uyma hevāya

KI 1

Velehü eyzen

mefā‘ılün / mefā‘ılün / fe‘ülün

- 1 Hārāb oldı gönül milki hevādan

‘İmāret eyle yā Allāh u Hādī

2 Zebūnam gāyet-ile nefis elinde

‘İnāyet eyle yā Allāh u Hādī

3 Dil-i maḥzūnuma esrāruñ-ile

Beşāret eyle yā Allāh u Hādī

4 Rızāñ olduğı ef‘āle şeb u rüz

Delālet eyle yā Allāh u Hādī

5 Müdāmī kuluñı ıoğrı yola sen

Hidāyet eyle yā Allāh u Hādī

G 35

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

1 Gel iy Ḥaḳ ṭālibi terk it cihānı

Degüldür rüḥuñuñ bu āşiyānı

S/65b

2 Yarāđuñ eylegil dār-ı beḳāya

2 elinde : elinden İ

Bu dehr-i bî-vefâyı bilki fânî

3 Şağın fevt itme fırsat eyle tã‘at
Dime vardur dahı ‘ömrüm zamānı

İ/43a

4 Hüdāya irmek ise kaçduñ iy dil
‘Amel eyle ‘amel eyle nihānî

5 Müdāmî ister-iseñ rûḥ-baḥşı
Ziyāret eylegil Şeyḥî Sinānı

G 36

Velehü eyzen

müstef‘ilātün / müstef‘ilātün

1 Gel iy hîredmend terk it cihānı
Dünyā degüldür çün cāvidānî

2 Gel ihtiyār it ‘uzlet kanā‘at
Āḥir nolarsın fikr eyle ānı

3 Ğayrısı Ḥaḳḳuñ varur fenāya
El-ḥaḳḳ u bâḳî ve’l-ğayr u fânî

4 albũñ ılup Őaf ıl cürmũñi yād
EŐkũñ revān it ılıl fiānı

S/66a

5 Yā Rabbi her dem kārūm ma‘āŐı
İfir zũnũbi fı kũlli ānı

6 Hāũñ hābıbi olsa Őefı‘ũm
Rũz-ı ıyāmet bulam amānı

7 Fikrũm hevādur fi‘lũm hāādur
Elalb u āŐı ve’s-sehvũ Őānı

8 Nola Őıdumsa emrin Hũdānuñ
Errabb u ‘āfı ve’l-‘abd u cānı

9 ‘ĀŐı Mũdāmı dir ki İlāhı
Nevvir fu’ādı ahhir lisānı

G 37

Velehũ eyzen

mũstef‘ilātũn / mũstef‘ilātũn

1 Bu çarh-ı dūnuñ yoqdur vefāsı
Eksük degüldür līkin cefāsı

2 Kıymet şorarsañ dünyā-yı dūna
‘Āqıl qatında bir pul behāsı

İ/43b

3 Derd-ile iy dil gel eyle tevḥīd
Çünki murāduñ Ḥaqquñ rızāsı

4 Qıl yā Muḥammed baña şefā‘at
Bu mücrimüñ var bī-ḥadd ḥaḩāsı

5 Himmet gerekdür iy Mīr Efendi
Himmet gūñinüñ sensin hümāsı

S/66b

6 Üftādeyem ben ol dest-gīrüm
Bu bendenüñsin çün müḩtedāsı

7 Ḥālüm Müdāmī bilmen nola kim
Pürdür dimāgum dünyā hevāsı

N 1

Velehü eyzen

mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ülün

- 1 Diyār-ı Rūmadur raḥmet biḥārı
 Burūsada yatan Seyyid Buḥārı
- 2 Mübārek ravzasın eyleñ ziyāret
 Ḳomaz āyīne-i dilde ğubārı

S/69a - İ/45a

MUH 2

Velehü eyzen

mefā'īlün / mefā'īlün / fe'ülün

- 1 Behişt-i 'adnün iy serv-i bülendi
 Hidāyet gülşeninün naḥl-bendi
 Sürelden mehrveş Rūma semendi
 Ḥalāyık ḥāb-ı ğafletden uyandı
 Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi
- 2 Sa'ādet kânı yenbū'-i kerāmāt
 Ma'ārif maḥzeni şāh-ı vilāyāt
 Fazīlet ma'dini 'ayn-ı sa'ādāt
 Kemāl ü fazluña yoḡ ḥadd ü ğāyāt

Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

3 Saña Ḥaḳ şol kadar faẓl itmiş i‘tā

‘Uḳūl olur taşavvurdan ḥayāra

İ/45b Senūñle fahr ider milk-i Buḥārā

Degül ancak Buḥārā bilki dünyā

S/69b Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

4 Şerī‘at şehrinūñ sulṭānı sensin

Ṭarīḳat ehlinūñ burhānı sensin

Ḥaḳīḳat baḥrinūñ ‘ummānı sensin

Seḥāb-ı raḥmetūñ bārānı sensin

Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

5 Semā-yı himmete şems-i ḍuḥāsın

Ḥüdādan ‘āleme nūr-ı Hudāsın

Mürüvvet ma‘dini kân-ı ‘aṭāsın

Şafā ser-çeşmesi baḥr-i ḥayāsın

Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

6 Ma‘āşīdür işüm ehl-i hevāyem

Günahkāram begāyet ḥod-nümāyam

Cenāb-ı pākūñe līkin gedāyam

Muḥibb-i ḥāne-dān-ı Muştafāyam

Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

7 Ḥayātuñda olupdur niçe dil şād
 Taşarrufla idüñ zīrā ki mu‘tād
S/70a Muṭahhar rūḥuñ ider yine irşād
 Kemīne müstemidde eyle imdād
 Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

8 Egerçi bir ğarīb-i derdmendem
 ‘Uluvv-i himmet içre ser-bülendem
 Ki her dem micmer-i şevka sipendem
 Cenāb-ı ‘izzetüñden müstemendem
 Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

İ/46a

9 Ḥüdā cümlemüzi mağfūr kılsun
 Refiğin mü’mininüñ hür kılsun
 Mübārek ravzañı pür-nür kılsun
 Eḥibbāñı kamu mesrūr kılsun
 Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

10 Müdāmī eyledi cürm ü cināyet
 Diler himmet ki iy faḥr-i siyādet
 İrüp Ḥaḫdan aña ‘avn ü ‘ināyet
 Kıla maḫşer günü ceddüñ şefā‘at

Eyā āl-i Muḥammed Mīr Efendi

S/70b

MUH 3

Velehü eyzen

mef'ülü / fā'ilātün / mef'ülü / fā'ilātün

1 İy cümle evliyānuñ şāhı vü ercümendi
Bāğ-ı behişt-i 'adnūñ güلزārı naḥl-bendi
Seccāde-i kerāmet çünkim saña döşendi
Şāhib-vilāyet olan senden kamu utandı
İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

2 Fazl u kemāl-i Mevlā şu deñlü kılmış i'tā
Biñde birini anuñ mümkin degüldür iḥşā
Lāyık tefahḥur itse ger milket-i Buḥārā
Zīrā getürmemişdür dünyāya saña hem-tā
İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

S/71a

3 İy milk-i Rūma raḥmet dil derdine devāsın
Şevḳ ehline ser-ā-ser ser-çeşme-i şafāsın
Evc-i hidāyet içre pervāz ider hümāsın
Maḥşer güninde yarın metbū'-ı aşfiyāsın
İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

4 Sulṭānı enbiyānuñ idüp saña işāret
Rūma kı lup teveccüh eyle didi iḳāmet
Şer‘-i şerīfūme hem kı l ümmetüm delālet
Çok çok şükür Hüdāya kı lduk saña iṭā‘at
İy faḫr-i āl-i Aḫmed Sulṭān Emīr Efendi

İ/46b

5 Sensin benüm ḫabībüm sulṭānı evliyānuñ
S/71b Maḫbūbısın resūlüñ maḫbūlisin Hüdānuñ
Menzil degül saña ‘arş a‘lā daḫı mekānuñ
Kimse ta‘aḳḳul itmez ḳadr-i ‘uluvv-i şānuñ
İy faḫr-i āl-i Aḫmed Sulṭān Emīr Efendi

6 Ḥallāḳ-ı ‘ālem itdi sen şāha luṭf-i bī-ḫadd
Zīrā bugün kı lupdur ḫalk-ı cihāna maḳşad
Yarın ‘uşata ider me’vā vü kehf ü mesned
Rüz-ı cezā olıcaḳ kı lma meded bizi red
İy faḫr-i āl-i Aḫmed Sulṭān Emīr Efendi

7 İy menzili mu‘allā viy kendüsi muṭaḫhar
İy meşrebi muşaffā viy merḳadi münevver
S/72a Sencileyin dür-i pāk kāmīl vücūd-ı server

4 İ’de son mısra atlanmış.

Bu dehre gelmemişdür gelmek degül müyesser

İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

8 ‘Uḳbāya çün yöneldüñ dehr eyledi te’essüf

Dünyāda yine şimdi rūḥuñ ider te’essüf

İrşād içün mürīde çekmez-dürür tekellüf

İnkār iden bu ḥāle yarın ider telehhüf

İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

9 Her mü’mine irişüp iḥsānı Kirdgāruñ

Raḥmet biḥārına ğarḳ olsun cemī’-i cāruñ

Bārān-ı feyz-i Ḥaḳla ṭolsun şehā mezāruñ

S/72b Luṭf-ı laṭīfını hem kılsun refīḳ [ü] yāruñ

İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

İ/47a - S/73b

G 38

Velehü eyzen

8 İ’de sıralama ‘Uḳbāya çün yöneldüñ dehr eyledi te’essüf
İrşād içün mürīde çekmez-dürür tekellüf
İnkār iden bu ḥāle yarın ider telehhüf
Dünyāda yine şimdi rūḥuñ ider te’essüf
İy faḥr-i āl-i Aḥmed Sulṭān Emīr Efendi

şeklinde düzenlenmiş.

9 Manzumenin bundan sonraki 10. ve son bendi Arapçadır.

mef'ülü / fâ'ilâtün / mef'ülü / fâ'ilâtün

1 Bî-ḥad-dürür günāhum yā Rab yüzüm qaradur
Ger āb-ı raḥmetüñle yunsa nola revādur

İ/47b

2 Envār-ı ma'rifetle kıll ḳalbümi münevver
Bî-ma'rifet gedāyam dāyım işüm ḥaḫādur

S/74a

3 Ādāb-ı Muṣṭafāyı hiç kılmadum ri'āyet
'Ömr āḫire iriṣdi ḳalbüm ṭolu hevādur

4 Dir zāhirüm görenler bu mutteḳī velīdür
Kārum velī ma'āṣī fi'lüm ḳamu riyādur

5 İtdüklerüñ günāhı yād eyleyüp Müdāmī
Şıdḳ-ile tevbe kılmak derd-i dile devādur

G 39

Velehü eyzen

mefā'ılün / mefā'ılün / fe'ülün

1 Ferāgat eylemişdür dil hevādan
Kesilmişdür 'alāḳam māsivādan

2 Ferāgat gūşesinde gice gündüz
Huzūrum var emīnem her belādan

3 Siperdür sīnemüz tīr-i każāya
Ne kim geldiyse hoş geldi Hūdādan

4 Sefer vardur tedārük eyle zāduñ
Karār itmez göçersin sen buradan

S/74b

5 Olursañ hāk-i pāyı ehl-i fażluñ
Müdāmī menzilüñ a‘lā semādan

G 40

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

1 Rızā-yı Hākka mūşıl yol haķıķat
Şerī‘atdür şerī‘atdür şerī‘at

2 Muḥammed şer‘i üzre şābit olsun
Hevāyī gönliñe eyle naşīhat

- 3 Hevāya uyma zāyi' kıılma 'ömrüñ
Ma'ārif hāşıl it kesb it fazīlet
- 4 Hüdāya kııl tevekkül kim irişür
Ezelde her ne kim oldıysa kıismet
- 5 Mükerrerem olmaķ isterseñ Müdāmī
Zelīl ol ehl-i fazla eyle hıızmet

G 41

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

İ/48a

- 1 İctināb it her hevādan irtikāb itme vebāl
İstimā' itme mesāvī diñleme hıç kııl ü kıāl
- 2 Her dü 'ālemde hıızür ise murāduñ iy refiķ
- S/75a Tābi' olma nefse kıılma halk-ile ceng ü cidāl
- 3 Ger dilerseñ āsmān-ı rıf'at ola menzilüñ
'Ucbı terk it ihtiyār it dāyimā şaff-ı ni'al

- 4 Rāh-ı Hākda zerre-i nāçiz olan şāhib-ħired
Olur āħir fażl-ı Hākla şems-i eflāk-i kemāl
- 5 İy bürāzer virme dil dünyāya ‘aķluñ var-ise
Bir kefendür çün naşībūñ ķurı ğavġā cāh ü māl
- 6 Gāh olur girdāb-ı ğaflet içre bī-huş oluram
Vaķt olur dīvāne ğöñlüm cūş ider deryā mişāl
- 7 Mīr Sultāna Müdāmī cān u dilden bende ol
Şıdķ-ile eyle ziyāret merķadin her māh ü sāl

S/75b

G 42

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 Rūz-ı maħşer nola ħālüm bilmen iy bār-i Ĥüdā
Geçdi ‘ömrüm ğaflet içre ķılmadum tã‘at saña
- 2 Muştafā ādābını yā Rab ri‘āyet ķılmadum
Nefs-i şūma tābi‘ oldum irtikāb itdüm ħaķā
- 3 Geldi ‘ömrüm geçdi gitdi kārüm oldu dāyimā

Kibr ü ‘ucb u şūr u şer envā’-i fişk-ile riyā

4 Geçmedi dīvāne göñlüm kılmadan tül-i emel
‘Ömrüm irdi āhire kalbüm yine tölü hevā

5 Zāt-ı pākūñ ‘izzetiçün yā İlāhe’l-‘ālemīn
Cürmini ‘afv it Müdāmī kullıñuñ rüz-ı cezā

G 43

S/76a

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Ger dilerseñ kim müyesser ola saña fetḥ-i bāb
Rāh-ı şer‘a sālīk ol eyle hevādan ictināb

2 Āḥiret milkini ma‘mūr itmege dāyīm dūriş
Niçe bir ma‘mūr idersin işbu dār olur ḥarāb

3 Ğarra olma cāha faḥr itme bürāzer māl-ile
Fānidür bāķī degüldür fi’l-meşel dünyā serāb

İ/48b

4 Fikr it ol eyyāmı kim dūzaḥ diye hel min mezīd

3 Kibr ü ‘ucb u şūr u : Kibr ‘ucb-ile ve şūr İ

Nolısar hālũñ mu‘azzeb mi olursın ya müşāb

5 İşledüm dāyim haṭā itdüm Müdāmī ma‘şiyet
Kılmadum hālīş ‘amel itdüm menāhī irtikāb

S/76b

G 44

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Tālib-i dünyā-y-ile yoḡdur bizüm bāzārimuz
Terk-i dünyā itmişüz yoḡ dirhem ü dīnārimuz

2 Ehl-i inkār-ile şoḡbet kılmazuz baḡş itmezüz
Ehl-i hālüz kimseye keşf itmezüz esrārimuz

3 Ğaybet ü zemm ü mesāvīden hazerdür şānumuz
Gice gündüz Hālīkuñ tevḡdidür güftārimuz

4 Toḡtoludur nūr-ı eşvāḡ-ile dāyim sīnemüz
Faḡr-i ‘ālem āline oldı muḡabbet kārumuz

5 Saliküz şer‘-i muṭahhardur Müdāmī rāhımız

2 kılmazuz : itmezüz İ

MUH 4

Velehü eyzen

mefâ'îlün / mefâ'îlün / fe'ülün

S/77a

- 1 İlahî kâdir ü vehhâb u rahmân
 Mucîb ü mu'tî vü hannân u mennân
 Kerîm ü gâfir ü feyyâz ü deyyân
 İre çünkim ecel teslîm idem cân
 Müyesser kııl o dem îmân ü Qur'ân

- 2 İlahî geçdi 'ömrüm her hevâda
 Tedârük itmedüm zâd ü zevâda
 Ümîdüm bu irem yâ Rab murâda
 İre çünkim ecel teslîm idem cân
 Müyesser kııl o dem îmân ü Qur'ân

- 3 İlahî işlerüm gerçi haţâdur
 Fesâd ü kibr ü 'ucb-ile riyâdur
 Velî senden recâ dâyim 'aţâdur

- İre çünkü ecel teslīm idem cān
Müyesser kı1 o dem ĩmān ü Kıur'ān
- İ/49a
- 4 İlahī kılmadum her giz 'ibādet
Siyeh-rūyam günahkāram begāyet
'Īnāyet eyle yā Rabbi 'ināyet
İre çünkü ecel teslīm idem cān
- S/77b Müyesser kı1 o dem ĩmān ü Kıur'ān
- 5 İlahī dāyimā budur maķālüm
Saña ma'lūmdur yā Rabbi hālüm
Şuçum bağışla 'afv it her günāhum
İre çünkü ecel teslīm idem cān
Müyesser kı1 o dem ĩmān ü Kıur'ān
- 6 İlahī zāt-ı pākūñ 'izzetīçün
İlahī enbiyāñuñ hürmetīçün
İlahī evliyāñuñ rütbetīçün
İre çünkü ecel teslīm idem cān
Müyesser kı1 o dem ĩmān ü Kıur'ān
- 7 İlahī hālīķ ü Rabbü'l-'enāmi
Müdāmī kı1ıñuñ budur kelāmı

3 çünkü : çünkü İ / İ'de son mısra atlanmış.

4 çünkü : çünkü İ

5 çünkü : çünkü İ

Ḳatuñda gerçi kim çokdur merāmı
İre çünkü ecel teslīm idem cān
Müyesser kıl o dem ĩmān ü Ḳur'ān

G 45

Velehü eyzen

mefā'ılün / mefā'ılün / fe'ülün

S/78a

- 1 Dilim gāyetde māyıldür hevāya
'İbādet eylemez her giz Ḥüdāya
- 2 Göñül āyīnesi pür-jeng olupdur
Mübeddel eyle yā Rabbi şafāya
- 3 Hezārān sāl olursa 'ömrüñ iy yār
Göçersin 'ākıbet dār-ı beķāya
- 4 Niçe bir cem' idersin malı iy merd
Şararlar bir kefen yoḥsul u baya

İ/49b

- 5 Müdāmī nefsimüz mu'tād olupdur
Fesād ü kibr ü 'ucb-ile riyāya

4 yoḥsul u : yoḥsula İ

MUH 5

Velehü eyzen

fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilātün / fā'ilün

1 Geldüm ihsānuñ recā idüp kapuña ben faķır
Nefs-i zālīm baña çoğ iş itdi iy şāh-ı dilır
Yolum urdı varum aldı 'ākıbet kıldı esır
Pāy-mālem rāh-ı ğafletde meded ol dest-gır
İy şerī'at şehrine sulţān olan Sulţān Emır

S/78b

2 Bir zelīlem bī-kes ü ğor u ğaķır ü derdmend
Şıdķ-ile dāmānuñı tutdum senüñ iy ercümend
Bende-i efgendeñem himmet kı1 iy şānı bülend
Ħalk-ı 'ālem āstān-ı 'izzetüñden müstemend
İy tarīķat ehline bürhān olan Sulţān Emır

3 İstinād itdüm kapuña cān u dilden ben ğarīb
Eksügüm ğatuñda çoğ ma'zūr tutğıl iy ğabīb
Key faķırem isterem vaşluñ nişābından naşīb
İy aşıl ü iy şerīf ü iy ğasīb ü iy nesīb
İy ğaķıķat baħrine 'ummān olan Sulţān Emır

- 4 Vāşıl olur maṭlabına saña iden intisāb
S/79a Bildügüm budur benüm vallāhü a‘lem bi’ş-şevāb
Çok günāh itdüm şefi‘ olsun baña rüz-ı hisāb
Kıl tazarru‘ ceddüñe luṭf eyle iy ‘ālī cenāb
İy ma‘ārif cevherine kân olan Sulṭān Emīr
- 5 Nāmuñı yād itdügümce def^ç olur dilden melāl
Midḥatüñ kaşd eylesem meşḥūn olur şevḳ-ile bāl
Eşk-i çeşm u sūz-u sīnem kılduğum da‘vāya dāl
İy vilāyet āsmānı şemsi iy baḥr-i nevāl
İy derūnum derdine dermān olan Sulṭān Emīr
- 6 Zāt-ı pāküñle ider milk-i Buḥārā iftiḥār
Belki iy şeh cümle dünyā tā ilā yevmi’l-ḳarār
S/79b - İ/50a Halk-ı Rūma daḥı raḥmet itmekiçün Kirdgār
Ravzañı Rūm içre kılmışdur senüñ iy baḥtyār
İy meşāyiḥ zümresine ḥān olan Sulṭān Emīr
- 7 Mü‘minīñüñ Ḥaḳ refiḳin ḥūr-ı zehrā eylesün
Mesken ü me‘vāların fażl-ile ṭübā eylesün
Hem münevver merḳadüñ firdevs-i a‘lā eylesün
Menzilin cīrāñıñuñ cennāt-ı ‘ulyā eylesün
İy seḫāb-ı himmete bārān olan Sulṭān Emīr

5 çeşm u : çeşmüm İ

8 Rūz u şeb kavlım budur kim tırduğınca bu nizām
Rūḥ-ı pākine Muḥammed Muştafānuñ ber-devām
Daḥı āl ü şaḥbine biñ biñ şalāt-ile selām
S/80a Ceddiñe ‘arz it Müdāmīnūñ maḳālin iy hümām
İy mürüvvet ehline cānān olan Sulṭān Emīr

G 46

Velehü eyzen

müstef’ilün / müstef’ilün / müstef’ilün / müstef’ilün

1 Bilmen nidem tazıyī‘-i evḳāt eyledüm şubḥ u mesā
Hīç kılmadum ḥālīş ‘amel ‘ömrümde iy bār-i Ḥüdā
2 Nefsüm hevāsına uyup itdüm menāhī irtikāb
‘Āşī ḳulam geldüm ḳapuña raḥmetüñ idüp recā
3 Dergāhuña gelse ḳuluñ ḥāşā ki maḥrūm idesin
Yā ḳāziye’l-ḥacātı yā gaffāre envā‘i’l-ḥaṭā
4 Zātuñ şıfātuñ ‘izzetiçün yā İlähe’l-‘ālemīn
Çoḳdur günāhum cümlesin bağışlağıl rūz-ı cezā

S/80b

- 5 Baḳmañ müsülmanlar benüm zāhirdeki aḥvālūme
İḥfā kılruram cürmümi toḫtoludur ḳalbüm hevā
- 6 Şol deñlü itdüm rüz u şeb sehv ü ḫaḫā vü ma‘şiyet
Sehv ü ḫaḫāda gelmedi mişlüm cihāna ğālibā
- 7 Dünyāda ḫā‘at kılmadum ‘uḳbāda ḫālüm nola āḫ
Kibr-ile ‘ucb oldı Müdāmī şan‘atum pīşem riyā

KA 3

Velehü eyzen

mefā‘īlün / mefā‘īlün / fe‘ülün

İ/50b

- 1 Şalāḫ u zühd ü taḳvāyı idin kār
İşüñ tā olmaya maḫşerde düşvār
- 2 Derün-ı ḳalb-ile tevḫīd kılm kim
Ḳomaz mir’āt-ı dilde ḫiç jengār
- 3 Naẓar kılmā cihān ārāyişine
Alur göñlüñ şaḫın ḫīleyle ‘ayyār
- 4 Ma‘ānī baḫrine ğavvāş olıgör

Bu şüret ‘āleminde alma zinhār

S/81a

- 5 Düriş dāyim ki hāşıl ola urbet
alursañ ger bu fūratde zihī ‘ār
- 6 Vücūduñ cevherini ılma žāyi‘
Gözüñ aç ğāfil olma ol haberdār
- 7 Yarāğuñ eyle fırsat eldeyiken
Sefer vardur göçersin çār u nāçār
- 8 Geçürme ğaflet-ile ‘ömrüñ iy merd
Hazer ıl ‘āıbetden kim neler var
- 9 İçüñ olu hevā-yı nefsi meyšüm
Ma‘āşī birle kārūñ dāyim evzār
- 10 Günahkāra daı ihsānı vāşıl
Hüdānuñ ‘āleme elāfi hemvār
- 11 Nola itdūñse o o cürm ü ‘işyān
Nedāmet eyle ‘afv idici ğaffār

- 12 Ümîzün kesme Hakkıñ rahmetinden
Yüz urup ‘arz-ı hâcât eyle her-bâr
- 13 İlahî bakma yüzüm karasına
Sen it İmân ü Qur’ânı baña yâr
- 14 Eger fazluñ refîküm olmaz-ise
Ola rûz-ı cezâ yâ Rab yirüm nâr
- 15 Saña lâyıq olan her demde gufrân
Çula dâyim günâh itmek-dürür kâr
- S/81b
- 16 İlahî zât-ı pākūñ ‘izzetîçün
Gülistân it turağum eyleme hâr
- 17 Muḥammed Muṣṭafānuñ ḥürmetîçün
Hüdâyâ qahruña qılma sezâ-var
- İ/51a
- 18 Cemî‘-i enbiyāñnuñ rütbetîçün
Ki kullaruñ içinde bunlar ahyâr
- 19 Cemî‘-i ehl-i İmân-ile yâ Rab
‘İnâyet it müyesser eyle dîzâr

20 Müdāmī ulıñuñ lufuñdan iy Hak
Dil-i mecrūhıma sen eyle tımār

21 Kim āmin dir-ise ibu du‘āya
Anuñ maşerde hālın ılma dūvār

N 2

Velehü eyzen

müstem‘ilün / müstem‘ilün / müstem‘ilün / müstem‘ilün

1 Kārüm haādur yā Ğıyāşe‘l-müstaĝıın el-ĝıyāş
Pısem riyādur yā Ğıyāşe‘l-müstaĝıın el-ĝıyāş

2 Geri aĝardı müy-ı ser göñlüm arası gitmedi
Fikrüm hevādur yā Ğıyāşe‘l-müstaĝıın el-ĝıyāş

MUH 6

S/82a

Velehü eyzen

fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

- 1 Vāli-yi ehl-i vilāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr
Mālik-i milk-i kerāmet ḥazret-i Sulṭān Emīr
Būlbūl-i bāğ-ı belāğat ḥazret-i Sulṭān Emīr
Kevkeb-i burc-ı sa‘ādet ḥazret-i Sulṭān Emīr
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr
- 2 Maḥzen-i mecd ü mehābet nūr-ı çeşm-i Muştafā
Ma‘din-i luṭf u mürüvvet āb-ı rüy-ı aşfiyā
Gevher-i deryā-yı şabr u ‘işmet u şıdḳ u şafā
Gülşen-i ādāb-ı ‘izz ü ḥürmet ü ḥilm ü ḥayā
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr
- S/82b
- 3 Menba‘-ı envā‘-ı fazl u muḳtedā-yı etkıyā
Ḳuṭb-ı ‘ālem āsmān-ı himmete şems-i ḍuḥā
Şeyḥ-i ekber pīşvā-yı āl-i faḥr-i enbiyā
Rāh-ı Ḥaḳda rehber ü sulṭān-ı cünd-i evliyā
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr
- 4 ‘Ayn-ı ‘izzet dāl-i devlet rehnümā-yı sālīkān
Şehryār-ı şehir-i ḥikmet tācdār-ı vāşılān
Zeyn-i ümmet tāc-ı millet nūr-baḥş-ı mürşidān
Sırr-ı Aḥmed baḥr-i raḥmet dil-nüvāz-ı bī-kesān
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr

4 İ’de bu bent atlanmış.

İ/51b

5 Faqr ile faqr eyleyen sulṭān-ı kevneyne ḥabīb

S/83a Müstefīze feyz iden ‘ilm-i ledünniden naşīb

Ehl-i dil bīmārına tīmārı hoş ḥāzıķ ṭabīb

Mesned-i aşḥāb-ı faqr u melca’-i küll-i ğarīb

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥāzret-i Sulṭān Emīr

6 Müstemidd olan mürīde dāyimā imdād ider

Bend-i ğamla bend olınmış bendeyi āzād ider

Nāķışı kāmil ķılur ṭālibleri irşād ider

Bir nazarda niçe yüz biñ bī-hüner üstād ider

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥāzret-i Sulṭān Emīr

7 Merķadin ider melā’ik zümresi her gün ṭavāf

Baķ başīret çeşmi birle gel beru iy göñli şāf

S/83b Hırmen-i cūdine nisbet dāne-i cev kūh-ı Qāf

Server-i ecvād ü kān-ı mekrumetdür bī-ḥilāf

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥāzret-i Sulṭān Emīr

8 Şu‘lesidür māh u encüm ravzası şebtābınuñ

Qaṭresidür baḥr-i ‘ummān himmeti seylābınuñ

Sīne meşḥūn ider eşvāķi-y-ile aḥbābınuñ

Pertevidür neyyir-i a‘zam cenābı tābınuñ

Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr

- 9 Medḥini imlāya iḳdām itse seḥbān-ı ‘Arab
Dirse elken añā Selmān-ı ‘Acem olmaz ‘aceb
Şerḥ olunmaz na‘ti biñ yıl çekse vāşıflar ta‘ab
S/84a Şānı a‘lā zī-şeref ḳadri celī ‘ālī neseb
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr
- 10 Rūz u şeb dir ki Müdāmī ṭurṭuğınca bu niṣām
Rūḥ-ı pākine Muḥammed Muşṭafānuñ ber-devām
Daḥı āl ü şaḥbine biñ biñ şalāt-ile selām
Budur ümmīdüm şefī‘ ola baña yevme’l-ḳıyām
Mehbeṭ-i nūr-ı hidāyet ḥazret-i Sulṭān Emīr

İ/54a - S/87b

Ketebehu el faḳīr Cevrī ḡafarallāhu zünūbehu

EKLER

A. Transkripsiyonlu Metinde Geçen Özel Adlar İndeksi

A

Acem	Muh 6/9.
Alaşehir	Mesnevi 294, 419, Ka 1/31.
Ali	Mesnevi 167.
Antakya	Mektup.
Arap	Mesnevi 278, 525, Muh 6/9.
Aydın	Mesnevi 389.

B

Bişr-i Hafî	Ka 2/53.
Buhara	Mesnevi 443, 565, Mektup, Ka 2/30-31, Muh 2/3, Muh 3/2, Muh 5/6.
Buhari	Mesnevi 220 sonrası.
Bursa / Burusa	Mesnevi 248, 599, 600, 602, 624, 700, Ka 1/22, G 20/6, Ka 2/30, Na 1/1.

C

Cibril / Cebrail	Mektup, Müs 1/5.
------------------	------------------

Ç

Çin	Mesnevi 443, Ka 2/32.
-----	-----------------------

D

Deşt	Mesnevi 277.
------	--------------

E

Ebu Bekir	Mesnevi 152, 287.
Emir Ali	Mesnevi 264.
Enes Bin Malik	Mesnevi 220 sonrası, Mesnevi 232.

F

Fireng Mesnevi 673, 683.

H

Hasan Mesnevi 173.

Hita Ka 2/32.

Horasan Mesnevi 443, Ka 2/31.

Hüseyin Mesnevi 173.

İ

İbn Mes'ud Mesnevi 220 sonrası, Mesnevi 222.

İbn-i Timur Mesnevi 655, 702, 709, 712.

K

Kefe Mesnevi 246.

Keyvan Ka 2/6.

Kıpçak Mesnevi 277.

Kırım Mesnevi 277.

Kuh-ı Lübnan Ka 2/42.

Kuh-ı Kaf Muh 6/7.

M

Maçin Mesnevi 443, Ka 2/32.

Medine Mesnevi 515, 517, 527, 598.

Molla Fenârî Mektup.

Müslim Mesnevi 220 sonrası.

O

Osman Mesnevi 162.

Ö

Ömer Mesnevi 157.

R

Rum Mesnevi 278, 581, 582, 586, Mektup, Ka 2/29, Na 1/1, Muh 2/1, Muh 3/3-4, Muh 5/6.

S

Selman Ka 2/5, Muh 6/9.

Semerkand Mesnevi 443, Ka 2/31.

Sifahan Mesnevi 443, Ka 2/32.

Süleyman Mesnevi 399.

Ş

Şeyh Ahmed Efendi Mesnevi 313, 332, Ka 2/44.

Şeyh Sinan Mesnevi 306, 333, 337, G 5/6, G 6/3, G 18/4, Ka 1/31, G 23/6, Ka 2/45, G 28/6, G 31/4, G 35/5.

Şeyh Süleyman Mesnevi 331, 347, 355, 357, 372, 380, 420.
G 5/6, G 6/2, G 7/4, G 13/5, G 14/2, G 18/1-2-3-4-5, Ka 1/33,
G 19/2-5, G 22/5, G 23/1-6, Ka 2/35-38, G 31/4.

Şeytan Mesnevi 3, 747, 760, 762.

Ü

Üstad Mesnevi 286, 340, 341, 354, dua numunesi.

V

Vezir Mesnevi 676.

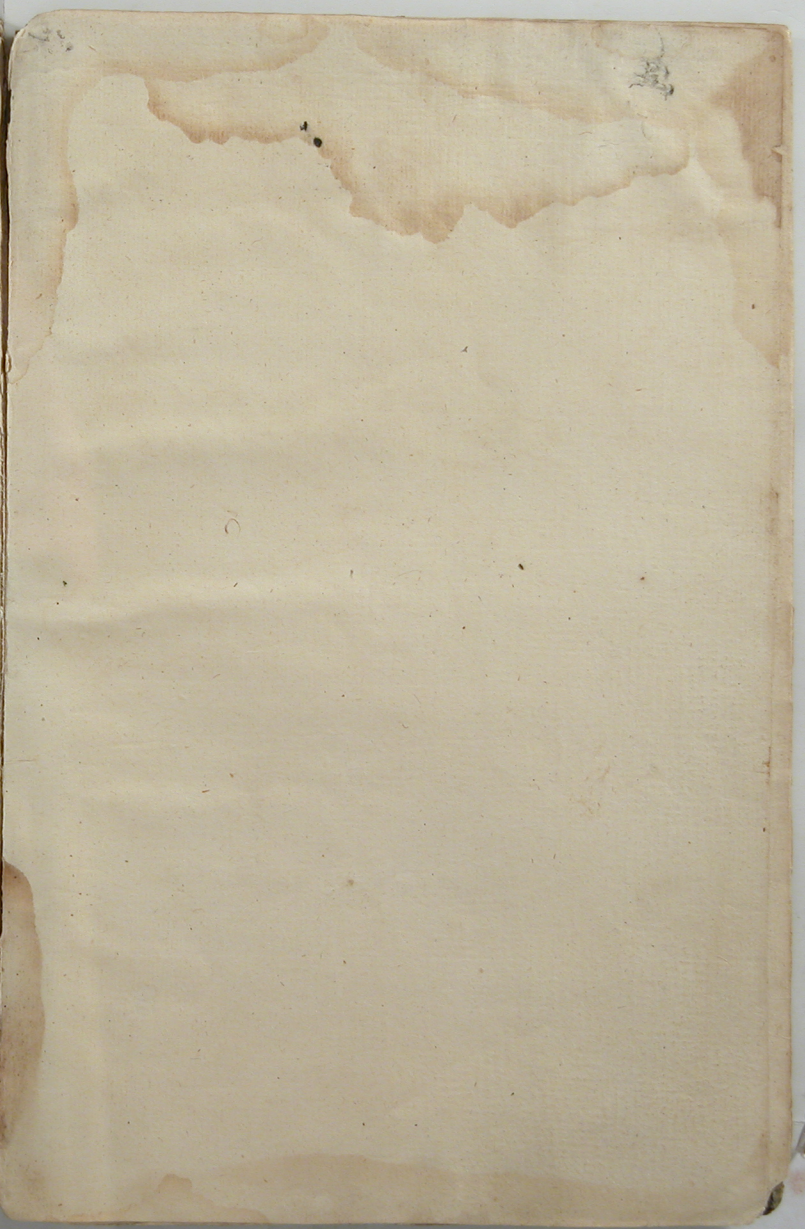
B. Metnin Aslı

T
5520

و القائل

دیوان درویش مدنی
قدوس صیف امیر سلطان
باحظ جوری

بسم الله الرحمن الرحيم

دی سوز فتنه بسم الله سرگاه	و کاس چون که لال الحمد
دید رسک کم ایشک اولمایه بتر	ایده کوز و ذکر بسم اللهی بر سیر
چو بسم الله ایله بشلان سترشی	اوریلور قلب شیطانه اودم
مشکالت کوریه اول مالکاه	کم ایده ذکر بسم اللهی همراه
نه ایشک کم اولاجم ایتدای	اولا خیر ایدانک انبهای
مدامی عاجز و بیچاره کمتر	الهی بشلادی حمد کله فتر
تبول ایله خدایا ایتدود	که حمد کله اولو بدرایه محمود

در مناجات حق جل و علا تقدس تعالی غر جمال و عظم شان و لا اله غیره

خدایا من فیورسن جمله وار	سنگ فایده سان کله ذوار
ایدرسن فتره خورشید عالم	قیلورسن نطفه ناچیزی آدم
کیرن خادم کیمن محمدوم ایدرسن	کیمن موجود ایکن معدوم ایدرسن
کینک منزلی کلزار اولبدر	کینک مکنی بر خارا اولبدر
کیمی صحرای صحتده فرخاک	کیمی خطه در غریبه نمناک
ویررسن کیمنه غرور یاست	کیمنه ذلت فقر و فلاکت

ایدرسن کیمینک مستی علاج	کیر سرمدن زر ز خلعت و تاج
قیلورسن کیمن بر یوله تاج	کیر اول قاپو قاپو یالین آج
بری دایم حضورا پجره فرخاک	برینک بگری خون و چشمی نمناک
دید رسک بنده سلطان ایدرسن	دید رسک شایسن در بان ایدرسن
دید رسک خنده کریان ایدرسن	دید رسک کریمه و خندان ایدرسن
ویررسن کیمینده علم و حکمت	رضاکه بولور اول آنکه وصلت
کیمی اولور جهانک زون فو کین	بو حالیده نینفسک زبون
کیمینک ماغی بر سواد	کینک کاری تسبیح و دعاد
کیچه کوندر کیمی نیایه طالب	رضاکه ایتر کیمی عقبا به راغب
کینک قلبی اوشن و پهلوشون	کیمی عاملن بلر هیچ ندر ذوق
کیمینه کشف ایدرسن نچر اسرار	کیمی اولم نوجالیدن خبر دار
سؤال اولوب نینله نسکی حکمت	نذر کا سبت یا لوبه علت
که سنسن عالم و علام و خاق	ایدرسن انی کم اول اوله لایق
که سنسن قادر و فعال و مختار	کیریم و راجم و ستار و فقار
قیلورسن قاصینک عیبین سنو	ایدرسن کجک جرمین مخفور
کیمه کم بر شیه سندن عنایت	دوگون پجره و لور ایل سعادت
که سنسن اهب فیاض معبود	حیبت معطی و خان و مقصود

<p> تو ناجی سکا ایدر مناجات ای نور سر بر بی بر سنه مقصود ملائک زمره هی و جن و انس بولردن غیر می اخی جمله موجود سویدا در فتنه سر خفیات بیلورسن عالمی یا عالم الغیب کیچو کونذرا لشم حرم و خطا در دکل مایل کوکل الا سوا یه • الهی قلب بدر سن قلبی بی ایدوبن انجینی و طاشنی پاک طریق راسته سن سالک ایلد یولوم از دم هدایت ایلد الله مقدم ذنبه عفوایت ذنوبم ضعیفم یا قوی ویر با که فوت ذلیلم ذلتم ایلد ازاله دلم جهلیله مرده ایلد اجبا دروغم ایلد عرفانکله پر نور </p>	<p> فتنه حاصل ولور جسمه حاجتا اولور واصل کاک اخی معبود کور لر حضرت تکدن دایم حاکم کور لر لطف کی با فایض اچود سکا حاجت دکل در عرض حاجتا عطا کی او مرهم یا باعث السیب فساد و کبر و عیبیه ریادور ویر راعالمی هم مردم بهبایه الهی کشف ایدر سن کربوبی بوی نصافه یارب سن برادرک حقیقت ملکنه سن مالک ایلد ربون اولدم عنایت ایلد الله دخی سز ایلد یار بی نبویم • بغایت عاجزم ویر با که قدرت کرییم و هادی سن ویر نه زود قنی نادانم اخی حق ایلد دانا سر بر سنیمی تر کله سرور </p>
---	---

<p> سز ایلد زبانه ویر فصاحت خطا دن صقله دیله ایلد احسان ایدوبن قولی شرعه مطابق خلاص ایت نفسی عجب ریادور دلم در دکله دایم در دمنذبت بو قلب ناتوانم ایلد پر شوق بجلی اش بود دنیا دن چکوبت مقدس اسمک ایلد دلده ذکرم سر اسر ایت وجودم ملکنه خاک دعای یا الهی مستجاب ایت بنم فالومی تبدیل ابله حال که سنن قادر و فتاح و هاب ندامی بنده عنایت ده کفکار محمد حرمتی یا سبیح و رحمان ندکلو و ارب انک کناسه خلاص چون کاک ویر کله برایتی شودم که قوله مار بی قیامت </p>	<p> که و صفو که اولابنه لیاقت دخی قل قلبیه فضلك تکبیران تو نعم رضا که قیل و وافق علاقه کس جمع ماسودان دخی ایدر یکله بهر مند رایت لدنی علمنی اتر اکا ذوق اولام عشق کله خوش دیوانه سرست معنی و صفوی کرده فکرم ولی قل و ده منزل عشق فداک خطاب پر قصورم مستطاب ایت تو نصفا می بر کور کمال • کرییم و هادی فیاض و تو آب امید رحمت ایت بغض کار رفیق ایلد بکا صوکه مرده ایمان نیلد غری عفوایت الهی • غدا بکن بولا تا کم نجایتی مبت قر زسولکن شفاعت </p>
--	---

دخی لطف حکمای بار تعالی	مقامن ایلیکل فردوس اعلی
بود بر مسمک ایدوب تضرع	دل و جانن قلوب بار ب توع
الطیقات پاکک غرچون	دخی جمله صفانک خرچون
جمیع انبیا کاک عصمتون	جیبیک مصطفانک صفوتون
ندکلو وارایه مریوس کنه کار	ایدوب رحمت میت لیدیدار
بوسیکان عاسینی روفل	دل بحر حنہ دائم دوائل
که سن غفار و راحم سن بلا رب	کریم رب هادی فایض السیب
در صفات حق جل جلاله و تبارک و تعالی تقدس عن الامثال	
ذاته و تتره عن مشابه الامثال صفاته و دل علی وحدانیت	
آیات و شهدت بر بوقیت مصنوعاته بکلانته و جبریتاته	
اکهی احد و سر دو احد سن	رحیم و باقی حق و حمد سن
سویع و خالق و خلاق عالم	بصیر و ناصر و رزاق عالم
قوی و حاکم و سبوح و خنک	رؤف و عادل و قدوس منان
غنی و مالک و یاب و مانع	مجیب و معطي و تواب و مانع
حمید و حافظ و جبار و قهار	قدر و بادی و فتاح و قادر
عفو و غافر و عالم و عالم	کریم و ماجد و ستار و راحم
الهی است غفار و رحمان	رجائی بنک احسان و غفران

قدیم و اول انحر سن ای حق	عفو و باطن غ طاهر سن ای حق
و کاسک آت باد و آتش خاک	معنی ذاککی عقل اتیز ادرک
جاکک اصفی دیر ماع فناک	جلاکک عاکفی دیر ماع بناک
عرض جو بر د نمر بو جهت دن	که ذاکمدر منزله شش جهنم
قدیم و لم نیر سن چون تمدن	مقدر در وجود ک بر عهدک
ندکلو وارایسه عالمده اشیا	نوموعد و م لیدی سن نکلک
بو غیدی آدکک هیچ آدی صالی	نه آدم عالمک نام و نشانی
سن اندوک کافه نونی هر کتب	سواد کاینات ازلدی مرتب
فکره عشق کرسی لوح محفوظ	اولو بدر جمله سی هر کله محفوظ
بو غیدی جنت و غلمانده حور	صلراط سید حجیم و ظلمت و نور
سما و سبع و انجی نجم لامع	تو و مصنوع سن اولو نار و صانع
اکر شمس کر نیلیم فسر در	شکل فیض وجود کدن اثر در
که ال ایدر سن شب و آسمانے	که ایدر سن قرا و آسمانے
نیلور سکا ه ساده که منقش	که نعمندن عقول اولور هوش
تغیر دن و کلد ر چونکه خایله	دلیل اولور فناک سینه بو حالی
دخی خلقی بلدک بارب ملکلر	که طوبو بو ندر بله نه فلکلر
سکا انوک قنوسی بنده در	نه بنده بنده اکلند ده در

کمی تملیل ابد کیمی تو حید	کمی تعدیس ابد کیمی تجید
کمی فایم کمی قاعد بولا رک	کمی کاع کمی بساجد بولا رک
بو وجهیله قیلور جمله عبادت	شاو حمد و شکر علیه تجات
دخی وار ایلدک سن پنجه دریا	زمین و صفت کوه و دانی صحرا
بتور دک انده انواع نباتات	قیلور لر بر لکوک برب شهادت
همان بونلر دکل بر جمله جهادت	قیلور لر ایما حمد و تجات
دخی خلق ایلدک چوق در لولنت	که بر برینده وار بر در لولنت
نموسن قولر دک نوزک اعطا	زمین خلاق و رزق شان اعلا
اولور آخر بو عالم جمله مالک	سمان سن قیسن ای حی مالک
سکدر ملک سنس فردوسد	میت و حی و قیوم و جاد
در نعت رسول اشقین جد کنین امام القبلین امام محمد بن سیدنا	
و نبینا محمد اشق الشفیع المحمّد علی افضل الصلوات	
واکمل الخیات ما دامت السموات و علی له الکرام واصحابه العظام	
کک الحمد و کک العفان و الحمد	کک اللطف و کک الاحسان و الحمد
سکا در حمد و شکر ای حی جان	که ویر دک بیره سلطان قرآن
بزی سن امت اندوک مجتبیاه	عطا ر منبعی کان سخا به
نبی بکیده راول شاه عالی	جهانه کلدی انک مشالی

شفیع المذنبین صاحب مروت	حبیب حق شه ملک نبوت
سما و رحمتک شمس ضحایه	رسالت تختک موم پادشاهی
تمودن خلقی انک عظیم	مستاهمی کبی سمنی مغظم
مبارک اسمیدر انک محمد	مکرده معجزه ز در محبت
رسول البطحی زمزمی	قریشی کریم هاسی شمش
سم اولدر احمد و محمود و مختار	امام القبلت بن و تاج ابرار
انوک مداحیدر الله و خالق	نیجه نعت اوله اول سلطان افغان
محمد اول و اوله ذوی آدم	نه آدم بلکه اشبو جمله عالم
دیندی شی شاننه لولاک لولاک	اکر سن اولسکا اوله ذوی املا
محمد ممکنک اکملیدر	محمد کایناتک افضلیدر
محمد آب روی انیب در	محمد نور چشم اولیا در
محمد خاتمیدر مرسلیتک	محمد رحمتدر عالمینک
محمد در دلی جرحه در مان	تو جانلر بدن اول حمیه جان
جمیع انبیادن اولدر اکرم	اکا شاه در قرآن عظیم
محمد معدن انوار حقدر	محمد مظهر سراجتدر
محمد سه ویدر اصفیانک	محمد هدیهدر اقصیانک
محمد در و کون انچه سلطان	محمد در رسول حق وانسان

محمد در بیلر باشنه تاج	فونک آیتدر که محتاج
محمد در قیلان روز قیامت	جمیع اهل ایمانه شفاعت
محمد در معانی بحر نه کان	محمد در حقایق ملک خان
محمد اسمن آندی حی و فتاح	سرای خرن توحید و مفتاح
محمد شریع در شرح مطهر	مزکادر مقصد در منور
اولوبدر تاقامت دین اسخ	اولوبدر جمله ادیانی ناسخ
بوحالدر قیور جمله دلالت	محمد اولوغ شاه رسالت
جهانده یوغیری بر اهل ایمان	سراسر اولمشیدی اهل طغیان
خرابی کعبه نکل طولشده ایضام	نذر بلندی خلقی دین اسلام
چو کلدر کمره ای نور بشد حیرت	جهان نور یله طولدی کند غیبت
مصفا در درونک پر صفادر	اوزک مختار واسمک مصطفادر
خداویردی سکا آیات عزت	نزول آندی سکارایات نصرت
سنلچدک چونکه طومار هدایت	دور لدی فکر کفر و ضلالت
بیان اولمز دلیده بینانک	که حدی صبری قدر منجنانک
اشارت اهلکد بر کراهی شاه	اکلی شوق اولدی بدر اولمشکن ماه
مبارک نخلینک ای شه بخاری	اولوبدر فرق فلالک افتخاری
مدی بنین بندک بنده سیدر	جناب پاکگلک افکنده سیدر

جد حشر اوله چون تویر قیامت	شفاعت قل شفاعت قل شفاعت
ند کلوعای وارسه آنت کده	دلک اید موحو حضرت سده
شفع آنت فی یوم القیامه	فرخو اکلنا منک الشفاعة
ننه کم دور ایند سبع سموات	مطهره روحه بیک بیک صلوات
دخی اصحاب و آلو که تماست	ایر شسون ایما حقدن کلاست
در وصف حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنہ	
خلاف آسمانی آفتابی	رسولک یعنی کم نایب منابی
تمو اصحاب و آلک مقتدای	ره حقد به بولارک میشوای
شفیق و شفق در روح مصور	ولیل مومنه و شیخ منور
محمد مصطفیانک یاری یقین	صدیق صادق بود بکر صدیق
مقامن ابله یارب دایم نور	که سنن روح کجش روح پرور
در وصف حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنہ	
امام المتقین زین محراب	سما المومنین فخر اصحاب
سعادت معدن کان مردود	که بولدی اشبو دین نکل کتود
معین حق ابدی ایم اوسرود	کوز بنه اهل کفرک اولدی حنجر
حقایق مخشون صاحب منور	محمد مصطفی بار عسر در
رضانکی حی حسدا دایم فزون	فرز بن سر زمان نوره غر فزون

در وصف حضرت عثمان غنی النورین النبی المومنین رضی الله تبارک و تعالی عنه

شهادت شهر نیه شاه معظم	جیما تختنده سلطان مکرم
وقار و حمله عکاک انبسی	دخنی احسانه لطفک جلیبی
وفای نبوع حرمت معدنیدر	کرم کانی دغرت محبت نیندر
امام جامع آیات قرآن	محمد مصطفیانک بار علی مان
کمال لطفه بار تعالی	منور مردن فلسون مجملآ

در وصف حضرت علی رضی الله تبارک و تعالی عنه

شجاعت محض زنی شاه ولایت	معارف معدنی کان آرزو
سخا میداتنک چاکپ سواری	فواصحاب واک افتخاری
علوم حکمته در یای سجد	کمال فضلی ممکن مکل عد
امام متقی صادق ولید	محمد مصطفی بار علی در
خدا یار شهیدن قل نور رخشان	ایدوب انواع فضلک که احسان

در وصف امام حسن و سایر آن اصحاب رضی الله تعالی عنهم

امامین شرفین حسین	سما بین کر مین نسبین
حلمین سلیمین شهیدن	جیبین ملجین سعیدین
کستان شهادت کلیدر	سعادت باغینک سبیلیدر
سیادت آسمانی ایچره شبین	جیب الله اندر قرة العین

حسین له حسین پر صفادر	که بوندر حافین مصطف در
قلوب منزلت لرین یارب پر نور	رضایکله بولاری بیده سرور
ندکلو وار یسه عالمده جناب	محمد مصطفایه آل واصحاب
الهی جملیه فضلک رفیقانیت	رضاکک بجزنه دایم غرقانیت
رسولک محمد رامتده حرار	که اندر قیلدی بو دینی اطهار
بولردن چون نزه بر شدی سلام	بزه پس لازم ولدی تمک کرام
رضای حق که فقیق دعایر	دعایقین کوره حقدن عطار
جیب الله چونکه بوندر اصحاب	سور بونلاری بل الله و باب
بولاری بو بین اهل شقاوت	سوندر در بیوک اهل سعادت
بولار که یولی می صاحب فضیلت	شرعیته در شرعیته در سیرت
بولردن آسمان شرعه انجم	کوز تماین کشینک یولدر کم
بولردن ایر شور خلفه سلامت	که مر بریدر نور هدایت
بولار که مر بریدر نجسم لامع	اولیکور بوندره جاننده تابع
هدایتده اولیلر اویمین مال	رسولک قولی اخی بوسور ذال

قال جیب رب العالمین . خانم الانبیاء والمرسلین . صادق الوعد الاثین . صاحب لوآرا الحمد والناج . را کب البراق لبالبه العراج . شفیع العصاة . یوم العرصات . سیدنا ونبینا محمد الشافع الشفع

محب اولن اولورسه دخی هاشمی	امید اولدر که اوله نگر می خاصی
بولار که حرمتینه اوله مغفور	کرو بن جنت پجره اوله مسرور
بود عوایه ایدر بلکل شهادت	کلام حضرت فخر رسالت
قال مسلم والبخاری . علیهما رحمة الباری . ما ساج الماء جاری قال ابن سعود رضی الله تبارک و تعالی عنه جاز رجل فقال ای رسول الله کیف تقول فی جل اجبت قوما ولم یخفی بهم فقال سید الانبیاء . وسند لا صفتاً . علیه الصلوة والسلام . المخرج من اجبت . یعنی من اجبت قوما با انک مکون من زعمتم وان لم یعمل علیهم ثبوت التقارب بین قلوبهم و ربما یؤدی انک المحبة الی موافقتهم و فیہ حث علی محبة الصلحی . والاخبار . جاز بهم و اخلص عن النار . قال انس رضی الله تبارک و تعالی عنه ما فرح المسلمون مثل فرحهم بهذا الاحدیث نقلناه عن شرح المفتاح . لابن قریشه و اصلها تبارک انک تبرکده الی جنته تظم	
ابو القاسم محمد مصطفیانک	حدیثیدر بوخرف انبیانک
الطی البیکل سن انی سعود	حدیثیک راویدر ابن سعود
سؤال یدوب یدری اول پصفیا	دیدری برک کلدی صطفیا
کوکلدن اتسه بر قوه محبت	اگر برک ای صاحب عروت او قوه بولسه لیکن صویله
ندر حالی بویرای حق رسولی	

نه بویردی سول کاشیکل	اشیدوب انی کندو کله کل
محب اولن دیدی محبوبله در	حبیبی قنده ای اول بیدر
کراولما دیسه ده فعلینده فعل	دخی اعمالی برله هر هیچ عادل
کمی کم سن سورسن جان دلن	اولورسن بلکه انک زمره سن دن
کرکدر سو دکاک پیل هی صالح	که تا اولما یسن عالمه طالح
محبیت قلد و عنک اولورسه برابر	امید اولدر که بغایه سخی بار
انس بن مالک ایشت ای پی و	نه دیشدر دین اول ملک خو
بونیا صاحب ایشید و با ولدنجی	قلوبندن فونک دفع اولوب غم
بو و جهسه فرح اناره حاصل	دخی اولما شیددی دیر او کمال
الهی ذات پاکک غرمتون	دخی جمله صفاتک حرمتون
بنیده حشر قل ای حی معبود	که وار کو کلمده بر معشوق مقصود
سریر سینمه اولدر سرورم	ره عشقنده که چه چوق تصورم
اگر چه یوفور ررنده لیاقت	عنایت ایلد یار بی عنایت
در خطاب عقل بر سبیل تجرید	
اگر دیر سکن ندر عالمه نامک	تکلم قل ایستونلر کلامک
نه کونه کسه سن کجک نسبی سن	بو یا اولمتر ده کجک بلیشی سن
بیان ایلد نزه کیمدر حبیبک	در دکنده اولان درده طیبک

منالک مستطاب
جامع الملک اوس
مصطفی الکفوی
۹۶۷

دل بخاره طالبید را و مطبوعه	جیب حق محمد با که محبوب
فدا اوسون آنک یولین جانم	محمد در کول تختند خاتم
تو آن سوله جمله اصحاب	دخی بل جان و دلدن با که اجاب
ضعف زمانو انم بر فقیرم	نخیم عاجزم خور و حجتیرم
ذلیلیم صغمه کم بر اجنبدم	گفت شهزده نم برد و مندم
دل صافی و نامم مصطفادر	در و نم پاک قلم بر صفادر
بر و سوده امیر سلطان غلامی	جهانده مخلصم بلکه مدایع
جبابی پاکنگ اکنده سیم	اوسلطانک کینه بنده سیم
واریسه عفلک اول شد اخی بنده	امیر سلطان در بل نور دیده
جهانه کلدی آنک مثالی	محمد آیدر اول شان عالی
که فهمنده عقول اولور جیارا	وجودی پاکدر غایبده اعلا
درونی در نویه در ماند راول	مروت تحنه سلطاندر راول
معارف کانی بیوع سعادت	امیر سلطاندر سلطان سادت
مشایخ زمره سینک مقنذای	حقایق بلنک اول پشوا ساجی
طریقت راهنک چاک سوارای	شریعت شهرنک اول شهرارای
صفاحر چشمه سیحر ولایت	وفا ایراغید چمن کرکرامت
علوتنک اولدر سما سیم	هدایت او جنگ اولدر سما سیم

که رحمت کلک نماننگ یکلدر	فضای لامکانک ببلیدر
الطی مرقدین ایله مسنور	وخی فل بوی جنتله معوطر
دخی بارب کالطفک انیسرت	کمال فضلکی ابریم حلیب لبت
دخی هر کم فله انی زیارت	محمد دن میت راقل شفاعت
کتور دیر اکا هر کم ارادت	ایکی عالمده ویر یاری سعادت
دخی یانند کی میری علینک	که جگر کوشنه سید راول ولینک
سطره قرن می حوی دشن ایله	کل جینده دایم کلشن ایله
ندکلو واریه اجاب انصاف	فنونک قبرینت بارب انوار
تومو منوره ایله عنایت	جیبکدر میره فل شفاعت

در سبب نظم مناقب نامه

کلاه بشلای یار سخنور	که سوز کدن اولور سبلم سنور
ندن ایردی سکا شبر سعادت	که اولد ک بنده شاه سیادت
ندن ایردک جهانده اشبو قدر	ایر شد کی برادر یو خب قدر
سراخماک سر اسر ایله تقیر	کرم لطف ایله فیلمه ناسیر
سوز کدن ایرشور جانده فرحله	اولور زایل قوخرن وترحله
که بنده بنده بم اولدر بیکانان	محمد آلایعینی میر سلطان
اوسلطانده کولکلده عاظم بن	ره عشقنده انک صادقم بن

سوزم گوش ایله ایله ای غاشق کیک
ایست حالم دیایم سا کای بار
نظر که دی بجا پتیا غله دشت
کمی دم ایلدرن سیران ایدر دم
کوکلایل دکدی جاه و مال
که یارم اولمشیدی علم مقبول
کمی علم حدیث ولو ذی نون ذوق
ایدر دم عالمه انواع غرت
بولرداخی قیلور دی با که تعظیم
ایست تم فنده بر فضلک امیری
وارب شکر کلام فخر ایدر دم
و بر بدی که بر استاد حادق
اکا جایدی بل بو بکر صابین
علوم اولمشدی که مجتهد
تظیری یونجیدی علم و حیا ده
خدا فلسون کا انواع احسان
دخی لطف کله ای غف از محمود

سوز کده ای برادر صادق کیک
بن یدم بلکه بر ستیاح و ستیا
قریمی ایست دم نچه کرگشت
عرب ملکنده که جولان ایدر دم
بوزم جاروب ایدی اهل کماله
دخی لدارم ایدی علم منقول
دوشردی علم تفسیر که شی شوق
قیلور دم ضلسه سردده غرت
ایدر دی سر سربى انواع مکرم
اولور دم جانله انک اسیری
اگر حل ایله تجریر ایدر دم
علیده ماسر طریح ایچره فایق
که صاحب قتا ایدی اهل بصون
صلاح وز به ایله قبل منور
شبهی یونجیدی فهم و زکا ذوق
رفیقن ایلسون هوک دده ایمان
نمونونوبن ایله محمود

بهشت ایچره معاملد و بسیر
دنکلو وار ایسم اهل اسلام
اشیتدم وارمش آلی الا شیره
رفقده ی بجم بر بچیه اشخوص
ایچنده بونلارک بن بر حرفیه
اکا بر کون دیدم ایله حکایت
ملالت دفعه خوشدر حکایت
بزوم ایله دیدی ارادی اول
عبادت کاری تقوی پشه سیک
صلاح ایله نیک اولدر افتخاری
ایمیر سلطانک اول پرورده سپر
دخی لطف لیکن اول صاحب لایه
که اماندن ندی چوق حکایت
دیدم چوق ندی کیمپ در اول سلطان
دیدم اول کیمچلی خیمسلی مانند
ایر شاد دم بن انک خیمسینه
اولدری اولدی مانند دی رحمان

عطا قل جمله سینده بگوثر
الطی نصف کیکله ایله انعام
توجه ایدر مننده او شهمه
عولم ایدی ولیکن صاحب فضل
ایدر دم غصه دفعه چون لطیف
که وارد لده بو کون خرن و ملات
بیلور سک بر حکایه لیت رویت
ولایت اتی بر شیخ بکل
رضای حق تبیین اندیشه سدی
حیا خیلنک اولدر تاجدار ی
علوم تمنی شمر منده سیدر
ایدر مشنچ اطهار کر امت
ولایاتندن اندی چوق رویت
نذر اسمنی بزیر سن ایله اعلان
دخی بل تمنی شیخ سناندر
ولی دایریشم اولغلی خدمتین
کر کم و صاف اول بر کمال انسان

ورایدی نده بل چوق دور لولکا
 بیان ندی نزه پس نچ جان
 دکلد چو کنه دنیا حاد و دین
 دیدم نامی اول شیخ غریزک
 مبارک سید احمد افندی
 بوسوزی دیدی فیله دی دله
 نچم غصم موسی ایل اولدیسه
 او کون اولشدی لغایت نینقا
 دیدم اول شخصه اور دک بوکرکا
 اکر اولب می علمده بولر صباغ
 دیدی مکت در رای در دلدلر
 علاج امر نده وار دیدم صحت
 دیدم قلمده بو قدر روشن
 ندم که اوله نمت اولیا دن
 دیدم هر شد که صاحب نرف
 صانور بس که سن ارواح کحل
 بولار بغعل ایدر لر خلقی ایشا

کچه کز ندی اظهار کر است
 عیان ندی نزه نچ کمالن
 او دانی بلکه ترک ندی جهانی
 بیان این سخن اول صاحب نیک
 دخی بو نیند در عشقی کندی
 ارشدی جسمه بر لرزه ناکا
 گوکل بو غماره غایت مایل اولدی
 نهایت مرتبه اولدی فرحناک
 که شو نمن ایددی له کی باغ
 علاج جیده کیدی له کی داغ
 بولار قلمی نیک دو که نما
 دیدی نلر قتن وار سهولت
 دیدی بدر منور آشنالوق
 هدایت ایشور بیکل خدان
 دیدی بولام کون قلمه توقف
 نظر ندن قله اوله معطل
 قبول لر سندی بولار مددا

نه مقصود اید نور سبک دله حاصل
 دیلار زوار و بن ایدوب زیارت
 نچ نده ایدینور زمرادی
 دیدم وار میدر قایم مقامی
 دیدم بلور مین آنک نه حال
 دیدم اسمبختی قل نکه علام
 دندم کیک ن سید رای خرمند
 که کر چک تیریدر اول اولبانک
 کور سه بوزینی غنناک اولور شد
 ایدر طالب لره دایم افاده
 ایشور سه اگر حقدن هدایت
 سخی اصل قله دولتوخانه
 سکا حاصل اوله نچ مطالب
 نزه اولدی چو شیخ کدی مجام
 واروب کونلرده بر کون شهم کبریا
 نموسن ایدم استاده نقر
 سوزم کوش ندی چون اول نسل صدیق

بولار در شدی زیر حقد واصل
 بولردن نمت و حقدن هدایت
 ویرر مقصود فر الله بادیک
 دیدی وار در بل قایم مقامی
 دیدی ولده دکلد رشو لیه حال
 سلیمان شیخ افندی بر دیدی نام
 دیدی احمد افندی یه اوسر نزه
 که و غلی وغلدر شیخ سنانک
 ولایت صاحبدر ایدر ارشاد
 هر او کسه واریله استفاد
 دلیل اولوب سکا ایده دلالت
 که جدی حضرت شیخ سنانه
 دخی قطع ایده سن نچ مرتب
 بو کون و صفا حوالیده مفهوم
 بولوب استادی مقصود ایدم
 او شخص بده کلام اوله لیه بر بر
 نموسن بلوقف ندی تصدیق

دیدی ایست بهم دخی کلام
 نچه یلدردی اول حاصل دکلدی
 فرارینه واروب اول بکی خاک
 بولردن بدوبن همت توقع
 دونوبن منزله چونکه کلام
 اوسطان ایله بکاشارت
 بنظا سرده ده اول کامل ان
 مرادم کسب هیچ اکبشدم
 مرادم حاصل ولدی تیر زمانه
 بونک اشالی اخی نچه حالت
 بنی وکنند زینه بنده قلب
 چو کسما وایلدی حالن کجاست
 دیگر کورک دل بچاره لآن
 بجا ولدی بکا دخی ایست حال
 سلیمان شیخ احمدی بر وارون
 دل جانندن اکا اندم محبت
 ولادم برکون اندن بن عبادت

که وارایدی کوکله بر مرادم
 کوکل مقصود بنده وصل دکلدی
 که تیر بریدیر قطبی جهانک
 خدایه ایلدم حمد و تضرع
 سلیمان شیخی بن خابنده کوزم
 وصولی مطلب یعنی بشارت
 اوم مقصود که حصولن آندی اعلان
 دخی نیدو کنی هیچ دیمشدم
 خدا قلسون سخی ایم امانه
 بل اظهار آندی اول صاحب کتاب
 کمال لطفله مشرکه قلب
 دیدم سی جازه قوت و روح زات
 نه کوزنک در شیخ سلیمان
 که امری نفع امره بوق قیلکه قال
 مبارک بوزنی آنک کور و بن
 درون قلبه ایروب مردت
 فرار شیخی قلم تازیارت

دخی ایدم او کجبه ننده جیا
 منور مرقن قدم زیارت
 خدایه ایلدم حمد و شکر
 دلادم بلکه ای صاحب مردت
 خداون پس ایرشدی عون نصرت
 که کوکله کوزی بر مقدر اجدی
 قیلور می دیرسک ارواح اعنا
 احاد بش محاح بچنده مسطور
 قال کرم الخلق و عظم الخلق حبیب الرحمن صاحب الآيات والبرهان
 منقذ الکلیات منقذ المعجزات سیدنا و نبینا محمد الشافع الشفع
 المجد علیه الصلوة والسلام من بعد الملک العلام ما دارت اللبیا
 والایام وعلی الہ المنجین و صحیہ المنجین اجمعین
اذا تحیرتم فی الامور ما فاستغیثوا من ابن الفیثو
 صدق رسول الله وصدق حبیب الله نقلنا عن الأحادیث البارین
 التي جمعها مفتی العرب والجمم والروم احمد بن کمال اشاعه مغفور لهم
منووب
 الهی عالم و حلاق موسی اکرم و راسم و فیاض دانا

بمورن بولندرک سچ جنبت ایله	اجناسینه جمله رحمت ایله
بولاری هر کیم ایدرسه زیارت	ایکی عالمده ویر یارب سعادت
واریب مرنده کلاو ایل ایلیان	خدایا جمله سینه ایله احسان
سلیمان شیخ واروب چاکر اولدم	نه چاکر خاکبای کستر اولدم
گوردم صاحب اولوب ایدت	بکاسب نظر اولدی نیچه حالت
نه کوردک دیر ایسک تقیر اولتمز	که امری ونی درخ بر اولتمز
کلورسه زده دکلو قلب ایکنک	دلک صافی قلوب اول ایشکده
ازله هر نه کم اولد یسه بقدر	ایریشور ساکه یوق بقدره تغییر
اگر دیر سبک نیچه بولدک او شهری	هم ایلدی و سبک سبک شهری
سر اسد بلکه شهرک ایچی کلزار	ایدر هر کوش دن بیلکری ایدر
فدا اولسون فرار شیخ روحم	که اندر نیم فرسخ فرسخم
سلیمان شیخ افندی کلستانی	حسن حسن جنبت بر بولستانی
دیا حین برله طوبو بر هر	کون بر آینه بو باغ از مدر
اچنده وار انک بر سر وبالا	دخنی طوبی در یاد اخی اعلا
عجب ایلاماری اول اول یارک	که او سنده در بر بر کوسارک
خصوصا کم انک اول یو جانینه	بغشلا دک جانینه جانینه
بعایت ایل اول انک سولایه	دامغده در در داخی سولایه

دختاب روانی اسی دلاور	حیات یر ماغیدر یا آب کوثر
نذر دیر سبک اکر که دلیک	که لذت اچره عینی سلسبک
او شهرک خلقی نی بولدم تمامت	کریم صاف دل صاحب صداقت
برینک غل غل غل بو قدر دلنده	کلم طلت نذر آیدین ایلینده
بولردن چونکه کور دم بن کرملر	قرار اندم اویرده نیچه درملر
بو وجهیله کچر کن روز کارم	فرارخت کوشنه سنده کار بام
کوکل میسل ایلی جانان ایلینه	محب بنده در سلطان ایلینه
اگر کیمدر دیر یک سناکه جانان	محمد الی یعنی میر سلطان
دو کندی قلمدی صبر و قلم	المودن کندی آخر اختیام
دامادم قیلور ایدم در دله زار	بو نظر ای ایدر ایدم دله مکار

عزل

مغ دل پرواز ایدر عشق معلا دن کجا	قطب عالم میر سلطان خانقاها ندن کجا
استانینه ضروری میسل ایدر کولم	زوره و ششم اقطاب عالم ارادن کجا
دیر کوزند قصد اول ولسا سلطان	قطره در کم میسل ایدر دریا غیثان دن کجا
هر قدر کج رکاب یلر بونده اول سلطان	عزم بیدر مورت بن اول قهر سلیمان دن کجا
نوله مبل اتسه مدای میر سلطان ندن کجا	بنده ناک میسل اولو ایلنه سلطان دن کجا

شوق

<p>خدا کاک امری بر له خسر کار معین و پادوی قیلدی خوش بدایت اوسلطانک فراری طبط لونور مقامی سدره دریا داخی اعلا بو وجهیله اولجی آئی وضعت یوزم سوردم و روین آستانه خدا یه ایدوبن حمد و شکر دیر ایدوم دایما قیلوب خطابی غزیم بیکیم برور دمندم کنه کارم بجا ایلد عینایت بونظمی کله اندن یاد ایدرم</p>	<p>اویردن بالضروری ولدی قنار اوسلطانی واروب قیلدی بیارت کوزنکر آئی صانور بیت معور یه جنبتدر یا خود عرش معللا بیان ایلد بیلور می بلدا نصاب بدن بی جان یدیری پس دی جانیه مطهره و حسنه قیلدم دعائر مخاطب ایدوب اول وقت ابی جناب غرکندن مندم که جدک مصطفی این شفاعت دل غمناکمی بنشاید ایدرم</p>
شعر	
<p>ای منیع سعادت ای محزون و لایب بو بنده کینف صد قیلد جان دلک فکر مدد ره خطا لر فعله رسعت جدکدن ای حسیب بو عجزی دیلک فل بنکدر مددی دانا کئی طوبو بد</p>	<p>ای صاحب حمایت ای معون یوز سورب آستانه کلدی و غر سمت کرک بجا کم حقدن بیره هدایت چوقدر بنم کنایم قیلسون کاشفت اولغل معین اکاسن ای شریفت</p>

مشوب

<p>فرارینه یقین ایدرم او خانک فرار ایدم بچایام و مدت سفر دوشندی ویردن داخی ایاز غزیم مرشدیم شیخ سلیمان الطی عمرنی انک فریدایت تمو مقصودنی سن ایلد حاصل اجناسینه یار بی تمامت ندکلو وار یب نومسن کهنکار بجا بر کون دبدی اول شیخ دانا که اول ولتو اتر بر له مشهور بغایت اخضر بن هم ایلد تجویص قیلاندر جان قولانخیده انی کوش بیان ایت خلقه کم سلطان آدات که اولدر مالک ملک ولایت کرمانی انک دلدرده مذکور که کلسون ایشدوب اجبابی جوشه</p>	<p>محمد آئی اول قطب جهانک خدا یه ایلدم حمد و بخت که واردم الا شجره نیکه که اولدر در دیک در دینه دریا ایکی عالمده دایم سن سید است هر ادا اینه قلعن انی واصل محمد دن میت قل شفاعت تموسن بار لینه ای ب غفار مسابق نظر ایت ای مرد توانا وخی اوله نوارخ اچمه مده طور وخی قل نظمی سن که تخصیص اولدر واله مشرت و مدوش محمد آئی اول کان سعادت نجی قیلش در اطهارا کر امت ولایاتی انک ایلدر ده مشهور اجناد داخی دریاوش خروشه</p>
--	---

دیدم ای شیخ کامل بوق ایشت	بعایت قلت اوزره در بضاعت
دیدم اولامعینک رب اعلا	که اولدر واهب و فیاض مویل
قبول بدوب سوزن دل دلگنا	که نظلم ولا جان بچره مناقب

در منقبت سید محمد البخاری علیه رحمة الملک الباری

بیا ای بلبل باغ لطافت	بیا ای طوطی ملک فصاحت
روایت قل منقب اولمخاموش	اجتا شوقه کلسونلر ایدوب کوش
امیر سلطان نه قلشد رعایت	مقام مولودین انجی بیان ایت
ندراسم دی اول شاه جهانک	نذر نامی ای اول قلب زمانک
ایشت ایدی باقلی اول صراف	اوسلطانی بچو وصف ایده وضا
مبارک اسمیدر سید محمد	که اولدر آب روی آل احمد
دیدرسک قلنق اجدایی معلوم	بیان ایدر نظر قلنق شوم قوم

بجواناب امیر سلطان علیه الرحمة والغفران وعلی جمیع الهان

اعلم ان علیاً رضی الله تبارک و تعالی عنه مات مقبولاً و انما احسن
 رضی الله تعالی عنه مات مشمولاً و اخوه احب بن رضی الله تبارک و تعالی
 عنه مات شهیداً ثم انما بنین العابدین روح الله تعالی روحه مات
 مسموماً ثم انما محمد الباقی علیه رحمة الله العا در . ثم انما جعفر الصادق
 علیه رحمة الخالق مات مسموماً ثم انما موسی الكاظم قدس الله تعالی ستره .

ثم انما علی الرضی علیه رحمة الله و الرضا . ثم انما محمد باقر و التقی . برولد
 تبارک و تعالی مضجعه . ثم انما علی التقی الهادی . علیه الرحمة من الهادی
 ثم انما الحسن العسکری ضاعف الله تبارک و تعالی اجر حسنة . ثم
 انما محمد لطف الله تبارک و تعالی ثراه . و جعل الحجة مشواه . ثم انما السید
 محمد جعل الله تبارک و تعالی قبره نورا . و قرینه حوارا . ثم انما السید بن
 اناه الله تبارک و تعالی ثوابا جریلاً و عطاء جمیلاً . ثم انما السید محمد
 براد الله تعالی رحمة . ثم انما السید علی رضی الله تعالی عنه و ارضاه .
 ثم انما السید محمد البخاری علیه رحمة الباری المدفون فی برو المخرق
 المشهور بین الناس بامیر سلطان . علیه الرحمة والغفران . فهو میرنا
 و روحنا و شیخنا و غزتنا و مقتدانا و مرشدنا و سندنا و ظلنا
 و مخبرنا . و یحییانا . و ملاذنا . و سلطاننا .

مثنوی

سمر قند و بخارا و خراسان	دخی بل چین و ماچین صفهان
ولایت کرامنده او جانه	کتور مادی مماثل بوجهانه
ندن دیرسک ایشکل بر جگانه	نجه قلشد راطها کرکرامت
ولایت منبعی کان کرکرامت	سعاوت معدنی شاه سیادت
مکر بر کون اناسیله طور ردی	یوزی نوری جهانه برق اوردی

دخترش بیستنه که مرشدی و خان
کوب بر ذلت اهل چندی گفتار
بوی نفاذده با نچه ایتیم شیدم
ندکلو واریایه بچنده اشجار
نولا بلیم نیم عالم حقیق برم
بیان ندی بو حالن وار و کی ندی
اوس کینه ترجم قیلدی اول خان
چو شب ایردی طور و بسططان
واروب با نچه بی سرتدی سر اسر
اوردی حقه کدی مولای سبحان
قو حاکم کرک محمودی سنسن
نبوت اهلینک موددی سنسن
جیبیک مصطفیانک حرمی چون
طپو کده اصفیانک صفو چون
معارف بلینک عرفانی چون
دلارم سندن ای بار تعالی
میش ویرسون بولر یارب نماست

محمد آلی عینی میر سلطان
دردی عالم نیم غایتده دشوار
جمع مالی خرج ایتیم شیدم
قورمدی جالبابو بر مادی شمار
ذلیلیم بیکیم غایت فقیرم
ولایت معدنی انست ماسدی
کرامت اهل عینی میر سلطان
هدایت نوری اول کان سعادت
دعا قیلدی صولادی و سرور
قوشکل سنک فائده آسان
قو عابد کرک معبودی سنسن
کرامت اهلینک مقصودی سنسن
جمع انبیا ناک عشرت چون
قنوکده اتقیانک عفت چون
حقان اهلینک ارکانی چون
بو اشجار بی بلاسن جمله خضرا
معین و هادی سن ایله عنایت

الهی اول ذلیل ای رجبندایت
بو و جمیله تضرع قیوب اول شاه
ایشت امدی نیچ اولدی حکایت
قبول ایدوب دعا سن حق تعالی
ندکلو واریایه با نچه اشجار
طلای چونکه لیلک اولدی نایل
طور وین سیره وار اول حکم
کوررنامه قو اشجار خضرا
قوشخی میشکره پراولوشن
سر اسر ایدوب با نچه بی سیران
عجب شمی کورینن یا نخب عالم
قیلوبن حق سجد نالشن زار
اولور بر کوشه دن بر نور خشن
قیلوب اول شخصی شوبور دلک
چو بیور حالی اولور شد و دخرم
بیور کردی خلائق اشبو بحالی
طور وین جمله با نچه یه وار لر

مرا دینه ایر شد بر بهر مندایت
دونوبن مترنیت کله ای لای
نه قیلدی دیدیم راوی آت
درخت امواتن امدی جمله حیا
او کچه ویری بلکم جمله شمار
اولور با نچه ناک ایسی سیره مایل
کیر و با نچه سنه ایدوبن اوله
خدا قوش نیت امواتن حیا
یکه ای رفع اولوب سبز بله طو
بو حالت نیکی ایو اولدی حیران
یه خود دیوانمی اولدم سکی عالم
بوسری میله یارب برکن اظهار
ایچندن ظالم اولور میر سلطان
اولور غایب نینه اول من دلان
واروب خلقه بوسری دیر اولدم
قور و دغین انک جمله نهالی
اوشخصک دیدگی کوی بولور لر

تمویدر که اول ماه منور
 او سلطان بن عجمی بود که امت
 بروکل قتل تا نعل ایله دراک
 دخی شیخ اولدن حال صباه
 که بش ایستنده بود کلو کرات
 ند کلو فضل اولور ایله تفکر
 ولایند که امت ده و خانه
 زیارت ایله مکرکه او خانی
 ایرو ب سز زبرک فلبن منور
 الهی انبیا تک عصمتین
 جدید مصطفیانک عرضول
 مدامی فولکه ایله میسر
 ند کلو وار ایله منور کجکا
 اشیدوبن سوزم مکه درین

ملکی دریا خود روح مصور
 که آنک جدید بر شاه رسالت
 دک صافی ایسه ذمک کرا پاک
 بود کلو مرتبه اولن بناده
 ایده نظهار او سلطان سیادت
 درون قبله ایرو ب تصور
 مثال کلدغنی فکریت جهان
 ایکی عالمده اولسون شادمان
 خدایا قل ثواب حج کیست
 الهی صغیانک صفو چون
 تمو صحاب الی هر مستی چون
 شراب سبیل اول کوش
 نمویه رحمت ایت ای تمیغ فار
 الهی حینت ایت آنک مقمان

**در بنف سلطان سادات منیع غر و سعادات صاحب ولایت
 و کرامات نور الله تعالی مرقده و فی عرف الجنان ارفده**

شروع ایت نظریه ای بار صدیق
 غم و شادین روز و شب رفیق

کوکلدن بلکل دفع ملالت
 حقایق یقین دم اورسک بلک
 حقایق منعی اول کان حرام
 نه قلمش در برزه قتل فی اعلان
 که اولدر اشرف اولاد احمد
 او در سر چشمه بحر ولایت
 کراماتی چنکم اولن باد
 ایست ایله کی حجت صدق
 سعادت معدنی سلطان باد
 فیلور سه حق تعالی کر عنایت
 قبلا ندر جان قولای غیله انی کوش
 امیر سلطان ایدر سر علی نبیل
 کوکلدن کیدر رخبرک هوا سن
 ولید دن بجه کیله اولن جان
 کجه کوندر تمامت اولن کی بل
 اوت اولوایوب بنزلر و طبعانی
 بو وجهه ریاضت ایله لیکن

منا بقدر نیت ایله حکایت
 قولن اوله سکا سرور دعنا
 جهانک نظم یعنی میر سلطان
 اشیدوب جوشه کلو جان کلان
 دخی هم مخفی آل محمد
 معارف معدنی عین کرامت
 خراب اولمش کلو کلا اوله آباد
 او سلطان ککوکلدن عاشق لیک
 نجه قلمش در نظهار کرامت
 سکا بر ایدم انی حکاست
 اولار و اله دست و دست
 فیلور علم لدنی سیده نجیل
 دیل اول ادا ما خاک ز صان
 قیامور کندن وار و بطاغ اچره پهان
 بولارک جمله سلطنت فیلور بل
 خدایه فیلور بن شکر مدایسه
 کجه کوندر زجبادت ایله لیکن

کتاب جامع در احوال

امیرسلطانم اولو ارشارت
 روان ولور همان اول مدینه و
 ولایت معدنی اول شنج کمال
 مدینه ایچنه کیر او محمد و
 مکر اول وقت ایدی جنگ مانی
 گزرن کن سوبو اول شانی عالی
 کبر رانده او دم شاه سیادت
 کچوب بر خوش برینه انک اولدم
 نجه اولدی دیم حالی ایشکل
 اورایه بلکه کیر فرامیش
 مکر اوله او کسه نسل احمد
 صحیح اولوق کرک داخی سبدن
 امیرسلطان اولور دخی یری بل
 مدینه ده اولان سادات سرور
 کور لر صدره اولوروش بر آدم
 کوزنلظا سرین صانور کدر
 بولارک جمله سی فیلوب خطابی
 محمد روضه سن فلقن یارت
 مدینه جا بنیب طونون راه
 کلور بر کون اولور چون که وصل
 بولور سر منتری خلقیله مملو
 ندر سلطان فخر ایشکل آئی
 بولور بر خوش مقامی شوبله خالی
 دیر کم ایده انده استراحت
 قرار ایدر اول سلطان مکرم
 اگر که صد قل اولد که مقبل
 دخی هم کیر وین اولور فرامیش
 شریف و سید آل محمد
 کسه شبهه قلمایه عیدن
 خصوصاً کم اولمیش صدر محض
 نموسی تفانی انده کلور لر
 نه آدم بلکه بر شمس و عالم
 ولیکن فی الحقیقه پادشاه
 امیرسلطانم ایدر عتاب

دیر انلاره که ای اهل سعادت
 دیر لیکر ایدر می شهادت
 دخی دیر لر اولور دوزخک بونزل
 اولور ایشبو مقابله بلکه لب
 امیرسلطانم دیر ای قوم ابرار
 کس نم یوق بجا ایده شهادت
 و رالم بزینر کله سیلینه
 دیالم جمله فریود بسلامی
 سلامن نر کیک آ اولور احمد
 بوسوزه ایدون انلر طاعه
 امیرسلطان ایلد اول جمله سادات
 طوز وین یر لر ندن سب وار لر
 سکا ایدی دیم ندلیسه اشرف
 بولارک سر بری اولدم وارون
 بلند آواز ایلد و بر و بسلامی
 بو وجهیله بولر بلکل نایسه
 بیلر سروری حشم نبوت
 بیوک وارنده ده داخی سیادت
 سکا جایدو کن شجر رسالت
 ابرافزه بودر بل صدر محض
 نسب ایچره رسول اولن اقرب
 خدا قیلسون سعادتله ستری وار
 مکر که حضرت فخر رسالت
 محمد مصطفیانک روضه سینه
 ایاجدی و یاخسبر الانی
 بیوک اول شرف آل محمد
 نموسی دیدیلر سمع و طاعه
 دخی نجه بله اهل سعادت
 مطهر روضیه فار شو طور لر
 سوزم کوشایت قیامون فلکایه
 جناب روضیه یوزن سورون
 دیر ای حبیبی و یاخیر الانام
 رسول اکله بر بر لر سلاسیه
 دو عالم سخنر کان هر وقت

سوزینه بونلارک ویر فرجوالی	مبارک روضه دن قیلیم خطابی
ایریشور چون امیر سلطان توبه	کوردی قیلور اول کان کت
تضرع ایدوبن بار خدیله	یوزن سورر جناب مصطفایه
چاغیر بیکه ای سلطان کوبن	مقام قرتیکدر قاب توبین
سنگون یاردلی نوع آدم	نه آدم بلکه اشبو جمله عالم
وجوده کلمه یی انک ای شه	جهانه کلمه ایدی محمد ریله ماه
سلام ولسون ای شتم رستا	سکا وال صحوکه تمامت
غریبیم شهر که کلام جسیم	در ونم در دینه سنن طیبیم
بکا دیر لکه بواهل سادات	کسک وارمیدر لینه شهتاد
سکا جداید و کینه مجتباناک	ابوالقاسم محمد مصطفایک
عیان ایت جدم ایسک ای محمد	بیان ایت نسک ایسم یا محمد
قیونین اشبو نطق حاصلی بو	ایدردی در دله اول آه و فریاد

غزل

برغوب افتاده ایم شهره و کلام ای	بوفقره قل عطا و صلک نصیب
در عشق کلر بر داغ و چشمه	هرم لطفک بویرسک لیکم طیب
مسکیندی اشبو کجا کار ایلاکدی	استانک بنده ای و ملا و کلام با
بمزم عالم بیخ حضور کده سنک	کسه یوقدر بوغریه کی بیخ حسرت

نسک ایسم قل اشارت یا محمد مصطفی	منتظر اشبو سترک کشفنه بو کت
---------------------------------	-----------------------------

مشوب

بو وجهله ندا ایدی چون لغان	محمد الی بعنی امیر سلطان
منورم فزندن محمد عالم	مطهر روضه سندن نو عالم
سلامن کوبن و برر جوابی	ابا اولوم دوقیلور خطابی
کورد بو حالی خلقک خاصه ای	نمودیر الصلوة والسلامی
بلند و از اید و بر و ب صلاوات	دیر لکه سرری اول دمن حاجت
دیدر سکا کر جهمدن نجایه	در ون قبله و بر الصلاقی
ندکاو و ارا بسه اهل سادات	محمد روحنه و ر و ب صلاوات
کلوب دیر لکه امیر سلطان ای	نموفر نوبدن در سنن نه شاه
سنو کوش صدر محفل بیکه ای خان	نموسادانه سنن شاه سلطان
سنی بر بیکه قبله ق خطالر	کرم قل لطف ایدوب اید عطا
بیلور سلطان خی بونلاره مکریم	نزاران عزت و حرمتک تعظیم
یواروب بونلار ایلد سلطان ای	کرامت منجی کان سعادات
قیلور صدر محفله قرار ای	او در زیر انونک تاجداری
نه ایچون کلدی اول و نه دیر سکا	ویاچم جانله کرد بیکر سکا
کلوبدیر بلکه رونه رحمت ایچون	محمد اتمین شفق ایچون

ارثت اندی که اولدی حکایت
مکر بر کون محمد مصطفی دن
امیر سلطانمه اولور اشارت
واروب روه نیم سن امتومه
شوکه در بجان خالصتت
قیورسه سنتم کریم رعایت
طو نادر شرعی اهل سعادت
نیم قل امتومی بوید ارشاد
رسول الله دیر که میر سلطان
قبول ندم سوزو کی حی جسم
مطیع هر که کم اولورس فزاک
ایا امت اولن اهل سعادت
اگر که اولدیکوز سه جانندن امت
قیورسه سنتم کریم رعایت
طو نادر شرعی اهل سعادت
اگر اوقدن دیرس کوز خلاصی
غنایت ایله یار بی غنایت

دیم راوی نه قیدد حکایت
دو عالم سخن می اول مجتبان
بو برده قیام عمل دیو قیامت
اولوب هر شد دلیل اول سنتم
طوبت شرع رعایت ید سننت
شیفیع اول کار روز قیامت
دخی بل طو تیمان اهل شقاوت
طون اولد اکی عالمده دلش
یکینه بنده کم سن که سلطان
ازل حجر وجه سنطن جسم
فدا اولسون یو کده باشله جان
چغیرب در دله دیرک صلا وایت
رعایت ایگوز هر دین سننت
شیفیع اولم اکی روز قیامت
دخی بل طو تیمان اهل شقاوت
صفینک کسب فلقدن معاصی
قیامتده محمدن شعا عت

مدینه دن چقوب سلطان دادات
کلون بورسه ده اتدی تری
کلون بورسه یه کیر دو کی کچه
نه حالت اولدی بیسم ایملک کون
بروسانک کور که کم اهل بی خان
دیزک دیرک اولون اور اول بر
کلور خلقه سر پر سنکله حیرت
سکر دو ج خلق عالم سرب ار لر
دوشر لر ایغنه جمله انانک
او سلطان اید هر که محبت
زیارت این سر کیمکه او خانی
محمد مصطفی انانک هر میتچون
عذابکدن الهی قل خلاصی
خدا اولشم غایده کراه
نیم کار مدرر جرم و ضلالت
بشلا یوب کنیم اید غفور
نمو موجود سن بر سن احسان

سعادت معذنی کان کر مات
محمد انانک اول نقیاز
کیرب شهره قه راندو کی کج
طو ترسک جانده بدن یجا کوش
اولور برکوشه ده انور رخشان
اولور انوارا چندن جمله خلق غرق
نمود دیر لر عجب نیکی بو حکمت
امیر سلطان اول برده کور لر
محمد آلی اول قطب جهانک
ایک عالمده ویر یارب فضیلت
کمال لطفه قل شاد ماینی
دخی اصحاب واکل هر میتچون
مدامی تو کاک اتدی چون معاصی
مدد سندن ثنایت ابله الله
هدایت او مر م سندن هدایت
دل محذوفی فضلکله سرود
که سنن بادمی و فیاض و رحمان

تقوی و مندریکه قتل عطا حسن
اشید و بملکه دیر سه یار آیدین

بو مسکینه چنان پختن مسکن
میت قتل کا گوشه شرا بین

در مناقبت میر سلطان علیة الرحمۃ والغفران فی کل جن دان

کل ای غوص در یای عسانی
کو کل مشتاق اغایندہ طالب
منافقین دم قسک حکایت
چنگم یاد اولہ اولہ تابان
اولور بقلیم کہ در تدرن معرا
امیر سلطانہ نہ قیلدی بیدنا
ایشت ایدی نیر بر خوش حکایت
نذکلو وار ایسه بور سادہ حسن
علمدہ سر بری صاحب مہارت
کلو ب بریزہ دیر لرم در الم
ایدالم سر بریزہ بر سوایلے
اکالم هم اکا مشکل مسایل
یون کربد بولور وار او جانہ
ولایتد بولور اک علیہ سلطان

حفاوق در لرین ایله بیانی
دیر کم گوش ایله مینہ مناقب
کو کلدن دفع اولور جمله ملالت
محمد آلی عیسی میر سلطان
کو کل آیین سی اولور موصفا
اشید و ب جوشه کلسونرا اجنا
نہ قیلش رشہ ملک سبادس
فقیہ و عالم او خدیو کمال
دخی هم مالک ملک کماست
امیر سلطانی بز چکل کور الوم
بیله لم خجہ در علم و کمالے
کورالم وار میدر اندہ فضل
کرامت کانی اول قطب جہان
تقوی موسی فیض ایدری جان

کہ اولر هیچ بر سبی طغفہ قادر
بولارہ عارض اولدی جان بوجان
خطا سایدوب دیدی سلطان آیدین
اکرا براد اولور سه بویله اشکال
سوالن بونکر سب ایدی تقی قدر
بیان ایدی خدی چوق مشکلاتی
دیدیم ہم بوندره ای قوم کمنش
علومی کہ غلبه بر کس تحصیل
اولاد در سه سی عرش معللا
ایدوب اولک سبہ نیر لر ملاقات
نرہ لابقندر ایملک عسانی
امیر سلطانک سوزین ایدر خوش
طور بجمیله یافین او پدی نوک
تقوی جان و دلدن بنده اولدی
زیارت ایدہ سر ملکہ او مایه
اولور سه بنده می ملکہ او خانک
در امنک اگر چه چوقی قصور

کلام اچره سیکن سر بری مہار
تقویہ کلدی غایندہ خجالت
محمد آلی اول سلطان سادات
بو و جہیلانی دفع لیدہ حلال
قونک هم جوان بریدی بر سبیر
عیان ایدی خدی چوق بہمہایتے
خدا قسون ستر می اجم نجیب
قونابوب شہیدہ این جملہ تکبیل
دخی تقبلم ایدن اللہ مویلے
بو و جہیلک اکل قلم سولات
رو امید ریزہ قیلوک سیانی
او مجلس ایلی اولدی جملہ مدوش
محمد آلی اول قطب جہانک
جہان بندن نموانکنندہ اولدی
خدا اولسون انک پشت پناهی
القی قلی شہی سرد و جہانک
رجا ایدر نہ عرض تصور یے

محمد مصطفیٰ صفاک عمر نوحون	مواصحاب والی حضرت پیغمبر
التم صوگ نغده ایلد احسان	قوم مؤمنند ایلد اکا ابلسان
اشید و بملگه دیر سه بار آیین	میر قزل اکا جنت طعاین
در منقبت سلطان سعادت مظهر انواع کرامات منبع حمله و کلا	
کلای حق طالبی دپرت زبانی	منافق دن نینه ایلد بیانی
نذمکد دل ولا محزون غمناک	کلا مکدن اولور غات فرحناک
امیر سلطان نه قیلدی ایلد تیرمان	اشید و ب شو قد کلسون ایلد بیان
تولا ق طوت ابدی ایکنان سعادت	بیان ایدم سکا بر خوش چکان
جهانده وار ایدی بر شیخ مشهور	اوشیخه دیر لرایدی بن تیمور
خدا قلسون انک قبر بن منور	سکا دیم نه قلمش دراوسرور
دید ی سلطانک ابر دم خضر تیرنه	که وار دم جانده سر خدمتینه
نجه یلدر قنده اولدم انک	محمد آلی اول شاه جهانک
نه حال ولور ایشیکل بوکدایه	جهان انچه نیجا وغر بلایه
دیلر دل کم لیده دایم غرابی	قد جانینه کفار ک ادایی
واروب سلطان غرض تدم مرادی	دیدر غایت دیدم کو کلم جهاد
دید ی ارغل بوری صانع و سلاک	ولی بر کوره یه وار در اجازت
غزایله پس ایکنان سعادت	وارون ایلد ک کتاری غارت

کوز نلر جمله اولور دی چپاری	چقره ق شول قدر مان اساری
خطاب ایدوبن بیدلر بوکدایه	تمو غازی کلوبن برار آیه
ایده رز کافره دایم اذایی	قیوز ز نیچ یلدر در غرابی
دخی اولمادی صا حب فضیلت	بزه شهیدک اشبوغ غنیمت
امینوز بوسفر جمله خط دن	مشقنکر کورر دک بز سفر دن
بزه سندن ایرشدی بوسعدا	سن اولما غنیمه اولدی اوجو
غزایه وار بزمه مینه تکرار	کرم لطف ایکنل ای ر دلدار
بزه تکراره ویرمادی اجازت	دیدم ای مالک ملک سیادت
غزایه ایدیم بن مینه اقدام	شود کلو قلدی بو نکر بلکه ابرام
فرنگه ناکمان اولدم کرفقار	سفر قدم بولار له مینه تکرار
فلور دم لیک بن حمد و شانی	ایدر دی بلکه سر کافر ادایی
خدا دن کلدی سن پشنگ کر کدر	دیر ایدم نه ای چچک کر کدر
وزیر اولدی بنم حالدن انگاه	بو بو جمیله کچر کن عمر امی ماه
دید ی غم همیکل الله ویره یول	کتوروب قاتنه تنهانی اول
کو کلدن غصه دفع ایلد اول	سنی آلوب بو کوندن ایلد ادم
سکا ای مرد صالح ایدم عطا	سر املیده دخی بر جاتی تحضا
دعا یله ثنا و حمد و طاعت	شب و روز ایکنل کند و کتعا

کلام خوش آید و با اولدم فرخا
دیدمی کجکلباسک کافران
فرنگه ظاهر بکبت و قازک
بو و جهیله قیاورسک ای لا و
چاغیر بر قولینه دیدیم کم ول
کتوردی واروبن اثواب کفاز
بکار خوش مقام دلکشایی
یدی بیلبکبه انده بن تمامت
کلور بر کون تم کو کلومه اول خان
خطابایدوب دیدمی میر سلطان
فرانکلن بنم حامله مکدر
کورمی بردخی جانا جالک
نچیل اولدی ورم حضرت کلن
بزی قلمای حق دیناده سن یاد
کیند بنده عم سنن امیرم
کلام ایلدیم بن داغی آخر
یا بشدی قولمه قوتله اول خان

جهان اولدم کویا که غناک
دلک صافی ملیوب اولغل کج
ولی ترک لایحه ذکر بن کرد کارک
خلاص دیده امیدم بوکه داور
کتور بو شخصه تیز خلعتده ذوالنا
پس انی کیدم اولدم چار و ناچا
ویروبن فغانه ندی نیدن سر بلا
خدایه ایلدیم طاعت عبادت
کرمت استغی میر سلطان
در ونم در تنو در سن ایلد درن
وصالک اولمی بلم میت
اشیدمی عجب طماو مفاک
ندم بلم ایراغم خدمت کلن
ایدربن عجب عقبا ده شاه
نولا لطف کله اولک کونیکرم
الی اولدی ناک اولدم خاطر
محمد آلی عینی میر سلطان

بنی کند و سینه چکدی و کمال
باشوره کلدی عضف چونکدی یار
کور ورم کندمی بو ارسه اچنده
برمی برکه دکله بو اهل اسلام
برمی کیدر کلور تیز مننه مسور
بولارک سوز لر نیدن کلدی حقی
دیدم بیر نیندای صاحب مروت
بیان ایلد بکا لطف ایلد آنی
دل بچاره در غایتده نغمک
دندی بزبنده یوز بلکل بزخان
بزه امر ایلدی شمعی و سپهر
که طش راده تجم ابن تیمور
کتور وک واروبن دیدمی فی نیر
سنی بولدق چقوب ای صاحب
دیدی سلطانده او در ابن تیمور
قیلور بدر غایتی شکلی بنی تبدیل
بولر داغی اودم بلکل وار لر

سمان اولدم عقل اولدی نایل
اولمده کور ورم بز کجکشی وار
بولورم کندومی بو ارسه اچنده
برمی برکود دکاک و ایلد علم
مقرر بومیش در ابن تیمور
ولی قلمده وار غایتده قوت
سوز و نزن دن کلور بدر بکه دست
ندر مقصود کز برای روح ثانی
اشدوب سوز کز اولم فرخا
جیب اللهم ای میر سلطان
جهانک قطبی اول روح مصور
نچه وقت اولدی بز دن بومی
انچون چومشوز در طشه نیر
واروبن ایلدک بز حالی اعلام
بلاکش در منند افناده عمار
بکا اکو کلوک سنر آلی بعل
امیر سلطانیه کور کور لر

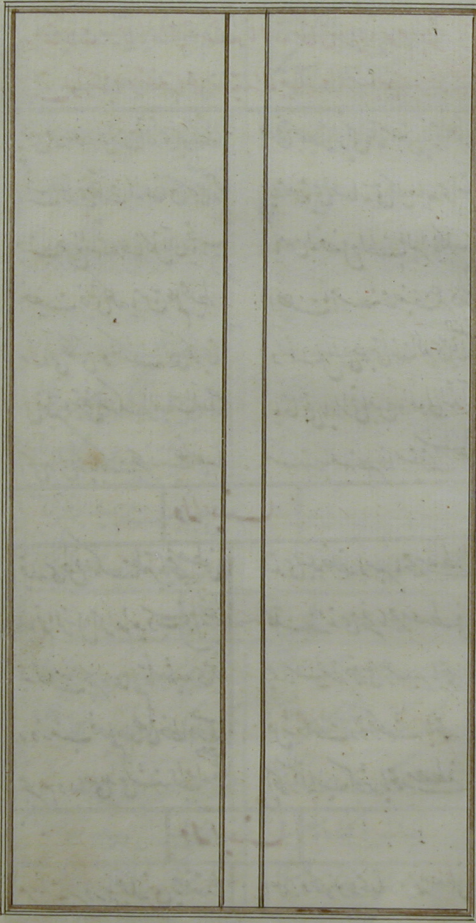
بر سبیل تجرید نفس از احوال و تسکین است

برو کل قتل فراغت مر سوادن	نه و برد کرد اینترسک مسوادن
بودنیانی مثل بر بطن زایل	بنوعی فعل اولن باغلا کارا دل
مقرر در بودنناک فنا سی	یا بلدی ییره آب اوزره سی
یراغک فل سکا لازم سفر وار	یولنده لیک چون خوف و خطر
اکرا و ملق دیر سیک نغدن ازاد	تذکر ایله ایر کندن یوله زاد
عمل قتل ای برادر تلمه دعوی	خدا بدی که خیر الزاد تقوی
زمان فرصت بلیه صقن فوت	ایریشور نا کهمان بر کون کماوت
اکر سیک میل اولور سه عمل ایار	سرا پا خاک اولور سن آخر کار
ایکی عالمده استرسک فلاحی	ایده کور کند که پیشه صلاحی
نمواند کلر که جرمی ایدوب یاد	کچه کوندر انچون ایدل فریاد
صقن میل ایلیمه هر که حسراه	که میل ایدن اکا او غرغراه
محمد دن ایدیک چون شفاعت	دامد منتن ایدل رعایت
محمد منتن ایدن رعایت	کریه جسته روز قیامت
او یوب نفسو که اندک چه عیصا	کوز کند یا غدر ایدی و مرجان
کلوب انصاف دی استغفر الله	در ون قلبه قتل ایما آه
قندل آدم اولغن حور و مغبون	نفس نظام و شبطان ملعون

یوزین کورب دیدی الحمد لله	امیر سلطانم وار ایدی جان لاه
عجب قیلدک ل مجروح در مان	دوشوب یا یغینه دیدی کله جان
خلاص اندوک بنی غربت اللله	خلاص ایدک بنی محنت الذن
کرامتینه لوق زبر انما یات	بوراده ایدن لوم ختم حکایت
محمد اکین یعنی محبت	غرض نظر آمدن عرض و دست
معین اولد بکار روز قیامت	بودر مر جو کله اول فرسیادت
کمینه مکتر و بیچاره بنده	محبتم جانله زبر اکه بنده
قله بو مجربه جدی شفاعت	امیدم بو ایروب حقدن عتاب
محمد آلی اولوب جهمانک	آنجی صمینه سن او خانانک
انیم ایکی صوک قران	رفیق ایدوب بکا صوک مدد ایلان
قیامت فوجی ویر کل سعادت	ویروبن روحه قبرا حرحه رحمت
مدد سندن عنایت یا ایله	مدد سندن هدایت یا ایله
میت قتل الهی که جنبت	امیر سلطانم کم فلسه محبت
شفیع اید جیبیک که یارن	زیارت ایدله هر کلمه فرارین
الهی جمله سینه ایدل احسان	واریه مرند کلا اهل ایمان
الذین مصطفیانک ابا کون	دامی تو لکه اید میت
انوک فل جنبت غیلامف بین	اشیدوب درد که کیم در آینه

ندم بلم بوفس شوم النذن	چهار راد می طوغری بولندن
نزاران داوالندن نفس شوک	مد و فریاد النذن نفس شوک
بکافس تند و کن هیچ کس استیز	خیالینه دخی بلکه ایر شمسز
بکام اند و کی جرم و خطا در	فاد و کبر ایله عجب زیاده
دکلدر خالی هیچ طول املدن	ولی خطا ایلمز مرکز عملدن
قیلور دعوی و رلاف و کزانی	بیلور جسیلین فلزا عترانی
عبادتدن نچو با تمیز نیست	که الکت ایلمز استر ریاست
بنفایت میل بدر عو و حضوره	دخی انواعه جیشید غوره
کمی بد خو کچی صاحب غرضه	که مر بری جیبلی بر مر صدر
اولور مسر و ایدر لر سه کرمیح	ملول اولور قیلور سه اگر قیح
اگر القای ایدم بر ام معقول	خلاف قدر انک دیر با که مقبول
فراغت ممکن ایدی سر هوادان	خلاص اولما سی کوچ عجب زیاده
بو برر شیطانه اغوا بر طرفانه	دیگر کم آیره در سی صدف دن
نذر در دید و کم چون در ایمان	بولور انان نکلده قرب رحمان
آئی کوشه طاندن خلاصیت	مسلمان قولدر وک ایچنده حاضریت
آئی بقمه بوزم قاره سیند	بیور مر سم بو کو کلم بایره سیند
مدامی فولکک چوقدر کفایت	محمد صمی غفوایت الهی •

میدر ایله آغز دمه ایمان	کرم و هادی سن ای حی حمان
مرا دم بودرای و باب مقصود	عفو و غافر و غفار و مجود
فبرده کور مسم مرکز عذابیه	ملکله و برم شانی جوابی
اوله بارب چونکه زو حشره	محمد دن شفاعت فل مسر
صرط اوزره نچن قسم موری	سهولتله میسر فل عبوری
ندکلو وار ایسه جرم کسهکار	قوس بر لیغ ای رب غفار
آئی مایوب دفع بیات	عطا فل نبره الطاف خضات
خدا یا فضل کبیده رحمت ایله	بو عهای تولدر و که رأفت ایله
اگر چه ایلدک چوق جرم و عصیان	ر جانمز جنک ای رحمان
قولوز دایم نبره دوشن خطا در	خدا یسن سکا دوشن عطا در
او مار ز لطف احسان حضرت کدن	ر جا کسمک دید و ک چون رحمت دن
عنایت ایله یار بی عنایت	محمد مصطفی قلسون شفاعت
مناسقنه ختم اولدی بوا ده	او قیوب ایشدن برسون مراد
طوفوز یوز قرق می و لشدی نچ	مدامی اشبه نظمی قلد و غنی وقت
انی کرم قیلور سه خیر ایله یاد	ایکی عالمده یارب ایله دلشاد
ایدر سه فاتحه سر مکمله احسان	بیت قیل کا صوک دن ایمان
دعای الاهی مستجاب است	خطاب پر قصورم مستطاب

دعای شریفی و یونجی بود جمله قلت

اللہ تبارک و تعالیٰ حضرت زینب زهرا سچون و جمیع انبیا و مرسلین اچون
 صلوات اللہ تعالیٰ و سلامہ علیہم جمعین خاتم النبیین حبیب العالمین
 محمد مصطفیٰ ناک صلی اللہ تعالیٰ علیہ و سلم منور و مطہر و چگون آچون
 اولاد چون از و اچون اصحاب چون اجابت چون چهار یار و اچون ضویر
 تعالیٰ علیہم جمعین ائمه دین اسلام از و اچون امام حضرت
 ابو جعفر و چون جمیع اولیاء اللہ اچون شیخ امیر سلطان رچون
 و معتقدان چون بوسلسله دن چند اچون با قیامی سلامت چون
 جمله علماء و صلح اچون استاد لر و مز اچون نری خیر دعادان و نتمه
 دیند اچون دفع بلا اچون قبول عا اچون پادشاه اسلام اچون
 اوست تو فرده حقی و لان مؤمنان اچون حق جل و علا جمله فرہ نوبہ
 و توفیق علم نافع و عمل صالح بر آید و بآخر نفسدہ ایمانی
 قرآنی رفیق قلوب کمال لطفی بخت آید و بعباقبتہم آخرت معمور قلوب
 دیدارید مسرور ایم کلک اچون جمیع امت محمد اچون کافہ اهل ایمان فائز
قبل الفاتحہ بود جمله صلوات اللہم صلی علی سیدنا و نبینا محمد و علی آلہ و اصحابہ وسلم
بعد الفاتحہ بود جمله صلوات اللہم صلی علی سیدنا محمد و علی آلہ و اصحابہ وسلم
 الشافع الشفیع المشفع المطہر المکرم المعظم و علی آلہ الطیبین و صحابہ الطاہرین

از مقامات مولانا مداحی حشره نا الله تعالی و ایاه بوم الجرا و الی
 تحت لو آرنیبا و شغفا محمد سید الانبیاء و المرسلین بحرته الله و ایاه
 یمن حمد الوری نسا لدی یو خطا
 انت الذی خلقت له عناق طعن
 جنب جمیع البشر عما کل آن یاجب
 اخصیت ذنبی که یمن علم محیط
 بدل آخی عکبتی و اکشف الی کربنی
 انی فقیر ابعثنی منک البیان التامیر
 انخی مدای نحو بابک مجرد ذنب غایبها
 طغی جمیل از تجی غماضی فیماضی
 یامین بی حسانه فی کل ما ابدی لنا
 یامن لفضل و لطف الیرا یاکلها
 اعلنت با حسنه صنعتی علی البر
 و انعل الی جویتی انت الذی فی التی
 یا خالقنی بارزنی یامن هو المولی التی
 مستند با نصر خاسته مستغفر

وله ایضاً

فیلدی جنی انک مطهر با محمد مصطفی
 خاتم الرسل الکرام یدوب نبی خد
 تبه نطقت ایچره عالم قاشیدی جنی
 روز شب فعلی معنی خطا در حساب
 مجرم و عاصی مدای شنه لب لدر کفا
 اندی جمله خلفه رهبر با محمد مصطفی
 کتب بنه ندی شعر با محمد مصطفی
 جمله سینه قلدی رهبر با محمد
 فل شفاعت روز حشر با محمد
 اچور اکلب کوشتر با محمد مصطفی

وله ایضاً

مریله سرور و جمله نبی بیقتدا
 احمد و محمود و مختار و محمد مصطفی

لیله معراج اولیجی سب ملانک رسول
 تاج عنده ربما راک لعنک ای سید
 شافع اول و زحشره ذبیح المذنبین
 شرح پاکله ندم بلثم که عامل اولدم
 اهل ایمانه تقوا اوله شفاعت با حبیب
 خاکیا یک ایله یلر کوز لر زینونیا
 انفا را یدر انکله جمله فرتها
 ارتکاب اندم معالی ایلوم حوق
 اولدی کارم دایما عصیان و عیبکله
 انسا و مرسلین لدر کلم ایده حیا

وله ایضاً

حالی بیچ که بلمر سندن رکیبی
 ما سوا سواد سنی پوسینه دن سالمتی
 ذات پاکلم هم صفاتک حیر مجنون
 انیساکل حیر مجنون یا الله العالمین
 سر کفایمنه ندای توبه قیوب ایدر
 بول مجروحمه یارب فضل دوا
 لطف حکمه عشق پاکدن کاکو بر کحل
 جریمه جمله شفیع اولسون محمد مصطفی
 قل حبیبک روحیلده بوغری شیا
 رحمت ایله توبه مقبول ایدر

وله ایضاً

شرعی توبه سیر او بو حوق ایله کس
 یارب سندن کمر صدق جمله کمال اولد
 قطع ایتمرز سرگز جاد ایدم و مارز
 بلر کیکله ای خدا قلدر قنجاه و بیصیت
 جوفد مدای قولک فاکله ای کوی
 یارین توبه حاله ز احزاب و اوقتا
 ترک ایله کسر دم آرت و انجمنه اول
 لطف حکمه مغفور ایله کل بارینا بارینا
 شدی پیشمان اولون بیه قلوبکله
 ذاتنا صفاتک غنی غنیو تبه حوق

کل خواب غفلت در میان بیکدیگر جوانی بود
 دنیا می و ن آلاشی کو کلاوی الی سبک
 نفسک هوا سینه او بویکدیگر در
 دل زاره بریان ایوب چاک کرسیان
 آنچه چو طول المل حقه بزار فانی عمل
 شیخ سلیمان زور و رب می سطر
 یارب مدای تو کئی ایمانه ختم ایلیت

میچ کسه باقی قیومت فانی اولور شؤکله
 عاقل ایسک میل بتمکل ترک بیککل می
 آینه در صافی ایلیکک جابک بوله نامک
 در دله افغان ایلیوب فان غلامان
 نفسک و یوب نامک سل و ن ای کوکل
 شیخی سناک و خه فل بوغوشی
 بومی قبامنده آنک فغفلت مصطفی

ول

قلک آینه بن طومند روزیک هوا
 دامنک چو ندم شیخی سلیمانک
 راه غفلت ایچره فالدم بامال ایوم
 بر نظر فسک اگرای شیخ کمال
 استناد ایدوب ای استامک

بوس بدن جرت کوب عطفی فالدم
 سمت ابکم عالم ایچره مورکینک
 سرشین شیخ سناک دستیکر افغان
 بو وجودم بروج خالکین اولم کیمیا
 ذره ناچرکم دیر قلن شیخ صفا

ول

قلبنم آینه بوی بلبش در رعایت صفا
 میر سلیمانک بولی جدی خه سید
 ای محمد آینه یک منکدر اولر ظالمه

چونکه اولدوق آستان بر سلیمان
 گمکه ساک اولدی کا کوزی دل نو
 ای منافع خاکه و برسون سنگ تکی

کل دیکور شیخ سلیمان آستانک
 بوم مشهده خراباسن مصطفی

گروار لیه مرشد کامل مراد ایدن می
 ذات پاکک غرچون قل مدای مجید

ول

بکن سعی عملی مر و پر عیب
 اذا البت ثوب ماله حیب
 غنا نهما مرابا فیاض السبب
 مکر دی اگر رحمت لنا اللوب
 که تو غفار و رحمن بلا ریب

شندیم دوش کفما بانفت عیب
 رفیقم کن خرابا لطف و احسان
 میسه کن همه با اهل لیسان
 طلبنا ربنا استغفر الله
 الهی بگذر از جریم مدایع

ول

میل ابرم فاده یارب قل عیادت
 توبه بنی فاده یارب قل عیادت
 دوشدم عجب پیاده یارب قل عیادت
 دل دایما خطا ده یارب قل عیادت
 ذالنده در نهاده یارب قل عیادت

مردم کوکل هواده یارب قل عیادت
 راه ندلت ایچره رعایت زبونم
 اولوب اسیری نفسک شت ضلالک
 یا واسب العطا یا با وافع البلبابا
 و در دله مدای عجب و حسد ریا

ول

عاشقیت خرابه عشقه کرک عکالت
 صادقیت بولکده کوسنر نر چنک

عابد میسین و کل خه توفی عبادت
 فخر عیب هوادن فانی کا دایلیک

قل شہر کی شہرت فل ایلی طبعیت	قل خرقی حقیقت اول معدن معاد
کار مدد رضالت فعلدر رحمت	قولمدر رضاحت یارب مدد ہدایت
ای عالمک پناہی پیوخ ایلدم نجات	عاصی قولم آلمی سندن مدد عینت
ای اتن محمد استر کو فضیلت	بودر سزہ نصیحت سزت قیلو کتانت
ای احمد محمد ای کند وی مجتد	ای آینی مؤبد فعلن بڑہ شفقت
شیخ امیر افندی بویندہ عشق بی	بودر مدد پندہ پندی قلمه صفت ابرار
ترک ایلوب حرامی لدن کید فضیلت	شیخکدر مدامی چون مخرب سادات
ول	
کل ای پروردہ راه سعادت	خداون ایتر سیک جانہ راحت
محمد شرفی ایدوب رعایت	امیر سلطانی واریلہ زیارت
شفاعت ویلر سیک جنتان	ابوالقاسم محمد مصطفیٰ بن
انوارت ایدوبن جملہ خوان	
امیر سلطانی واریلہ زیارت	
امیر سلطاندر ربحر ولایت	امیر سلطاندر رکان کرامت
امیر سلطاندر نور ہدایت	امیر سلطانی واریلہ زیارت
وارا سہ عقلمک اول ہی مرد صاف	امیر سلطانمہ جانیکہ عاشق
بولوبن کند وک بارموسن فسق	امیر سلطانی واریلہ زیارت

دیلسیک کر دل ہیما رہ تیمار	مصفا ایلد تلبک قوہ زنجار
قیدوبن جبرک اچون ایلہ زار	امیر سلطانی واریلہ زیارت
مرا دک دؤگون اچنڈہ سوز	عبادت قلیدہ فوت ائمہ فرصت
محمد آتہ ایدوب محبت	امیر سلطانی واریلہ زیارت
مدامی ایتر سیک درودہ دربان	رفیقک اولوبن صوک مدد ایمان
نہیسن لسا حوریلہ غلمان	
امیر سلطانی واریلہ زیارت	
شول کلو قدر حقیم بوقدر اکا کر عید	یارب دیار مدد ائدہ مدد ائدہ مدد
طوشدر رزنگ هوا بوقلمہ ائمنہ سن	صاف ایکل کر قوہ عجب یا کبر و
عاصیلر ز رحمت اومب کایکلک	لطیفک عفتوب جرمز با احد و فردوس
چونکہ بڑہ بڑہ چل کوندر نرم جملہ	ایمانلہ قرآنلہ با واسب و حق واحد
تولک مدامی جرمه شو مندر بلہ جملہ	فلسون شعاعی صرطنی نولم توپو
ول	
دیرت لک ای عافیل توجید ایدلوم تو	مقصود اولہ ناصال توجید ایدلوم تو
ای مجرم وای عاصی جرمو کہ اید توپو	حقد و لسان مائل توجید ایدلوم تو
ای سالک فادہ بولہ طرفتہ	کل قولک اولن بل توجید ایدلوم تو
ازوب خصو شولہ در دین شوشو عسلہ	آد ایلہ ای عافیل توجید ایدلوم تو

محمد مصطفیٰ نور محمد داد	محمد مصطفیٰ خیر الواراد
محمد مصطفیٰ بصره	محمد مصطفیٰ کان حیات
محمد بنده بنیم حجتا در	حبیب حق محمد مصطفی در
محمد خانی جمله بنی تک	محمد رحمتی در عالمینک
محمد سید در اولیا تک	محمد سید بلخزنی تک
محمد بنده بنی فرج حجتا در	
ابوالقاسم محمد مصطفی در	
محمد مرسلین پیشوا در	محمد آب روی نبیا در
محمد نور چشم اولیا در	محمد یونس خانم فداد
محمد بنده بنیم حجتا در	حبیب حق محمد مصطفی در
نبوت آسمانی انسانی	نمودن عالی در آنوک جنابی
اکا ویردی خد افضل خطا	که تران بین آنوک کتابی
محمد بنده بنیم حجتا در	ابوالقاسم محمد مصطفی در

و

رسالت خاتمک اول نیکین	دخی حیریل آنوک بل همت شینی
طوبندرتی روی سزین	نمودایانی سب رخ آدی شینی
محمد بنده بنیم حجتا در	حبیب حق محمد مصطفی در
محمد مصطفی کان امانت	نمود خلقی قیلور حق دلالت
ایا امت اولن اهل سعادت	مطهر روح و جسم و برک صلوات
محمد بنده بنیم حجتا در	ابوالقاسم محمد مصطفی در
محمد کاشفیدر مشکلا تک	محمد مغفیدر کلایا تک
محمد سبغی عین حیات تک	محمد معزیدر محضرات تک
محمد بنده بنیم حجتا در	
محمد مصطفی نور هدایت	محمد در شه حجت رسالت
محمد در قیلان روز قیامت	جمع اهل ایمانه شفاعت
محمد بنده بنیم حجتا در	
جسد شاد و دل چون پیه قیامت	عزایت بله یارب عزایت
حبیبک مصطفی قیلون شفاعت	که بر فلقن کچم و جنایت
محمد بنده بنیم حجتا در	
سکا وال صحو که مداییم	صلابت له ویر سردن
شفاعت فل باخرا لایایم	چغیروب در دله دیر بوکلامی

کر دیدر سک مرد و عالم ایچره اولمکنیار	ای برادر قلع قمع ایلد غولختیار
غزت ایلد سرکنی یاولمغ ایترسک غزیر	قیلدی ایلدده پیردن نصیحت یاد
سویظن تیه صقن موصلان لانه ای اخنی	اولد قانده مکرحوالی انک اشکا
آخرت فکرن ایدوب قلع خالده انیم	کوچک بچون کلمشوز یوقد یوزبانه
دبمه وارد درخی عمرم ناکهان ایزر	بالطی کجکله سینمه ویرکل سرور
لطف کیمله ویرکل انواع معارف بالطف	فضل کیمله حفظ فلفل کلمه قلع غور
ول	
اینباکک اولیاکک خرمچون ای خدا	فعل داینک شعیقن مصطفی یوم لتشور
ایضا	
اوج بانیا ایچره ای ل طومغ ایزر	مکلف نیده وجودک سر سیر ایزر
روز و شب تمدن کرو طاعن کیمکل	نقل ایچون اولورسن ای غافل سوا
اندکوک جوب نکلر قلوب استغفار ایزر	بغزوی خون بت کوزکدن و حجان
قطره اولوب آستان میر سلطان ایزر	قطره زری قلوب در بای سید و کمار
ول	
قلبوکی صاف ایلوب دکر ایلد مردم کا	اولمغ ایترسک مدای قرب خنده کیمیار
ایضا	
سروقت مرآن کرم سواد	جمله عمل کم قیلدم ربا در
آخر کر رسن نخت زینب	فکر ایلیک بیجا کک رواد
میل تله زنهاردینیا ای هر	بو چرخ غدار چون بی وفاد

یوقدر جهانده مرکز قوارک	کویا بو عسکرک باد صبار
شیخیم غزیم بل میر افندی	بولنده انک جانم فدا در
ال رسوله ایلد محبت	جیبی بولارک در ده دوا در
ذکر ایلد حقه دلدن مدا می	ذکر خدا انک روحه غدا در
ول	
یوق کسبه هیچ لطف فامز	خالی دکلد ر لب کن جفا مز
هیچ بولمقد بزبر بار صادق	طاسرده کر چه چون آشنامز
اندک جهانده چوق چوق خطا لر	توبه قیوبون یوقدر بکا مز
شرعی نبی مد قیلدی نجوا	اکو ک دکلد ر باشدن موامز
دنی ایما سن احمد لله	شاهی رسلد چون محمد امز
کلدک نیوکه عصیان ایدوبن	لطفکدن ای حق رحمت ر جفا مز
فرد	
دیرکه مدا می ای رب غفار	فضلکده عفوایت یوقدر خطا مز
ول	
عزت ذاکک جیفین ای غزیر	فعل و غش دن قلمبی ایلد کیمیز
ول	
جسم کچه جان اولکن شیخ سلیمان	درده در مان اولکن شیخ سلیمان
فطره بچم یوقدر وجودم سندن بر	منبع عثمان اولکن شیخ سلیمان

تین طلبت ایچره فاش سرغوب فاش
 سربین شیخ نسناک تورن طلبده
 لطفکی او مردای آستانو که کاد

فازن میدان اولن شیخ سلیمان
 شمس و شرخشان اولن شیخ
 معدن حسن اولن شیخ سلیمان

و

یانر ز یاد الذن نفس شوک
 عمل بر یاد الذن نفس شوک
 نمران داد الذن نفس شوک
 دما دم کار سهوی خطا در
 مرادی ایما خلفت ریبا در
 قضا در پر بل در پر بل در
 چقر تقوادن المزاکه طالب
 خلاف شرع در غایند عرب
 قتی مغلوب اولدر با که علب
 ایدر طول ایل قتم قناعت
 عملدن خطی بوقی اسم دلالت
 عنایت ایلد یارب عنایت
 مسأوی قلمه ده غایند استاد

دخی عباد الذن نفس شوک
 کوکل ناشاد الذن نفس شوک
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 جهانده مقصدی صحت و صدا
 دماغم انوک الحون پر مواد
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 سوالدر اکا دایم مطالب
 فساد و کبر ایلد عیبی موطلب
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 کدالک ایلد فراستر ریاست
 ویزد ایم بجا حسن و ملالت
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 معارف صائمه ایلدره معتاد

کیچکوندمز مرادی قلمی انساد
 امیر سلطانم ایلد با که امداد
 ره شیخ ایچره وارچوق چون قصوم
 ایچون واردر ر دلده فستوم
 ندم بلیم که بون سرکز حضورم
 مدای جسم و عیانی کفکار
 کناهن عفواید و باهی حی غفار
 ایدر آه ایلوبوب بوتولی تکرار

طریق حقندن اینیک دید ابعاد
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 دخی عیبیه وار غایت غوروم
 سر بر بینه ده بو قدر سرورم
 مدد فریاد الذن نفس شوک
 ضعیف و عاجز و دلخسته بیمار
 دل مجسد و خسته سن ایلد تیار
 مدد فریاد الذن نفس شوک

و

کل ای حق طالبی برت ز بانک
 سوزه بشلا چون خاموش اولکون
 هر مدی حق ایسک ای مرد عاقل
 اگر ایرامک و یلر بسک اول خدایه
 کیچکوندمز دیمه کل ایلد طاعت
 روان ایلد بوکون آشکی کوز کدن
 زمانه خلقنه سرکز فر شمه
 جهانده بولمادم بریار صادق

چقر عمل کوکله آه نغانک
 بیان ایلد در ونکده نهانک
 قمو وارینی ترک ایلد جهانک
 دلکدن کمنون نوحیب دی لایک
 حضورین استک دار بقانک
 سکا نفعی بود ابرته بجانک
 قبولی اولوق استر سگ خدانک
 وجودی چوقدر انا آستانک

بودنیای بی یار و اولم مغرور
 اگر بیک بیل و لور سه عمر کفر
 نمونک منزلی بی تنگ ابد رخاک
 بر خاک ایلای مسکین در پیش
 سر بی بسبوی کایده کوه کل
 ایدوب تصدق جمله بنیای
 قد و میل منور اولدی عالم
 وجودی کی چون خست اولو
 محمد اکمل و افضل نمودن
 محمد منظر انوار حق در
 صلا تیه سلام اوستینه کند
 تموا صبا بنی سوجان و دلدن
 در و نکدن چغره حب آل
 بر سیال رسولک میر افندی
 عنایت ایلدی غفر رحمن
 فدا اولسون انوک یونس جلم
 محبتی اول اول سلطانک کوه کلن

شبانی یوقدر ربوبی و فانک
 جهانده فالیده نام و نشاند
 فتده فرقی بون شاه و کدگانک
 بویر برده دکدر آشیانک
 بودر کم عادتی اهل صفانک
 رعایت ایلد شرع مصطفانک
 ظلامی کندی کفر بله جفانک
 قمو واری بو کونیلد مکانک
 محمد بلکه ختمی انبیانک
 محمد جمعی بحب جفانک
 دخی آینه اول فر انانک
 که اندر سرورید اولیانک
 که اندر رهبرید ایتقانک
 هزار و موقدی بور سادگانک
 زیارت ایلدک قبر سنیانک
 که بی شک ایلد رخیلور انک
 مرادک سیراب فوقن همانک

انک روحی سکاره سربو یولده
 مقامک قیلد اعلا اسم اندن
 موایه اولمه ضبط ایت کند و نیک
 جهانده وار در بر شیخ اعلا
 اولوبدر جمله آفاق اچره مشهور
 الا شیره واروب ایلد زیارت
 جنبانیه بوزک سواریت نضرع
 بکون فایم معافی و هم اولی
 الن اوپ آل عاسل غریزک
 اگر بت ایدر سه بوفقیه
 سوا نفس لندن کی زبونم
 عمل ایلدم بر حقت لایق
 نیه قطع اتفرم مرکز جایی
 ایلدم بودر آخر نفعده
 دل چاره غایت مضطرب
 میت نقل الهی در دمندوز
 تموقولار که ایلد عنایت

اگر شرع طوترسک مصطفانک
 اگر سدایده سن بون موکانک
 که معنی بی بوغ اراخی غانک
 هر باسی خلفه سی و جانک
 ولایاتی کرمانی او خانک
 منور قبری شیخ سنانک
 صفالر کسب ایلد ناروح جانک
 سلیمان شیخ افندی اول همانک
 که کرچک سدید اول رهبرانک
 اولورم سکنی راه خدانک
 دواسن بولدم مرکز بودانک
 حسابی یوقدر اقد و کم خطانک
 پموده بیر بیم رحمت او مانک
 رفیق اولد توفیق خدانک
 امین اولد ایر بشورسه امانک
 دواسندن بزه دار الشفانک
 الهی مرتبه ایتقانک

تموقلد و غیر اعمال یارب	خلاص ایلدیه شروندن ریانک
میر اقل شفاعت مصطفانا	آلهی خوتجون اصفیانک
تینیز یا تغزل زخمیمه	آلهی خوتجون اینیانک
جیبیک حرمتی کوستره نیریز	آلهی شدتن بوم بخیرانک
جمیع اهل ایمانیدله یارب	مقام ایلیکل و سطن چنانک
مدای حجبرم و عهای توکلدر	نخمن عقوقل یارب انک
ول ایشیدوب گمکه دیرسه یارب آیین	ایضا انک اویتینه رضوانی حلا ناک
بچاره بکم ای مهمانیت کرک تمکرک	موصیغیم ای مهمانیت کرک تمکرک
یولم اوروب ارم آوردم سولانک	شیخی سلیمانم بجانیت کرک تمکرک
غفلت ایلنده روز و شب قیوم نی یالان	غایت زبونم بجانیت کرک تمکرک
مسک ایدری تحت الشری هر چو در شدن	منزل وله فوف العلیت کرک
شیخی سلیمانم بنم سوزم مدای بودر	شمدنکر و بنج که تم کرک تمکرک
ول	ول
دلدن چقرغل غیر من خداک	توجیده بشله دپرت زبانت
ویرمه صفین ان نیسی دونه	یوقدر بقاسی بویون فانک
زهدیله وارمی هیچ آشنانک	واردر دبریک قانی نشانک

تکر ایلدی مرد آخر نولور سن	شدن لرینی اکر روز خیرانک
حقک رضای اوله رفیقک	شرعن بکوتر سگ مصطفانا
بور ساده یا تن شول میرفندی	سردیر ربیل فرجه بانک
اولوب مدای جانیدله بنده	صد قیلد طو تدی امان انک
ول سن ای الله مدای بی والی	مالک الملک حجیم ذوالجمال ذوال
ذو انکی فهم اتمده قاصر در بار قبول	معرقدرای خدا بخیر نیه هم و هم خنال
حجبرم عفو ایلد حجیم لطیف کلمه عفو	نافضن قاصر نولوم فضل کمال
ما سواسو دانسی سیدن فرخ ایلد	عشقیکله قلم منور ای کریم ذوال
ول کج مدایتک کما سندن نولوم سوال	ایضا
نافسی بل کمال ایلد میر سلطانم	جمده عیبی زایل ایلد میر سلطانم
سرمه اودان ساکی قطع ایلد	بالصردری ایل ایلد میر سلطانم
وصلت ایسه حقصنور نیرم اکر ای	شویلد بل کم واصل ایلد میر سلطانم
چمبیک بیک در دکله ولوبت ای	سرمه اکر حاصل ایلد میر سلطانم
دامن شیخ سلیمانی مدای طو توبن	استه حقوی وصل ایلد میر سلطانم

ای مرشدم وی بر هم ای ایل عز فاعلم
 ای و حجه دین خدا و ای دین و اولاد
 عمر زیاد و بیسوی قبول بر و حجه
 و اما کنی طو ندیم شک تصادم بودی
 بر زره بم فضل نظر تا که او هم شمس
 شیخ نسیمک تری حاتم سکا اولسون

چوق چوق سکر کوزدم بوزک شیخ نسیم
 صاخ و اس کلک نینه ئه با تا هم
 هم دایما قسون غز نری کل نسیم
 بر قطره یم دریا اولم ای بحر عا هم
 نطلمه فوه طالع اول ای مهر خشم
 همت کرک همت کرک شیخ سلیمان هم

کدی طبع صدقه کمت او بون لری هما
 دلخسته در رحم ایکل ای ده دیه هم

احمد الله الذی قد علم الشیخ المسین
 کلمشوز در رحمت رجا اید و حجه
 جرم غم غم اید یارب بر بوکله فافاده
 کلمه سیدک عالم خلق اولم نری حجه
 امتکدن ساکه و اصحاب کواکب سلام
 بلز کم حاله نری نری لوی سید حبیب
 اولدی ای بو نغمه ایدی لری حجه

ترجمه الغامسه لها وی السبیل السین
 فاعف عما کل ذنب ماجیب السین
 ایلرک چونکه بنیر رحمته للعالمین
 یا رسول الله یا محبوبت للعالمین
 یا محمد یا محمد یا امام المسلمین
 ار سنجنا ما ار سنجنا من ذنوب کین
 قل شفاعت روز محشر یا شفیع الدین

کل ای عاقبت چون اولدک پریشان
 ندر حالک بزه قلی اعلی اعلان

چون خاموش اولورسن کنج غمده
 بیانه کل خدا و بر دی چوق قدرت
 بو دنیا دیدک راه سفر در
 اجل ولکه کلدن خود لال اولورسن
 وجودک محو اولوب قالم نرس
 طو تالم بر یغ سکونه شه ایدک
 پس اهری سوز ایلده بشله کلا نه
 بو کونه در جهانک حالی ای مر د
 کشینک یا بی سینه کوره اولور
 اوبوب نغمه اید کیمدی عصبیان
 مرض اولدم مو انغسل النندن
 رفیق اندم ما لاکه نفسی
 سو ایلده دخی سیدم بو پر دم
 فلورم بر دم ایچره بیک کفاسی
 جهان ایچنده کند و می بلیدن
 کدر کمدر بو دنیا منزل اولمز
 بو در عصم که دو شدم پاریز نه

هشتون او قوا شعار و دونون
 دکدر کیمه باقی بود و ران
 کو چو سن سن ننه که کو چدی یاران
 فصاحت برله اولور سکده سلیمان
 اگر رفعتده اولور سکده کیوان
 اولور سعادت خاکله بیکین
 سوز و می کوشش ایدوب قلکه کافان
 کمن کریان ایدر کیمینی خندان
 تمو حاصل اولان اصغی خوشتران
 مریطع اولوب طو تر کیمینی سران
 اگر واریه چاره ایلده درمان
 عمل ایدن دم ا لاکه طغیان
 دکدر حاصلم لاکه عصبیان
 بنه اولمن بو حاله زار و کریان
 ایشیم دایم خطا و سهو نقصان
 شویره وار زر کم وار دی خون
 نه زادم وار نه یولدا شیم بر انسان

میت را ولی قطع منازل
 مکرعون هدایت اوله بینه
 عجیبی جرم و عصیانم چو غیسه
 بکار رحمت تو که نسبت اولسه
 الهی جنک ابینی و بر کل
 سر این کو کلک پر نور قلغسل
 بسا لطفیکله قل لبس
 محمد شعی وزره ایله فایم
 که اولد افضل و اکل حبیبک
 صلوات گادخی آینه اولسون
 کاو بد رونه الی اول حبیبک
 بخار دان طلوع اندی و خورشید
 کتور مادی ولی اکام شل
 کتور مادی خمی همت او ماهه
 درون دلدن بت کاجنت
 کز کن اوئی چیرته مد موش
 سلیمان شیخ فذنیکا او کنده

یولم صحرا ایچی خار میخلان
 معین بادی و فیاض حمن
 آنک یوق رحمتنه حد و پایان
 دکل بر قطره یارب بحر عمان
 دل چاره در غایتده عطشان
 ظلام خبشله ولدی چوزندن
 که فالدم خلق ایچده شوید عریان
 خدایا فضل کلمی بدوب تکبیران
 قوسن تن قلوب اندک فی جان
 بقا اوزره اولاناکم بواویان
 جهانک قطبی یعنی بر سلطان
 انول ندی کلوب بورده اول
 سمرقند و بخار و خراسان
 خطا و چن ماچن صفا بان
 که آنک جمید رمر درده در مان
 خدادن یردی که لطف و احسان
 اولوب اندکرم جرمه پشیمان

ایدوب توبه دیدیم استغفرله
 قبولیت توبه می و بر کل معارف
 میسرم اولسون افلاک سموات
 اگر چه عاداتا بو مستغدر
 بلند در سمنم کر چه حرفم
 علو همت با مذن و میسدر
 نول مغطده اول بومردم
 بزه همت کرک ای شیخ کامل
 بنی احمد فذنی وحی بر لب
 ذمی شیخ سنانه ایله وصل
 ار نردن کرک همت دیمشدر
 دکل جوع و سهر لرا که لزم
 بنی مقصوده ایر کور الطع
 مرادون له کلک نه حاجت
 خدایا ایله توفیقک رفیقم
 الهی فضلیکله بو حرفم سیری
 بو قدره کر چه مکلک ایشمک

طریق میره کیر دم بنده آلان
 بزنی یارب توبه شو بله ندان
 بکاسمت ایت ای شیخ سلیمان
 ولی ذاتنده وارد که امکان
 انجون طالبم ای ماه تابان
 حدیثنده دو عالم خفای
 قوی همت اولور سه کوه لسان
 طومندی جان و ولدن چو کمان
 ایشلیت کم قلم عشق اوزره جولان
 که اولدرم شد فرسان میدان
 اگر چه کم خدایک ویر یک ای جان
 اگر که محرفین اولور سه رخشان
 که سنسن فاضی حاجات آن
 سوید در قسکه جمله نپهان
 اولام دیداره قارشوست و صبر
 معارف خرنیه ایله در بان
 خدایک فضلای اولور سه آسان

دولت و فضل حقه عین ایمان	ضلالت ایچره ایکن بشر خانی
مقام تمکلی یارب نیران	جیبیک مصطفیانک هر متی چون
صیحو م باغشته یا غفار و رحمن	شفیع المذنبینک را پنجون
میت ایله بیره جور و غلمان	محمد امتینک جمله سیده
رفیقین ایله ایمانیده قرآن	دما اینک الهی صوکر نغنده
اشهد بملکه دیرسه یارب آمین	
قرین ایله اکا حور یله غلمان	
دل	
اشهد وایماجر میلہ عصیان	بنم بر محرم عاصی نادان
در ونم در نلو در قل که در مان	مشایخ سروری ای کامل انسان
کرامت منبعی می میر سلطان	
که شو فکله بو کو کلم روش نادر	یو لکده باشم و جامم فدادر
سنگ جنگ تو در ده دو	سنگ عشق کجا حقدن عطا
جیبیم مقتدم ای میر سلطان	
بنی رو دایتمکل آئی آفت بکم	قولم قاپو لکده ای عالی جنابکم
او مارم همتمک ای اها بکم	سکا در جان و دلدن انسا بکم
سعادت منبعی می میر سلطان	

سنگ عشقکدر بو نغنده بندم	سما هم رمبرم ای رحمتدم
بنم طوطی و نامک دله قدم	کیشنه بنده ییم سنن افندم
طیبرم مسندم ای میر سلطان	
سنی سو مکده یو قدر اخیتم	جهان ایچره سنگله افتخارم
قنولده وار می علم اعتبارم	قصورم حوق سکا و ار اخذارم
مروت صحابی می میر سلطان	
معارف ملکه ای تجر موج	دخی اهل سعادت باشنده باج
سوا قیلدی بو دل بلکنی ناراج	خداون دبله فلسون جمله ارح
غزیرم مرشد ای میر سلطان	
بکم کار مدد وایم فصاحت	دخی انواع جبینله فصاحت
جیبیم قل دیلک روز قیامت	محمد مصطفی فلسون شفاعت
ایمیدم همتمک ای میر سلطان	
مدامی بنده ای کن سعادت	طوبت و اما کنی ای خیر بادت
کتور دی جان و دلدن ان ایت	دلیسل اول قل کاد ایم دلت
طریقت راهبند ای میر سلطان	
یا عالما قد فقت فی المعلاة کل العالما	اولا کما آتته مولای العالمین
افناک فی الدنیا سر تا ما بدینیا نیا	لا زلت صدر ما جدی بولی جازلا

<p>بنت ذنک خاشا بید حال علی صبح علی اجراء شمع باجری حکام بر جو مدعی بعد کم بعد الدعای ان رجبت حور و رضوان کم فی یوم</p>	<p>دم آعش نایبا یچی الشریع البین هدا دعائی فی الصفا کالدرا و ما ان رجبت حور و رضوان کم فی یوم</p>
و	
<p>زید له تقویه بشده کل بر و محمد نکر و صایم اولغل نمونی غیب و ایلم مصطفی شریعی خلوت ایلد رعایت خالق کفرین ترک لکه کوکلدن ک حق رضاسن بر سکا ای مدعی در</p>	<p>نفسه عوغایه بشده کل بر و محمد نکر و کجه لر اجیایه بشده کل بر و محمد نکر و جر علی احصایه بشده کل بر و محمد نکر و حالکی اخفایه باشده کل بر و محمد نکر و زید له تقویه بشده کل بر و محمد نکر و</p>
و	
<p>قدم معاصی عالم نوله اه نولا چونغی جرمم کنا تم کقدم قیوکه یارب ذلیل جمله ذنوبه توبه ندامت حق امری برله جسم اولو خاک یارب جیبک ایله شفیع وردک مدعی فل جان و ولد</p>	<p>استغفر الله استغفر الله اللطف الله اللطف الله المجدد الله المجدد الله العفو الله العفو الله الحکم الله الحکم الله الرحم الله الرحم الله استغفر الله استغفر الله</p>

<p>جمله ذنوبه توبه ندامت حق امری برله جسم اولو خاک یارب جیبک ایله شفیع وردک مدعی فل جان و ولد شیخ عزیزم چون میرفتی شهرم شریعت رابعم طاعت</p>	<p>العفو الله العفو الله الحکم الله الحکم الله الرحم الله الرحم الله استغفر الله استغفر الله الشکر الله الشکر الله الحمد لله الحمد لله</p>
و	
<p>خادم طریقت قولم حقیقت الوسم الله الوسم الله</p>	<p>الحکم الله الحکم الله الرحم الله الرحم الله استغفر الله استغفر الله</p>
<p>سختی توحید ایدر یارب سرکار سختی تقدیر ایدر یوقن پویش یرتدک بوجهاینه بر کذر کار آهی فضل کی فل نیزه هم راه سکا لایق عمل هیچ خلقت آ آهی خلقی وقد وس مولی رجم و ساستر و بار تقالی زمین و آسمان و مغت و دیا سنگ ذنک جهنم در معرا</p>	<p>فلک کرده لکل معر ایله ماه قمو مؤمن قولکده اولن افوه اجل برکون ایریشور نیزه ناکا ضلالت ایلدک بزکاه بی کار مدد سندن عنایت بلبل الله غفور و اسب فی فیاض انا پونغیدی ایشو عالم فلک انش دخی لوح و قلم عرس معلما دخی جمله نقایص دن مبرا</p>

کمیته

سکا لابق عمل هیچ فلدق آه	مد دستدن عنایت ایلد الله
یرتدک آدمی ویردک زبانی	دخی عقیده جسم و روح و حانی
دخی فزائده سبع المثلثه	این لرنکه اوراک معانی
قلالرصنعکی بربر بیانی	اجلدن بولکیوب بونلرمانی
اولور لرونلرای حق جمله فانی	ینه ایجا ایدرسن کلی آینه

سکا لابق عمل هیچ فلدق آه

د مد دستدن عنایت ایلد الله **الف**

رجا فرامی خدا سندن عطا در	کو کلدر در دینه و ایم دوادر
اگر چه کار فر جمله خط در	دماغو فر طولو در لومو ادر
اشیم نظما سرور دو دعادر	دخی سبع و ذکر یله نشادر
بولرون قصد فر صیت و صلدر	تموا فعالم خلفه ر یادر

سکا لابق عمل هیچ فلدق آه

د مد دستدن عنایت ایلد الله **الف**

چو کیز عمر کوز باد صبیاه	صقن و یرمک کوکل سر ما سوا
که طوش اولمایه سنر پنج و غنا	دخی انواع و جهیله بلایه
جهالت برله نراویدق موله	تموا عالم و یردک مسبایه
چو رتدک جمله واری حق بهما	که یوقدر نرا دفر ذوی جزایه

انت معصودی سؤلی اربا لاین	انت معبودی در بی باله العاین
تبت عما قد مضی من حوبه فیما مضی	رجبیا انواع لطف یا ملاذ التنا
غصت فی بجار اثم مالها من سل	جنت فاخوف عظیم با امان کجا
اننی مغلوب نفس فحبت فعالها	نجی من شرها با یامر بعین العاجزین
عبدک العی بدای تاب عما ذلیف	من کبیر الذنب یا غفار ذلین

د

احمد لله مولی النواله	یا من اراد و عرفان حایله
ند غاب عنکم نهدا المعنی	ما صار الا مثل انخاله
یاتی سر یعایسیر من سیرا	فی کل لیل جنبه الجبال
یا نور عین یا عین علم	یا زین فضل با ذالمعال
مانت لا بد من سیر	بل انت شمس بین الالهالی
بلغ سلام منی علی من	من آل طه فخر الا عالی
مقبول حق محمد و روح خلقی	سلطان صدق بحر الکمال
قل فل یلک یا خیر خلقی	اشفع لیبدی یوم السؤل
قل بعد ذلک یرجود اجمی	فی قرب بابک صف اللعال

د

بجد در کتخام یارب یوزم فرادر

اگر آب رحمتکله یوز نولار وادر

انوار معرفت قل سببی منور	بی معرفت کدایم وایم ایستخوار
اداب مصطفای هیچ قدم نیست	عمر آخره ایرشدی بلیلم طوبی
درب خطایم کوزیر بومستی ولبدر	کارم ولی معاصی علم قور یادر
اند وکلره ک کنایه ای دایلو بلای	صدقیه توبه قلمی در دله دوا
د	
فراخت همیشه دل سوادن	کسبش در علقام ماسوادن
فراخت کوشه سنده کچه کوندر	حصنوم وار امینم هر بلادن
سپر در سینه نیز قضایه	کلم کلدیه خوش کلدی خداون
سفر وار در مدارک ایله زادک	قرار اینم کوجر سن بورادن
اولور سگ خاک پاسی اهل فضله	مدامی مترکک اعلی سوادن
د	
رضای حق موصل بول حقیقت	شرع در شرعین در شعوبت
محمد شعری وزره ثابت اولسون	سوا بیکو کلکوکه ایله نصیحت
سوا بیه اولمه ضایع فله عمرک	معارف حاصل این کسب انصیحت
خدایه قل نوکل کم ابریشور	از لدن مر نه کم قلدیه قیمت
د	
مکرّم اولیق سترسک مدعی	
دبسل اول اهل فضله ایله حدت	

کل ایله نوجر س اول خالق مولایه	عرب کیک بلکل چهر نوری سواد
دنیا بی بلوغت پر چیلده و بر سار	مبیل نیمه صفت زنه مار قل قصد و کفایت
حق سید بن جعفر حواله ککه مبت نظر	خاک ابلخک آخر الدنه بودنیا
سر زید ابریک ایله جد بلکل ایجا	قطره اولوبن ابریک عیبه اولودنیا
شوقیله مدامی کل ذکر ابلکل الهی	عالم دنایدوب غزلت قل قولی
د	
ایله نموشاده ذکر ایلیوب عباد	حقدن بیکای یولمز لو کلم سهر سواد
نفسک اولوب سیری زدم بولم	دشت ضلالت ایچره دوشتم
دلخسته بلم غریبم حالم قنی مگذر	عرض بیکم مرادم بوقدر بر شینا
ای مر شدم غریبم سلطان اهل شینا	چاپک سوار اولوب کل نونه بی فناء
چون صدقله یا شدک امانت ادا	شده نکر و مدامی مبیل ایله فساد
شیخ سنان فرارین کر قیدین	فلکک اولامنور خاکک اولافناء
یولن کر او خاکک طیب روان اولک	احمد اولاشفیک راضی اولاخدا
د	
اگر ابریک ایسه قصدک خدایه	عبادت ابلکل اولوب سوا بیه
تعتیق فله دنیا بیه چوبکزر	فراری عمر گلک باد صبا بیه
مقام لایزاله طالب ابریک	وجودک ملکنی ویر کل فتابیه

بریشور لر بیلوک اوج سهایه	ندانت رانی پجره خاک اولندر
بجمع ماسوایی نوق بهسایه	کوککل بازار عشقه وار و بن صیات
محمد اول خاندان مصطفاه	محمد دن شفاعت ابتر بک
قول اولغ جان دلدر ان آقا	امیر سلطاندر آل محمد
دو کون اچره ابرم سردم صفاه	میچشم اوله لطف لحن اگر که
ایس ایله جیبک مصطفاه	مدای بندگی غمشه ده یارب

وله

دکلدر سیه باقی زمانه	صحن الدمه ای عاقل جهانه
بهاری عمر گلک ابروی خزانه	فتی خلاق و رزاقه عبادت
بوفانی ملکی المیزراییکانه	هر بدحق اولان مرد و خردمند
یولنده قیمنجه باشن جهانه	کشی مط بونه وصل اولوی
ولی وضع و فارم صوفیانه	در و نم کبر و عجب بیله طولود
تموسر مابجی بر دم زیانه	سوا شهزنده بازار ریاده
امیر سلطان کئی ولت سوخانه	محمد الله مدای انتابم
محمد شرعی اوزره جاودا	الهی جمله فرقل لطیف کله

اگر فضلک اولورسه دستگیرم
ابر م افتاده بیکن اسمانه

وارسه اگر عفتک الدن بو ذی سایه	عمر کی فومر فایست سن زهد تو
تو چندنی دل حکم چترقی ارونکله	کر طالب ایک ای مرد اول سلطان
جانوکی فذا ایله ای زاهد فاضا	ایرک ای مقصود ک اول انحصا
دامانی طوت محکم کل شیخ سبک	چون شیخ سناک اول سرد رجا به
یارب مدامینک عطا ایله فوج من	رحمت اوله کل ی چون حسن خان

وله

شویله بیلوک بولمنر نمنما بجا خطا	زیرا کچور مشدر عمر فومر هواده
بیله لکجه یارب لک ایلنه دشوم	اول دستگیرم ای حق فون بنی فناد
عاصی تو لم قیو که ه عفو ایلیکل فناد	فکر ایدرم خطا لر قومه نبی خطا
فصد م سکا ابر شکر یارب سناک	فضلک قلوب نغم ابر کور نبی م ا
بجز ذنوبه یارب طمش در بلای	بند که در خلاص ایست ترک بکل

وله

انصافه کلوب یارانچ باید تو	چون ایشور عیسان تو به اید لوم تو به
یا دایلیوم سردم قلد قدر حق	حقدن او موبن غفران تو به اید لوم
ذکر ایلدوبن حقی ایم دیلوم بند	شوقیله اولوب نالان تو به اید لوم
ای حقه اولان عاصی فی نفسه اولان	کوزیا شن ایدوب باران
در دیله دادم سن کل ایله مدانی	دی جرمک اکوب مر آن تو به اید لوم

اول شریعت تابع اویمه سوايه	صرف ايله عمرک در دو عايه
عانت حذر قل عجب در يادمان	مشغول اولوبن ذکر و ثنایه
حقدن ديلرسک کرجانه حجت	ايله تضرع دلدن خدایه
آل محمدای میرافندی	سمت کر کدر اشبوکدانه
جدک حبییم فلسون شفاعت	مخشده یارین بومبتلایه
سودای عالم قلبه طولبد	حقدن ديلک قل ویرسون سبایه
دل	
اول شریعت تابع اویمه سوايه	بودر نصیحت ساکه مدامی
خراب اولدی کولک ملکی سوادنی	عمارت ايله یا الله و هادی
زبونم غایتیکه نفس السذن	عنايت ايله یا الله مددی
دل خردونه اسرار کيسله	بشارت ايله یا الله مددی
رضاک اولدوغنی انجاله تشبیه	دلالت ايله یا الله هادی
مدامی فولکی طوغری یوله سن	هدایت ايله یا الله هادی
دل	
کل ای حو طالبی ترک ایت جهانی	دکلدر روحک بوشیبانی
یرانک ایلکل اربقیه	بودد سرب و فانی بلکه فانی
صحن فوت انه فرصت ايله عفت	دلمه وارد در دخی عمر زمانی

خدایه ایرک ایه تصدک کل	عمل بلمه عمل ايله نهایی
مدامی اسز بسک روح بخش	زیارت ایلکل شیخ سنانی
دل	
در آن وقتی که ما نایم و مابلی	راحتت فرومکدر آبی
دل	
کل ای خردمند ترک ایت جهانی	دنیا دکدر چون جاودالی
کل اختیار ایت غزلت عفت	آخر نولور سن فکر ايله آینه
غیر سی حفاک وار رفنایه	اکیح باقی والغیر فانی
قلبت قلوب صاف قل چکنایه	اشک روان ایت قلغل فغانی
یارب مردم کارم معاصی	اغفر ذنوبی فی کل آینه
حکک حبییم اولسه شفیعم	روز قیامت بولم انانی
فکر م سوادر فعل خطا در	القلب قاسی والسهوشانی
نوله صدسه امر بن خدانک	الرب عافی والعبد جانی
عاصی مدامی برکه الله	تور نوادی طهرتانی
دل	
بوچرخ دونک بے قدر و فای	اکسوک دکدر لیکن چغایه
بیت صور رسک نیانی دنه	عقل قنده بر یول بهایی

در دیده ای کل یله نویسد	چونکه مرادک حنک رضای
فل یا محمد با که شفاعت	بو بجز یک و اربجد خطای
سنت کرد که رای میرافندی	سنت کو کینک سنسن بهاسی
افتاده بیم بن اول دستگیر	بونده نکس چون مقدسی
حالم مداحی بلین نوالا کم	پر در دماغم دنیا سوا سی
و	
دیار زوه در رحمت بخاری	بر وساده یاتن سید بخاری
مبارک روضه سن لیکت یاتر	توفر آینه دلده بخاری
و	
من العبد المعنی ذی السلال	الی المولی المحل بالکمال
امام عالم خرد دهر	تجربین علا کل لایالی
سماح ذی اشتها ربین خلق	نجیل ابنجلی حاوی المعالی
الطف الیف فی قلبی جسمی	خیال فی خیال فی خیال
وان کننت اعز غظیم	به قد صار قدی کا السلال
کتاب جاؤ فی منکم بشیر	بذبح احسن عینی و السلال
بنظم فی صفا و کا تزلال	فسالت اد معی مثل اللالی
مرادی عرض اشوانی و لکن	لسانی فاص عن شرح حالی

مدامی ربیحی صفحا جمیلا	من الذلات عما فی المقال
و	
پارچ الصب با بلع سلائی	علی من وصله اقصی المرام
بقول فی لعد اثنی ثن اء	کثیر امثل امطار الغمام
وقبل تحت اقدام سربعا	وبین محنتی و اشرح غرامی
فرید الدهر فی الشبایم	وجید العصر استاد الانام
نجیل ابنجلی مشهور دهر	حماه الله فی کل المقام
مدامی عبدکم شینی علیکم	ثناء صابنا مثل المدام
توادری فی نخل من نوالم	مواکم کل آن فیہ نام
و	
ایا کم توب نظمی قل مرانی	وبین غریبی و اشرح غرامی
وفصل کل احوالی و ذیلے	وفسقر فی افقاری اضطراری
لمن قد فاق اهل الفضل طرا	بعلم و المعایر للکرامی
فرید الدهر فی کل الفنون	وجید العصر مدوح الانامی
بامر الشرع مقدم سربعا	سماح جاوید نجیل الهامی
سمی للذی با بلفقر	یا عینی نبیاً ذا احترامی
وفاه الله عن شایر شین	وعن بویسی لی یوم القیامی

و اعطى عبدك هذا يوم حشر	جميع السؤل في دار السلام
لقد حشرت مفضو دي مرديا	جيب الصغ عفا في كلام
غريبا ذا خشوع وانكسار	حريق القلب من فرط النداء
مدامى عبدكم شنه عليكم	شاه مثل امطار الغمام
و	
الله ربى رب الأنام	خلقا خلق محى العظام
سنا رجب غفار ذنب	مول وموط كل المرام
قد قلت ربى تبا عبادى	انى غفورا ثم الأنام
فاجعل شيعى من كل جرعى	خير البرا با يوم القيام
شعرى دماى كالدرة نظما	وشمش قدر اعذا الكرام
و	
توحيد ربى خير المفاىل	الطه قلب بهى الكمال
يا طالب الحق وحد وسج	حقا وصدقا فى كل حال
استغفر الله من كل ذنب	اذ ذنبت عمدا مثل الجبال
فبى حزين من سوء خلقى	بدل الجوى ارفع ماله
خلص آلئى عما اقايس	واجنب فوادى بسب الضلال
واسر عيوبى واغفر ذنوبى	يا ذا الجمال يا ذا الكمال

الكثر دماى توحيد ربى	توحيد ربى خير المفاىل
و	
مولاي مولاي رب الموالى	نور و قدس سرى بابى
انى مريدا نواع لطف	يا فابيض الجود يا ذا النوال
يسر دماى و اجبل دعاى	يا مالك الملك يا ذا الكمال
واجعل رفقى بارت فضلك	واسرع نبى فى كل حال
اذ ذنت ذنبا عمدا وسهوا	سرا وجه امثل الجبال
انى غريق فى بحر ذنوب	يا غافرا الذنب يا ذا الجمال
يخشى دماى عن حشر نار	انفذه عنها يوم السوال
و	
بهشتى عند نكاهى سر و بلندى	به ايت كل شينك كل بندى
سور لدن مهر ووش رو به مندى	خلاق خواب غفلتدن او يابندى
ابا ال محمد ميرفندى	
سعادت كانى بينوع كرامات	معارف مختصرى شاه ولايات
فضيلت معدنى عين سعادات	كمال فضلكنه بوق حد غايات
ابا ال محمد ميرفندى	
سكا حق نول قدر فضل امش اعطا	عقول اولور تصور دن جبارا

سنگه خرایدر ملک بخاری	دکل انجی بخارا بلکه دنیا
ایا آل محمد میرافندی	
شریعت شهر نیک سلطانی سنن	طریقت اهل نیک برهانی سنن
حقیقت بجز نیک عثمانی سنن	سحاب رحمتک بارانی سنن
ایا آل محمد میرافندی	
سمای همتش منسحان	خداون عالمه نور پها سن
مروت معدنی کان عطاس	صفا سر چشمه سی بحر جیاس
ایا آل محمد میرافندی	
معاصیر ایشم اصل هوا یم	کنه کارم بغایت خود نمایم
جناب پاکله لیکن کدا یم	محب خاندان مصطفام
ایا آل محمد میرافندی	
جا بنگه اولدیر سچه دل شاد	تقرقله ایدرک زبراکه معاد
مظهر روحک ایدر بنه ارشاد	گینه مستم ایلد اداد
ایا آل محمد میرافندی	
اگرچه برغری در دستمدم	علو همتت اچره سر لبدم
که مردم بجز شوق سپندم	جناب غمگدن مستمدم
ایا آل محمد میرافندی	

خدا جمله فری مغفور فلسون	رفیقن مؤمینک حور فلسون
مبارک روضه کی برنوقرلین	احسانکی قوم سرور فلسون
ایا آل محمد میرافندی	
مدامی یلدی جرم و جنابت	دلبر سبت که ای فخر سیادت
ایروب حقدن اکا عون غنیان	فدا حشر کونی جدک شفاعت
ایا آل محمد میرافندی	
و	
ای جمله اولیانک شامی ارحمدی	باغ بهشت عدک کلمه نخل نیدی
سجاد و کرامت چونک سکا دندی	صاحب لایت اولن سندن قیادت
ای خیر آل احمد سلطان امیر افندی	فصله کمال مولی شود کلاو عطا
بکده برین آنک ممکن کله احصا	لایق تقی آن کرمکنی بخارا
زیرا کنور مشرد دنیا به ساک	ای خیر آل احمد سلطان امیر افندی
ای ملک رومه رحمت لار دونه آن	شوق ایلنه سر سر حشر صفیان
اوج دلیت اچره پرواز ایدر بیجا	مخشر کونده یارین مشوع صفیان
ای خیر آل احمد سلطان امیر افندی	
سلطان اینیانک ایدر و کاسته	رومه قلوب توجه ایلدی بدی فاست
شرح شریفه هم قل آمنم دلالت	چوق چوق شکر ضایه قلدق کاسته

سنن جم جم سلطان اولیایند	مجبوبی سن رسولک مقبولی صلی
مترال کل کاعرش علاذنی کما	که تعقل اتمیز قدر علوشانک
ای خیر آل احمد سلطان امیر فندی	
خلاق عالم اندی سن شاه لطیف	زیرا بکون قلب در خلق جهانیه
بارین عصانه ابد را ما و او کشف	روز جزا اوینجی فکله بد بزنی در
ای خیر آل احمد سلطان امیر فندی	
ای هنری معکای کند ز می طهر	ای مشربی صفا وی مرفدی سوز
سجیلین در پاک کامل وجود در	بود مره کلمه در کلک کلک سیر
ای خیر آل احمد سلطان امیر فندی	
عقبایه چون یونکرک مر املدی	ارشاد ایچون مر بده بجز در تکلف
انکار ایدن بو حاله یارین امیر	دنیا یه مینه شمردی رو حک ابد
ای خیر آل احمد سلطان امیر فندی	
مر مومنین ابریسوب حسانی کرد	رحمت بجانیه غرق و لوسون جمع
باران فیض خلد طوسون شمانراک	لطف لطیفنی هم قلوبن بقی باک
ای خیر آل احمد سلطان امیر فندی	
فد جا مستخدا مملوکات مدای	اند دله بقبض با مرشد الانام
و اطلب له الشفاعة من جبرک الامام	قل یا محمد اشفع للمعتدی غدا

شود مکه تیش اوقاس عاتقا	اولور فانی زمین بیله سموات
توحش اولیسه احساد اموات	ندکاو قیلد بر سره سموز آتات
ایده اعضا اکا جمله شهادت	الطی فلدق دیناده طاعات
شش و شکر و حمد بله نیجات	ولیکن ایشدک حوق حوق خطیسات
سکا لایق عمل هیچ فلدق آه	
مد دسندن عنایت ایلله الله	انصاف
ایده نذک کار بفر حرم جنات	عمل اید نذک الا جنات
مراد اید نذک انصالات	تولیسر حاله روز قیامت
صوچو فر عفو اولور سه خوشنیت	اگر عفو اولمزیه وانجالت
عنایت ایلله بارلی عنایت	محمد مصطفی قلوبن شفاعت
سکا لایق عمل هیچ فلدق آه	
خدایه واصل ایدن یول حصت	شرعیته در شرع بیدر شرعیته
مراد که دو کون ایچنده عزت	بیان ایدم سکا بر خوش نصیبت
ایدوب مردمن لازم نفعی	حرامیه میسل قلمه ایتیمه نیرت
خدایه حمد ایدوبن ایلله عزت	عبادت فلدقه قوت ایتیمه نیرت
سکا لایق عمل هیچ فلدق آه	
مد دسندن عنایت ایلله الله	

عجب حالت عجب حکمت بهی بار کل ادوی می ضعیف و جسم بیل دلکده فوید علت ایله تبی تفکر قل نولو رسن آخر کار	که کلزار جهانک آخری زار بیوب دنیا بی بریکار و غدار مصطفی قل درونک طولورنکار زبانکده قیلوب بو قوی کلزار
سکا لاین عمل هیچ فلدن آه	
ندکلو وارینه عالمه سرد نه قلدیسه جه منده ای برادر ملک قیلوب آتی جمله دفتر وز بلورنده بلکل سن سراسر	فقیر و پادشاه منفک شور اگر خیر و اگر شور و اگر شر خدا ناک امری برله روز خوشتر تصور قل او دم حالک نولبر
سکا لاین عمل هیچ فلدن آه	
مدامی دل سمت اولمادان عنایت ایرشوب بار خداون چکم ال دایما جرم و خطدان کسوب جمله علم نام مسوادان	شفاعت هم محمد مصطفیان دل خالی اوله عجب و ریادان الم عبرت یودسری و فادان ایین اولم دو عالمه بلادان
سکا لاین عمل هیچ فلدن آه	
مد دستندن عنایت الله	
دل ایضا	

اجتنابیت مسوادان رنگا انبیا سرد و عالمه حضور ایسه مراد انبیا گر دیلر سک آسمان نعمت اوله انبیا راه حقد ه ذره ناچرا اولان صبا ای برادر و بره دن نیای عفلک آه گاه اولور کرد این غفلت ایچره سیرک میرسلطانه مدامی جان و دلدن نینک	استماع آنمه مساوی کلمه حج قیلوب تابع اولم فیه قلمه خلفه جنک و صلب عجب این اختیار بت ایما انفعال اولور آخر فضل حقد شکر فلک کمال برکفند چوانج میک فیه غوغا حال وقت اولور بوانه کلمه جو بلبر دنیا صد قلابله زبانت هر قدر نینک
دل	
روزش خوشنوله عالم علم ای باز سدا مصطفی داد اینی ارب رعایت فدم کلدی عمرم کچدی کند بی کارم اولدیا کچدی بوانه کلمه فمدن طول مل دنت باکک غر تخون با آله العالی	کچدی عمرم غفلت ایچره فدم علم سکا نفس شونه تابع اولدم ارنگا انبیا کبر عجله دشور و نه انواع تسفیله با عمرم بردی آخره قلمه نه بطول هوا جدمنی عفو نیت مدامی توکل روچرا
دل	
گردیلر سک کم مبر اوله سا که فتح باب آخرت میکنی معور ایچمه اجم دور غره اوله جامه فخر ایتمه برادر مالله	راه شرع سکا ال بلایه مسوادان نچه بر معور ایچر سنش شبودار اولدیا فاندر باقی کلدر فی المثل دنیا سراسر

فکر است اول با حق که دوزخ دیدن	نویس حاکم مغربی و لورستان
اشکدم در اجم خط اندامی معصیت	قلدم خالص عمل اندم مناهنی

در

طالب نیل به بود بر بزم بار خیز	ترک دنیا همیشه ز بوقم و دیگر
اهل انکار بلیه جنت ابر کشت انجمن	اهل حال کتب کشف انجمن از سر
نجیبت و ذم سادید در شانز	کجه کوندر خالفک تو حیدر کفنا
طوبیطان و نور اشواق بیدار	فرغ عالم آنگه اولدی محبت کار
مساکور شرح مطهر در ملامی	میر سلطان حضرت سدر شجر مختار

در

الهی قادر و مآب و رحمن	مجیب و معطی و حنان منان
کریم و غافر و فیاض دانا	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

الهی کجی سمرم بر سواده	نذارک اندم زار و زواده
ایدم بویارم یارب مراد	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

الهی شرم که خط در	فساد و کبر و عجب سینه ربار
ولی سندن رجاء ام عطار	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

الهی مقدم سر کز عبادت	سیره رویم کنه کارم بعبادت
عبادت ابد یارب عبایت	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

الهی ایما بود در مصالیم	سکا معلوم در یارب عالم
صوچوم باشله عفتوبت هر وقت	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

الهی ذات پاک غر بیچون	الهی انبیا کاک حر بیچون
الهی اولیا کاک رب بیچون	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

الهی خالق رب الانام	مدامی قول کاک بودر کلامی
تمکده که چه کم چو قدر مرا می	ایره چونکم اجل تسلیم ایدم جان

مبسر قل اودم ایمان و قرآن

در

دل غمغبنده مانیدر هوا به	عبادت تسلیم سر کز خدایه
کوکل آینه سی پر رنگ اولوبد	مبتدل بیله یارب صفایه

نزاران سال ولور سه عمر کبابی	کوچر حسن عاقبت دار بقابیه
نجه بر حج ایدر سن مالی ای مرد	صرر لر بر کفن بوخوله بایه

دعای غفر معناد اولو بدر	فساد و کبر و عجب یله رایبه
و	
کلام احسانک جا بد و بپوکه من	نظر ظالم با که چوغ این بندگی
بولم اوردی ارم الدی عاقبت قلدی	پایمان اهل غفلتده مد اول سنیکر
ای شرفت شهرتیه سلطان اولان سلطان	بر ذلیم کی کس خور و حقیر و درو مند
صدقه امانکی طوتم سنکلی ایتمند	بنده افکنده کم تمت قلالی ایلمند
خلق عالم آسمان عنکدن ستمند	ای شرفیت ایلنه برهان اولان سلطان
استنا و اندم بپوکه جان اولدن سن	اکسو کم فاکده چوق مخدر و تقول ایتمند
کی فقیرم اسزرم و صلک نصابت	ای صیل ای شرفیت ای حدی ای سب
و	
ای حقیقت بخبره عمان اولان سلطان	
وصول اولور طلبینه سا که ایدن سنا	بلد و کم بودر بنم و الله علم بصوا
چوق کناه اندم شفیع اولسون کجا	فل نضره جده که لطف ایلدی علی اجاب
و	
ای محارف جوهر نیه کانی اولان سلطان	
نامکی با اند کجه دفع اولور لدن طلال	مدحتک نصیب ایلیم مشون اولور شوقیل
اشک چشم نور سینه قدم و غم دعوی اول	ای لایت آسمانی شمسی ای بحر نوال
و	
ای درونم در دینه در مان اولان سلطان	
اوات با کله ایدر ملک شارا افخار	بلکه ای شه جمه دنیا تا الی یوم العمار

خلق رومه داعی حمت ایتمک چون	روضه کی دم بچه فلقده رسک کجا
و	
ای مشایخ زمره سینه خان اولان سلطان	
مؤمنینک حق نفین جور زمره ایسون	مسکن دواؤی لیرین نضیلده طوبی ایسون
سم منورم فدرک فردوس اعلا ایسون	مترین جیرانک جنات علبا ایسون
و	
ای حجاب بمنه باران اولان سلطان	
روز و شب قلم بودر کم طور غنچه بو	روح پاکنه محمد مصطفی کاک دوام
داعی ای صحنه بیک بیک صلوات	جد کا عرض ایت مد اینک تعالی ای
و	
ای حرقت ایلنه جانان اولان سلطان	
و	
بلنم مضیع اوقات ایلدم صبح و	بیخ فقدم خالص عمل عمده ای ارض
نفس منو اسپینه اویوب اندم سنای	عاشقی قلم کلام فیکه رحمتک ایدر جفا
در کاکله کلمه فولک حاشا که بخردیم	یا فاضلی کاجات یا غفار انو اخطا
ذات صفا ک غر خون با الة العالین	جو قدر کحاشم جمله سن اغشغل در جفا
بفکرت سلیمانیم خاسر دی احواله	اخفا فیلورم جرمی طو بطلو در قائم
شولد کیواندم روز و شب به خطا	سهو و خطا ده کلدی مشکم جهان عبا
دینا ده طاعت فقدم معناده حام	کبر لیه عجب الدی داعی صغیرم شیم دریا
و	

صلاح و زهد و تقوی ای بدن کار
 درون سبب توجید قل کم
 نظر قلمه جهان آرایشینه
 معانی بحر نیه خواص اولیسکو
 و درش دایم که حاصل اوله قربت
 وجودک جو سر بنی قلمه ضایع
 یرانگک ایلد فرصت الیه ییکن
 کچورمه غفلتیه عمرک ای مرد
 اچوک طولو هوای نفس میشوم
 کنه کاره و خجانی اصل
 نولا اندکسه چوققن جرم و عصبان
 امیدک گمیه حکم رحمتدن
 الهی بقی بوزم قاره سینه
 اگر فضلک رفیق اولمرب
 سکا لابن اولان دمه ده غفران
 الهی ذات پاکک غرتجون
 محمد مصطفی کاک هر میسون

ایسوک اولیه محشرده دشوار
 نوفر مرأت دله همه سچ زنگار
 کور کو کلک صفح جلیله جبار
 بو صورت عالمنده قالمه زما
 فلور سسک کربو فرقتده زنی عا
 کوزک کج غائل اولمه اول خبردن
 سفر وار در کو چرسن آخری کاک
 خذر قل عاقبتدن کم نلر وار
 معاصی له کارک دایم اوزار
 خدانک عالمه الطافی سوار
 ندامت ایلد عفو ایدینچی غفار
 یوزار ووب عرض حاجات ایلد بر بار
 سنایت ایمان و قرانی بجایار
 اولار دوزخ جایار بیرم نار
 قوله دایم کنه ایتمکدر کار
 کاستان ایت طور انعم الیه خار
 خدایا تهر که قلمه سنر وار

<p>بجیم اینیا کاک رب تشپون جمیع اهل ایمانبله یارب مداحی تو کلک لطفکدن ای خدایا کیم آیین دیر ایسه اش بود عیا</p>	<p>که قولار وک اچمده بونلر اخبار عنایت قل میت را ایلد دبا دل مجر و خسته سن ایلد تبار انک محشرده حالن قلمه شوا</p>
<p>و</p>	
<p>کارم خطا دریا غیاک استغفیر العیب که چه آغردی نوی کر کو کلک فرستی نه دی</p>	<p>پیشم ربا دریا غیاک المستغفیر العیب فکر م سواد دریا غیاک المستغفیر العیب</p>
<p>و</p>	
<p>والی ایلد لاینت حضرت سلطان امیر بدلیل غ بلاغت حضرت سلطان امیر</p>	<p>مالک ملک امت حضرت سلطان امیر کوکب برج سعادت حضرت سلطان امیر</p>
<p>مهبط نور هدایت حضرت سلطان امیر</p>	
<p>خون مجده مهابت نوح چشم مصطفی کوسر دیا ای هر عصمت صدق و اصفی</p>	<p>معدن لطف و معرفت آب و صفا کلشن آب غر و صمت حلم و جفا</p>
<p>مهبط نور هدایت حضرت سلطان امیر</p>	
<p>منبع انواع فضل و مقتدی اتقیا شیخ اکبر پیشوای آل خیر انبیا</p>	<p>قطب عالم آسمان همته س صفا راه حقه رهبر و سلطان جناب ابا</p>
<p>مهبط نور هدایت حضرت سلطان امیر</p>	

نفر ابده نظر امین سلطان کو چیتیب	ستفضیه فیض ابدین علم لہ ندین
اہل دل بیار نہ تیار خوش طبعی	سدا صاحب فقر و عی و کل عز
مہر نور ہدایت حضرت سلطان امیر	
مستدا و لہن مرین و ایما امدا	بند عمده بند انوش بندہ از او اید
ناقص کل مل فی اور طال بلدی ارشاد	بر نظر وہ نیچہ پوزیک بہینہ ستار
مہر نور ہدایت حضرت سلطان امیر	
مردن ابد ملاکت مرہی کرکوش	بنو بصیرت چینی بر لکل بروا کی کوش
خرم رج دینہ نسبت اندہ جو کوفہ	سرور اجواد کان کجہ مستدربنی خلا
مہر نور ہدایت حضرت سلطان امیر	
شعلہ سیدر ماہ اجم روشنی	قطرہ سیدر بحر عمان ہی سبک
سینہ مشون ابد ارشوا قیلہ اجسانیک	پرتویدر نیز اعظم جنات تانیک
مہر نور ہدایت حضرت سلطان امیر	
مدحنی ملایہ قدام تہ سبحان عز	دیر سہ لکن کہ سلمان عجم اولم عجیب
شرح اولم لغتی یکیل جلدی نقل	شانی علاذی شرف قدری علی
مہر نور ہدایت حضرت سلطان امیر	
روز و شرف بر کہ مدعی کلوز نیچہ	روح پاکینہ محمد مصطفیٰ ناکہ دوام
دخنی آل و جمنہ یکیک صلواتیک	بودر ایتدم شفیق اولہ کجا بقیام

میں ہر مای تو غویا ایما القوم الکرام	راعیا آداب تسلیم علی خبر الانام
البنی المصطفیٰ و آلہ و الصحف العظام	الف لف من صلاۃ الف الف الف
و	
باغ بہشت عکس جمالی محمدک	عرش مجید و صف جمالی محمدک
بمن دم سج اثر فیض مصطفیٰ	شہد شفا ی روح مقالی محمدک
برق رخ جہمی برد سلام ایدر	دوشمنہ ل عصاتہ جنالی محمدک
کوثر صومنیہ قند ویرہ جہا سیدر	طنبو دیلہ لفظ زلالی محمدک
عالم ترکلوغ ایچہ فالودی و بار	قندیل آسمان جمالی محمدک
چشم زمانہ مثلن انوک کور مکملچن	دوشمزدی ربوزینہ ظلالی محمدک
از بار رحمت محمدت شماریدر	باغ جہانذہ قدی نہالی محمدک
صدر سرای فہنی یارب کم ایدہ شرح	عرش اوزرہ در جو صف لغالی
پرمورہ بر کوررد و جہان جن نام	اولسہ نوالہ بخش نوالی محمدک
ال محمدہ صلاواتی چون ابده کم	بیری میرا فندیہ اکی محمدک
ای عالم ولایتہ سلطان اولان امیر	
وی ملک و صرحمت رحمن اولان امیر	
ای منبع مروت وی معدن کرم	صیدت کر منگہ طلو در عرب عجم
صفک صفا سنہ اوزر کور کور بہشت	تربیک ترابنہ برہ فرساحت ارم

رو شک طوافه اینرا حرامه ملک تحصل نام ایچون صفیات وجود سلطان بنیادیه بکون جبرائیل کلزار دوسری تربت اسیدتی نعلینی باپی فعیگاکو شولار جرخ مالوف مرغ سینگک بوسانی فرز کوستردی نغزه آب درک چشمه چیا دینا و لغزنده شفیععی ذنوبک	یعنی حرمیک اولدی حرم کبی محترم عوش غیلم جدک ادن ابلدی رفم اشفاق اولیا به بهر سگک لاقدم بادخرا اندن بر فریدی شمه الم الغاب لوج غونگک مغربی فلم خلوت ساری کازنگک عالم قدم اوکر تندی غایتی نمیشش و کرم شعرم بیزدی ما که کوره مد حک البسم
ای عالم ولایتیه سلطان اولان میر وی ملک رومه رحمت رحمن اولان میر	
اولدی علوه مینکه آسمان رسن سلطان نشان خسرو اقلیم خرمین جدک بساط صادی ساری بنو نه شهر حیلد لغظک و من نقل پرشکر طوبرق یوزوی نیچوسوم اول حکیم قوس و مار میت دن اندک چوسرین محبوب خول و لور سکا جانکن	بر پایه قهر رفعلکه چرخ شفیعین سور سه جباره برید رسده که جبین آدم جلگرن آب و کل ایچده ابرین یادیده خلفک نفس عقل عینین جار و بدرا سکنه مرکان جو عین زخم اوردی قلب خصلکه جبل مسوین دولت بزه محبتک اولش شهمین

شول جانکه دلدی بغربی تر جینک کم بقبه روضه که آپلور جانی کل کبی شول نقطه که انده مدح اولار ایش	اچدی ساری قلبنه حق روزن بعین زرا نزارک اولدی در جنت برین اول نقطه در یوزکده که خال عالی
ای عالم ولایتیه سلطان اولان میر وی ملک رومه رحمت رحمن اولان میر	
نه اقدی و مه بر اولدر یاسنگی جان کلینی محبتک آرایش نیک کوستر که بر ایلنه دیداری نورینی فانش ایلدی سرن نانا ای نورینک	نه عالمه کتوردی بخار اسنگ کبی مکدر جهانده مملکت آراسنگ کبی آینه و بر دنی کبری عالی سنگ منصوره ابر سه مرشد دانا سنگ
ای کف حق خلق جهان تپا سین چوق اولیا بوتخته قدم بصدی سکر ای نام غظک و کجینه شف شاه افغان زمانده هر کینه احمدک	دولت و کلک عالمه بلجاسنگ کبی کیم قیلدی شرح جدکی ابر اسنگ دل در دند کم ایدیه مدار اسنگ کبی نور اتدی جهانده تجلی سنگ کبی
پیرانه سلفین و سه مایه حلف چوق شهلا و مکشمه دخی بر طبع	فرع رفیع کوردم اصل اسنگ مدحده عاج خاتمدی شاه اسنگ
ای عالم ولایتیه سلطان اولان میر وی ملک رومه رحمت رحمن اولان میر	

بوم بجز آیه دگر که ثناک ایلم سنک ای خواجہ پوزکز اغوی بوزیکم کلک شمرنده کجاسم واکوده خطا اوشک کس بنایله کلام چوککم روانم کم نیازمه آیین ابد ملک ای نور کوندن لایله ساییدن استینه شیخ ایله صدی رحمت قبل امری ای پادشاه صورت مغنی پیور که بن برجام طولدرم نیبه مدحک شکر احمد بلا و در دله قالمق روا میدر	برسوزده سز فرم که سزاک ایلم سنک لایق دکلک مدح کدک ایلم سنک نه یوزله آرزوی لفاک ایلم سنک در یوزده نوال عطاک ایلم سنک روضکاک وکنده چونکه دعاک ایلم برکون کراقتباس ضیاک ایلم سنک عقد ساسم آج که ثناک ایلم سنک میدان مدح نصب لو اک انکی جهانی وصف صفاک ایلم سنک چون بن محبت فقراک ایلم سنک
--	---

ای عالم ولایت سلطان اولان میر
دی ملک روده رحمت رحمت اولان

ول

سن اول آینه نور خدا سن دک حکمت کلیدینک دلیدر سنکدر نطق عیسی بن یوسف بد قدرتمه ویردک سر مریده	که هر بر صورت معنی نما سن امانت دار کج مصطفی سن که هم جان نبشتم هم دلر با سن خضر خواجه سن موسی عصا سن
---	--

دکدن فیض آور علم لدینے شعبت شهر نیک سلطانی سن نهایت بولدی سنده علم و مال دواسن در دمه زخمه مرهم هرادم شمعن او بر کم غم دل یه ایر کور بن مرید وکی مراده	که سن چشمه عین با سن حقیقت برجسته سن ضحاک سن نمال سدره دن سن منتها سن بیورسک نوله در دوک و آه مکدر فدی بوزیک صفاک سن یه کوکلدن چقر دنیا سواسن
---	--

محمد حقی احمد دوستی که الینخی ال که نظر کبر با سن	تسبیح القصید تخلیقه
--	---------------------------

BİBLİYOGRAFYA

- Ahdî. *Gülşen-i Şu'arâ*. Hazırlayan. Dr. Süleyman Solmaz. Ankara: Ankara Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2005.
- Ahmed Paşa Divanı*. Hazırlayan Ali Nihat Tarlan. Ankara: Akçağ Yayınları, 1992.
- Aksoy, Ömer Asım. *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkilab Kitabevi, 1995.
- Alderson, A.D. *The Structure of the Ottoman Dynasty*. Oxford: The Clarendon Press, 1956.
- Algül, Hüseyin. *Bursa'da Medfun Osmanlı Sultanları ve Emir Sultan*. İstanbul: Marifet Yayınları, 1981.
- Aliyy-ül-Kârî. *Kırk Kudsî Hadîs*. Çeviren Hasan Hüsnü Erdem. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1982.
- Âşık Çelebi. *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Hazırlayan Filiz Kılıç. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1994.
- Baldırzâde Mehmed Efendi. *Terceme-i Hal-i Hazret-i Emir Sultan*. Derleyen Hayrullah Nedim Efendi. Bursa: Vilayet Matbaası, 1307.
- Bayer, Ahmet. *Emir Sultan Hayatı ve Menkıbeler*. Bursa: Sultan Kitabevi, 1995.
- Beliğ, İsmail. *Nuhbetü'l-Âsâr Li Zeyli Zübteni'l Eş'âr*. Hazırlayan Abdülkerim Abdülkadiroğlu. Ankara: Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999.
- _____. *Tarih-i Bursa (Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân)*. Bursa: Hüdâvendigâr Matbaası, 1885.
- Beyânî Mustafa bin Cârullah. *Tezkiretü's-Şuarâ*. Hazırlayan İbrahim Kutluk. Ankara: TTK, 1997.

Bursalı Mehmed Tahir Bin Rifat. *Aydın Vilâyetine Mensûb Meşâyih, Ulemâ, Şuarâ, Müverrihîn ve Etibbânın Terâcim-i Ahvâli*. Hazırlayan M. Akif Erdoğan. İzmir: Akademi Kitabevi, 1994.

_____. *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matbaa-i Amire, 1333.

_____. *Osmanlılar Zamanında Yetişen Kırım Müellifleri: Kıımlı Meşâyih, Ulemâ, Şuarâ, Müverrihîn, Etibbâ ve Riyâziyyûnun Terâcim-i Ahvâl ve Âsârından Bahistir*. Hazırlayan Mehmet Sarı. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

Devellioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. 16. bs. Ankara: Aydın Kitabevi, 1999.

Dilçin, Cem. *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. 4. bs. Ankara: TDK Yayınları, 1997.

_____. *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 1983.

Ebu Abdillâh Muhammed ibn İsmâîl el-Buhârî. *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, Çeviren Mehmed Sofuoğlu. İstanbul: Ötüken Yayınları, yty.

Erdemir, Avni. *Muslihu'd-din Mustafâ İbn Vefâ Hayatı, Eserleri, Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, 1999.

Esed, Muhammed. *Kur'an Mesajı, Meal-Tefsir*. İstanbul: İşaret Yayınları, 1996.

Eş-Şerebâsî, Ahmed. *75 Kudsî Hadîsin Terceme ve Şerhi*. Çeviren Naim Erdoğan. İstanbul: Çile Yayınları, yty.

Evlîyalar Ansiklopedisi. İstanbul: İhlas Gazetecilik Holding AŞ, 1993.

Gelibolulu Âlî. *Künhü'l-Ahbâr*. Hazırlayan Mustafa İsen. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1994.

İpekten, Haluk. *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. 1. bs. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1994.

İslâm Ansiklopedisi. TDV Yayınları.

İsmail bin Muhammed Aclûnî. *Keşfü'l-Hafâ*. Beyrut: Dârü'l-Kütübü'l-İlmiye, 1988.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu. Ankara: Maarif Vekâleti, 1959.

Kabağaç, Sina. *Latince-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Sosyal Yayınlar, 1995.

Kafzâde Fâizî. *Zübdetü'l-Eş'âr*. Hazırlayan Bekir Kayabaşı. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1997.

Kılıç, Mustafa. *İbn-i Kemal Hayatı, Tefsire Dair Eserleri ve Tefsirindeki Metodu*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Doktora Tezi, 1981.

Kınalızâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü's-Su'arâ*. Hazırlayan İbrahim Kutluk. Ankara: TTK Yayınları, 1981.

Köprülü, Mehmed Fuad. *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları, 1980.

Kütüb-i Sitte. Hazırlayan İbrahim Canan. Ankara: Akçağ Yayınları, 1995.

Latîfî. *Latîfî Tezkiresi*. Hazırlayan Mustafa İsen. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

Levend, Agah Sırrı. *Divan Edebiyatında Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*. İstanbul: Enderun Yayınları, 1980.

Mehmed Süreyya. *Sicill-i Osmânî-Osmanlı Ünlüleri*. Hazırlayan Nuri Akbayar. İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

- Mehmed Şemseddin. *Yadigâr-ı Şemsî Bursa Dergâhları I-II*. Hazırlayan Mustafa Kara, Kadir Atlansoy. Bursa: Uludağ Yayınları, 1997.
- Meninski, Francisci a Mesgnien. *Lexici Arabico-Persico-Turcici*. İstanbul: Simurg Yayınları, 2000.
- Muhammed Riyâzî. *Riyâzü 'ş-Su'arâ*. C 1. Nuruosmaniye Kütüphanesi, No: 3724.
- Müdâmî. *Divan*. Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, No: 305/1-2-3.
- _____. *Divan*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, No: T-5520.
- Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin Efendi. *Mecelletü'n-Nisâb Fi'n-Neseb Ve'l-Künâ Ve'l-Elkâb*. Süleymâniye Kütüphanesi, Halet Efendi, No: 628.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Menakıbnameler: Kültür Tarihi Kaynağı Olarak Metodolojik Bir Yaklaşım*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1992.
- Onay, Ahmet Talat. *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*. 2. bs. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.
- Özen, Mine Esiner. *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, 1985.
- Öztürk, Yücel. *Osmanlı Hakimiyetinde Kefe 1475-1600*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.
- Pakalın, Mehmet Zeki. *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. 4. bs. İstanbul: MEB Yayınları, 1993.
- Pala, İskender. *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. 3. bs. Ankara: Akçağ Yayınları, 1995.
- Redhouse, James William. *A Turkish and English Lexicon*. 2. bs. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2001.

- Sabuncu, Zeynep. *Mevlevi, Bektaşi, Bayrami Tarikatlerine Bağlı Dört Evliya Menakınamesi Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1989.
- Saltık, Gazali. *Bursa'da Emir Sultan ve Kerametleri*. Bursa: Taşman Matbaası, 1959.
- Steingass, Francis Joseph. *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. 6. bs. London: Routledge and Kegan Paul, 1977.
- Şener, Halil İbrahim. *Türk Edebiyatında Manzum Esmâü'l-Hüsna*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1985.
- Tarama Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları, 1963.
- Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Hazırlayan Haluk İpekten, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu, Turgut Karabey. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1988.
- Tietze, Andreas. *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati*. İstanbul-Wien: Simurg Yayınları, 2002.
- Tolasa, Harun. *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2001.
- Tökel, Dursun Ali. *Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar: Şahıslar Mitolojisi*. Ankara: Akçağ Yayınevi, 2000.
- Tuman, Mehmet Nâil. *Tuhfe-i Nâilî: Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. 2 C. Hazırlayan Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatçı. Ankara: Bizim Büro Yayınları, 2001.
- Turyan, Hasan. *Hazret-i Emir Sultan ve Zeyniler Haziresi*. Bursa: Prestij Matbaası, 1995.
- Uludağ, Süleyman. *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Marifet Yayınları, 1999.
- Unat, Faik Reşit. *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*. 6. bs. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988.

Ünver, İsmail. "Mesnevi." *Türk Dili* 52, S 415, 416, 417 (Temmuz, Ağustos, Eylül 1986): s. 430-463.

_____. "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler." *AÜ DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkoloji Dergisi* 11, S 1 (1993): s. 51-89.

Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu. Hazırlayan Yücel Dağlı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001.

Yarımbaş, Emine. *Kur'an-ı Kerim'de Esmâ-i Hüsnâ ve Mesajları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Kelam Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2000.

Yaşar, Ramazan. *Müdâmî Dîvânı Transkripsiyonlu Metni ve Türkçe Çevirisi*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2005.

Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi. *Hak Dini Kur'an Dili: Türkçe Tefsir*. İstanbul: Eser Kitabevi, 1942.

Yılmaz, Ahmet. *Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin: Hayatı, Eserleri ve Mecelletü'n-Nisâbı*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Medeniyeti ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1991.

Yılmaz, Mehmet. *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*. İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992.

Zehrmarzâde Rızâ Seyyid. *Tezkire-i Rızâ*. Dersaadet: İkdâm Matbaası, 1316.